3 1761 05091328 4

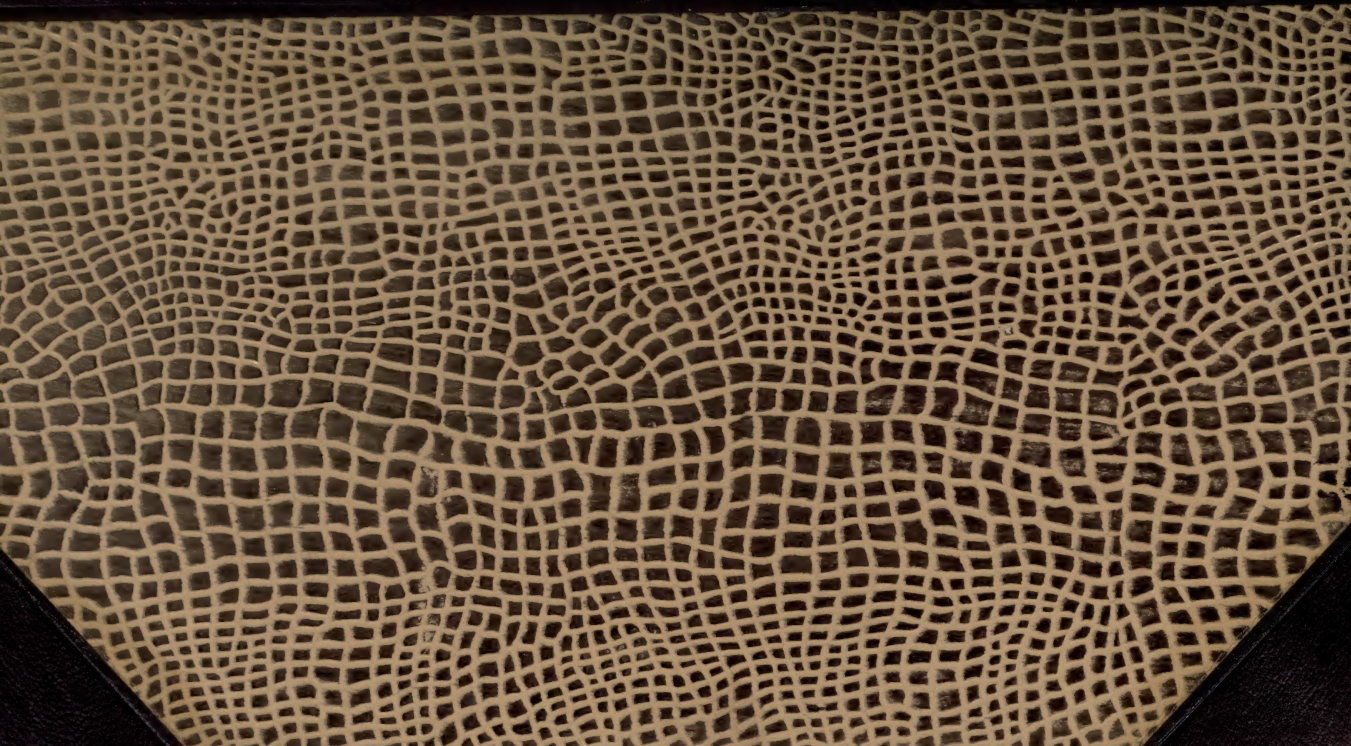

Presented to the

LIBRARY *of the*

UNIVERSITY OF TORONTO

by

ANNA AND WILFRED WONG

JONAS LIE

SAMLEDE VÆRKER

FJORTENDE BIND

EFTER MALERI AF P. S. KRØYER
Paris 1902.

JONAS LIE

SAMLEDE VÆRKER

FJORTENDE BIND

GYLDENDALSKE BOGHANDEL
NORDISK FORLAG
KJØBENHAVN OG KRISTIANIA
1904

LIBRARY
SEP 2 3 1999
UNIVERSITY OF TORONTO

Fr. Bagges Bogtrykkeri. — Kjøbenhavn.

WULFFIE & COMP.

DRAMA I TRE AKTER

(1900.)

PERSONERNE.

Wulff Wulffie, Konsul og Grosserer.
Fru Linda Wulffie, hans Hustru.
Karna, fire og tyve Aar.
Eline, sytten Aar. } deres Døttre.
Ottar, deres Søn.
Selma Reinskoug, hans Forlovede.
Onkel Mads, Rentier, Fruens Slægtning.
Frants Hein, Gartner.
Doktor Alsing, Husets gamle Læge.
Grosserer Rambek.
Frøken Svane.
Frøken Solenfeldt.
Frøken Zinkbauer.
Mina, Tjenestepige.

FØRSTE AKT.

Sommermorgen. Luksuriøst udstyret Havestue, dekoreret med grønt og store Planter. Bord midt paa Gulvet, hvorom der er placeret Sofa, Chaiselongue og forskjellige bekvemme Stole. Lidt til Siden et Bord, hvorpaa Akvareller og Pragtværker, og en Gyngestol ved Siden. Døre ud tilhøire og venstre. I Baggrunden aaben Glasdør til Verandaen og Havetrappen. Udsigt til Parken, hvor der ses en liden Sø med Svaner og en Baad, samt fjernere ude mellem Skogtoppene en Blaanen af Fjorden. Paa Verandaen midt for den store Døraabning en Havekugle af Glas. Lidt tilside et Bord, hvorpaa Aviser, med en bekvem Stol ved Siden.

(Gartneren, en ung Mand, gartnerklædt og i blaat Forklæde, omarrangerer og flytter forskjellige Blomsterplanter og henter en og anden ind fra Verandaen.)

(Konsulen og Karna kommer op af Havetrappen, som fra deres Morgentur i Parken. Konsulen er en bred og myndig Mand, hvis Ord falder energisk og skarpt.)

Konsulen
(idet de træder helt ind i Havestuen).

Naa, er De der, Gartner!

Gartneren.

Ja, jeg vil arrangere endel her. Det skal bli' som en Løvsal for Fruen at sidde i, — et helt lidet Afrika af Palmer! — Der er nok at ta af, rent overfyldt i Drivhuset.

Karna
(raillerende).

Saa maa vi vel ogsaa ha nogle Elefanter gaaende derinde, — eller en Kamel!

Gartneren.

Ja, neimæn om det tør være saa sikkert, at her ikke kan bli lidt af et Menageri; her kan nok komme Kameler ...

Konsulen

(har tat op en Notisebog og staat og bladet i den).

Véd De hvad, Gartner, De blir mig tilslut en dyr Herre! Jeg har gjennemset Deres Overslag. Efter alt, hvad her et strøet ud, forlanger De fremdeles ikke mindre end to—tre tusind Kroner. — To, tre tusind Kroner at sænke ned i Jorden! ...

Gartneren

(fortsætter under Samtalen med Konsulen af og til sit Arbeide).

Der trænges Penge ja, — vandsurt Nylænde, Sand og Skogstubber saagodtsom altsammen. (Med Lune.) Men gaar Konsulen nu ind paa, at vi tørrer ud Sumpen derude og danner et Bassin, saa skal jeg ikke forlange mere ekstra, — i dette Aar.

Konsulen.

Pokker til Idéer! — Bassiner og Søer ... Pumper ud Myrer og Sumper, — og fylder dem med mine Penge!

Gartneren.

Ja; men hvad holder det ikke paa at bli' til: — en Park, som der ikke findes Mage til i Landet, — et helt Jagtterræn indvundet med blanke Vand, Tjern og Halli op imod Aasen. Og tænk, hvad det var: — en usund, fæl Ødestrækning af Myr, Morads og Kratskog! — De husker nok den raa Taagen, som altid laa og spandt sig derude over Moradserne, Frøken!

Karna.

Men saa kom De, Mirakelmanden, — Jagtterrænet, — Afrika —!

Konsulen.

Tænk ogsaa lidt paa, hvilke Summer der efterhaanden er nedlagt! Men Hr. Gartneren lader overhodet ikke til at ha Gehør for det Snavs, som heder Penge. Man hører det rentud paa Stemmen, naar De nævner et Beløb! De kunde ta et Ziffer med aldrig saa mange Nuller i Deres Mund uden at fortrække en Mine ... Og blev man saa engang færdig! — Men altid ny Idéer.

Gartneren.

Ja der forekommer jo af og til Steder, hvor for Eksempel Kjøretøiet maa stanse foran et Stykke Fjeldknart, som pludselig dukker op midt i Veien.

Konsulen.

Steder, som jeg skal brolægge med Penge, ja, — alt udenfor den oprindelige Kalkyle!

Gartneren.

Som maa mineres bort, ja ...

Konsulen.

Man slæbes, saa at sige, med paa det ene Paafund efter det andet.

Karna

(tirrende).

Bare det ikke ender med, at der blir siddende igjen en afrikansk Abekat dernede.

Gartneren.

Sig hellere en Vildfugl, Frøken Karna, af den Sort, som De aldrig har set før.

Karna.

Ja naturligvis, mindst en Ørn eller en Kondor!

Konsulen

(lukker utaalmodig Notisebogen).

Kom nu, Karna, lad os gaa ind. Det er, som det blir dyrt bare at staa her og snakke med ham!

Gartneren.

Men dette Mineringsarbeide blir der først Tale om til Vaaren, Konsul.

(Gaar med et Par Blomsterpotter ned af Havetrappen.)

Konsulen.

Den Fyr er jo blet en Smule for mægtig her i Huset ... Men han har et mærkeligt Øie, — er uundværlig. En anden Sag, naar Parken har annammet alt, hvad han kan præstere af gode Idéer og Indfald —

Karna.

Hvad da, Far?

Konsulen.

— og Svampen er udklemt.

Karna.

Ja, hvad saa —

Konsulen.

Saa sender vi ham selvfølgelig paa Porten.

Karna

(i Tanker).

Saa—aa—? — Saa—aa — — —

(Rambek, en hvidhaaret, duknakket Mand med en solid Stok stiger forsigtig op af Trappen.)

— Grosserer Rambek, Far! — saa gaar jeg ...

(Ind af Sidedøren tilvenstre. Konsulen gaar ham imøde og hilser.)

Rambek.

Jeg foretrak at opsøge Dem her, Hr. Konsul, istedetfor nede paa Deres Kontor, da det kunde vække Opsigt. —

(Ser sig om.)

— Kan man — kan man tale uforstyrret her? ...

Konsulen.

Ta' Plads, høistærede! — Jeg er meget spændt paa, hvad der kan ha bevæget Grosserer Anders Rambek til at flyve ud saa tidligt og kviddre med Fuglene.

Rambek
(har taget Plads i Sofaen).

Javist, jeg maa nok sige, at jeg kommer som Nicodemus i den skjulte Time.

Konsulen
(pludselig opmærksom, idet han tar en Stol).

Der er altsaa noget paafærde, Rambek!

Rambek.

Det vil sige, der kan snart komme til at bli noget paafærde. Eller rettere, komme til at bli saare meget paafærde. Som jeg tror at vide, staar De, Hr. Konsul, i Mellemregning med Firmaet Löwendam & Comp.

Konsulen.

Det er som bekjendt gjennem vort Kontor, Firmaet lader besørge Udbetalingen af alle dets løbende Veksler og Anvisninger, helt siden det overtog Østenskogene efter Parker & Søn.

Rambek.

Om der ikke kommer noget iveien med Drivkraften.

Konsulen
(ironisk).

Naa, — som for Eksempel, at Elven en vakker Dag rinder tom. Jeg indrømmer Muligheden. Jorden kan forgaa!

Rambek.

Aa — ja! Aa — ja! — Selve Dommens Dag er jo forhaabentlig ikke at regne med. Men saa kan Jordrystelser med partiel Ødelæggelse være slemme nok! — Og saa gives der et fransk Ord, som heder: *sauve qui peut!* og som betyder saameget som, at man bør redde sig itide.

Konsulen.

Tillad mig, Hr. Rambek, et Ord, som meget kan misbruges.

Rambek.

Men, som er paa sin Plads, naar der ses Jertegn i Sol og Maane — eller, at et Hus som Löwendam & Comp. ogsaa kan rystes i sine mægtige Grundmure.

Konsulen.

Naar jeg ikke vidste, at gamle Anders Rambek er bombefast mod Spøg i Forretninger —

Rambek
(fortsættende).

... Grundet store Kaffespekulationer og Mishøst paa Java ...

Konsulen
(springer op)

Löwendam & Comp.? — Jeg siger, ryker Löwendam, saa ryker Vorherre med! En arvet Formue paa mange Millioner og en anerkjendt Dygtighed til Chef! — Aah, — Aah, — koldblodig, koldblodig, Hr. Rambek. Jeg véd jo, man kan faa en pludselig Angst, naar man saadan grubler om Natten, — en Fornemmelse som af Røg i Næsen, og saa gribes man pludselig af den Idé, at der er Ild under ... Men Löwendam! — d e r bør Pulsen slaa ganske rolig. — Og paa det gaar vi ind i Familielivet og faar os en Kop Kaffe!

Rambek.

Naar jeg nu meddeler Dem, — lige meget, hvorledes eller hvorfra jeg har min Kundskab, — at Firmaet Löwendam nylig er blevet affordret Sikkerheder ved Siden af sit Navn, — (hvisker) — og har maattet stille dem, Far! — saa vil høistærede maaske finde Tingen værdt en nøiere Betragtning.

Konsulen.

Löwendam & Comp. maattet stille Sikkerhed! ... Men hvad er det for Efterretning, De kommer med der? — noget som Lynet paa en klar Dag! —

(Stanser og knapper Frakken tæt til. Bestemt.)

— Naa! — lad mig straks udtale, at jeg er Dem megen og stor Tak skyldig for Deres værdifulde Vink, Hr. Rambek, — og at jeg ber Dem være forvisset om, at vort Firma altid staar rede til Gjentjeneste! — Jeg har fortiden, som De ganske rigtig har sluttet Dem til, adskillige Pengeinteresser at varetage der ...

(gaar ivrig op og ned ad Gulvet.)

Rambek
(forsigtig).

Jeg skal tilstaa, jeg har hellerikke helt ubetydelige Summer anbragte paa den Kant ... Og, naar jeg nys antydede et muligt: *sauve qui peut!* saa var det ikke mindst i den Tanke, at Konsulen og jeg her mulig kunde finde Grund til at slaa vore Interesser sammen. Hvortil først og fremst hører indbyrdes Oprigtighed uden — (harker et Par Gange) — for megen Blu ...

Konsulen.

Aldeles enig, — fuldkommen enig. Ingen Genance, Rambek.

Rambek.

Jeg anta'r da, at høistærede kan ha havt den samme menneskelige Skrøbelighed som jeg og ladet sin Forbindelse med Huset væsentlig influere af de skjønne atten til fem og tyve Procents Aktier i dets Vin-, Likør- og Spritfabriker. Jeg skal ikke fritte efter, hvor mange Aktier Konsul Wulffie har, og ønsker heller ikke at oplyse, hvor mange af den Sort, jeg kan ha lagt mine ringe Midler i. Men ét er klart efter, hvad jeg ved et eget Tilfælde er kommet underveir med, — at Firmaet Löwendam fortiden paa Liv og Død trænger rede Penge. Og, om nu Konsulen og jeg i Stilhed trykkede paa ogsaa med vore Krav og forlangte enten kontant eller vore Tilgodehavender os udbetalte i disse Firmaets Sprit-Aktier til allerhøieste Procent —

(slaar ud med Haanden og skriger.)

— Ja, Hr. Konsul, saa turde vi ha forvandlet en hel truende Misère til en høist fordelagtig Affære.

Konsulen

(energisk med Haanden inde paa Frakkebrystet).

Ja, der har De ikke Uret! ... Skulde der virkelig være nogen Fare for en saadan Fallit oppe i *la haute finance,* — i Luftlaget høit over vore Hoder, — saa kunde kanske ogsaa vi mindre Rovfugle hugge til, Rambek.

Rambek

(gnider Hænderne. Ivrig).

Ja, jeg græder, fordi jeg blot har en sytti, otteti tusind paa Konto der.

Konsulen

(eftertænksom).

Det er virkelig saa, at Löwendam & Comp. noget til min Forundring har trukket ganske ekstraordinært stærke Beløb paa vort Firmas Kasse i det sidste Halvaar. Hvilket altsaa nu kan ha sin Forklaring.

Rambek.

Jah ... Jah ... Det stemmer, — det stemmer. Firmaet vil paa Liv og Død ha Kontanter, og vi vil ha Aktier!

(Reiser sig og tar Stokken. Idet han rækker Konsulen Haanden til Farvel.)

Ja, saadan kan man imødekomme hinandens Ønsker, høistærede!

Konsulen

(med Betydning, idet han følger ham ud).

Her gjælder det at handle stille og diskret! — Kan ikke noksom anbefales ...

(Konsulen kommer lidt efter langsomt ind igjen fra Havetrappen. Blir staaende med Haanden paa Dørgrebet til Værelset tilhøire.)

Sytti — otteti tusind? ... Han har selvfølgelig mindst tre Gange saameget staaende der!

(Ud.)

(Gartneren kommer igjen og sysler med sit i Havestuen og paa Verandaen. Fra en Havestige, som han af og til flytter mellem de høie Planter og Vækster, bortskjærer han med Krumkniven alskens overflødige Skud og Kvister og renser og kaster ned visne Blade.)

(Fruen kommer i Morgendragt ind fra venstre, fulgt af Eline, der bærer hendes Sjal, samt Doktor Alsing, en ældre Herre med Hat og Stok i Haanden. Efter dem Karna og Selma. De unge i lyse Sommerdragter. Fruen tar Plads i Chaiselonguen, og Eline lægger Sjalet let om hende. Selma kaster sig hen i Gyngestolen og smaagynger.)

Doktoren
(som han vil ta Farvel).

Ja ja, Fru Wulffie, — imod disse søvnløse Nætter véd jeg intet bedre at anbefale Dem end den friske Luft med grønt for Øiet her i Havestuen og Ture ned i Parken, saalangt Kræfterne rækker. Og saa, — Ro, Ro og Fred! — hele Formiddagen — for alle mulige Velgjørenhedsandragender og Afgjørelser og Indtryk, der kan volde Sindsbevægelse.

(Banker med Pegefingeren i Bordet for at gi Eftertryk.)

— Det er Nerverne, ser De, — Nerverne, som maa beroliges. — maa spa—res! ... Det er Sommeren, vi skal lide paa. Den, vi skal nytte ... Og saa (ser paa sit Uhr) — maa jeg anbefale mig.

Fruen.

Ja saa Farvel da, kjære Doktor.

(Doktoren gaar med en Kompliment til de andre.)

Véd Du, Eline min, jeg tror ikke, jeg havde holdt ud længere derinde, jeg blev rent kvalm af at se ham sidde og tromme og tromme i Bordet. Det var saa Koldsveden brast af mig.

Karna.

Da kunde Du gjerne sagt et Ord, Mor!

Fruen.

Nei, nei, — saare den gamle Mand, — den trofaste Ven af Huset i saa mange Aar!

Karna
(lystig).

Saa kan jeg da vel faa si til Selma, at Du ikke taaler at nogen vugger i Gyngestolen heller? —

(Selma stanser pludselig Gyngningen.)

Men at Du hellere vilde dø end sige det til hende. Hun blir sletikke fornærmet, Mor! Gjør Du vel, Selma?

Selma
(leende).

Nei, — men saa véd man ikke bedre, naar man antræffer en saadan Raritet, end, at den er til at vugge sig i.

Karna.

Finte til os, forstaar Du, Mor! — fordi vi ikke har gamle antike Møbler, som over hos dem.

Fruen.

Kjære Karna, man kan dog ikke forlange, at hele Verden skal bestaa af gamle nedarvede Firmaer, saadan som hos Reinskougs. Der maa sandelig nogen faa dukke op ogsaa og bygge nyt som min Wulffie!

Karna
(vipper med Foden).

Dukke op, — dukke op ... Er det ikke som vi altid skal ha Vand over Hodet, hvergang vi er sammen med Reinskougs. At vi er bare et Par Slægter gamle ja!

Fruen.

Ja, dukke op, Du! — Der var altid saa blikstille i Stuen hjemme hos os — bare Portræter af Oldefædre og Forfædre rundt Væggene — Embedsmænd allesammen oppe i Slægten. Saa kom Wulffie; — det føltes, som der knækkedes Stole, hvergang han brød ind i vort sirlige gamle modeste Hjem; — men for mig var han som den friske Luft.

Karna.

Og saa blir det vel som en synderlig Naade, at Du dukkede ned til Ottar, Selma!

(En Tjenestepige kommer ind med et Bræt, hvorpaa en Mugge Bouillon, Kopper, Kjæks og Kavringer.)

Fruen

(bortledende).

Der kommer Bouillonen.

Eline.

Og jeg, Mor, trækker Chaiselonguen din nærmere hen til Bordet, saa ligger Du i den bedste Skygge.

(Ruller Chaiselonguen lidt frem til Bordet.)

— Saa, se saa, — nu faar Du akkurat Guldsko paa Foden din af Solen ... Og jeg opvarter Dig søte, søte Mor! — og skal skjænke Bouillon til de andre ogsaa.

(Hun skjænker og opvarter dem.)

Fruen.

Ja, Du er et godt og kjærligt Væsen!

Karna.

Jeg fristes imellem til at spørge mig, om Du ikke af og til leger Dukke med Mor din, Eline!

Selma

(farer pludselig op og sætter Koppen fra sig).

Aah, saa hed!

Fruen.

Du drikker din Bouillon saa altfor raskt, min kjære, —

(spøgende.)

— Du har jo endnu en hel god Halvtime igjen, til Udenlandsposten kan ventes og Brev fra Ottar, saa Du kan ta det med Ro ... Man lader sin Kop smukt afdampe, — gir den sin Tid og hyggelige Stund, Du, — beskjæftiger sig overhodet med den, — smager paa Kjæksene —

Karna
(raillerende).

Og saa, — om en god magelig Halvtime, sætter man Koppen tømt fra sig for at gaa over til den rolige Lekture af sin Forlovedes Brev. — At brænde sig betyder jo ellers Kjærlighed, Du Selma.

Fruen.

At brænde sig betyder den rolige Glæde og Lykke i Hjemmet, det véd j e g det.

Karna.

Den Udtydning har jeg aldrig hørt før, Mor.

Fruen.

Da har jeg hørt den helt, fra jeg var ung og blev gift.

Karna.

At det at brænde sig betyder —?

Fruen.

Der stod i min Bryllupssang: — „Naar Hjertet brænder for Hus og Hjem, da bæres Byrden af begge frem."

Karna.

Byrden?

Fruen.

Aa, maa jeg be Dig la' være at kritisere. Der stod saa i al Enkelhed. Og jeg skal gjerne bekjende for Jer, Børn, at Dagen efter Vielsen fandt jeg tre Huller i Brudesløret efter Wulffies Cigar. Det var min første Sorg, og jeg græd saamæn mine blanke Taarer, indtil de fik trøstet mig med, at det betød det, som i Længden var at forlade sig paa.

Karna.

Ja, at det betyder Indtræden som Kompagnon og Bryllup til Høsten, det véd vi ialfald sikkert. Byens to store Firmaer gifter sig! — Men, kom kun

frem med dit søde lille Spørgsmaal, Selma, — Mor vil like det saa godt. Kommer han straks, han har faat Fars Brev med Tilbudet om at indtræde i Firmaet som Kompagnon, eller blir han der paa Handelskontoret Sommeren over?

Selma.

Jeg tror ikke, Du har Anelse om, hvad det vil sige at gaa og længes, Karna. Overhodet Kjærlighed er ikke din Sag.

Karna.

Huh, — saadan idyllisk fattigforlibt med en Hytte og hans Hjerte og regelmæssig Brevveksling to Gange i Ugen — og saa, *notabene,* en Arv paa hundredetusinder i Baggrunden. Huf, siger jeg, jeg liker ikke eftergjorte Diamanter!

Fruen.

Men, Karna da!

Karna.

Jeg holder paa, at Kjærlighed paa et Guldfad ikke skal præsentere sig paa samme Vis som en paa et Træfad. Det er sandfærdigere og ærligere mod den Stilling, man indtager i Verden.

Selma.

Hovedsagen er nok, om der i det hele taget er Kjærlighed paa Fadet.

Fruen.

Ja saamæn sa Du der et sandt Ord, Barn!

Karna.

Aa ja, nu kjender vi hinanden saa inderlig godt, Selma, helt fra vi lærte at gaa, Du; — vi har boet paa hver sin Side af Broen, og Familierne har omgaats og saa smaat bagtalt hinanden i al den Tid. Og ikke indbilder Du mig, at nogen af os to gik hen og giftede sig bort rent ud bare paa en Kjærlighedsraptus med Brændesnude i. Vi i vor Stil-

ling har saamæn andre Ting, vi ogsaa sætter høit og tar vore Hensyn til, — som Fattigfolk er vel undskyldt for at ha. Og en Pige fra et af de øverste Hjem, som er opdraget med Udsigt til kanske en Million engang, skjønner fort, at hun knækker mere end Fjærene paa Hatten sin, om hun kryber ind igjennem en Fattigmandsdør. Aanei, man veier mange Hensyn paa Vægtskaalen og ender med — vel betænkt — at forelske sig i den, som i alle Maader mest passer for én ... Saa leger de bagefter Gjemsel og skilles og mødes, gjør Idyl og bygger Hytte indenfor deres begges Park- eller Havemure.

Fruen.

Men, Karna da ...

Karna.

Nei, lad os nu være enige om, Mor, at bekjende, at Valget og Kjærligheden har de fattige fremfor os.

Selma.

Hu—uh, præker hun ikke, saa én tygger tørt i Munden. Men saa blir det nu ikke mig og Ottar, Du paa det Vis faar stængt i Bur bag dine Park- og Havemure!

Fruen
(afledende).

Aa, Eline, Søten min, — kan Du gi mig en liden halv Kop til, — vel halv, véd Du.

(Det ringer udenfor.)

Fruen.

Sesaa, nu begynder Uroen ...

Tjenestepigen
(melder).

Frøken Knop og Frøken Horning spør, om de kan faa Fruen itale?

Karna.

Naturligvis om Bidrag til Vaske- og Strygeanstalten.

Fruen.

Svar Frøkenerne, at jeg desværre ikke kan ta imod dem før Klokken tre ...

(Pigen gaar.)

— Doktoren forbyder mig jo saa udtrykkelig at lade mig forurolige om Formiddagen ved noget, der kan beskjæftige mig alvorligere. Og jeg maa sige, den Plan om en Vaske- og Strygeanstalt ligger mig virkelig paa Hjertet. — Men, — bør den støttes? ...

Karna.

Javist bør den det, naar den først ligger Dig paa Hjertet, Mor!

Fruen.

Og isaafald, hvor meget? ... Hvilket Beløb tør jeg saa paatage mig Ansvaret for, at be' Wulffie støtte det med? ... Det er, saa én rent kommer i Sved over det.

Karna.

Ja, Mor, Du staar altid og sveder mellem to Valg. Den, som kunde kurere Dig for det.

Fruen.

Samvittigheden, Barn. Jo mere, man lytter til den, desto stærkere taler den.

Selma.

Far bestemte igaar, at han vilde tegne sig for fem hundrede Kroner.

Karna

(hastig).

Og min Far sa' imorges, at Mor skulde gaa i Spidsen for Foretagendet med ét tusind.

Fruen.

Nei, at Du ikke har sagt mig det, Barn! Der falder mig et helt Tryk fra Brystet.

(Varmt.)

— Ja, Wulffie er ridderlig ...

Selma

(koldt).

Naar Far faar høre, at Sagen svømmer i en slig Overflødighed af Resourcer, antar jeg, han betænker sig.

(Udbryder misfornøiet til Karna.)

Jeg trode, det skulde være forbi nu med den Sort Konkurrence mellem vore Familier!

Eline

(skjænker igjen lidt Bouillon til Moderen).

Drik det, Mor, Du véd, det styrker Dig. Bare denne lille Draabe! — Der kan ingen stelle som jeg for hende, maa Du vide, Selma. ... Ikke sandt, Mor? —

(Kjæler Moderen.)

— Molla, Molla min! — Og ingen anden end jeg kan riste Brødet heller saadan rigtig sprødt for Dig —?

Fruen

(med et Suk).

Ja, Du lille Velsignelsen min, — saa fuld af Kjærlighed fra jeg kommer ind om Morgenen til vort sidste Godnatkys. Det er saa truffet af Onkel Mads, naar han kalder Dig Angela.

Eline.

— Og aldrig forlover jeg mig bort fra Dig heller — som Selma ... Gjør jeg vel Mor?

Karna.

Pyh, — puh, — hu—uh—!

Fruen.

Hvad er det, Karna?

Karna.

Aa, jeg gned bare Bladet af Geranien der mellem Fingrene, og saa lugtede det saa kvalmt ... Gartner! — kom her og ta og flyt den ud paa Verandaen.

Gartneren

(som han vil ta Planten).

Den friske Geranien! — kvalm?

(Gnider et Blad og lugter paa det.)

— Frøkenen maa ha nogle egne Nerver, — Feil paa Lugtesansen! ... Følgen af disse kunstige Parfumer ...

(Bærer Planten ud paa Verandaen.)

Karna.

Ingen Sag for os, forstaar Du, Selma, som har baade Doktor og Hovmester i Huset!

Selma.

Ja, jeg maa sige, det er en frittalende Herre. Men, naar I taaler det, saa —

Fruen.

Man lærer at overse et og andet, Selma. Han er en ren Begavelse i sit. Du véd ikke, hvor Wulffie igrunden morer sig ved alle hans Indfald og Idéer dernede.

(Onkel Mads, en ældre Herre i hvid ulden Sommerdragt, Panamahat og Parasol i Haanden, kommer hostende op af Trappen til Verandaen.)

Selma.

Ingen Udenlandspost endnu, Onkel Mads?

Onkel Mads.

Taalmodighed ... Taalmodighed, min Frøken! Øhøh, — Øhøh ...

(Han stanser paa Verandaen, maaler Restindholdet af en Karlsbaderflaske op mod Dagen, sætter den for Munden og tømmer den i ét Drag.)

Saa!

(Han slænger Bouteillen bag over ned i Haven. Optaget af sit.)

Haha, — hoho! det lyktes ... Jeg fik sneget mig

ind Parkporten. Jeg saa dem kampere oppe ved Gadedørstrappen, — to Sæt Bidragskrævere med sine Garn ude for at fange Onkel Mads! De forfølger én som Tyvjohnen jager Maagen. Den ene lange med Floshatten er ude og bevæger Hjerterne for Sjømandsbibliothek i Bristol, og Damen med Posen for Understøttelsesforeningen for straffede Kvinder. Nu kan de prøve sig paa Konsulen, naar han kommer, og faa sit Glæfs, — han biter han.

Eline.

Det er bare fordi Du er saa snil og let at røre, Onkel Mads.

Onkel Mads.

— at de, snart sagt, ligger og lurer efter én baade paa Stræder og Stier for at flaa én? ... Ellers, Du Eline, er det din Onkel Mads's sidste Opdagelse om Dagene, at Klokken er begyndt at gaa senere og senere.

Eline.

Det siger Du altid, Onkel Mads, naar Mavekatarrhen plager Dig. Men nu skal Du faa Æblemarmeladen din slig akkurat, som Du vil ha den, med lidt Kanel i.

Onkel Mads.

Tak, tak min Ven ... Du, Eline! — Jeg har ligget inat og tænkt paa, at Du skal faa min Fars Brillantbrystnaal efter mig.

Eline.

Huf da, Onkel, snak ikke saa stygt. Du skal da ikke dø.

Onkel Mads.

Ser Du, én maa finde paa noget, Tiden blir saa lang om Natten, — og bagefter skal man fordrive Dagen ... Se bare nu, — skal jeg slaa mig ned hos din Mor og sætte mig ind i Velgjørenheden eller ud paa Verandaen til Aviserne? Men, hvad Pokker bry-

der jeg mig om Kursnoteringerne, naar jeg ikke længere sætter noget ind!

Eline.

Naar Du faar Marmeladen, Onkel, blir det morsommere altsammen, skal Du se.

Onkel Mads.

Og her er Dagens Avis til din Mor ...

(Trækker den op af Lommen og leverer den. Idet han gaar til Avisbordet paa Verandaen.)

Naa, — saa kan man ialfald sidde og spille og hazardere i Indbildningen, — som Mads endnu var Mads, ja!

(Man ser ham under det følgende sidde derude og fordrive Tiden ved at gjennemblade den ene Avis efter den anden og nyde Marmeladen, som Eline har bragt ham. Engang imellem overvældes han synligt og hørligt af en Gispen.)

Fruen

(som af og til ser i Avisen, med et Udraab).

Men kjære, det er jo i Eftermiddag, der skal stemmes over, om Frøken Brønnich skal faa den ledige Plads i Frøkenstiftelsen efter Jomfru Hjorthøi!

Selma.

Min Broder Jens mener nu, at det blir Frøken Altmayer. Hun har været Kaffesøster og Sladderpose baade hos Holsts og Gjentofts saalænge og vidst at sikkre sig Stemmerne.

Karna.

Saa saa, det mener han. Men, saa er jo min Far, som har grundet Stiftelsen, ogsaa lidt med i den Sag, — og han mener nu, at det blir Frøken Brønnich, som har ansøgt en Gang før. Det faar da ikke udarte til et helt Protegévæsen ...

(Gartneren kommer med en Vandkande ind fra Verandaen og begynder at vande Planterne omkring i Værelset.)

(Karna, der sidder foran en stor Palme, som han vander, springer pludselig op.)

De faar da være saa naadig at se Dem for, Gartner, og ikke lade det gaa udover mine Sko!

Gartneren.

Saa saa, — ber om Undskyldning. Men Palmen trænger Vand, ordentlig Vanding den.

(Viser paa den.)

De ser selv, — se her, Frue, — tre, fire aldeles gule Blade, og Resten misfornøiet, — næsten som Krølpapir, — staar der i yderste Nød og skriger af Tørst! —

(Ærgerlig.)

Jeg trode saamæn alt vel bevaret, naar begge Husets Frøkener havde paatat sig at ta Vare paa Planterne heroppe i Havestuen disse Dage, mens jeg har været optat henne i Ødemarken ... Den der er ødelagt for hele Sommeren den! — Og som den har trivdes og skudt nede i Drivhuset ivinter! ... Jeg faar ta' den didned igjen.

Fruen.

Det er Synd, den var jo et sandt Pragtstykke.

Gartneren.

Det blev et Skaar i Afrika, ja!

(Tar og løfter Palmen ud.)

Karna

(muntert, idet hun hjælper ham at samle Bladkronen i Døren).

Jeg tror rentud, De mener, at nu redder De et Liv, Gartner!

Gartneren

(som har sat Palmen udenfor, og fortsætter med Vandkanden inde ved Blomsterne).

Ja, ja, De véd, det kan erstattes med Penge, — det er bare at kjøbe en ny!

Karna

(der igjen har sat sig).

Ja, men mon ikke Penge er ganske gode at ha, Hr. Hein! ...

Gartneren.

Aa, igrunden en Overtro! ... Kapitalerne bevæger sig som alt i Verden efter sine egne Love, —

saa det gjør saa lidt, enten han, som sidder med dem, heder Per eller Paal.

Karna.

Aa — jo, det gjør dog lidt. Den, som har dem, ta'r for Eksempel sin Plads indeni Vognen, medens den, som ikke har dem, er henvist til Bukken. — Eller man har en Villa med en Park, og en Gartner ønsker Arbeide i den —

Gartneren.

Nærmest for Parkens Skyld, Frøken! Den interesserer.

Karna.

Jeg tænkte, De ogsaa var kommet overens med Far om en vis Løn for Deres værdifulde Assistance.

Gartneren.

Jeg forsikker Dem, Frøken, det er ikke Pengene. Det er det eiendommelige ved Deres Fars Park, som gav mig Lyst paa det. Jeg kjendte den jo saa godt fra Gutteaarene, da jeg løb der med Deres Bror efter Skoletiden, og lille Karna altid vilde være med og trodsede og fulgte efter os indigjennem Skogstierne, naar vi gjorde Udfærd for at gjennemforske Afrika, som Stanley.

Selma.

Ja, paa Skolebænken ja, der er jo alle lige.

Gartneren.

Men saa forsvandt han sin Vei, og jeg valgte min.

Karna.

Det vil sige Gartneriet.

Gartneren.

Nei, først slog jeg mig paa Ingeniørvæsenet; men tog saa fat paa Have- og Parkanlæg, som jeg altid har interesseret mig for.

Karna.

Og, naar De engang er færdig her, begynder De af pur Parkinteresse paa en ny.

Gartneren

(medens han hele Tiden gaar og ser over Blomsterne, vander dem og plukker væk visne Blade).

Færdig? — Man blir aldrig færdig. Naturen har sine egne Eventyr den, — den kommer med det mest uventede, — sætter uophørlig Spirer til ny Muligheder, — akkurat som Menneskene. Til næste Aar er Sumpen derude tør, og Sandbanken i Elven kanske skyllet op, saa der efterhaanden kan bli en Ø med Plantninger og Anlæg og Bro ind til Landet. Man er nysgjerrig efter, hvad der vil komme, hvergang Vinterdækket gaar bort.

Karna.

Og saa slipper Far Pengene til, og De morer Dem.

Gartneren

(leende).

Han gjør saa det, ja. Det var det, jeg sa', det er det samme, hvor Kapitalen ligger.

Karna.

Den ligger ialfald ikke styresløs om i Verden.

Gartneren.

Nei, men hvad styres den af? — Jeg tænker tilsidst, det blir af Interesserne ... Og Interesserne, de er saa mangfoldige, baade de, vi véd af, og de, vi ikke véd af. De er som styrende Aander i Tilværelsen de. Og det skal vise sig, — vilde vist sig, om alt var gjennemsigtigt, — at den, som styrer ilde, han styrer mod Strømmen, — mod Tilværelsens Maskineri, og det gaar ikke ... Det blir tilslut Aanden, som raader.

Karna.

Den Aandetroen Deres, Gartner, er ialfald god for dem, som ingenting har.

Gartneren.

Ja—h, — hvem der er fattig, og hvem der er rig? — det er ogsaa et Spørgsmaal.

Karna

(vipper med Foden).

Det er vist saa inderlig ligetil, De ... Jeg ser ikke andet, end for Penge kan man faa, hvad man vil, baade Kunstværker og — Parker og jeg havde nær sagt, Gartnere med.

Gartneren.

Ja, Frøken! — Men den, der faar leve for det, som interesserer ham, han er lykkeligere end nogen Pengesæk kan gjøre ham ... Naar man for Eksempel har Øie for den storartede Udsigt her, —

(viser begeistret udover.)

hele Fjorden udover lige til Næsset, og den ranke, høie Skogen, som staar Stamme ved Stamme, som om Indløbet var garneret med Søiler, — og tænker sig, at det hele Anlæg engang i Tiden maa komme til at tilhøre Byen, — saa lægger man al sin Kjærlighed paa det.

Selma

(farer op).

Hvad er det, han siger?

Gartneren.

Det siger sig selv det, — ligger i Tingenes Medfør, at en saapas By ikke vil lade sin eneste store, herlige Park blive i Privatmands Eie, — i Længden.

Karna.

Naa saa, det vil Byen ikke! Den agter at forsyne sig med vor Park! — Ja, den er ganske fri-

stende vakker. Jeg ser alt Søndagspublikumet med Barnevogne og Smørrebrødpapir nede i Gangene. —

(Heftig, idet hun reiser sig.)

— Og nu maa De engang være færdig med den Vandingen og alle Deres Formeninger, Gartner! — — De bør skynde Dem ned og virke for Deres store Formaal. Det er ikke sikkert, at De kan paaregne saa lang Tid her i Huset.

Gartneren

(halvt for sig selv, idet han samler sine Sager og forlader Havestuen).

Det vil gaa saa sikkert som selve Strømmen det, Frøken ...

Karna

(i Sindsbevægelse).

Et irriterende Hovmod! Han indvendig ligesom smiler af én.

Fruen.

Oprigtig talt, Karna, forbauser det mig, at Du altid saadan indlader Dig med ham. Du véd jo, hvad man risikerer, naar man ikke overholder Grænsen.

Selma.

Ja, jeg synes nok, det Menneske maa være moden til Opsigelse.

Eline.

Vor Park. — Vor Park, Mor!

Fruen.

Ja, Lillemor, den taales virkelig ikke. Byen faar ondt i Øinene af den ... Til offentlig Brug, — bare den Tanke! Det er, som man tar hele Charmen væk fra den.

Selma.

Aa, Rigdommen er altid misundt, véd I. En saadan frit studeret Walther Pengeløs ærgrer sig over at maatte bukke sig for bedre stillede.

Karna.

Han? — bukke sig! — En kunde faa Lyst til at knække lidt paa den Nakken.

Fruen.

Der kommer Far! ... Jeg hører det paa, hvor fast han tar i Døren.

(Konsulen træder ind fra Sidedøren tilhøire.)

Karna

(skynder sig hen til Faderen og trækker ham afsides i Forgrunden. Ivrig fortrolig).

Jeg har sagt Selma, at Du vil, at Mor skal gaa i Spidsen for Vaskeanstalten med tusind Kroner.

Konsulen.

Jasaa ... Ja, naar Du har —

Karna.

Selmas Far har fundet paa at tegne sig for fem hundrede.

Konsulen

(forstaaende).

Naa saa saa, Du.

Karna.

Og saa er det din bestemte Villie, Far, at Brønnich skal ha Pladsen paa Frøkenstiftelsen, h u n absolut! — Ikke Altmayer.

Konsulen.

Vel, min Pige. Hvad Du siger, det er, som jeg har bestemt det selv. Du er den eneste Kraft i Familien. Feilen er bare, at Du blev en Pige og ikke en Gut. Du, Du skulde været min Kompagnon, Du! — For Ottar, han er sin Mor, han, lidt for fintfølende for denne Verden ...

(Tar op et Brev og vifter med det.)

Her er noget til Dig, Selma!

(Selma tar det og skynder sig ud paa Verandaen, river det op og læser.)

(Konsulen hen til Fruen.)

Nu blir Du fornøiet, Mor, Du har Ottar hjemme hos Dig med Steameren fra England alt den sjette.

Selma

(kommer straalende).

Javist, med Orion, ja.

Fruen.

Hørte jeg ikke straks af Maaden, Du kom paa, Wulffie, at Du havde noget glædeligt til mig. Jo raskere Du skridter, jo mere beroliger Du mine Nerver.

(Bevæget.)

Det er saa trygt, saa trygt med Dig, Wulffie!

Konsulen

(stryger hende va'rt over Haaret).

Ja, den som kunde faat styrket og læget disse tendre, fine Traade, som de kalder Nerver, Du!

(Til de andre.)

Men, I maa ikke indbilde Jer, at I faar beholde Ottar heroppe i Stuerne.

(Ærtende.)

Du faar knap se ham, Selma! Han skal nu dukkes helt ned i Forretningerne, til han stiger op igjen som Fugl Føniks og Kompagnon ... Og saa først kommer Tiden til at tænke paa Brylluppet, Monteringen af Boligen og, hvad der staar igjen af Arrangements ... Karna og jeg var just dernede imorges.

Onkel Mads

(vaagner op af Søvne med et stærkt Gisp og kommer strækkende sig ind fra Verandaen).

Aah, — jeg drømte saa deiligt! Jeg var i Kalifornien og laa netop over en mægtig Guldaare og forsynede mig ...

(Med en Gestus mod Lommen.)

Det er næsten, saa jeg endnu maa kjende efter,

om der skulde ligge noget der, en Klump eller to — eller saapas Guldstøv, at jeg kunde faa nyse af det.

(Trækker op Lommetørklædet.)

— — Nei Du, — ikke andet end, — hm, —

(pudser Næsen.)

Men Pokker, jeg tænker ofte paa det. Hvad kunde jeg gjøre, om jeg blev ordentlig stenrig, uden at forære Wulffie og Dig det, Linda! — Ikke tør jeg spise bedre, — ikke drikke bedre, ellers kommer Podagraen! — Ikke fik jeg sove bedre. —

(Med opløftet Røst.)

— Ikke blev Maven bedre, om jeg saa fik oprettet en Trone af Guld indlagt med dyre Stene for den!

Fruen
(leende).

Du Mads! — Du Mads! — Ja nogen Forretningsmand stak der aldrig i Dig.

Onkel Mads.

Nei, det blev da heller ikke til mere end en tarvelig Livrente.

Konsulen.

Tarvelig —! —? Havde der været mere, vilde Du nok vidst at ryste det af Dig, kjender jeg Dig ret.

Onkel Mads.

Ja, tænk den, som aarkede endnu engang at gjøre sig en ordentlig Rundreise gjennem denne Verden, Du, — knase Penge og —

Fruen.

Fy Mads, tale saadan, saa gammel Du er.

Onkel Mads.

Jeg mente blot, høitærede Kusine! at se dens Daarlighed an, — rulle end engang tvertigjennem dens usle Forfængeligheds Marked — i gylden Karm og paa høie Hjul.

Konsulen.

Heldigvis reiser Du nu bare i Tankerne, min kjære Mads, og det falder billigere.

Gartneren

(kommer hastig ind fra Havetrappen).

Hr. Konsul, — de tre Matroser, som døde af Kulos ombord i Briggen, begraves nu med Sjømands Honnør. Baadfølget la' til nede ved Pynten, og Kapteinen forhørte sig, om de kunde ta' Veien gjennem det ny Allé-Anlægget. Og det kunde jo ingen nægte dem. De er vant til en Gjenvei derover Markerne fra før, de blev lagt ind til Park.

Konsulen.

Ja, der har vi Følgen af Deres Hegn, som skal staa der i ti Aar og vokse sig stort! Et høit, vakkert Stakit vilde med engang vist Folk Forskjellen mellem Privateiendom og Gangstier.

Gartneren.

Aa nei da, Hr. Konsul, vi skal ikke være med paa at stænge af, saa hver sidder i sit Eiendomsbur og lukker for alt det, som er vakkert.

Fruen.

Ja, det var en trist Indvielse af Parken dernede ... De arme Mennesker! — drukket sig fra Bevidstheden og ligger saa der i Ruffet og kvæles af Kulosen! Pene bra unge Fyre, stod der.

Onkel Mads.

Naturligvis denne Negervinen, som de henter fra Havnekneiperne. — Samme Langkorken, som under det populære Navn „Laddevin" nu ogsaa herjer herhjemme og gjør Folk rasende og gale. Den rene Gift! — egentlig distilleret og fabrikeret til Vederkvægelse for vore farvede Medbrødre i Afrika.

Fruen.

Aa, denne forfærdelige Drikken, som gjør Livet saa lavt!

Onkel Mads.

Ja, Du Linda, denne Verden er ikke saa ganske endetil! — Forestil Dig en glædeløs, stakkars tørstig Sjæl stedt foran Vinduer fristende med Herligheder som: — „Golden Likør", „Old Brandy", „Jamaica Rhum", „Skotsk Whisky", „Balaklava Punsch", „Syvstjernet Konjak", „Ildtungen", „Spansk Nektar" og „sjelva blåa Lågan", — og alle Jordens Forlokkelser, saa Tænderne kan løbe i Vand.

Fruen.

Men, hvad er det da brygget af, alt dette?

Onkel Mads.

Forskjellige Tilsætninger, Du, — patent pikant kradsende med en liden Kjendsel af Ild og Svovl ... Og, som stimulerer tilstrækkeligt til, at de forsyner sig, saalænge de har en Skilling i Lommen!

Fruen.

De laver det altsaa formelig.

Onkel Mads.

I store Fabrikker Verden over ja. Fuldstændig legitimt, — uangribeligt, — *notabene,* naar det eksporteres til fremmede Lande.

Karna.

Det rene Giftblanderi altsaa!

Onkel Mads

(trækker paa Skuldrene).

Gift og Gift er to. Beror paa ... Verdens Ondskab, ser Du ... The kan jo tilslut ogsaa være en slem Gift. Linda klager stygt, naar Du har tragtet den for længe.

Karna
(oprørt).

Men de gaar fra Forstanden af det, — dræber af og til baade Kone og Børn eller sovner ind i Kulosen ... Og tænke sig, drevet som en hel Fabrikvirksomhed.

Onkel Mads.

Jo flere om Ansvaret, desmere fordufter det, véd Du!

(Der lyder høitidelig Ringen af Kirkeklokker.)
(De lytter.)

Karna.

Nu gaar Ligtoget op til Kirkegaarden. Vi kan se det inde fra Stuen.

(Damerne skynder sig ind af Døren tilvenstre.)

Konsulen
(lunt).

Ja, Du Mads, hvor deiligt vilde vi ha det uden Penge! ... De Aktierne i Vinfabrikkerne gir mindst atten, — atten, — Procent ...

(Teppet falder, medens Klokkerne ringer.)

ANDEN AKT.

Samme Havestue.

(Konsulen og Onkel Mads kommer fra høire ind i Havestuen.)

Konsulen
(i en indtrængende Tone).

... Bare nogle heldige Ord ... hensigtsmæssige Vendinger for Aviserne, forstaar Du. Du har din Force i sligt; jeg duer absolut ikke til at frasere. Det meste af Strandstedet er rimeligvis nu nedbrændt. Det gjælder da om, at der ikke samler sig

for store Forventninger om Hjælp i Ulykken fra vort Firma. Kunde vi straks fra først af faa Hovedpligten skubbet over paa Staten!

Onkel Mads
(deklamerer).

— som den, der har særlig Opfordring til at træde hjælpende til just i et Tilfælde som dette, hvor Ruin og Tab har ta't saa ekstraordinært store Dimensioner, at den private Haand, selv med den allerbedste Villie, ikke længere rækker til. — Hvad Du?

Konsulen.

Netop akkurat, — hold paa det, Mads, — den private Haand ikke — Jeg kommer selvfølgelig til at slaa i en ordentlig Sum alligevel — vi beskjæftiger jo mange Arbeidere paa vor Bedding der, — og vi la'r os ikke overfløie paa vor egen Landskant! — Jeg gjør det saamæn gjerne. Men saa maa en Forretningsmand forstaa at holde Styr paa Hjertelaget ogsaa. Jeg fik just Mor saavidt nogenlunde beroliget derinde.

Onkel Mads
(deklamerer videre).

Og vel at mærke, hurtig Hjælp er her dobbelt Hjælp, kun en Kapitalist som Staten — hvad siger Du om det?

Konsulen.

Jeg siger, at jeg godskriver Dig for hundrede Kroner i Honorar, Mads, om Du kan hitte ud endnu et Par duelige Vendinger, — en Knaldsats tilslut med et ordentligt Slag i.

Onkel Mads
(høitidelig).

Her er slaat et dybt Saar, der ikke kan ventes helet uden af Tidens lægende Haand, — et Skjæbnens Slag, der paa det netop raskt opblomstrende

Strandsted vil knuse mange Forhaabninger og kaste mørke Sorgens Skygger ind i mange Hjem ...

Konsulen.

Nei, — duer ikke, — poetisk Føleri! Saadant skrives ikke fra Kontorpulten.

Onkel Mads.

Naa, saa skal det bli', som Wulff Wulffie —

(udtaler Ordet glubsk.)

— selv vilde gjort det.

(Deklamerer, idet han knapper Frakken over Brystet.)

— Vi har her at se i Øinene og nøgternt regne med en Ulykkeshændelse ikke blot for Stedet, men for hele vor Kant af Landet, der maa noteres som et økonomisk Nederlag, der vil lamme megen Virksomhed og trænge Aar for at kontrabalanceres.

Konsulen.

Præcis saa ja. Der traf Du det! — — Ellers Du, er det ikke mærkeligt, — en saadan liden — hvad skal jeg kalde det — Orienteren for Offentligheden føler jeg, — føler jeg virkelig! — at jeg ikke kunde bede min egen Søn om. Der maa skruteres og ransages i hver Fuge om Udtrykkene var nøiagtig i — ingens Favør, og kunde bestaa for den himmelske Retfærdighed ... Med denne Gentlemansopdragelse opfatter de ikke Livet længere som en Kamp.

Fruen

(kommer ind i Sindsbevægelse, fulgt af Ottar, Karna og Eline).

Men Du Himmel, Wulffie! Ottar kommer nu fra Telegrafstationen og melder, at det ikke længere bare er den østlige Del af Strandstedet, der er lagt i Aske, men at nu ogsaa Kirken og Husene ved Torvet brænder.

Ottar.

Lykkeligvis ingen indebrændt. Men Stedet er foreløbig økonomisk ruineret, — bragt til Betlestaven.

Fruen.

Tænk — tænk! — alle de Familier uden Hjem og Tag over Hovedet, — henvist til bare haarde Fjeldknarterne!

Karna.

Her er ikke Brug for noget „Tænk" nu, Mor! Her er bare som Ottar sa', at faa frem vore Sparebankbøger og aflevere noget klækkeligt. Ikke sandt, Far? Mor maa ud med tusind, Eline og jeg med hver vore trehundrede, som vi fik til Jul. Og Du, Ottar? — Og Du, Onkel Mads? — og Du, Far?

Konsulen
(langsomt, lunt).

Jeg tænker, Du Mads, la'r Dig mulktere for de hundrede Kroner, Du tjente hos mig i Forretningen idag. Og jeg vil foreslaa, at Familien sætter alle sine gode Bidrag ind med i en Ladning Mel, som vi, „Firmaet Wulff Wulffie", straks sender hen til Afhjælp af den øieblikkelige Nød. — Det blir — alt i alt — lad mig se — at notere som en Forstrækning her fra Huset af en ti tusind Kroner. Hvilket tør anses som en rund og rigelig — for ikke at sige stor ydet Hjælp fra et enkelt Privathus.

Fruen.

Aa, Du altid ridderlige Wulffie. Her aftørrer Du Taarer!

Konsulen
(i Lune til Ottar).

Sig endelig ikke til Mor, Ottar, at jeg paa det Vis ogsaa faar anbragt Melet mit. Hun forstaar sig ikke paa Handel, ser Du.

Ottar.

Ja, Far, dette var en nobel Haandsrækning!

Konsulen.

Nobel? ... Nobel, Du? — Er der noget, jeg hader, saa er det det Ord i Forretninger! Naar nogen kom-

mer og stikker et nobelt Hode ind, saa forvirres straks alle Begreber. Vil Du gi' væk, saa gjør det. Vil Du ruinere Dig, saa gjør det. Men i Forretningsspillet er der ikke Plads hverken for Noblesse eller Sentimentalitet. Der er det kun om at regne rigtig og ha' Øie for Fordelen. Sin Noblesse faar man pleie oppe i anden Etage.

Onkel Mads.

Ja, ja, ja, — mine hundrede Kroner ... Jeg har saamæn intet imod, at de blir anvendte til lidt Mel i Øinene paa Publikum, naar det alligevel gaar i Halsen paa de nødlidende Stakkarer.

Selma

(kommer med en vis Fart op fra Hovedtrappen. Idet hun ser Ottar).

Aa, som jeg har ventet paa Dig, Ottar! Du lovede jo —

(Tar sig, idet hun faar Øie paa de andre. Forskrækket.)

— Er det meget galt? Hjemme fik jeg bare høre det første Telegram om Branden ... Og saa har jeg gaat frem og tilbage hele Tiden og ventet og ventet paa Dig —.

Karna.

Aa — aah, — sligt noget nu!

Konsulen

(spøgende til Selma).

Ja, det er stridt Du, at han skal sidde der paa Kontoret hele Dagen. Haaber, Du snart skal faa spadsere med Wulffie junior af Firmaet Wulffie & Søn!

Selma

(faar under det følgende Ottar mere og mere i Forgrunden, medens de andre ivrig underholder sig om Branden).

Men Du havde jo hængt Lommetørklædet udenfor Kontorvinduet. Jeg saa det i Kikkerten, saa jeg maatte tro, Du kom.

Ottar.

Det var denne Branden, som kom paa, ser Du.

Selma.

Branden? — Ja, naar vi endda havde kunnet slukke den. Men tænk, hvad vi kunde havt for en Tur sammen imorges, før Du skulde ind paa dette Kontoret og gjøres til Wulffie junior! Huf ja, — jeg maatte jo ta mig en liden Sving til Trøst ned til Huset vort ... Og hvad tror Du, jeg har her?

(Holder det mod ham.)

— Cigaretuiet og Blyanten din! ... Ovenpaa i Entréen hang den graa Støvfrakken din. Det var med engang næsten, som det var Dig selv, — og jeg la' Hodet ind til den og kyssede den og kom rent i Humør igjen. Du kan tro, Du havde faat anderledes Skjænd, havde ikke det været.

Ottar.

Imorgentidlig fyger vi begge to op Klokken seks og lurer os ud, Du.

Selma.

Saa tar jeg dit Uhr, og saa tar Du mit.

(Hun hegter af sit og de bytter.)

Det er, som de alle vil fingerere paa os og vort ... som de siger, — værsaagod og elsk. I har Lov til det. Forretningen tillader det ...

(Skøieragtig hviskende.)

Du, Ottar! Tillader din Forretning Dig, at vi sniger os en Tur ned i Haven, — Du og jeg! — mens de er saa ivrige oppe i Branden derhenne?

Ottar

(ta'r hende om Livet).

Hysss — skynd Dig, kom, — jeg maa straks ind i Sneglehuset igjen, véd Du.

(De forsvinder ned af Havetrappen.)

Onkel Mads

(raaber efter dem).

Men, Selma, Du fik jo ikke høre de yderligere Telegrammer om Branden ...

(Til de andre.)

De to har deres egen Brand at passe, de.

Pigen
(kommer ind).

Frøken Svane og Frøken Zinkbauer og Frøken Solenfeldt over fra Stiftelsen er ude og spør, om Fruen har et Øieblik at offre dem?

Fruen.

Aah, saa ubeleiligt midt i alt dette ... Men vis dem her ind i Havestuen, Mina.

Onkel Mads.

Død og Pine! — da er det paatide, vi flyr, Wulffie.

(De to gaar ned i Haven.)
(Frøkenerne Svane, Solenfeldt og Zinkbauer kommer ind og hilser.)

Fruen
(der sidder i Sofahjørnet, til Eline).

Skaf Frøkenerne Plads, Du, Eline.

(Eline sætter Stole i en Halvkreds om Bordet og blir staaende bag Sofaryggen hos Moderen. Karna sidder henne ved Bordet, hvor de illustrerede Værker ligger, med en Straahat i Fanget, som hun pynter, medens hun følger Samtalen.)

Frøken Svane.

Ja, De blir nu vel ikke vred paa os, Fru Wulffie, vi vilde bli saa ulykkelige. —

(Tar til Lommetørklædet.)

Aah, om De bare vidste, hvor vi har ængstet os, før vi trøstede os til at ty til Dem, snille Fru Wulffie! — Vi er jo saa værgeløse. Og, det kunde saa let faa Udseende af nogetslags Demonstration eller Misfornøielse med vor elskede Direktion.

Frøken Solenfeldt.

Ja, jeg tør nok sige med Sanden, at skulde nogens Billede findes i mit Hjerte, naar jeg engang blir dette Hylster kvit, og Stiftelsens Port slaar igjen efter mig, saa —

Frøken Zinkbauer
(med skjælvende Røst).

Men et gammelt Menneske er vant til sin Kaffe

ubeskaaret om Morgenen. Det er som én først da kommer tillive. Og det er nu mangen en Uge, siden der er kommet en smagendes Draabe paa min Tunge, — saa et gammelt Menneske, enten det dør paa det ene Vis eller paa det andet — —. Og jeg er nu den ældste paa Stiftelsen ...

(Tar i paany.)

For det vil jeg redelig udsige, som jeg stod for min Herre og Skaber, at, er der saameget som Dufften af Kaffe, eller en Bønne i den saa — —. Og Fløden! — Melet, de gjør den tyk med, ligger som en Grød paa Bunden af Muggen.

Frøken Solenfeldt
(beroligende).

Hys, hys, Frøken Zinkbauer, — nu blir der nok Raad til Kaffe, skal De se, naar De bare vil ta det lidt roligt.

(Til Fruen.)

— Hun faar saadanne Raptusser imellem, saa hun rent ud ikke kan styre sig.

Karna
(kommer til).

Sæt Dem hen til mig De, Frøken Zinkbauer, saa kan vi to snakke sammen, mens de andre greier ud dette.

Frøken Zinkbauer
(slaar bidsk og trodsig begge Arme i Stolegelænderet).

Den Inspektøren, den Inspektøren, siger jeg, som fordærver Kaffen for et gammelt Menneske. Skulde ikke han faa Guds Straf, saa —

Karna
(godsnakkende).

De skal nok faa Kaffen Deres, skal De se. — De vil jo ha den stærk?

Frøken Zinkbauer.

Stærk? ... det er det værste opblandede Søl ...

(Skriger.)

Inspektøren skulde drikke det selv —

Karna

(vil føre hende tilsæde ved det andet Bord).

Hys, hys, ja —. Saa skal vi se paa nogle vakkre Akvareller, Frøken Zinkbauer.

Frøken Zinkbauer

(hidsig).

Nei, nei, nei, de vil drive Sagen med Hinterlist, — og saa blir Kaffen lige tynd som Snakket ... Akkurat som den Gang salig Althausen skulde ivei! — Jovist ja, — det blev bare til mere Cichori — og Maveslid.

Fruen.

Stakkars saadan en gammel!

Frøken Solenfeldt.

Nei, nei, at Zinkbauer skal gaa saa rent i Barndommen —

Frøken Svane.

Aah, — det er, saa jeg ikke mere sanser et Ord af det, jeg skulde sige.

Frøken Solenfeldt.

— Og lægge et saa sørgelig bittert indvortes for Dagen, maa én vel sige.

Frøken Svane.

Ja, der ser man, hvordan Mennesket kan bli', naar det ikke bærer den rette Fred i sig, og Alderdommen og Skrøbeligheden kommer over én, saa én ikke længere formaar at skjule sit Hjertes Tanker ...

(Konsulen kommer op af Trappen, fulgt af Gartneren, med hvem han er i Samtale og af og til vender sig. Han stanser ved Havestudøren og lytter til Damernes Udtalelser. Gartneren har en stor Dusk med blaa Blomster i Haanden, den han lægger fra sig, og gir sig til at

sysle med Planterne ude paa Verandaen. Han er her og i den følgende Akt uden Gartnerforklædet.)

(Frøken Svane bemærker pludselig Konsulen.)

Men desto dybere Taknemmelighed maa vi ha til dem, som saa velsignet har sørget for at skaffe os gamle et Hjem og Ly og Tag over Hodet og det vi skal leve af i rigelig Maade. Ikke staar vi op raadløse for Udkommet og ikke lægger vi os bekymrede. Og langt fra nogen af os er det, — det tør jeg sige frit, — at føre nogen Klage.

Frøken Solenfeldt
(der ogsaa har set Konsulen).

Frøken Zinkbauers Udtalelser kom da saa uventet som et Skybrud. Tag det endelig ikke for vore Ord, snille Fru Wulffie!

Frøken Svane.

Naturligvis kan ingen saameget som med en Tanke ligne vor Kaffe med den Blanding af Mokka og Java, som De, Frue saa gavmildt glæder os gamle med til hver Jul. Men saa, naar én drikker med den rette Tak i Hjertet —

Frøken Solenfeldt.

Ja for mig gjør den Fru Wulffies Sending saamæn godt for hele Aaret, saa jeg husker, hvad Kaffe er, fra Nytaar til Nytaar!

Karna.

Men saa har jo Frøken Zinkbauer Ret da!

Frøken Zinkbauer
(springer op).

Ja vist ja, — der blev de engang fanget i Diplomatiken sin! ... Javist har Zinkbauer Ret ja, — baade i det om Kaffen og Potetesmelet i Fløden ... Og Thebladene da! ... Og Sukkeret med al Kalken, saa én ligesaagodt kunde kalde det Kalk med Sukker i, — og det, som Inspektøren gir os for ægte Landsens Smør —. Jo da! ...

Frøken Svane.

Kjære, søte, snille Frue, læg ikke dette paa os, — sæt ikke os Stakler ud for de svære Anklager ... Hun gjør os ulykkelig rent, gjør hun, Zinkbauer!

Fruen.

Og Inspektør Wilhelmsen, som vi trode saa godt, og som sidder med saa stor Familie!

Frøken Zinkbauer.

Ja just den, ja. Der sa' De det rette Ord! — Familien! — Did gaar det altsammen. Det er, naar de har skummet Fløden, at vi faar Melken!

Karna.

Aa, Mor, vi sætter Far paa det, saa blir det undersøgt!

Konsulen

(kommer nærmere).

Ja—h, hvad skal man sige, mine snille Damer. Man bør ikke stille Fordringerne for høit. Det er igrunden bare Konger og Kapitalister, som kan sikkre sig alt ægte i Verden fra Melken, Koen gi'r, til denne Havaneseren her. —

(Knepser Asken af Cigaren.)

Det er kanske blot Prinsen af Wales og et Par andre, som opnaar den Raritet.

Frøken Svane.

Aaja, aaja, Hr. Konsul! — De med Deres store Verdenskundskab har vist saa Ret. Vi har jo blot at takke og velsigne Giverens Haand.

Konsulen.

Ja, det vilde jo være noget fordringsfuldt, ja, at forsikkre os Smaafolk mod alle Slags Forfalskninger. Som om ikke alt, hvad Tiden byder, er saadan flere eller færre Procent tilsat eller udspædt! — Kommer af Konkurrencen, De — Jordens største Drivkraft!

Frøken Solenfeldt.

Er det ikke, naar én hører Konsulen tale, som der med ét aabnes en Port, hvor én ser saa vide udover sin egen daglige, fattige Tankegang.

Konsulen.

Saa nogetslags udtrykkelig for Frøkenstiftelsen dyrket og hidforskrevet ægte Java, Brasil eller Mokka, — eller Sukker af veritable vestindiske Sukkerrør er det Direktionen med bedste Villie umuligt at stille Damerne i Udsigt. Her skoptiseres jo nu i den ganske Verden over den samme Kalk i Sukkeret og den samme farvede Kaffebønne. Inspektøren, som kjøber det, klager, Kjøbmanden, som sælger det, klager — Stiftelsen, som skal nyde det, klager —

Frøken Svane

(angst).

Kjære, kjære Fru Wulffie, læg Deres gode Ord ind for os hos Konsulen, at han ikke tar os det ilde op —

(Utrøstelig.)

Vi er jo gamle — med saa svag Forstand, — og gaar her som Børn til Dem med vort.

Fruen

(bevæget).

Der hører Du selv, Wulffie!

Konsulen

(grætten, afsides til Karna).

Send dem hjem med hver sit Kilo Kaffe, saa blidner de nok.

Karna.

Da synes jeg dog, der burde bli' lidt Eftersyn med den Menagen derude paa Stiftelsen, Far!

Konsulen.

Et lidet Ruskop, mener Du ... Hm, — saadant vilde gjøre slem Opsigt ... Og paa bare Snak og Vrøvl af to, tre gamle Frøkener —

Karna.

Aa, naar jeg overrumpler dem derude imorgentidlig ved Kaffen, saa skal jeg nok skaffe Besked!

Konsulen.

Jaja, — saa vi ialfald kan faa gi't Inspektøren sin Skrabe privat.

(Høit.)

Men Linda, jeg ser, hvad Du tænker paa ... at skikke Frøkenerne hver sit Kilo af din egen eksellente Kaffe?

Fruen.

Nei, hvor akkurat Du traf det, Wulffie!

Frøken Solenfeldt

(idet de reiser sig).

Ja, det kan én med Sanden sige, at ingen gaar utrøstet fra dette Hus.

Frøken Svane.

Og kjære Frue, og kjære Hr. Konsul! se os endelig ikke an som nogen, der farer med utidige Klagemaal og volder Uro i Stiftelsen.

Fruen.

Giv mig min Havehat, Du Eline min, saa følger vi Frøkenerne ned Parkveien, og finder Du dem nogle Roser.

Konsulen

(medens Fruen tar Hatten paa og Frøkenerne neier og hilser).

Og, hvordan staar det til med Gigten, Frøken Zinkbauer?

Frøken Zinkbauer

(idet de gaar, trodsig).

Aa, jeg siger bare, at én nødes til at bugte og bøie sig for Magten, hvor den saa sidder, — og naar Hoften slaar sig gal, saa —

Konsulen

(som han gaar ind af Døren tilhøire).

Hm, — en Karakter ... Saadanne har bare ikke sin Plads paa Stiftelser —

Gartneren

(for sig, idet han tar Blomsterne, han kom med og gaar ind i Havestuen).

Procentvis ægte, — det var et Pokkers saa godt fundet Udtryk af Konsulen det! — Procentvis! ... Det r ntud forstenede de stakkars gamle Mennesker. Bare Procenter de har at kræve foran Retfærdighedens Port! —

(Viser frem Blomsterne.)

Men her skal De se noget ægte, Frøken Karna ...

Karna.

Er De endnu ikke færdig her. Jeg tror, denne Havestue tilsidst blir til for Gartnerens Skyld og ikke Gartneren for den.

Gartneren.

Nei, nei, De maa se. Det er et Stykke Høitid dette ...

(Holder Blomsterne hen mod hende.)

Se den Plante der, — Blomsterne saa kraftige i Farven, og robuste og lubne i Stengelen, — skikket til Krig! ... Nei, nei, se paa den! De har aldrig set den før. Jeg har ført den med fra min Vandringstur nede i Alperne. Og jeg har nu i tre Aar fulgt og prøvet og studeret dens Vækst og hele Liv og Færd, hvordan den klarer sig heroppe i vort jordkolde Klima, — set den sætte Blomst og gi' Frø, og nu staar den som en mægtig Ahnherre og Stamfader —

Karna.

Stamfader?

Gartneren.

Ja, og det var i denne Have, den først holdt Bryllup. Men nu har jeg fundet den vild i Engene her

tvertover, saa den alt har sat en vidtløftig Slægt, ser det ud til. Og det vil sige, at den har brudt ud af Privatlivet her i Parken og vil bli en af Landets faste indvandrede Slægter ... Den vil med Tiden tilføre Engene Striber af et blaa-violet Farveskjær, og de skifter forsaavidt Karakter fra den Let, vore Fædre saa sine Enge i. Jeg indsender nu en Beskrivelse af den til Professoren i Botanik.

Karna
(ærtende).

Og saa mener De vel at faa en storartet Medaille for den?

Gartneren.

Medaille — Medaille? Vil De ta' Medaille, Frøken, —

(rækker Blomsterne hen til hende.)

— saa noterer jeg, at den Blomst er baaret for første Gang her i Landet af Frøken Karna Wulffie. Det hører da med til dens Historie.

Karna
(tar ufrivillig Blomsterne og ser paa dem; kaster dem saa heftig hen paa Bordet).

De kan ligge der, til Far kommer, saa faar De høre, om han vil ha' dem herude paa Engene.

Gartneren
(hvast).

Javist, ja! —

(Gaar haanlig mod Udgangen; men stanser og blir staaende og se i den store Havekugle ved Døren til Verandaen. Udbryder:)

Her staar Mammons stolte Datter i al sin forvrængte Græsselighed!

(Gaar et Skridt tilbage og stirrer forfærdet ind i Kuglen.)

Næsten bare en Guldklump!

(Karna farer hurtig tilside for ikke at speiles af Havekuglen.)

Kunde man kjøbe igjen blot et eneste varmt, le-

vende Hjerteslag ... Men det, som er Muld, blir til Muld ...

(Idet han forsvinder ned af Havetrappen. Vildt.)

Et Syn ... et græsseligt Syn!

Karna

(stamper rasende i Gulvet).

Han skal væk! — Maa væk!

(Farer hen og ringer med Klokkestrengen. Pigen kommer.)

Gaa ind paa Kontoret og bed Far komme herind!

(Idet Pigen gaar og vil lukke Døren efter sig.)

Nei, Mina! sig intet til Far; jeg skal selv gaa ind til ham.

(Pigen forsvinder. Efter nksom.)

— Han maa — væk — jo ... Han maa væk! —

(Ryster fortvilet paa Hodet. Dybt aandende efter Veiret.)

Uf, dette Menneske! — —

(Nærmer sig Glaskuglen.)

(Staar lidt i Tanker. Prøver Stilling til den et Par Gange, idet hun ser hen til den Plads, hvor hun stod. Stamper igjen med Foden.)

Uf — Æsch! ...

(Gaar eftertænksom hen til Bordet, hvor hun tar op Blomsterne og staar og ser paa dem.)

Tænk en Guldklump —

(kaster Blomsterne heftig paa Bordet igjen.)

— størknet til Metal!

Eline

(kommer ind fra venstre).

Karna, Karna, — er Du her? — Mor vil, vi skal ta op en Flaske af den gamle hundredaarige Maderaen og drikke med Ottar, naar de nu blir færdige inde paa Kontoret og har skrevet under Firmabrevet. Og Onkel Mads har tat sig en Tur ned til Gartneren for at faa op nogle friske Blomster til at pynte med. Og saa skal Tjenerne trakteres. — Aa, jeg har en saadan Følelse af Fest ved dette, Du! Det blir jo ogsaa som en hel Forandring, ... Ottar vel, som kommer til at ta' alle Fars Ærgrelser, saa

Mor ikke behøver at ængste sig og bestandig høre efter, naar han kommer, om der er noget kjedeligt ...

(Pigen bringer ind et Bræt, hvorpaa Vin og Glasser, og sætter fra sig paa Bordet.)

(Eline ordner og arrangerer.)

I skal allesammen ind og gratulere og drikke med Ottar, Du, Mina.

Pigen.

Det blir vel Konsulen og Chefen at kalde det da, Frøken? — Vi har undrets paa det.

(Gartneren kommer op med en Buket af Roser. Pigen forsvinder.)

Eline

(tar imod Blomsterne og ser paa dem).

Deilige Roser, Gartner!

Gartneren.

Ja, de er vakkre, Frøken Eline, — de er ogsaa de sidste, jeg bringer her i Huset.

Eline.

Deres sidste her i Huset?

Gartneren.

Bare, at de imorgen kommer ved en anden Haand. — For Penge kan man faa saa mange Gartnere man vil, véd De!

(Karna studser. Staar et Øieblik og stirrer paa ham. Griber saa, som ubehersket, en af de blaa Blomster og sætter den i Brystet.)

Eline.

Hvad er det, De mener, Hein?

Gartneren

(forvirret stammende).

Jeg mente ... jeg mente ... Jeg har bragt saa mange Roser. Herefter kommer jeg til at bringe op Buketter af blaa Blomster ...

(Skynder sig ud og ned Havetrappen.)

Karna

(staar et Øieblik som overrumplet. Ler saa haanlig og river Blomsten væk fra Brystet).

Jeg skal ialfald ikke ha' nogen af hans blaa Blomster!

Onkel Mads

(kommer ind fra Havetrappen).

Aah, — alt Vinen paa Bordet! ... Den gamle Maderaen med Atlanterhavssaltet i sig skal smage delikat, — delikat. Vi bare drikker uden Tale ...

Karna

(overlystig).

Sig mig, Onkel Mads, — var det i Amsterdam eller Leeds Du havde den svære Kjærlighedskoliken din? — Var den ikke over paa otte Dage?

Onkel Mads.

Nei Du, — den varede adskillig længere. Det var af den Sort Utøi, som hænger i.

Karna.

Og det blev jo din Far, som maatte til for at bjerge Dig ud af Klemmen ... Men det var en haard Nød at knække, Du, Onkel Mads?

Onkel Mads.

Aa ja, — en af de Nødder, som man forbider sig paa, saa man gaar med Tandpine hele Livet.

Karna

(sint).

Jeg siger, Mandfolk er nogen Blødfisker!

Fruen

(kommer ind fra Døren tilvenstre. Idet hun sætter sig paa sin vanlige Plads i Sofahjørnet).

... Og saa deiligt, Du Eline, at vi ligesom faar vie Dagen, — det ny Firmas Fødselsdag, — ind med den storartede Hjælp til de stakkars brandlidte! ... I det at gjøre godt gaar min Wulffie foran alle,

ser I! — Ja, jeg tænker saa ofte, Børn, hvor er ikke dette Hjem overvældet af Lykken.

Karna.

Du mener, fordi vi har saa god Raad til at gi', Mor!

Fruen.

Skulde jeg ikke mene det? — Og betænk saa, hvad forslog vel et enkelt Huses private Velgjørenhed, om den ikke tillige ledede andres. Og der er Wulffie Manden, som uden Bram gi'r Eksemplet, og efter hvis Navn enhver sætter en Ære i at føie sit paa Listen. Ja, hvad har han ikke paa det Vis alt gjort for denne By — —

Eline

(der ser nedover Haven).

Ottar — dernede ... Da er de altsaa færdige ... Nei, hvor træt han er! Far har nok maset ham ordentlig ud.

Ottar

(kommer barhodet, hensunken i Tanker langsomt nogle Skridt op af Trappen. Sløvt, og som han ikke har Øie for at der er nogen i Stuen).

Hvor, — hvor er min Hat? ...

Eline

(farer imod ham og raaber).

Gratulerer, gratulerer! — Hurra, siger jeg!

(Triumferende.)

Jeg blev den første, som gratulerte!

Ottar

(i Verandadøren, — vækker til).

Gud, er I der!

(Vakler aandsfraværende, ludende og stirrende mod Gulvet hen til Moderen. Der blir han staaende og stryge og stryge hende over Pande og Kind, medens hun mere og mere krampagtig og ængstelig griber om hans Arm med begge sine Hænder.)

Stakkars Dig, Mor! — Stakkars, stakkars Dig, Mor! ...

(Svagt.)

Jeg har altid syntes, dine Øine var saa rene. De Perler kan ingen ta fra Dig!

(Klagende.)

Mor! — Mor!

Fruen

(forfærdet).

Men, hvad er det, Ottar!

Karna

(pludselig).

Aa Gud, det skulde ikke være Far, som er —!

(Styrter hen mod Døren tilhøire.)

Fruen

(farer op af Sofaen. Skrigende).

Far, siger Du, — Far?!

Ottar

(stanser dem myndig. Skjærende).

Aa nei, Far befinder sig fuldkommen vel derinde paa Kontoret.

Onkel Mads.

I er kanske ikke blevet enige om Kompagniskabskontrakten ... Wulffie vil ha hele Villien ...?

Karna

(hidsig).

Det holder jeg med Dig i, Ottar, lad Dig ikke gjøres til Nul. Far maa forstaa, at en Kompagnon er noget andet end en Søn ...

Ottar.

Kompagnon? —

(Ryster paa Hodet.)

— nei, det blir jeg aldrig —

(Falder ned i en Stol. Mumler.)

Skjændsel! ... Skjændsel over vort Hus ...

Karna.

Men, hvad er dette for Snak og Tale, Ottar! Du maa da forstaa, at Du rent forfærder os.

Ottar

(mumler ude af sig selv).

Mor! — Mor!

Karna.

Snak fra, Ottar! Sig, hvad det er.

Ottar

(sidder og stirrer i Gulvet, og vagger i Uro fortvilet i Stolen. Med en Anstrengelse for at faa Stemmen frem).

Kan ikke.

Eline

(hvisker opskræmt).

Noget, Mor ikke taaler at høre!

Karna.

Du ser da, Ottar, hvordan dette angriber Mor!

Fruen

(reiser sig med ét rank og værdig og gaar hen til Sønnen).

Sandheden skal vi alle taale. Hvad er det, min Søn! — noget med Far, forstaar jeg.

Ottar

(i Ekstase, idet han ligesom vil ryste det af sig).

Vi maa faa al denne Styggedom af Hænderne ... denne Dødsskyld, der gaar som en Kloak gjennem vort Hus! — maa, maa kaste, frasige os — kaste fra os alt, hvad vi eier! — al den Rigdom, vi har mugget op paa Trafiken, — og bare søge den Krog af Jorden, hvor vi kan skjule vor Skam!

Fruen.

Jeg forstaar Dig ikke, Ottar. Men der er noget ... Huh, — det gyser i mig ...

Onkel Mads

(for sig).

Der har vi jagu' de atten Procent!

Ottar.

Det bedste var, om der kom et Himlens Lyn og slog os ihjel alle med en Gang. — Ja, Mor, om vi kunde brændt inde alle tilhobe i det forbandede

Kontoret. Jeg skulde gladelig sat Fyrstikken til, jeg — til Pakkerne med Aktierne ... Vi eier for to Millioner af dem! Og for dem holder vi Fabrikker og Distillations-Etablissementer og Kipper hele Verden over. Far og Du og Karna og Eline og jeg har tjent ustyrtelig paa det til Dato ... Indtil fem og tyve Procent! —

(Ironisk.)

— Folk myrder og slaar hverandre ihjel i Drukkenskab hver evige Nat og Dag, — og vi, vor pene Familie, som anfører Moralen i denne By! — vi inkasserer Gevinsten af det hele Helvedesvæsen —

(Konsulen ses at staa i Døren tilhøire.)

Onkel Mads

(vender sig fra den ene til den anden af Damerne).

Kjære, kjære Linda. — Kjære Karna da, — kjære da, — I er da fornuftige Mennesker. ... Dette, — denslags er jo ikke andet end, hvad hele Verden gjør! Tog ikke Wulffie Fortjenesten, saa tog en anden den. Det er som en Draabe i Havet ... Atlanterha—

Karna

(voldsomt til Onkel Mads).

Ti! — Ti! —

(Hen til Ottar.)

— Sig, Du lyver, Ottar! —

(Stampende med Foden.)

— er gaat fra Forstanden — raser! —

(Fruen kaster sig paa Sofaen med Hodet i Hænderne.)

Eline

(over hende, raaber).

Mor! — Mor! —

(Karna staar og stirrer paa Ottar, der sidder fortvilet rokkende Stolen.)

Konsulen

(træder helt ind).

Men hvad er dette for Galmands Snak! — Jeg maa sige, min overspændte Hr. Søn — og Gudske-

lov endnu ikke Kompagnon! — forstaar at sætte Stuen paa Taget! Kjære Linda, begrib Du da, at det her dreier sig om en Handelsaffære, som er kurant hele Verden over. Man kjøber Aktier efter deres Pris; men ikke netop efter hvilket Foretagende, de kan være sat i, og — om i Australien eller Patagonien — ligegyldigt! — man vælger de fordelagtigste. Det er en simpel, dagligdags Børssag. I Handelen bæres alt af Konkurrencen, og det, Menneskene ikke vil ha, faar de sætte Love for! — Det er ikke den enkeltes Sag at opponere her!

Karna
(udbryder fortvilet).

Det er altsaa sandt! Vi driver en Giftblanderforretning!

Konsulen.

Spidsfindigheder og Fruentimmer-Sentimentalitet! — Man kan jo sætte sig paa det Punkt, at hele Verden er gal! ... Naa, naa, Linda, — lad os komme til Fornuft igjen — og lad nu ikke Nerverne løbe af med Dig, Du ...

(Med Kraft.)

Sandheden er, naar jeg endelig for en Gangs Skyld skal være plump, — at Gutten har færdets formeget i Stuemoralen heroppe hos Dig og for lidt nede paa Kontoret, hvor det grove Maskineri gaar, og Næsen ikke er saa fin for, om Aktien ikke netop dufter af Eau de Cologne ...

(Haanlig.)

Og, maa jeg spørge, hvad skulde der blet til alle de ædle filantropiske Øiemed, om man ikke befattede sig med det Snavs, som heder Penge ...?

(De ser alle rædselsslagne paa ham.)

Onkel Mads
(raillerende).

Ja, naar den Dag kommer, at man driver Handelen bare for filantropiske Formaal, saa — —.

Jeg er s'gu ble't ganske kvalm. Her er deklameret slig, at der trænges en hel Nat til at sove det af sig.

Fruen

(tar sig til Brystet og skriger).

Wulffie!

(Falder besvimet tilbage i Sofaen. Alle styrter til.)

(Teppet gaar ned.)

TREDIE AKT.

Samme Havestue.

Karna

(i mørk, enkel Dragt, sidder urørlig ved Bordet med Hodet i Hænderne. Pludselig reiser hun sig og vrider dem i Fortvilelse; — gaar frem og tilbage og stanser imellem).

Jeg skulde gladelig lukket deres Øine, Mors og de andres, den ene efter den anden, om Døden havde været saa naadig at ta' os! — Denne Skam i Blikket, jeg taaler ikke at se det! ... Og Far! — Far! — Hvad tænker han, og hvad gjør han? —

(Skriger.)

— Fortsætter! — Venter med sit kolde Hode paa, at Familien skal bli fornuftig! ...

(Hun blir staaende ved den aabne Verandadør.)

— Han har anet, følt noget, den underlige Mand, som gaar dernede, — kaldte mig for Mammons Datter — Saa nær var det! —

(I Tanker.)

Jeg maatte ta mig ud som et koldt Krybdyr paa Menneskeheden, om han vidste — —

(Gartneren viser sig oppe i Havetrappen. Idet hun skynder sig mod Døren tilvenstre.)

... Kan ikke med det, — har aldrig vidst af at møde nogen med vigende Blik —

Gartneren
(som hun vil aabne Døren).

Aa, Frøken Karna, — et Ord!

(Karna vil gaa ind af Døren.)

Nei, nei, det er hverken om Blomster eller om Parken, Frøken ... Det er om Deres Far.

Karna
(skræmt, hviskende).

Om — om Far —?

Gartneren.

Noget, jeg syntes det var rigtigst, De skulde vide. Det hænder jo, at man tar sig en Tur ude i Luften om Natten for at faa sove ... Det er blot det, at jeg har set Deres Far vandre dernede i Parken nu i flere Nætter.

Karna
(søger at fatte sig).

Ja, det er vel, som De siger, for at faa sove ...

Gartneren
(forsigtig).

Ja; men — men han gaar ikke ind før Klokken tre, fire ... Det er i høi Grad uheldigt, at Deres Bror har tat den Forretningsreise til Udlandet netop nu.

Karna
(haardt).

Jeg synes ikke, De skulde bebyrde Dem med Bekymringer for Far. En Mand, der har saa store Forretninger, kan vel altid ha noget at tænke paa.

Gartneren.

De kan forstaa, det vilde ikke falde mig ind at vogte paa ham, om jeg ikke fandt, — ja fandt, Frøken, at der var ligesom noget ualmindeligt. Og, Frøken Karna, jeg kan ikke fri mig for Indtrykket af, at der er gaat en Sorg over ham, som han ikke

formaar at forsone sig med. Han gaar og stanser, gaar og stanser med af og til et Ord eller Udbrud.

Karna.

Et Ord? ... Udbrud? ... Og saa? ... Og da — har De hørt? ...

Gartneren
(hvast, bestemt).

Intet har jeg hørt. Intet véd jeg — og intet vil jeg vide.

Karna
(hæst).

Saa — naa saa, — vil intet vide ...
(I Fortvilelse.)

— Ja, det er Stillingen! ... Der er Ting, som vil skygge for Solen, hvor én vender sig, —
(udbrister.)

— som man ikke kan leve med!

Gartneren.

Ja, vi skjælver svært for Verdens Dom, Frøken Karna, den er gaat os stærkt i Blodet. Om éns Samvittighed er ond eller god, blir retnu kun et Spørgsmaal Nummer to.

Karna
(for sig selv).

Der gives slige til Sorgen dømte ...

Gartneren.

Naturen, Frøken, er fuld af Lægeblade. Menneskenes Snak og Eftertale triller der af som Dug. Den har sin ny Glæde hver Dag og suser ind i én den Lyst og Illusion, som maa til, skal ikke Livet løbe tørt for én.

Karna.

Lægedom? — Trøst? — Ja, naar man vilde trøstes, — vilde glemme! — Nu véd jeg, hvordan den fattige føler, naar den rige taler!

Gartneren.

De var Deres Fars forgudede stærke Datter. Og saa tænkte jeg, — kanske elskede han hende endog mere end —

(Tier forlegen.)

Karna.

End Guldkalven, mener De, — sig det ret ud.

(Ryster fortvilet paa Hodet.)

Gartneren.

Jeg tænkte mere paa, hvor høit De elskede ham.

Karna

(for sig).

Han var min blindt beundrede Far!

Gartneren.

Og denne Deres Far han trænger nu til at hjælpes ind paa en Vei, som kan gi' ham Sjælefred.

Karna.

Jeg skulde prøve, hvormeget jeg veiede hos ham, mener De? — Som jeg ikke véd det, — at jeg rev hans Hjerte itu, skulde han offre alt det, jeg har maatte kræve af ham.

(I Ekstase.)

Vi maa vaske og vaske vore smudsede Hænder. Alt, — alt skal væk! Der skal ikke være Traaden igjen! —

(Sagte.)

— saa blir jeg vel fattig nok ...

Gartneren.

En hel Villie er et stærkt Træ, det knækkes ikke af Stormen. Og just i svarteste Mørke, Frøken Karna ...

(Hurtig.)

Deres Far kommer op af Havegangen ... Kunde De ikke prøve —

Karna.

Nei, nei, nei, ikke nu, — ikke nu ...

(Skynder sig ind af Døren tilvenstre.)

Konsulen

(kommer langsomt op af Havetrappen. Han ser bleg og forpjusket ud og tørrer sig af og til over Panden med Lommetørklædet. Inde i Havestuen synker han ned i en Stol og blir siddende i Grublerier).

... Den, som bare kunde lade være at tænke, — bare faa sove en skikkelig Søvn! — Men rundt og rundt, op igjen og op igjen. Jeg faar tilslut en hel delirerende Menneskehed i Hælene ...

(Reiser sig med ét heftig og truer rasende mod Døren tilvenstre.)

... Høitærede, høitærede, høimoralske Familie, — det er rigtignok et helt Livs Arbeide!

(Trækker en Avis op af Lommen, folder den ud og slaar paa den.)

Det er Børskurser alt dette, og Aktier i alt det, som Menneskene bare kan finde paa at sætte igang. Men j e g maa ikke smudse mine Hænder med det uden først at ha undersøgt Retfærdigheden! —

(Opgi't med Øinene i Taget.)

Ellers drager man sig Lig og Sygdom og alverdens Umoral og Jammer paa Samvittigheden.

(Vandrer op og ned og stanser igjen.)

— Og her gaar jeg som Luft for min Familie. Huset er som en tilskruet Ligkiste med indestængt ond Dunst ...

(Synker overtræt ned i Stolen igjen.)

Eline

(kommer forsigtig og va'r ind fra Døren tilvenstre. Seende sig om. Glider hen til sin Far og lægger Armen om hans Skulder. Sagte).

Far ... Far!

(Konsulen ser forvildet op. Eline forpint.)

Far da ... Jeg ser paa Dig, hvor Du har det ondt.

Konsulen

(dumpt).

Og din Mor —?

Eline.

— Har det ikke saa godt, Far ... disse slemme nervøse Rykninger —

Konsulen

(idet han halvt reiser sig. Haardt).

Angst for, at jeg skal vise mig i Døren ...

(Falder tilbage igjen i Stolen og hensynker i Grublerier. Han stryger sig over Panden, som han har ondt ved at samle sine Tanker.)

— Og til det vil jeg afsætte af min Formue hele tre hundrede tusind ...

Eline.

Til hvad, Far?

Konsulen.

Sa' jeg det ikke? — Sig din Mor, at jeg vil oprette et Hospital for Mennesker, hvis Livslykke Drukkenskaben har herjet. Sig din Mor det, Du, — og at hun skal faa det, som hun vil ...

(Hviskende halvt aandsfraværende.)

— Men Du kan tro, lille Eline min, at det har kostet næsten Blod. Tre hundrede tusind Kroner! — som jeg alle har tjent og trællet op med hele min Manddoms Kraft og Virkelyst ... Det er næsten som at skjære dem ud af éns levende Kjød ... Men et Hospital skal hun faa! — Sig din Mor det. Tror Du ikke, det vil gjøre hende godt?

Eline.

Jo, Far. Hun ligger ret som det er og snakker om den gamle Frøkenstiftelsen, som Du har grundet. Og inat havde hun drømt, at hun laa og saa udigjennem de smaa Ruderne der paa alle Lindetoppene.

Konsulen

(bitter).

Aha, — Aha, — forstaar. Det er did hun nu stunder. Det Asyl var jeg med paa at faa istand

for at glæde hende — endnu længe før, før — naaja — naaja — — —

(Falder atter sammen. Som udaf sine Tanker, — fortrolig.)

— Du Eline, — er det saa, — er det saa Du ... Karna sidder saa i Skyggen der ved Spisebordet ... Er det saa Du? —? Jeg synes, hun har faat graat Haar —

(Ser frittende paa hende.)

Eline

(angst).

Aa nei, Far da —

(Falder ham grædende om Halsen.)

Kjære Far da!

(Styrter hulkende ud.)

Konsulen

(ser 'sig forvildet om efter hende).

He, he, he — er det ikke som her var lufttomt Rum ...

(Det banker paa Døren tilhøire. Han retter sig.)

Rambek

(træder ind).

Undskyld, Hr. Konsul; men jeg fandt Dem ikke paa Kontoret. Og saa tænkte jeg, at en god Efterretning aldrig kommer ubeleilig.

Konsulen

(aandsfraværende).

God Efterretning?

Rambek

(hemmelighedsfuldt, med sænket Stemme).

Jeg vilde blot sige Dem, at Aktierne i Distillationsfabrikkerne nede ved Sluys er steget seks, seks Procent. Nu er de oppe i fem, seks og tyve de ogsaa, Far!

Konsulen

(hurtig, spændt).

De ogsaa!

Rambek

(sætter Fingeren i Munden med en Lyd, som han plystrer).

Javist ja. Disse, som altid hinkede lidt, — De véd, — er nu ogsaa kommet efter ...

(Gnider sig i Hænderne.)

Og det stopper ikke med de fem og tyve, slig Fremgang Forretningen nu gjør. Vi erobrer Marked efter Marked snart sagt over hele Verden.

Konsulen

(tungt).

Ja, bare man spekulerer i Folks slette Lidenskaber, saa flommer der Guld nok ... Men, naar man nu vilde endnu længere De, — ha Aktier i det himmelske Rige? Der er det knappere med Renten, Rambek.

Rambek.

Jeg skulde anbefale det forretningsmæssige, — én Ting ad Gangen!

(Vandrer ivrig frem og tilbage, — med en Gestus, som han ringer med Haanden.)

— Seks, seks, seks, seks Procent steget, det høres som liflige Klokker. Jeg vidste nok, jeg skulde fryde Deres Øren, Konsul.

Konsulen

(i Tanker).

De ny seks Procent repræsenterer en god Slump Menneskelykke, De.

Rambek.

En kan ikke bekymre sig om det, som gaar for sig paa Maanen. Det, som sker i en anden Verdensdel, i Patagonien eller Mesopotamien, kan vi da s'gu ikke ta noget Hensyn til.

Konsulen

(reiser sig).

Ja, saa mente vi i gamle Dage.

(Tar sig til Hodet.)

Det er ligesom saa længe siden ...

(Mander sig op.)

— Hør, Rambek, vil De skille mig af med disse Aktierne — til pari, — lidt efter lidt — allesammen!

Rambek
(skvætter til og ser forbauset paa ham).
En underlig Spøg dette, Konsul Wulffie! —
(Slaar op en Latter.)
— og til pari! — man kunde jo ta Dem paa Ordet.

Konsulen.
Jeg skal sige Dem, Rambek, det er, som jeg har faat Bugvrid af dem. Jeg maa ha forslugt mig paa dem ...
(ler fjollet.)
... det er ordentlig, som man begynder at faa Skrupler, De, — en Svaghed —

Rambek.
Saa saa? ... Hm, — hm, —
(smaanikker.)
— Saa saa? — Hm, hm —
(For sig selv.)
Noget iveien med Aktierne, — noget, som har git ham Bugvrid? — Hvad Pokker kan det væ— —? — Saasaa! — Maa ud og telegrafere i Øst og Vest ...
(Ilsomt.)
Godmorgen, høistærede! —
(Idet han skyndsomt gaar.)
Haaber Bedring med Bugvridet!

Konsulen
(vandrer langsomt op og ned).
(Det ringer. Han lytter).
Man er ikke til at træffe, nei.

Selma
(kommer med Fart. I dyb Sindsbevægelse).
Pigen vilde ikke slippe mig ind; men saa tog jeg mig frem uden Tilladelse ...
(Fortvilet.)
Jeg forstaar ingenting, ingenting uden — uden —

(Holder et Brev frem.)

Hvad er dette, Konsul Wulffie —? Pigen siger, at Fru Wulffie er syg, og jeg har ikke talt med nogen, siden Ottar sendte mig den korte Billet om, at han pludselig var blet nødt til at reise bort i Husets Anliggender.

Konsulen.

I Husets Anliggender?! I Husets Anliggender? ... Hm, hm ... Vi er forresten blet enige om, at Ottar ikke passer i det praktiske Forretningsliv ... Han skal faa sit Udstyr og sin Appanage og siden sin Arv. — Nei nei, Du behøver ikke at stirre saa paa mig ...

(Ironisk.)

Du faar i ham det mest fintfølende og indtil det subtile skrupuløs moralske Menneske.

Selma

(ude af sig).

Nei ingenting, — ingenting forstaar eller fatter jeg — uden dette — dette —

(Rækker Brevet imod ham. Udbristende i Taarer.)

Forklar, forklar mig ... En tung Skjæbne, skriver han, har paalagt ham en Mission at fuldbyrde, en, som kræver hans udelte Sind og hele, fulde Kraft, at faa heist Fanen for en hel Strømvending i Forretningsopinionen.

Konsulen.

Mission? Mission? — He he he, Penge i Lommen, — kan drive det saagodtsom en anden Slags Sport.

Selma

(i voldsom Sindsbevægelse, — skriger).

Han reiser, — reiser for bestandig fra dette Land, siger han. Og fra mig! — mig!

Konsulen

(hovedrystende).

For bestandig, — pah!

Selma.

Fra mig, — mig. Hans Samvittighed tillader ham ikke at føre en Hustru ud i alt det Savn og de Offre, han nu maatte paalægge sig.

Konsulen.

Reiser? ... Reiser, siger Du?

Selma.

Brevet er lagt i Posten, som han fra England gik ombord i Atlanterhavsdamperen!

Konsulen

(raaber).

Ottar! — reist fra dette Land! — for bestandig — min Søn! — —

(Vakler og griber efter en Stol.)

Selma.

Men forklar, — forklar —

(Ser en Stund fortvilet paa ham.)

Gud, aa Gud, hellerikke han forstaar, — véd ...

(Ud af Døren, idet hun raaber.)

Ottar! — Ottar! ...

Konsulen

(dumpt).

Ja forklar, forklar ... Nu flyr de for alle Vinde —

(Griber sig til Hodet med begge Hænder, udstøder et Smertesskrig og raver ud.)

Doktoren

(kommer lidt efter ind af Døren tilvenstre, fulgt af Onkel Mads).

Nerverne ja ...

(Ryster paa Hodet.)

... Ogsaa den fikse Idé, hun har faat, at hendes Svaghed kræver absolut Ensomhed; hun længes bare efter Fred! — Jaha, naar det ikke just var Elasticiteten i Nerverne, som til en vis Grad maa styrkes. Faar de formeget af den gode Fred, sovner de min Salighed helt ind. — — Prøvede idag igjen

at irritere dem ved at tromme i Bordet, men totalt uden Virkning. Intet godt Tegn. Symptom paa Slappelse ... Ikke saameget som en Mine af at hun overvandt sig, — følte absolut intet ved det —

Onkel Mads
(forbauset).

Hvad, hvad? — har det været en Kur dettè Pokkers kjedsommelige, som — som —

Doktoren
(selvtilfreds).

— Hun altid har jamret over, efterat jeg er gaat, ja. — Jo, ser De, der er visse Ting, en Læge maa vide at lure ind, hvor Patienterne er for tendre. Hendes Nerver har været et Studium. Jeg har, saa at sige gradueret dem af hver Morgen efter Virkningen. — Men, hvorfor jeg betror Dem dette, er, fordi Sygdommen nu er indtraadt i en ny Face. Hendes Øine har et eget tungt, nedtrykt Udtryk, — gir ikke Svar paa noget af det, jeg spø'r om ... Kunde ikke De, høistærede, sætte hendes og Husets gamle Ven og Læge paa et eller andet Spor?

Onkel Mads.

Paa Spor? — Paa Spor? —

(Pudser Næsen med en vis Vidtløftighed.)

Doktoren.

Der maa være hændt noget, som —. De bør betro mig det, Hr. Mads. Jeg siger, selv om det skulde være noget kinkigt, intimt. De véd, jeg er tavs som Graven.

Onkel Mads
(med en egen Betoning).

Naturligvis, — naturligvis —

(For sig.)

— Byens hemmelige Post.

Doktoren
(forsigtig).

Det er da vel ikke forbi mellem —? — — For-

lovelsen, mener jeg, mellem Ottar og Frøken Selma Reinskoug? — Han reiste saa paafaldende pludselig bort igjen, og hun saa helt taarevædet ud under Sløret, da jeg mødte hende idag.

Onkel Mads.

Saa, — man har alt fundet dette mærkværdigt ude i Byen?

Doktoren.

I Byen? — I Byen? —

(For sig selv.)

Saa — saa saa, altsaa der ligger Hunden begravet! ...

(Høit.)

Hvad Byen sladrer og parlerer om, véd De nok, jeg er den sidste til at spørge efter ... Men ellers, — for én Gangs Skyld, — saa er der megen Tale og høi Beundring nu i alle Kredse i Anledning af de betydelige Summer, Konsulen i disse Dage saa uformodet har doteret baade til Sjømandshjemmet og til Stadens private Fattigforsørgelse. Der er — mellem os og betroet som en yderste Hemmelighed! — Stemning for at begjære Tilladelse til at hænge Konsulens Portræt paa Børsen. Subskriptionen var fuldtegnet igaar, straks samme Formiddag.

(Sætter Hatten paa.)

Ja Godmorgen. Godmorgen, Hr. Mads ...

Onkel Mads

(idet han følger Doktoren til Døren).

He, he, he, — virkelig, — virkelig ...

(Alene.)

Hænge hans Portræt paa Børsen. Det ser snarere ud, som han vil hænge sig selv her hjemme ... Svineheldigt forresten, den Gisning, at det er Forlovelsen, som — —. Ellers høist, høist ubehageligt. Man befinder sig som under Søsyge. Og alle ser ogsaa søsyge ud ... Saadan en Krise! — den maa jo gaa over engang. Man kan da ikke rentud

hente Præsten og bestille Begravelse og gaa i Jorden, fordi man finder, at man har for mange Penge! ...

Eline

(stikker Hodet ind fra Døren til venstre. Med ængstelig Stemme).

Er ikke Far her heller?

Onkel Mads.

Nei Du.

Eline

(raaber tilbage).

Han er ikke her, Karna! — Jeg synes nu, det var ovenfra Trappen eller Gangen, det stønnede saa — —

(Forsvinder igjen.)

Konsulen

(kommer fra Døren til høire. Sagte forsigtig).

Du har nu vel ikke Fyrstikker paa Dig, Mads —?

Onkel Mads.

Fyrstikker ... Ild til Cigaren ... Nei Du, siden jeg blev forbudt at røge Tobak ogsaa, saa har jeg aldrig den Ting i Lommen. Fornødenhederne formindskes og Kjedsommeligheden tiltar.

Konsulen

(lavmælt).

Det er rigtigt af Dig, Mads, jeg maa ha nogen jeg er tryg paa, noget fast Punkt at gaa ud fra. Fruentimmerne kan jeg jo ogsaa være rolig for.

Onkel Mads

(ærgerlig).

Nei, nu gaar s'gu Humøret lovlig vidt, — Du faar indskrænke Dig. Du vil da ikke smøre i nogen, at Du tviler paa sjelve din Familie, Mand. Jeg skal simpelthen sige Dig, hvad det er, jeg! — Det er Mavekatarrh, Du gaar med; det samme, som jeg har. Du kommer til at bli forbudt Tobakken, Du ogsaa, Far, hvis Du vil faa nogenlunde Fred ... Jeg siger, det er Mavekatarrh, Du har. Og, naar én ligger om Natten og grubler og ser alting overdrevet

og begsvart, saa vil det hænge i opad Dagen. Du er bare ikke vant til at styre med det endnu. Det er Karlsbader, Du skal ha.

Konsulen
(drager Aanden tungt. Fortrolig).

Der gaar saameget i mig ... en brutal Opkommer som jeg skulde aldrig gifte sig med én, som har formegen gammel Dannelse i Blodet. Det gaar aldrig godt. Det er to Samvittigheder, det.

(Hviskende.)

Og hendes fine seirer og gjør én desperat!

Onkel Mads.

Snakker Du nu ikke svart om Familien igjen, — om selve Linda! — Og tro saa engang for Pokker, at det er Karlsbader, Karlsbader, Karlsbader, Du trænger! — og det baade for din Krop og din Økonomi. Du kan tro, hele den sorte Verden blir med engang som et Himmerig ... Og desuden, Wulffie, i det Humør kommer Du i Skade for baade Gaver og Dotationer, — det er ikke Økonomi, dette —

Konsulen.

Det er, fordi Du ikke véd, hvad det vil sige det, min gode, troskyldige Mads, at Alkoholaktierne er steget fem og tyve Procent. Verden taaler ikke mere end en Fjerdedel Forfalskning, skal der ikke gaa Fyr i Alkoholen. Saa forstaar Du vel, hvorfor én som jeg, der nu skjænker ud snart sagt i alle Lande og over hele Verden, ikke kan være ængstelig nok for Fyrstikker! — Og dertil — jeg byr Dig bare —

(Regner ivrig op paa Fingrene.)

Sukkeret forfalsket, Kaffen forfalsket, Theen forfalsket, Cacaoen forfalsket, Tobakken forfalsket, Melken forfalsket, Smørret forfalsket, Vinen forfalsket, Tapeterne forfalskede, — alt, alt, lige til Husene vi bor i, — bare Papmaché, — saa Vorherre

snart maa spy hele denne hule Jordklump ud af sin Mund.

Onkel Mads
(stammer).

Du, Du, Du maa da ikke skræmme mig, Wulffie. Du taler, saa jeg blir rent — rent —. Du skulde bare høre, hvad Du selv siger!

Konsulen.

Havde jeg bare ikke kommet til at gjøre det Kig bag mig i Kontordøren — der laa Folk ovenpaa hinanden i Høide med Kontorkrakken og vred og trak sig med Halsene iveiret og Hoder og Nakke bagover, som de havde ondt for at faa Luft — var kvalt af Kulos ... Hm—m, jeg véd nok, hvad Slags Folk, det var, og hvorledes de er forliste. En Fyrstikke sat til Atmosphæren derinde, og Du kan tro —. Ja, saa nær var vi Dommedag, — men jeg smeldte Døren i, jeg.

Onkel Mads
(for sig i Rædsel).

Men han er jo syg, har Nervefeber, — vilde Fantasier! — Vi maa ha fat i Doktoren — sende Vognen —

(Vinker og vinker ivrig ned til Gartneren, som kommer op af Trappen.)

(Onkel Mads ser hjælpeløs paa ham.)

Gartneren
(til Onkel Mads med en sørgmodig Hovedrysten).

Jeg har længe mærket, at det var galt fat; men forstod det først helt inat, da han vilde stoppe Springvandet dernede, fordi det forgiftede Verden.

(Lader som han gaar i sit Arbeide, medens han spændt iagttager Konsulen.)

Onkel Mads
(ude af sig).

Vi faar da haabe det bedste, — at det er bare noget forbigaaende — fra Maven, — noget, som hindrer ham fra at tænke.

Konsulen

(staar og stirrer mod Døren tilhøire. Sagte).

Kunde Du bare skaffe mig forbi den gamle Konen, som hele Tiden sidder og ser paa mig, — hun har havt en Søn, som — —.

(Hemmelighedsfuldt.)

Jeg skal betro Dig noget, Mads, — til Dig alene. Ingen maa faa Nys om det! — Ottar gav mig et Slag —

(famler i sit Hode som efter en Smerte, han føler.)

— her nogetsteds paa Hjernen, før han reiste til Amerika ...

Karna

(kommer ind fra Døren tilvenstre, som søgte hun nogen).

Er han ikke her —?

Gartneren

(gaar hastig imod hende i Døren).

Jo, Frøken Karna ... Men De burde ikke komme herind — nu. Hans Sind er saa rystet ... Jeg frygter, — jeg er bange for —

(Vil vinke hende tilbage.)

— Paa mig kan De stole, véd De — altid —

Karna.

Aa, nei, nei, vi maa faa tale ud, Far og jeg.

Konsulen

(strækker med et Skrig Armene imod hende).

Hjælp, hjælp mig, siger jeg, Karna! —

(Henter lettet Aanden.)

— Havde jeg ikke rent glemt, at jeg har en Datter ... Karna og jeg ja, vi to!

Karna.

Som om Du kunde sige os noget glædeligere, Far, end at Du vil ta' Sagen under Overveielse!

Konsulen

(ryster paa Hodet).

Hys, hys, — det er ikke saa let, som Du tænker,

— vi maa for alt i Verden undgaa at spørge disse nærgaaende Mennesker om, hvad de er døde af, hver især.

Karna.

Stakkars, stakkars Far! — Jeg vidste nok, at, naar det først gik op for Dig, vilde det gaa voldsommere i Dig end i nogen anden. Du er ikke vant til disse indre Storme, — er kommet ind i alt dette forfærdelige uden at tænke, — som andre Forretningsmænd.

Konsulen
(fortsætter).

... Faar de Folk Lov til at svare, kan Du tro, her stiger op en Atmosphære, — fem og tyve Procent Alkohol i Luften!

Karna
(bekymret).

Brug da ikke saa overspændte Udtryk, Far, — saadant sygeligt.

Konsulen
(fortrolig).

Her er gaat noget løst, Du, her kryber Folk frem baade fra Tag og Vægge — kom de bare tilorde —

Karna
(beroligende).

Det hele er jo ganske ligetil og enkelt, Far ... Vi kan ikke gjøre det skete om igjen. Men vel forandre vor Livsførelse — nytte hele vor Formue til at sone ... for Eksempel oprette lyse, sunde Boliger og glade Hjem for Arbeiderbefolkningen rundt om i Landet saa langt, vi rækker. Hvad siger Du til det, Far? ... Og Parken —

(uvilkaarlig seende hen paa Hein. Med et dybt Suk.)

naar den engang blir færdig, — maatte tilfalde Byen, — gi' de mange Glæde og Hvile fra de støvede Gader og solløse Hjem, — suse Naturens friske Luftning indover den ... Og, som den da kom til at staa der

gjennem Aarene i Morgen- og Aftenduggen, vilde den gjøre Bod for meget, Far.

Konsulen

(græder).

Min kjæreste Datter, Du kjendte mig ikke paa Sorgens Dag, traadte paa mig med en haard Hæl ...

(Blødt.)

Din egen Far, som var saa glad i Dig, —

(farer op, raser.)

— Jeg siger Dig, Wulff Wulffie kan klare sig uden Dig —

(Blir staaende og stirre paa noget, som mere og mere optager hans Opmærksomhed.)

(Raaber ængstelig.)

Hjælp mig, hører Du, Karna, — nu begynder det igjen at bli levendes, — kryber og dukker op af hvert Hul for at lure sig indpaa mig. — —

(Gysende.)

Men disse stille blege Konerne er værst. De siger ingenting; men er saa haarde i Øinene, — de er saa udgrædte —

Karna

(i høi Angst).

Aa, Far, Far, — forstaa da, at det bare er din ophidsede Indbildningskraft!

Konsulen

(farer til, skræmt, ræd)

Men hvad er dette. Hvad er dette for noget? — Behøver de at ta denne Vei med Ligprocessioner — alle, som har drukket sig ihjel tillands og tilvands —.

(Rædselslagen.)

Og nu, — nu staar der, saa sandt jeg lever, én op af den forreste Kiste ... Og nu, nok én af Kisten bagenfor ... Og nu én igjen, og nu, og nu, — vil det da aldrig ta' Ende? — Hm—m, — de har lugtet, at her er Udskjænkningssted for alle Nationer —

(Staar overvældet.)

— Nu myldrer og myldrer de opover —

(Sagte, angst til Karna.)

Bare de saa bøiede ud af Porten, — de vil da ikke tvertigjennem Huset!

Karna

(vrider Hænderne).

Aah, min Far! — Jammer, aa Jammer —

Konsulen.

De gaber saa ... Og hør, hør, hvor de uler —

(River sig afsindig i Haaret.)

— Det er Ligsangen det! —

(Holder Hænderne for Øine og Øren og synker ned i en Stol. Reiser sig rasende, knapper efter sin Vane Frakken resolut over Brystet; men skjevt. Hæver Haanden i Trods. Med høi udfordrende Røst.)

Et uanstændigt gement Miskmask af alle Sprog ... Bærer sig ad, som de var drukne i Ligskjorterne ... Sligt by'r man ikke Wulffie & Comp!

Karna

(styrter vildt mod Gartneren og begraver sit Hoved ved hans Bryst)

Hein, — aa Hein!

(Teppet falder.)

NAAR JERNTEPPET FALDER

— AF LIVETS KOMEDIE —

(1901)

FØRSTE DAG.

Ombord i den mægtige Oceansteamer havde Dampvinschen nu i to Døgn gaat uophørlig, øredøvende, — fyldt dens Bokser med Kul og sendt alt Fragtgodset og uhyre Proviant gjennem Lugerne ned i Lasterummets svimlende Dyb, stadig under de samme monotone Varskoraab ovenfra ned og nedenfra op, eftersom Vinschen tog ny Last paa Jernkloen eller en Colly eller Vareballe løstes af den. Og der var nu indtraadt som en hel Stilhed ude paa den Kant af Dokkerne ...

En vældig Havn, der laa i et fortættet Slør fra dens egne hundrede flydende Ildsteder!

En Himmel formørket af Stenkulsrøg. Tung, stille vaad Luft over et uendeligt Land af Fabriker og Skorstenspiber —

En smudsig skidden Himmel, der ligesom laa og ventede paa Feieren med de svære Koste ...

En døsig trykkende Himmel, der stængte det travle Menneskeliv af, fra al høiere Udsigt. — — —

Med sine høie Borde og svære Skorstene laa det kolossale Fartøi nu ud paa Eftermiddagen for opfyrede Kjedler, færdig til at afgaa, og slugte Passagerer ind til sine tre Riger eller Klasser af forskjellig stillede reisende.

Man strømmede opad Landgangsbrætterne, og Rælingen var frynset med et Mylder af Hoder, hvorfra

der alt her og der var begyndt at viftes med Lommetørklæder indover til Folkestimlen paa Kaierne.

Fulgt eller ført af Hoteltjenere, belæssede med Haandkufferter og Reisebagage og modtaget af bukkende Opvartere, skred første Klasses Passagerer over Broen ved Faldrebet, — Folk i stilige Reisedragter med beslagne Kufferter oversaaede af alskens Mærker fra Rundreiser i Europa, eller som paa denne Tid af Aaret vendte tilbage til Amerika fra europæiske Badesteder. Det var reisevante, rutinerede Mennesker, der bevægede sig uden Skynding eller Hast, og som kunde lade sine Effekter eftertælle midt paa Broen for en Skruppels Skyld uden Hensyn til andre.

Ivrigere og mere febrilsk foregik Indskibningen til anden Klasse, — reisende, klædte i hensigtsmæssige Dragter, der selv bar sine Haandkufferter og Plaids, et pynteligt Mellemstandspublikum, som blot under det ilsomme Øiebliks Tryk af og til kom iskade for at bruge Albuerne, rigtignok med et Smil og en Undskyldning. Her raadede Følelsen af god Tone, — og at man havde syv, otte Dages behageligt Samvær at vogte.

Anderledes stormende gik Ombordstigningen for sig til tredie Plads. En stadig Trængsel under Støi og Raab, — en Menneskeflom fra de forskjelligste Samfundslag, Bondefamilier med Trækister og nyttige Eiendele og Byernes Kontingent af allehaande forulykkede Eksistenser, tildels daarligt og utilstrækkeligt klædte.

Ved Landgangsbrættet stod en pyntelig Bondekone med sin lille Datter, som hun for Reisens Anledning havde udstyret med stivet lys Søndagsdragt. Hun holdt taalmodig Vagt ved sin Trækiste og Tøibylt og veg beskedent tilside for de hastende Mennesker, — mente aabenbart at vente, til hendes passende Tur kom, som man gjør paa Landet, naar der strømmer for stærkt ind af Kirkedøren.

Og oppe ved Rælingen heldede to Skibsgutter med kaade leende Ansigter udover. De gottede sig og gliste og lo, som de var gale. De havde opfattet Konens naivt troskyldige Reisebegreb og frydede sig kanibalsk i Aanden over den lyse Kjoles kostelige Skjæbne i Stenkulssværten.

Af og til brummede og durede det i Damperens vældige Skorstensrør som fra en mystisk Afgrund, hvori Maskinens bundne tusinder af Hestekræfter dirrede jordskjælvagtig truende, eller der susede en Byge af Regn med skoldhede Draaber udover Dækket under et og andet hidsigt Hvin eller Signal fra en Damppibe.

Det klirrede og larmede forud fra en mægtig Ankerkjætting, der hang lodret ned fra Skibets Boug, og nu lettedes ved Dampspillet, og lød Drøn af Porte, der sloges op og igjen nede i Fyrbødernes Ildsteder.

Der brøltes gjennem Raaberen fra Kommandobroen, hvor Chefen nu stod med Lodsen ved Siden og Rattet bemandet.

Damppiben gav endel iltre Hvin, og Luften susede pludselig af elektrisk Ringen og Signaler ned til Maskinrummene.

Dampskibet gjorde et Par sagte Slag med Skruen som til Prøve.

Og atter et Par Omdreininger ...

Og atter og atter en Række kortere og længere Slag med de mægtige Skovler, saa Sjøen mousserede helt fra Dybet, snode og vred sig grønt og dyndet bag Roret og toppede op i hvide Skummasser.

Damperen udførte sin halve Vending for at komme i Kurslinien for Udseilingen.

Og ud stod den fra den engelske Havn — endnu kun for sagte Fart, under uophørlig Viften med Tørklæder fra Kaierne og Svar tilbage fra Ansigter ophovnede af Graad.

Under Stundens Spænding frembød Menneske-

stimlen de forskjelligste Fysiognomier. Ved Siden af dem, som helt gav sig hen til sine Følelser, stod halvt sky og gjemte Folk med stumme, blegt betagne Udtryk og stille fortænkte Ansigter, som tydelig ikke havde noget Forhold til den Mængde, der bølgede om dem.

Her og derfra ombord lød nogle vovede forsorne Hurra- eller Vivatraab fra Eksistenser, som i det Øieblik, da Landtauget brast mellem dem og den Verden, de hidtil havde stridt og lidt deres Nederlag i, under den befriende Følelse af de første Skovleslag, gav deres Bitterhed Luft.

Et vildt skingrende bedøvende Yankee-Doodle fra et Selskab af Musikanter, der nød fri Overfart, overflommede det hele i rette Øieblik, som Fartøiet satte stærkere Fart.

Klarinetten skar, og Piber trillede gjennem Lufften. Det dundrede af Pauker og smettrede af Messinginstrumenter med aftagende Lyd i Eftermiddagen.

Nedenunder fra Mellemdækket lød af og til Salmesang fra en liden Flok Landsens Folk ...

Der var opstaat en Larm paa nederste Dæk, som et ivrigt Sporlag efter nogen fra Maskinrummene. Det forplantede sig i en travl bandende Løben og Søgen rundt om af Matroserne, og der blev tilslut som en hel liden Opstandelse af nysgjerrige.

En af Fyrbøderne var rømt!

Manden havde forhyret sig for Overreisen til Amerika, og havde igaar og iforgaars været med i Sjauen, da de tog ind Kul, — staat inde i Kulbingen og jevnet den med Spade. Siden havde ingen set ham.

Overmaskinmesteren og to, tre Skibsofficerer stod i Klynge og samtalede, indtil det blev fastslaat, at Fyren var forsvundet.

— „Ikke noget at lade Passagererne stikke Næ-

sen ind i. De kan ikke høre om Fyrbødere uden straks at tænke sig dem stegte" ...

— Masteskogen paa Yderhavnen tegnede i Eftermiddagen sine sløve mørke Streger mod Graahimlen, medens to svære Støtter af Stenkulsrøg spandt sig hen for Vinden sodende Landskabet til den ene Side.

Der kom som en vaad gulagtig Aftenglans i Luften, som satte et eget, én kunde sige, forgrædt Skjær over Naturen.

Langt ude sprang det hvide Fyrtaarn brat frem i Lyset.

— Installeringens Uro regjerede overalt, nervøst optaget, som man var, af skyndsomst at betrygge sin beskikkede Plads ombord i Oceandamperen.

Hoder og halve og hele Menneskelængder stak op af Kahytstrapperne for et Øieblik at se sig om, orientere sig og saa igjen dukke under.

Andre mere tungnemme eller nysgjerrige fandt at maatte tage Turen indover det lange, hvide Dæk, skyde op Døre og kige ind i Salonerne eller prøve en Plads derinde.

Nedenunder sprang Opvartere med forjagede, svedige Ansigter under de forskjelligste krydsende Ordrer for at skaffe Ret paa alskens feil hensatte Reiseeffekter, der hidsig reklameredes fra halvaabne Lugardøre.

Et Par Passagerer havde alt begyndt at anlægge sine særlige Promenaderuter oppe paa Dækket. De saa ud som gaaende graa Kufferter, der havde passeret Atlanten mange Gange før. De havde betalt for sig! — og fandt forresten deres Omgivelser sig helt uvedkommende, — iagttog blot skjelende hinandens Veianlæg, saa de kom vel klar af hinanden.

... „Han der med Whiskers? — i den lyse Hue, gule Sko og den store melgraa Reisekappe," — oplyste den vagthavende Officer over til Korrespondenten for Linien, der stod med Notitsebog og Blyant,

— „er Mynheer van Tituf ... skal over og jage i Montana ... Vi tog hans to Blodsheste ombord imorges."

... „Jage i Montana. — To Blodsheste ombord" — noteredes der ...

— Paa øverste Dæk gik en Herre med et sidste Telegram i Haanden. Han studerede det endnu, da man passerede Fyrtaarnet; — stak det ned i Lommen paa sin vide Surtout, men tog det lidt efter op igjen til fornyet Overveielse.

To, tre Gange stansede han betænkt ved Nedgangen til Kahytterne; men dreiede saa af og blev staaende og stirre ned i Sjøen.

Nu kom hans Hustru op:

„Men Jon, hvor blir der af Dig," — lød det, — „glemmer Du os rent? Og vi som har saameget at ordne i Lugaren. Jeg staar der jo med alt Tøiet, og Du har Nøglen. Og saa!" —

Doktor Angells fortænkte Ansigt blev med en vis Anstrengelse nærværende —

„Naa, — havde jeg ikke nær glemt at vise Dig dette Telegram. Jeg fik det nu fra Posten ombord, — fra Foltmar. Der læs" —

Hans Øine vaagede stivt som en Rovfugls over hende, medens hun gjennemsaa Telegrammet. Der stod:

„Ude af Syne, aldrig ude af Sind. Farvel. Farvel. Eders bedrøvede Ven. Foltmar."

„Ja, det er en tro Sjæl," — stadfæstede Doktoren i en egen Tone.

„Men nu tænker vi bare paa Berømmelsen, Du!" — lo hun op endnu med Taarer i Øinene, — „at Du skal naa frem til noget stort."

Det dirrede ved Doktorens Læber og Øinene tog et eget Skimt: —

„Javist ja, den første Dame i Byen med alle de friske Indfald, — altid i Spidsen, — offrer hele den glade Forgudelse paa min Videnskabs tørre Alter! —

Besynderligt, Du," — afbrød han sig saa med et vist Galgenhumør — „Foltmar sender ingen Hilsen til sin lille Kjæledægge. Gutten maa være ment inklusive, saa har han sparet paa Telegrammet."

„Uf, Jon!" — udbrast hun, — „det var jo Dig og Nøglerne, jeg kom op for. Dernede sidder Isak, stakkar, med Pigen og vil ha Kjæphesten frem. Han har set den anden lille i Lugaren ved Siden af lege med sit Boldspil."

„Bare rimeligt, — selvfølgeligt, mener jeg, at Gutten stadig maa underholdes, — slig, som han er kompletteret med Fornøielsesmidler. Og nu til Reisen, én kan sige, med Legetøi for sin hele Barndom."

„Men Jon, havde Du ikke lovet mig at være i godt Humør. Nu har Du jo bare Dig selv og mig og Gutten at tænke paa. Ikke kommer der Bud fra Konsul Jansen, som har forspist sig og gaar i Ængstelse for Livet, eller fra Fru Kloed, som har faat Krampe af Raseri, eller fra Arméintendanten, som ikke kan faa sove om Natten, fordi han er blet gal af at regne og summere om Dagen."

Doktoren smilte:

„Du har Ret. — Du har vist altid Ret. Det er bare mig, som er en daarlig Lekebror, — saadan en rigtig Bukkebæ! Men det skal nok bli' bra, skal Du se. Og nu har vi faat hyggeligt Reiseføl ge i vor berømte Violinist, Bølge Havsland ... Rent hjemligt, Du, at træffe ham her," — snakkede han, som han tog op Nøglerne og fulgte efter hende ned af Kahytstrappen ...

Propellerne durede og durede med sagte Rysten gjennem Skibets Kjæmpelegeme, medens Maskinerne med de uophørlige Stempelslag udfoldede deres tusinder af Hestekræfter glidende i Olie. Den skarpe Jernstevn skar Bølgen som en Plog, og Kjølvandet satte en bred, vildt sydende Elv, der tabte sig agterud, fossende ind i Skumringens uvisse.

Halvt i Lysskjæret fra Skylightet paa anden Plads mødtes to Landsmænd her i interesseret Gjenkjendelse, skjønt fra høist forskjellige Livsveie og Lykkesomstændigheder i Hjemmet ...

— — „Falder sig saa underligt nu, Wangensten! — med Amerika foran sig og Europa væk! — Slig ligesom paa en Ø mellem to Verdensdele. Mennesket blir et helt andet, — hvad. En gammel forloren Kammerat dukker op igjen" ...

„Naa, — og saa, Mathias, mener Du at faa solgt vort kjære Fædreland saadan stykkevis i Fotografier derover i Amerika ... Jaha," — 'lød det noget naadigt.

„Ja hvorfor ikke det ... Reisen kom ellers dumpende paa mig. Men, — tænker der kan være mange derover, som vil ha „gamle Norge" paa Væggen, saadan et Stykke Nationalerindring! Jeg haaber saamæn allerede at faa Salg paa det her ombord — blandt Emigranterne paa tredie, hvad? — Jeg tør sige, jeg har været, hvor ingen Fotograf endnu har sat sin Fod, — et helt nyt gjennemført Sceneri af den norske Natur, — oppe fra Fjeldet og nede fra Fjordbundene, — absolut originale Sager altsammen! — Jeg har nu fundet paa at spekulere i Fædrelandskjærligheden engang, jeg ogsaa, ser Du."

„H—m, — saadan at eksportere Stein og død Natur, — det kan være bra nok. Jeg skulde ellers bedre likt, om Du havde tat op originale Portræter af Menneskene, — af selve vort levende Folkeliv, som topper i mærkelige og store Mænd. En saadan Kar rager høit over Galdhøpiggen."

Den talende rettede sig, saa Figur og Stilling i den halvt opknappede Pjekkert gjorde sig bedre. For et tilvænnet let Kast paa Hodet, sad den bløde Filthat ønskeligt paa et krøllet kruset sort Haar, og lyste et Par mørke smaa kontrolerende Øine fra

et blegt ovalt Ansigt, hvis ideale Anlæg forstyrredes noget af et svært Mundparti.

Der gik et pludselig spydigt Udtryk over Fotografens af Livet medtagne Ansigt. Det mindede noget om et Portræt, hvor Farverne var indslagne.

„Aa ja," — fulgte det, — „naar nogen nu bare kunde finde op at faa sat et Magnesiumslys ogsaa paa Indsiden af Menneskene. Men indtil det, faar vi slaa os tilfredse med de Fantasibilleder, der nu engang er fanget af Folkets troskyldige Øine."

„Uh, siger jeg. Disse underfundige Vitzerne dine, véd Du, jeg aldrig har kunnet fordrage. Saadan at gaa om og anskue sine Medmennesker som forborgne Huler med alskens Krybdyr i, det, — det fører bare til" —

„Et skiddent Liv, mener Du" —

„Jeg er slet ikke saa uenig i det, nei" —

— „med Drik og Selvforagt og alskens Forlorenheder, — for at sige Tingen ligefrem," — udfyldte Fotografen. „Jojo, jeg skal ærlig medgi', at Du har Faktum saare veltalende for Dig; — saamange Gange min sønderknuste Person har smidt sig ind i en Sidegade for at faa lusket sig undaf dine retfærdige Blikke."

„Hu—uh, den Tonen! — som om Du stadig stikker og stikker."

„Den som kunde la' være, Du. Jeg skal gjerne erkjende, at jeg lider af et ulykkeligt Hang til at stikke Hul paa Blærer, hvad der skaffer mig mange Fiender."

„Jo, jeg kjender dette vingeløse" ... knurredes der.

„Ja, men dette gjælder nu ikke Dig, Wangensten. Jeg følte mig altid som en saadan vantro Hund foran dine Foredrag. Om Du vidste, hvor jeg har misundt Dig, og hvad det har ført til, naar jeg slig kjendte mig som en anstukket Sæl og dukkede under."

„Dukkede under?"

„Ja, dukkede under, — maatte ind bagefter paa en Kneipe for at slikke mit Saar — reflektere, forstaar Du, — med dets Konsekventser i Skikkelse af Øl og Snapse og Remords" —

„Jeg siger, det er Synd i Dig, gamle Kammerat," — lød det pludselig varmt. „Du kunde blet noget, Du! — med dine to ekscellente Eksaminer."

„Men den tredie vilde ikke til, nei. Jeg har aldrig naad til Afgjørelser, det er en Egenskab ved mig det, ser Du. Og nu er det forsent. Men forresten, saa er jeg fortiden en anden Mand, end ham, Du saa snige sig saa forsagt gjennem Gaden. Der har ikke vandret anden Drik gjennem min syndige Strube end Vand og Melk og tyndeste Potøl helt siden tidlig ivaares, og jeg tør sige, at jeg i det Stykke nu næsten maa regnes for et normalt Menneske. Det var ikke saa greit i Begyndelsen, at strides med en Kamelmave, som krævede i liter- og bøttevis! — Naar man har arbeidet op en Galskab i Organismen, forstaar Du, — har selve Satan i Blodet ... Men saa fandt jeg ud at nytte denne Fotografien, jeg har lært mig, til at fare ud i afsides Egne, hvor Satanas blot kunde bydes Melk og iskoldt Vand og Sne at smelte i den betændte Strube. Den Forfaring har styrket og gjenreist Manden i mig. Og nu, — i Amerika, — begriber Du, hvor én fortvæk videre bare lever paa Isvand. — — Aah, et saadant Glas Vand, Du, naar det spiller i Lyset" —

„Du er en Helt, en Helt, siger jeg, Mathias Wiig," — kom det begeistret. „Dette er stort! Bare — bare Du nu ogsaa kunde holde op med denne evige Spot og Railleren. Det lugter af Bærme fra Brændevinsglasset. Saadant noget, som at dine Medmennesker er Blærer og sligt noget, naar Du véd, Du selv" —

„Hm, ja, — Du har nok Ret. Men, ser Du, man kan endnu trænge lidt Svineblærer at flyde

paa, — til Forlystelse i Aanden istedetfor den gamle skrøbelige, man søgte i Glasset. Det blir, saa at sige, Tingen opstanden i en høiere Form og hører som saadan under Forbedringens Orden."

„Igjen vittig! — jeg forsikkrer Dig, det lugter. Men d e r har vi det. D e r staar vi ved Sagens Egentlighed. Det er simpelthen den satiriske Vittighedsdjævel i Dig, din Mangel paa ideal Tro, som har anrettet Drikken og altsammen. Havde Du saavist med dine Evner været grebet af en Idé, — og din Livsførelse, Mathias, havde ligget tusind Mile borte fra Brændevinsglasset!"

„Aaja. Aaja; — men med min Natur? — Jeg gad vide, om jeg alligevel ikke havde faat Opstødninger af noget Slags Grums. Der skal en Pundtlæders Samvittighed til for resolut at slaa ind sit ene Øie for alle Modgrundene, — de kom til at danse og spøge for mig om Natten ... Tvi Fanden tilslut for Levebrød! — for m i g da. Ikke for Dig, Wangensten. Du slaar, saa det klinger, paa det ridderlige Sværd, Du bærer ved din Lænd" ...

Wangensten hørte tydelig ikke længere paa ham. Hans Opmærksomhed var rettet paa en ung Dame, der gjentagende viste sig, som det lod, noget raadvild desorienteret henne ved Messinggelænderet til Trappegangen.

„Jeg hører, det er Landsmænd," — hilste hun lidt forknyt. „Det er bare om at komme efter, hvor man bor her i Vidtløftigheden. En kan jo rent gaa sig bort mellem alle disse Lugarerne," — undskyldte hun sig. „Skal jeg herindover eller ned af Trappen for at finde Doktor Angells Familiekahyt Nr. 45?"

Wangensten løftede paa Hatten og førte Haanden let gjennem sit sorte bølgende Haar. Efter med et Par skjulte Smaalyn i Blikket at have ladet den unge Dame gaa igjennem Sigten, sa' han med en vis faderlig Bekymring:

„Herregud, hvad vil nu De, klække Blomst, over i Amerika?"

„Vor bekjendte Landsmand Wangensten, Frøken! — altid med Ordets Blomster paa Læben," — præsenterede Wiig, — „jeg er, i al Ringhed, Fotograf Mathias Wiig."

„Frøken Morland," — nævnte hun sig saa, — „lidt Pianistinde, — reiser over til Amerika for at prøve at leve som Musiklærerinde ... Og — og" — fulgte det stottende, — „saa har jeg paatat mig at følge et Barn derover, som skulde hjem til sin Mor. Men den lille sidder nok i Angst der blandt de fremmede," — kom det nervøst. „Jeg maatte hen og snakke med en af Restauratørerne ... Havde jeg ikke været saa heldig at faa Kahyt lige ved Siden af Doktor Angells, véd jeg ikke, hvad jeg skulde gjort. Men er det her, jeg skal gaa, tror De?"

„Nei, nei, det modsatte, det modsatte!" forklarede Wangensten med en Stemme og et Fingerpeg, der pludselig tog Kommandoen. „Det er indover Dækket, De skal. Nummer fem og firti hører til paa den anden Side. Jeg skal retlede Dem ...

Her maa hjælpes!" — lød det beskyttende, som han fulgte den unge Dame, og Wiig hørte ham indlede Passiaren med:

„Et havareret Liv, Frøken, — en skibbruden Mand, den Wiig! — har kjendt ham i Skoledagene" ...

R-ene i „havareret" rullede saa sikkre mellem Wangenstens stærke, ubeskadigede Tænder ...

„„Havarrerret!" — Er det ikke som en tung Vogn durer henover Brostenene," — mumlede Fotografen, — „han har i Virkeligheden ikke havt saameget som en Tandpine engang" ...

— — — Udover Havvidden havde der efterhaanden tændt sig talrige Blus i rødt og grønt og gult Skjær, som lysende Ildfluer.

Man befandt sig endnu i Seilruten for de hun-

drede smaa og store Skibe, der stod ind og ud fra Europa og skulde ta den sidste Post i Queenstown. Fyrenes Lys og Blinken brød sig alt klarere og klarere mod den aftagende Dag, hvori et af Skyer ophakket dunkelrødt Solskjær endnu levede i Horizonten.

Flere og flere reiseklædte Skikkelser viste sig oppe paa Dækket. De spadserede eller fandt sig en lun beskyttet Plads at staa og passiare paa i Ly af Hytten eller Røglugaren ...

Enstavelsesord og Stumper af Snak drev forbi og tabte sig i Vinden ...

Middagen nærmede sig.

I Dameverdenen nedenunder gav Toiletspørgsmaalet Anledning til adskillige Overveielser ... Man valgte og vragede, tog og kastede Baand og Smykker, besaa Haaropsætningen ved Nakkespeilet, og overfo'r den med et Par sidste smaa Strøg af Haanden.

... Inde i en af Kahytterne stod en ung Dame mellem det spredte Reisetøi, færdig til at kaste Kjolen paa, medens der paaskyndedes fra Forældrene i Lugaren indenfor.

Hun fo'r sammen med et Skrig, da Døren pludselig reves op og et travlt optaget sortsnudet Herreansigt saa ind —:

„Gaar jeg feil? — Er det ikke her, jeg er installeret," — lød det befippet, mens han saa sig om.

„Nei, det véd Gud, det ikke er!" — raabte hun rasende og smeldte Døren i.

— Elektriciteten blussede pludselig op i Spisesalen, og den efterlængtede Indringning til Middagen lød endelig gjentagende.

Og ind strømmede Herrer og Damer i en Blanding af Selskabs- og Reisetoiletter af Uld og raslende Silke, — en lang Række, hvortil Damesalonen, Musiksalen, Læse- og Bibliothekværelser afgav deres Bifloder.

Musiken intonerede, medens det elektriske Lys reflekteredes fra pragtfulde Speilvægge og kastede sin Glans over lange Bordrækker med blinkende Sølvtøi paa blændende hvide Duge, der nu paa Overreisens første Dag prangede med en hel bugnende Fylde af friske Pragtblomster.

Efter en noget urolig Scene, hvorunder det vidtløftige, forskjelligartede Selskab fik anvist og indtaget deres Pladse, fulgte den egne første Gangs Stilhed, som ingen Musik kan udfylde.

Man mønstrede sine Omgivelser, medens Forretterne serveredes, og gjorde sig op sine Slutninger om, hvor man kanske helst eller hellere kunde ønske at være placeret.

Den unge Dame fra Kahytten var meget stram og hed i Minen, — saa ærgerlig uheldig, — lige skraat over for, hvor hun og hendes Forældre sad, havde akkurat den svartsnudede faat sin Plads ...

Han kjendte hende naturligvis igjen, for hun saa, han mysede og keg paa hende og vist morede sig ...

Hun vendte Hodet og snakkede ivrig med Moderen ...

— Den almindelige Opmærksomhed optoges nærmest af den berømte Pianist Janco. Han var Gjenstand for en interesseret Hvisken, der virkede som en Telegraferen uden Traad.

Han og den engang ialfald bekjendte Sangerinde — hun var maaske nu en Smule passée — indtog de nærmeste Pladse oppe ved Chefen.

Man var ikke kommet længere end saavidt ved Suppen og Fisken, før man i Hovedsagen var paa det rene og vidste alt om dem: — at de agtede at bereise Amerika i en fælles Turné, at deres Impresario og øvrige Følge ventede i New-York, hvor de straks skulde optræde og bagefter koncertere i Boston, Chicago og S. Francisco.

Og saa veksledes der jo her og der et delikat

Minesprog i Anledning af de Diamanter, Sangerinden bar, — ægte — eller uægte? —

Man optoges mere og mere af Middagens materielle Sider ...

Opvartere i overflødigt Tal serverede, medens Gaflerne arbeidede, Knive og Tallerkener klirrede, og Luften fyldtes med en Summen i forskjellige Sprog.

Gjennem en Række Retter, der skaffede Restauratøren sin fulde Anerkjendelse, naaedes endelig Desserten. Og under et vist Velvære begyndte man at indlede Bekjendtskaber og henkaste et og andet Ord til Naboerne.

Man stod indover mod Queenstown, hvor den sidste Post fra Europa skulde indtages, og Maaltidet forløb under en behagelig Følelse af, at der styredes ind i mere smult Vand, — en Fornemmelse, der løste Tungerne og lod Bordpassiaren falde mere høirøstet.

Som Damppibens Skingren meldte, at der stoppedes for Queenstown, reiste man sig som efter en fælles Beslutning fra Bordene for at tage Stedet i Øiesyn og sige Europa et sidste Farvel!

Damprørene susede og hvinede Signaler indover mod Lyshavet i Byen, og henne ved Faldrebstrappen afgav Dampbarkassen fra Land sit Kvantum Postsække og nogle Passagerer ...

Der voldtes et pludseligt Ophold dernede. En Person reklamerede sin Bagage.

Der ledtes og ledtes, og man blev mere og mere utaalmodig over Stansningen. Den maatte være eftersat iland ...

Den stakkars reisende, — han bar sort Frakke, tætknappet helt op til Halsen, og bredskygget Filthat, — antagelig en Præst, — maatte omsider finde sig i at stige ombord uden andet Tøi end det Plaid, han bar paa Armen. Han var Gjenstand for stor Beklagelse, som han forsvandt med sin Billet indover til anden Plads.

Idet Barkassen igjen stødte fra, sprang en ung Mand, som i allersidste Øieblik havde raabt ned til den, pludselig op paa Rælingen. Med Tag i et Taug, svang han Overkroppen udover og fik med sikkert Sigte og et langtrækkende Kast behændig slængt en forsinket Postpakke ned paa Færgens Dæk —

„Min første Korrespondance her fra Linien!" — lo han over til den vagthavende Officer.

Han blev staaende endnu nogle Øieblikke og tog sig brillant ud. Hans ualmindelig smukt voksede høie Figur i den bløde Vams tegnede sig elegant mod Aftenen og Lysskjæret.

Idet han spænstig og let sprang ned paa Dækket igjen, lød der som et Overraskelsens Skrig fra en ung Dame, medens en ældre Herre og Frue, — tydeligvis hendes Forældre, — styrtede henimod ham.

Der fulgte en varm Gjenkjendelsens Scene:

„Hr. Ingeniør Borg ... Hr. Ketil Borg ... De her? — paa Reise til Amerika?" — lød det ivrig paa gebrokkent norsk.

Det opstemte Humør, der lyste ud af Ansigterne, talte om mange Tilknytningspunkter fra før og krævede øiensynlig et længere og lunere Samvær for at faa Luft. Den ældre Herre vinkede dem utaalmodig med sig, og Ketil Borg bød Fruen Armen hen til Familiens besatte Plads.

Med en pludselig Heftighed holdt den unge Dame Faderen tilbage, indtil det andet Par var foran.

Hun var en Smule lavhalt.

„Godt gjort, Ketil Borg!" — mumlede Fotograf Wiig, som de passerede henover. „Han forstod saamæn at gribe Øieblikket saa godt som nogen Fotograf! — Selvfølgelig en Guldklump, den svage Datteren, som de reiser til Norge med om Somrene — helt fra Amerika!"

— Damperen havde optaget Farten. Den laa nu i rum Sjø og pløiede og skar gjennem Dønnin-

gerne, medens den af og til rystede og dirrede under Maskinernes uhyre Pres.

Af Queenstown havde man kun en Lysstribe i Horizonten tilbage.

Det vakte en vis Sensation, da den Nyhed pludselig fløi om, at man nu ogsaa havde faat en anden musikalsk Størrelse ombord, — den bekjendte Violinist Bølge Havsland. Han skulde altsaa, han ogsaa, gjøre amerikansk Turné! Mon det ikke var lidt uventet, at han her opdagede, at han havde en Konkurrent ombord, som var paa samme Færd? ...

Det var noget æggende ved at tænke paa, hvorledes de to Berømtheder her vilde indrette sig; man vilde alt set Janco studse ved den ubehagelige Underretning ...

Paa øverste Dæk var man nu ved Kaffen og Likøren.

Saloner og Røglugarer var optagne, og alskens med Plaids omhyllede Skikkelser holdt deres Middagsrast omkring paa Taburetter og Bænke i Ly for den raa Aftenluft, eller de slentrede passiarende henover Dækket.

En og anden søvnig Herre „gik" sin Middagslur oppe paa Promenadedækket eller stod og stirrede i Sjøen i kontemplativ Ro.

Ketil Borgs smukke vige Skikkelse saas agterud ved Damesalonen i livlig Samtale med den amerikanske Familie Rockland. De havde Minder at drøfte fra Sommeren, da Ingeniøren havde gjort deres Bekjendtskab oppe i Fjeldene i Norge ...

— Fotograf Wiig laa paa en Bænk inde i Røgsalonen paa anden Plads og smøgede sin Snadde. Det var ikke rigtig Køietid endnu ... Natten kunde blive lang og — —

Hans Opmærksomhed droges pludselig bort — —

Det var nu tredie Gang, at denne brune Fyren blev staaende og kige paa ham ...

Wiig vendte lidt paa sig, dampede og saa filosofisk op i Loftet ...

Da han og Wangensten var kommet i Passiar, stod Fyren ogsaa saadan og glode og lyttede, indtil han igjen tassede indover Dækket. Og da Wiig en Stund senere reviderede nogle Fotografier, han havde i Haandkufferten, stod han vel og længe over ham, med en distræt Stirren ...

Der var han nu igjen i Lugardøren og lod til at fornøie sin Tanke med at stirre ind i og opad hans Tobaksskyer ...

Havde det været i Vinter, vilde Wiig blevet angst for, at Skikkelsen kunde været fremkaldt af en Ansats til at delirere ...

„Godnat," — udbrød Wiig pludselig paa engelsk, da den anden saa ud til at ville fortrække igjen.

„Godnat" ... svartes der paa samme Sprog ... „Men venter De ogsaa at faa sove? — Se, det gjør ikke jeg!" — Han drog sig med et trist Nik ud af Lugardøren.

Fotografen reiste sig halvt op og saa efter ham ...

Som han i den brune Kavai labitassede og labitassede henover mod Opgangen til det øvre Dæk, saa han ud som et Skibsvæggedyr, der havde faat Uro paa sig — — — —

— Doktor Angell og Frue kom noget hastig op paa Dækket —

„Men kjære Dig, Arna," forlød det, „Du maa da ikke være rent partisk og blind. Den fremmede Gutten havde jo Retten paa sin Side. Han havde lagt sit Legetøi i det ene Hjørne af Sofaen, og det var hans Nikkemand, Isak røvede. Isak var Fredsforstyrreren."

„Huf, — dette høitidelige om Retten paa den ene Side og Retten paa den anden. Ens egne Barn faar da vel ha Ret vel!"

„Saa—aah, — Ens egne Barn, hm!"

„Den fremmede Gutten trak og drog Isak i Luggen, saa han tudede; han skulde ned i Stalden hans og være Hest," forklarede hun.

„Det forekom mig, som de egentlig bare sloges om hvilken var hvilken, — hvem Herre og hvem Hest."

„Ja, saa faar Du veie de to Hester da, paa din retfærdige Vægtskaal ... Jeg siger, paa Barn forstaar Du Dig ikke en Smule!" ...

Doktoren og Fruen satte sig henne ved Rælingen og stirrede ud i det uendelige Mørke —

„Ser Du, Arna," — gav han sine Tanker Luft, — „der er noget, som heder: *„Jacta est alea"*. Det betyder saameget som, at Loddet er kastet.

De Ord udtalte Cæsar, da han bestemte sig til at gaa over Rubicon for at erobre Rom. Og nu, vi har rykket op fra vor lune faste Rede, — ialfald for nogle Aar, — for at faa udrettet noget, som det heder, kanske erobre et Navn i Videnskaben, — saa, — saa Du, — synes jeg, det er noksaa interessant at se tilbage paa den Verdensdel, vi forlader.

Det er som Byen Queenstown derude kunde være just den, vi er brudt op fra. Der er vist ikke synderlig Forskjel mellem dem uden i Sprog og sligt. Livet gaar sikkerlig paa et Haar som i den, hvori jeg har virket, — travet i Gaderne med en Slump af dens Sygdomme og Hemmeligheder paa Skuldrene, — og faat Syn paa saameget af dens Virkelighed under al Løgnen" ...

Hans Stemme fik noget skjærende: —

„Aa, en saadan By! — den har saa mangt inde paa sine mørke Lagere, som den ikke flytter frem i Speilvinduerne" ...

„Vi skulde være hinanden gjennemsigtige, mener Du" —

„Ja, og alle Hjertets Tanker blive aabenbare," — lød det tungt.

„Huf, Jon," — afbrød hun spøgende, — „tænk

bare, naar man ikke længere kunde lege hverken Gjemsel eller Panteleg, og det ikke var nogen Mystik ved Kjærligheden heller, Du. Der blev ingen Romaner i hele Verden" —

Doktoren reiste sig pludselig og næsten skjøv hende fra sig. Det var som hun var kommet til at røre ved et Saar —

„Aa nei, — sine inderste Spørgsmaal reiser én aldrig fra," — brød han ud.

„Og véd Du, hvordan jeg føler denne Reisen, Jon," — hviskede hun blødt. — „Akkurat som jeg lod mig bære paa din Ryg over Niagara. Jeg lukker bare Øinene!" — —

Han løftede hende op og trykkede hende lidenskabelig til sig ...

— — — — — — — — — — — — — — — — —
— — — — — — — — — — — — — — — — —

Kvældens Trylleri, med den elektriske Belysning straalende ud fra alle Aabninger, kastede ikke længere sit Skjær mod Havspeilet ...

Natten havde sænket sig begsort over Havvidden. Den bar nu Damperen i sin vældige, mørke Kappefavn ...

Af og til blinkede der Stjerner i Skygluggerne og randt.

Skibet arbeidede sig frem i det uigjennemtrængelige Mørke med Lanterner i Masten, dobbelt Udkig og dobbelte Propeller.

Den mattede Belysning paa Dækkene og nedenunder i Gangene, hvor enkelte Skygger sneg sig, lagde sin tyssende lavmælte Nattetone paa alt.

Bag de glatte Salonvægge var der Kabiner med nedskruet Lys. Og indenfor disse Kahytsdøre med de elegante behagelige Haandgreb, laa man og sov i Lugarerne, — én trode at høre Aandedrættene ...

Man var kun omgivet af Susen fra Land og Hav —

Et og andet Raab af en Menneskestemme, — en Kommando, — øgede blot Stilheden.

Borte i Halvskyggen slentrede en vagthavende; han keg paa en Stjerne, der netop rapede ...

Hvad han mulig tænkte, — o m han overhovedet befattede sig med noget saadant. — Eller følte?

Mennesket ligner i saa forfærdelig Grad Bien, der kun ser sin egen Plads og sit eget Arbeide, men ikke magter at overskue Kuben.

Faldt det denne Ror- og Vanegjænger ind at ødsle saameget som en Tanke eller Følelse eller blot en Stemning paa de tretten hundrede Liv, han havde sovende under sine Fodsaaler, — alle disse Mennesker, som Fartøiet nu gjemte som i en fælles Vugge herude paa Havet i Natten! ...

Manden smilte eget skeptisk. — Han var en Praktiker og havde i Blodet den store Sats, at Tingene først er helt sikkre, naar de gaar paa Vanens Ruller; — det er de originale, selvtænkende Rorgjængere, som er de farlige.

Hvert Individ faar sit lille Stykke Lidenskab eller Lyst eller Illusion indsat som Propeller eller Damp, — og saa gaar Arbeidet og Verden og stiger Myretuen. Man har endnu aldrig set nogen Nytte af, at en Myre har steget op paa Taget af Tuen for at vinde Oversigt; — men nok af Forvirring ...

Det saa ud, som den vagthavende strakte sig og gispede over disse trettenhundrede, som skulde holde ham vaagen endnu et Par Timer. Han arbeidede med at rive af en Fyrstikke bag paa Buksen ...

Skibet løftedes og sank langsomt i Havgangen.

Af og til lød svære Sus fra Dampskorstenene af vældige Røgmasser, der steg usete op mod den sorte Nattehimmel.

Og nedenunder i Søvnens Land byggede Drømmene andre Hvælv, — en Hjerternes Digtning, hvori deres Higen og Tragten svævede ind paa Scenen

mere eller mindre udformet. Man spandt Stumper af sit Livs Komedie, Tragedie eller Roman.

Hver hvilte i Drømmen i sit eget Paulun, bortrykket fra Tid og Rum.

Indenfor Skibets Sneverhed hundreder Himle.

Det havde været en anstrengende Dag for Emigranterne, de var af Agenter førte lange Ruter, før de naade hid ombord. Og Sjøluften gav dertil sit bedøvende, saa man sov tæt og fast denne Nat.

Her laa ogsaa mange ængstelige, der havde taget den modige Reisebeslutning, og stirrede ind i, hvorledes de egentlig var kommet til den, — stod i Drømmen. baaret tilbage til Amerikaagentens Veltalenhed og Pres ...

ANDEN DAG.

— Javist kom de op paa Dækket ja, — først den ene og saa den anden. De hilste umaadelig høflig paa hinanden og satte sig paa hver sin Kant.

Det var en hel Forestilling at nyde, hvorledes begge de store Musikere blot stille smilte, den ene over sin Avis, den anden over sin Kaffekop, — og ellers saa hverandre an som Luft.

Man studerede dem som to Krabber i et Glas, — to Napoleoner, der ikke kunde rummes i en Sæk — — —

Her var man nu installeret paa en havomflydt Klode, hvor der fandtes alle Stænder. Og alt nu paa Formiddagen begyndte Næringsvettet at røre sig.

En paatrængende Positiv- eller Lirendreier blev kort og barsk afvist fra de bedre Pladse —

En stakkars blind med svære grønne Briller, en Hustru og en Liste maatte gjøre Vendereise ved den ene Opgang, og et stort høitideligt Menneske, der med megen Værdighed svang Traktater, blev hastigst vækbesørget fra den anden.

Det var ellers noksaa kuriøst. Man lo og hviskede og viste hverandre en liden interessant tre Liniers trykt Seddel, der paa nogen underlig Vis var praktiseret ind i Servietten ved Kaffeserveringen.

Overskriften dannedes af Tallet 111, fantastisk indskrevet i en Femkant — Pentagrammet. Under det læstes: „Thusnelde Sasschia, Seerske. Seancer".

En og anden ligegyldig bortkastet Seddel blaffede her og der henover Dækket, medens andre, der i Stilhed forholdt sig mere interesserede, lod Lappen finde Vei til deres Lomme, og atter andre mere aabne Karakterer drev Spas og foreslog sine Omgivelser straks at marschere hen og faa sig sin Fremtid udleveret i Lukaf 111.

Udvendig selvsagt mødt med Smil og Hovedrysten, — blot en ny Humbug til denne Verdens tusind Humbugarter, — optog „Lukaf 111" i Virkeligheden nok saa levende Interessen. Overskriften som Navnet — og man fik snart vide, at Thusnelde Sasschias' var sensationelt som Clairvoyante, — det pirrende risikable ved at vove sig ud for et saadant Seerøie, — alt dette satte Gjæring i Sindene.

Diskussion om Clairvoyance og Spaadomsevne laa hidsende i Luften.

Dernede i Kabine Nummer 111 sad et mystisk Menneske, som formaaede at se udover Tid og Rum ...

„Et hundrede og elleve" — et underligt Tal — tre Ettal just ...

Man passiarede og snakkede ét om Sagen og mente noget andet, — lo og satiriserede i Veir og Vind nærmest for at dække den halvklare Fristelse, som arbeidede inde i éns egen stille Tanke.

„Aa, — jeg tror paa Skjæbner!" udbrast den unge Miss Rockland pludselig som uforvarende, — de sad sammen ved Kaffebordet, Familien Rockland og Ingeniør Ketil Borg.

— „Men jeg véd ikke, om jeg turde høre, hvad hun havde at sige mig, hun dernede," — gjøs hun saa.

Der brændte et hastigt Blik paa hende fra Ingeniøren. Han skjød sin flade Reisekasket med den lille Skygge bagover Panden halvt op i det frodige blonde Haar og begyndte at fordybe sig i Mysti-

cisme og det mærkelige Skjæbnens Spil, at de var mødtes igjen her paa Dampskibet! ...

Og der stod Wangensten midt i en Kreds af lyttende Passagerer, som han med stigende Liv og paa udsøgt engelsk underholdt om Aandesyn og Suggestioner.

Emnet var pludselig blet aktuelt.

Han havde oprindelig begyndt i en privat Selskabstone for et Par ældre Damer. Men som den ene efter den anden kom til, voksede Stemmen, saa det blev til et helt Foredrag.

Med overlegen Viden og Klarhed over Materien, og som næsten ligegyldig for, hvem der hørte ham, gav han sin Udredning. Der faldt med professionel Kyndighed Ord som Magi — den sorte og den hvide, Necromantie, Hypnotisme, Somnambulisme, Tankeoverføring etc. ...

Og, som om han tilslut med sit indre Øie skuede udover en større Forsamling, bragte han det, „som var hans Livs Mission, — den vældige Verdensidé om Livsassurance for den hele Menneskehed" — paa Bane, — „den store Sats om Gjensidighedens Princip, — en beskyttet Menneskehed, — Fattigdommen knust! — og vundet det mægtige, mægtige Rige, — det, som endnu kun øines i Syner og Mysticisme: — Fremtidens Land!"

... En nærmere Udredning derom vilde finde Sted i den store Læsesal, og Brochurer fra Dundee Mutual Life-Insurance blive uddelte.

Afsluttende med en smuk Haandbevægelse, gik han tankefuld indover Dækket ...

Mynheer van Tituf havde paa sin Tur stanset op foran dette.

I sin lyse, storskyggede Hue, Reisefrak og de gule Sko, stod han og saa til mere og mere optaget, medens han i Selvforglemmelse uvilkaarlig efterlignede Talerens Ansigtsudtryk og Gester.

Ved den høitidelige Udgang gjorde han pludse-

lig en Bøining og slængte hastig et Kys med de udslagne Hænder, som var der en Regn af Applaus i Luften.

Et Par af de nærmeste smilte. Den stive Mynheer var altsaa et Stykke af en Ironiker!

— — — — — — — — — — — — — — — — —

Fru Arna Angell og Frøken Morland prøvede at indrette sig en Krog paa Dækket, hvor de to Børn kunde lege ugenert under deres Opsigt.

Doktoren gik og saa til og morede sig over sin Hustrus Opfindsomhed.

Men allerbedst som hun havde faat Legen igang, fandt Frøken Morland dem formodentlig saa altfor bedaarende, for hun styrtede Gang paa Gang hen og tog den lille Gunnar helt overstrømmende op i sin Favn. Ingen kunde fortænke Barnet i, at det et Par Gange satte i et utaalmodigt Skrig, og Fru Arna trak op Brynene og saa kjed udover Sjøen.

„Kan se, De ikke er vant til Børn, Frøken," — udbrød Doktoren. „Slige smaa maa ikke afbrydes. De føler sig vistnok, som de er i et vigtigt Arbeide, naar de løber der og kjører sine Heste."

Men det skulde Doktoren ikke have sagt, for Frøken Morland lod til at tage sig det meget nær. Hun fik Taarer i Øinene, som store og tunge trillede nedover Kinderne.

Et nervøst, halvhysterisk Menneske; man faar ta' sig iagt, tænkte Doktoren.

... „At jeg endnu har baade uøvede Hænder og for liden Erfaring til at overta' en Mors Gjerning for Barnet, — det er saa sandt, saa sandt, Doktor Angell. Guttens Øine siger mig det stadig."

Der var kommet en Ild i hendes Øine og en bitter Bestemthed ved de dirrende Læber.

— „Saadanne forladte Børn, som rækker de smaa bitte Arme mod Himlen og ber om en Mor!"

„Naa naa, saa galt er det jo ikke her for Tilfældet, Frøken," — smilte Doktoren beroligende.

„Hr. Gunnar har jo aabenbart fundet en høist samvittighedsfuld Pleiemoder, — om lidt mere eller mindre Haandlag blir da ikke saa afgjørende."

„Og en Mor, Frue," — Frøkenen appellerede nu i stærk Bevægelse til Arna, — „kan hun vel skilles fra sit Barn uden at miste sit dybeste Liv? — Enten sættes der en Feber ind i hende og en ustanselig Længsel, eller alt hendes inderste Væsen vendes til et Øde, — blir lemlæstet, som om man havde amputeret bort Hjertet og endda kunde leve!"

„Fra Regnestykket maa vistnok drages, at De ikke har egen Erfaring paa Feltet, Frøken. Saadanne theoretisk optændte Følelser faar saa let noget overdrevent," — prøvede Doktoren at afdæmpe hendes Iver.

Frøken Morland saa ham saa underligt tungt ind i Øinene, medens hun sagte lod Barnet glide ned fra Fanget.

„Huf Jon," afbrød Fru Arna, — „skal vi først tænke paa alle de forladte Børn og siden paa alle ulykkelige Mødre, som findes i Verden, saa kan vi ligesaa godt gi' op Legen! — Nu trækker vi op Jernbanen og lader den kjøre fra Station til Station. Vi opretter fire. De, Frøken Morland én paa Deres Kant, og jeg én paa min, og saa Gunnar og Isak hver sin Station imellem. Men saa maa De virkelig la' Gunnar sidde og ikke rykke op hele Stationen, saa der ingen er, naar Trænet arriverer. Vor Isak piber, hvergang Trænet kommer, og det maa Du ogsaa, Gunnar ...

Her kjøbes Billetter!" — lød det saa — —

En og anden Passager søgte i Vendingen at tage et Glimt af, hvad der foregik i Familielivet bag Hytten.

Den brune Kappemand var stanset op henne ved Rælingen. Han stod længe ubevægelig og fulgte Legen.

Pludselig overraskede han dem ved at komme

hen og i dybeste Høflighed forhøre sig hos lille Isak, om han kunde faa Billet til Calcutta. Da dette nægtedes, trak han sig i uforstyrreligt Alvor tilbage og traskede henover Dækket.

„Du Jon," — sa Fruen, — „jeg blev ganske ængstelig. Der var ligesom noget forstenet ulykkeligt i Øinene paa den Mand, — som om han ikke var sig rigtig bevidst" ...

Og der kom Wangensten endnu med Seiersrødmen i Kinderne: —

„Javist! — det gjælder om at lede Børnenes Fantasi ikke mindre end deres Intelligents ind paa det tidsmæssige" —

Doktoren fik travlt med at bruge Stokken imod et Træn, der vilde tage Veien indover Dækket.

„Jeg føler mig her som i en Fremtidens Skole, Frue," — fortsatte Wangensten opstemt. „Saadan at virke ved Anskuelsen! Man faar sin hele Samtid med Telegrammer, Telefoner og Træn indøvet i Blodet ligesaa tidligt, som man kan læse rent ... Forklar blot Børnene, at det er af Nytte for deres kommende Liv."

... „Nei, ham vil vi rigtignok ikke ha med os at lege," — smaasnakkede Fru Arna med Isak og Gunnar uden at se op.

— „Overhodet, det frivillige Børnearbeide gjennem Legen er en Kraft, som maa kunne benyttes," — fortsattes der fra oven.

„Jo—o, det skulde bli deilig Moro at lege da!" — snakkede Fruen optaget af at passe paa Trænet.

Wangensten stod lidt som ventende paa Svar —

„Der faar De Besøg af den kjedsommelige Fiolinisten," — forlød det saa, som han lettede paa Hatten og spadserede videre.

— „Tør jeg spørge, hvad Nytte, De egentlig gjør med denne Fiolinen Deres, Bølge Havsland?" — hilsede Fruen ham overgivent.

„Véd ikke, Frue, — véd ikke, Frue, — uden at

kanske al den Musiken forlænger Ørene paa Menneskene, saa de faar mere Gehør for det, som hører Himlen til."

„Og siden sidst vi saa's, er De ble't berømt, — et stort Navn," — sa' Fruen.

„Aa ja! — Men man husker alligevel med en vis Rørelse de beskedne Dage, da man blot stolte paa sig selv og Vorherre. Nu spænder man Reklamen for og kan ikke anstændig ved Siden af ogsaa bede Himlen om Assistance. Der kan hænge megen Smuds ved en gammel Fiolin — megen Smuds. Berømmelsen koster. Men Dem, Frue, som hjalp mig saa vakkert dengang i Deres By, Dem glemmer jeg det aldrig. Det var min første ordentlige Succes ... Kuriøs By! — fuld af alskens Kunstens Dilettanter, — og man morede sig rasende. Tør jeg spørge, er man endnu lige muntre, — Baller, Koncerter, Komedier?" —

„Ja, det kan De tro," — forsikkrede Fruen hedt. „Kom bare, havde jeg nær sagt. Uf, jeg glemmer altid, at Jon og jeg ikke længere bor der!"

„Hm, — Tak, — naar Doktorens Hus er borte! ... Jeg kan ikke værge mig for Indtrykket af et Kirsebærtræ, der er revet op fra Grunden! Jeg trode Familien i ekstra Grad hørte til de fastboende, knyttet ved hundrede Forhold til den gode By."

„Taget blev for lavt der for Jon og hans Arbeide. Han maatte ud, og selvfølgelig Isak og jeg med!"

Fiolinisten sad lidt og grundede: —

„Saadan en flyvende Fugl som jeg, som idag er i Milano, imorgen i Petersburg, og iovermorgen kanske sætter Farten over til Amerika, — han faar et underligt Sværmeri for det, jeg vil kalde et virkeligt Hjem. Og dette, at Doktorens Hus ikke længere er at finde! — Husker Dem ... Husker Dem, Frue ... Paa min Koncert bar De en stor gul Chrysanthem i Haaret, — som — som — som — hvad hed

han nu den Pokkers begavede musikalske Fyren — Husets Ven? — som kom med en hel Kurv Blomster ind til Dem, da vi om Formiddagen prøvede det Nummer, De skulde assistere mig i ... Naada, — han, som hjalp Dem med at sætte hele Stedet paa Hodet! — Foltmar, Direktør Foltmar, — var det! — en distingveret Mand med saadan noget resigneret over sig — fuld af Kunstinteresse. Og saa — og saa er I reist fra hele Idyllen, baade Vennen og Popularitetеn! — og sidder nu som andre fredløse herude paa vilde Havet!"

... „Hvorledes jeg kom til at skifte Karriere, — slaa helt over i Videnskaben?" — sa' Doktoren pludselig rydt. Hans Blik streifede Hustruen med et ophidset haanligt Udtryk ... „Det skal jeg forklare Dem, Hr. Havsland! — Jeg kom til at undre mig over noget, jeg ikke kunde faa Rede paa. Det plagede mig Dag og Nat, — De véd, Forskerens Uro ... Og saa — brød jeg op for om muligt at finde ud af det paa den anden Side af Jorden."

Fruens Øine hvilte et Øieblik ængstelig paa Doktoren, som undersøgte hun, hvor dybt Humøret gik.

Der undslap hende et forpint resigneret Suk ...

Pludselig tog hun sig sammen og raabte muntert:

„Pas hellere din Dont, Jon, Lokomotivet løber jo bort. Det gaar saamæn ikke an at være videnskabelig, naar én er i Tjenesten ... Se der griber Frøken Morland Anledningen til at ta Gunnar paa Fanget igjen!"

Fiolinisten var blet opmærksom; han følte noget som en Misstemning i Luften under Fruens raske Tone. Han saa fra den ene til den anden og henvendte sig saa til Frøken Morland:

... „Og De mener altsaa at skabe Dem en Fremtid i Amerika som Musiklærerinde? De har selvfølgelig forberedt Dem paa den vanskelige Begyndelse" ...

Frøken Morland knugede Gunnar nervøst ind til sig, som vilde hun vise, at hun eiede Kræfter.

Damperen duvede nu for stærkt, mente Fruen. Hun begyndte at samle op Legetøisagerne og Lokomotivet, som laa væltet henne paa Dækket ...

Og saa maatte Børnene ned og faa noget at leve af ...

Fiolinisten gik eftertænksom med neddukket Hoved henover ...

Pludselig rettede han sig og satte et energisk manket Løvehoved til, medens han kløvede Menneskestrømmen, der ved denne Tid lod Dækket ligne en befærdet Gade. Han saa sin Rival Janco omringet af fashionable Damer, — vidste, at de to nu var de agerende, hvem alles Blikke fulgte.

— Derhenne stod en Herre i elegant slængende Frak løst brættet op om Ørene og sendte atter og atter Opvartere bort igjen. Cigarer i Sølv- og Guldhylster prøvedes og vragedes under hans kræsent optrukne Næse —

Og der plumpede en promenerende som tilfældig ud med Prisen, han betalte for sin Kahyt. Den var jo af de dyreste; men han og hans Hustru havde nu engang vænnet sig til at reise bekvemt ...

Her i den lille flydende Stat med sine forskjellige Individer og Klasser gjorde Menneskene de samme Greb hen i Unyttigheden og Illusionerne som paa Landjorden, — udfoldede det samme bankende Hjerte, som altid fristede, forandrede, forstørrede eller formindskede Tingen, — de samme Tankens Modsigelser, de samme Svagheder og bærende Egenskaber.

Der poseredes og ageredes for Omgivelserne, væsentlig med Forglemmelse af den egentlige Hovedperson — én selv!

Man indrettede sig i Ord, Klædedragt og Væsen paa det mest stil- og bekymringsfulde for Mennesker, man aldrig skulde lære at kende, som ikke

interesserede sig for dem, og for hvem de da heller ikke eiede Spor af Interesse, — som var dem totalt uvedkommende — for dette Liv.

Zoologerne slutter anatomisk fra en Halehvirvel eller Fodens Bygning eller en Kranieform, at Mennesket stammer fra Aben. Hvormeget sikkrere vilde ikke Slutningen blive, om vi pegte paa den aandelige Side — paa alle de rent abeagtige Foreteelser hos Mennesket, dets Efterlignelseslyst og Slaveri under Moden, dets Sans for Flitter, Glitter, Speilglas og Beundring, dets Forfængelighed og Poseren ...

Me—n, Madame den eller den bærer lange Pariserhansker med syv Knapper —

Og éns egne er kun til fem.

Madame er rigtignok kun en fransk Husbestyrerinde, engageret over til Amerika ...

Hansker overflødige.

Hun er for Tilfældet her paa Reisen sprunget ud fra Puppen som Sommerfugl.

— Henne paa Dækket vandrede Ingeniør Ketil Borg for Øieblikket nedsunket i Drømme om store Foretagender — Vandfald at omsætte til Arbeidskraft, — udmærkede Chancer for Fabrikanlæg ... Skinneveie for at udjevne Vanskeligheder ved Transport, — vidtrækkende Prospekter, — havde man bare Kapital ...

Han passerede engang imellem forbi Wangensten.

Det afsatte et dødt stirrende Blik hos den første, besvaret med en myndig sat Overlæbe fra Wangenstens Side. De var begge fuldt orienteret over, hvem den anden var; men fandt ingen Grund for Tilnærmelse.

Wangensten fik Øie paa Fotografen og nyttede Anledningen til at komme bort fra sin opgaaede Spadserерute. Han saa ham smaatrave i Rummet mellem Dampskorstenen og Kabysen, af og til stan-

sende for at se indover den lange Gang med Lugardøre, der længst inde ved en liden Trappe fortsatte sig i de luksuriøse Døre, der tilhørte første Plads.

„Godt Hode, den Wiig!" — mumlede Wangensten; — „men bare altid kritisk paa Vrangsiden!

For Pokker, Mathias," — henkastede han saa i Forbigaaende, — „har Du tænkt at opslaa dit Paulun eller din Fotografibutik her, — med Vinden paa den ene Side og en stegende Bagerovn paa den anden? Jeg har set Dig marschere her før idag ogsaa."

„Hvorfor?" — Fotografen trak noget irriteret paa Tonen. „Jeg skulde tro Smag og Behag —!"

„Hu ha!" — lød det bare, som Wangensten forsvandt indover; han syntes Fotografen ikke saa ganske sikker ud i Ansigtsdragene.

Mathias Wiig optog atter sin urolige febrilske Smaamarsch, af og til afbrudt af en forsigtig hurtig Speiden indover den lange Gang med Lugarerne.

Det var Ellen, han havde set derinde ved den lille Trappe, som førte til de luksuriøse Kabiner, der tilhørte første Plads ...

Hun havde anvist en Opvartningspige, der bar endel hvidt Tøi paa Armen, hvorhen hun skulde bringe det, og saa selv travlt blevet borte i en af de nærmeste Lugarer.

Hun maatte snart komme ud igjen —

Han skalv og frøs og svedede koldt i Tindingerne, — kjendte næsten ikke til sig selv.

Det havde straks ved det lille Glimt slaat ham, hvor mærkelig taktfuldt og haandfrit, hun havde forstaat at klæde sig for sin Stilling som Overopvarterske, Stewardesse paa første. Der var kommet ligesom en Myndighed over hende; hun havde ganske kort vist med Fingeren —

Som i en Hallucination steg hendes Ansigt frem — stedse klarere, — det hjerteskjærende, til Døden fortvilede Blik paa ham.

Han følte, Bekjendelsesscenen forestod, den havde jo maattet komme, imorgen som idag!

Han følte et Strubetag af kvælende Angst, saa han maatte staa stille.

Under den stærke Nervespænding begyndte Lugardørene i den lange Gang at røre sig og Numrene at svimle sammen ...

Naturligvis en anden Dør, — en Gjennemgang ud til den anden Side! ...

Det faldt ham ind under et Øiebliks rasende Lettelse. Og drevet af en uimodstaalig Trang som Møllet imod Lyset, prøvede og vovede han sig alt længere indover —

Pludselig gik en Kahytsdør derhenne op —

„Ellen!" — raabte han uvilkaarlig.

Hun stansede som for et Lynstød, — blev staaende ubevægelig.

Men pludselig løb hun til og stod ved Trappeafsatsen ...

„Mathias ... Du her!" — skreg hun, Ansigtet overgjødes af en voldsom Rødme, og hun holdt Bagsiden af Haanden for Øinene som for at fatte sig.

Da hun lidt efter bleg og rolig saa paa ham, var det med noget i Udtrykket som et dødsygt Dyr, — søgende og spørgende.

„Nei Du," — udbrast han rydt, — „rørt ved et Glas har jeg ikke, — ikke paa lange, lange Tider. — Og hvorfor jeg er her? ... Nei Du, det er hverken for at overtale eller besvære! Jeg følte, at Du maatte opfatte det slig, — som en Slags Forfølgelse ... Og forfulgt Dig har jeg, fra jeg var ung, — saa i det har Du Ret, — forfulgt Dig i min Sjæl som mit Ideal gjennem hele dens Morads af Løgn og Nedværdigelse, — fra jeg som Student satte Lyset i Vinduet om Aftnerne, for at Du skulde tro, at jeg sad hjemme paa mit Værelse og læste og studerede, indtil vor anden Forlovelse ogsaa knak — paa samme Grund — Satan i Blodet! —

Og forfølge Dig gjør jeg endnu" —

„Og jeg," — udbrast hun, — „raaber, slip mig, slip mig! ... Vi er færdige med hinanden paa denne Jord, — maa være det! ... Det var for endelig engang at faa drage Aanden som andre Mennesker, blive fri for at pines og ængstes og vaage, — fri for Dig!" — raabte hun, — „at jeg brød med alt og alle mine og tog Posten her ombord som Opvartningspige paa Damesiden for at komme over til Amerika — der var Du da ikke! Der vidste ingen om Dig! — og kunde ingen berette mig alle Pinligheder om Dig" ...

„Aa nei, Ellen! Aa nei, Ellen! — saa ondt vilde jeg nu ikke mere den, jeg elsker høiest i Verden, at hun igjen skulde binde sin Skjæbne til et Menneske som jeg, — selv om jeg haaber paa bedre Muligheder for mig."

Hun vred Hænderne, som om hun vilde sige, dette kjendte hun saa godt ...

„Aanei — Aanei, jeg forlanger ikke anden Del i Dig end at faa leve og eksistere i den samme Verdensdel som Du! — Jeg skal holde mig paa Afstand, — langt paa Afstand. Bare jeg har Bevidstheden om, at vi er paa den samme Jordbund, og at Solen staar op over os begge den samme Time ... Du véd, at Du er alt for mig."

„Alt?!" — lød det bittert; hun sendte ham et indholdstungt Blik.

„Der var det, der drog mig endnu mere end Du, mener Du!

Aa, Ellen, Ellen! vidste Du min Angst, hvergang jeg følte, Rovfuglen nærme sig for at plyndre og ribbe mit igjen indvundne Smule Menneske, — ubønhørlig bryde ind i det Lykkens Hjem, jeg havde tømret op, og kaste mig ud i Rendestenen igjen, med Helvedesvisen susende i Blodet, — indtil man stod som sløv Tilskuer ved sin egen Personligheds Undergang."

„Du skal gaa. Du skal gaa!" udbrast hun med Haanden for Øinene, som taalte hun ikke at se ham.

„Jeg tænkte blot, det kunde interessere Dig at vide, at jeg ikke har nydt stærke Drikke siden tidlig ivaares" ... lød det forsagt. Der var noget usigelig ydmygt, fattigt haabløst over ham.

... „To Maaneder længere end da vort Forhold sidst sluttede," — sa hun sagte, sørgmodig, — „saa blir det syv, — og siden kanske ni, inden Du igjen bryder dit Forsæt ... Jeg siger Dig," — lød det pludselig lidenskabeligt, — „skaan en stakkars vingeskudt Fugl, som bare søger at bjerge sig undaf med sin sidste Flaksen!"

„Jeg skaane!" — hviskede han knust, — „jeg, som er lykkelig blot ved at staa her og se Dig vride Hænderne over mig, høre din Haan og nyde din Stemme — — som vil erindre det op igjen og op igjen, dette mit Møde med Dig her ved Trappen, som en herlig Drøm."

„Det er forbi, Mathias! Det er forbi," — sa hun dumpt. Hun greb fat i Gelænderet, som om hun holdt paa at segne, og forsvandt hen ad Gangen og ind Kahytsdøren.

Mathias Wiig stod der, han stod — koldsved og svimmel.

Spændingen havde været ham for stærk. Og det var kun sig halv bevidst, at han siden indover Dækket idelig flyttede sig og blev staaende.

Endelig drev han ind i Røglugaren og kastede sig paa en Sofa.

Passagerer gik ind og ud eller bare keg ind ...

Mathias Wiig laa, som han sov, og Stykker af hans Liv gled forbi hans indre Øie ... Solskinsflekker og Mørke ... Han og Ellen ...

Han saa hende som ung sekstenaarig Pige, lys sommerklædt, skjær som en Rose paa Tunet mellem Veninderne. Hun var paa Søndagsbesøg i Præste-

gaarden, hvor han, netop Student, var den nykomne Huslærer.

De legte Høg og Due og sidste Par ud.

Og, som Solen holdt paa at gaa ned, og de stod gjemte bag en af Høstakkerne, fandt han Anledning til at udvikle for hende sin Verdensanskuelse.

Og hun optog det med saa deilige tindrende blaa Øine, Hodet med Guldhaaret for det meste bortvendt for Solskjæret.

Det blev et helt lidet begeistret Foredrag. Og umulig fandt han det da tilslut hellerikke — under denne Verdenslovens kolde Ligegyldighed for Menneskeskjæbner, — at Tilfældigheden ogsaa kunde lade vor Klode eksplodere i Millioner Stumper som Asteroiderne ...

Men stor og bitter blev hans Forargelse, da hun med ét skjød forbi ham for at komme først til Maalet og saa med den lystigste Spydighed raabte tilbage:

„Saa sidder De paa en Stump og jeg paa en anden, og saa hilser vi, naar vi stryger forbi hinanden!" ...

Han kunde endnu høre den unge Piges melodiske Stemme og se Ansigtets ærtende Liv, endnu halvt Barnets; og noget uudsigeligt enkelt og rankt i hendes Væsen.

Og Aaret efter var Ellen hans Forlovede, — omvendt til Tilfældighedstheorien og Asteroiderne. Hun trode paa hans store Fremtid og sad alt i Guldkareten med ham.

Han havde vakt Opsigt ved en Afhandling over orientalsk Filologi, der prisbelønnedes, og var blevet et af Studenterverdenens mest glimrende og haabefulde Navne.

Ja, saa tog Fanden ham og installerede ham paa Kneipen, hvor hans Kvikheder og Vittigheder fandt Paaskjønnelse i en begavet Kammeratkreds og derfra kolporteredes ud i Byen.

Og saa kom de mørke Aar, da Kaféer, Restaurationer og Buler drog, som Elven til et Slug, — Dag efter Dag, saa han tilslut var snydt for det hele Aar!

Og saa det samme om igjen — om igjen ...

... Al den Løgn, han havde maattet sætte i Scene, alt det nederdrægtige Hykleri, alle de falske Udsigter og Forhaabninger, han havde forespeilet hende atter og atter, — Øie til Øie ... med Fortvilelse i Hjertet ... Sandheden vilde have skilt hende fra ham!

Og saa den Sandhedens Dag, da det virkelige Forhold i hele sin Udstrækning begyndte at dæmre for hende —

Hun trode og trode, haabede og haabede, — var ude om Aftnerne og speidede efter Lyset i hans Vindu, og det stakkels Hjerte jublede, naar det var tændt.

Og da sad han paa Bulen og var vittig over Bier-Hanen i Baggaarden og paastod, den havde Delirium og galede svarte Natten.

Og det var sandt. Den galede, naar han vendte hjem, og Lyset fra hans Lampe faldt gjennem den aabnede Dør ind iblandt Hønsene.

Men, naar han ravende hørte Hanegalet, var han i k k e vittig! Det bares ham i koldsved Fortvilelse for, som galte Hanen over hans Svig og Forræderi mod Ellen.

Det kunde drive ham til Afsind!

De gled forbi ham disse mørke Aar, hvis Detailler han skyede at stirre i.

Han saa Ellen — med Udtrykket altid mere sørgmodigt, mere haardt og skuffet, indtil det afgjørende Ord, at Forlovelsen maatte hæves, kom fra hendes Læber.

Han vidste jo alt, hvad hun følte, da hun stod der stum, kold, fast.

Al hendes Tro var sveget, og hendes Glæde og Ungdomsaar var hun plyndret for! ...

Saa fulgte den forholdsvis lykkelige Tid paa Landet i Ensomheden, hvori han igjen kastede sig over Studierne og ernærede sig som Literat, og Travlheden saa at sige frelste ham.

— Det var paa en Bazar inde i Byen, at de igjen mødtes. Han opfangede et Øiekast forskende, gjættende ...

Han søgte hende og hun undgik ham.

Han tog op paa Landet igjen.

Han kunde ikke arbeide længere. Hans Længsel efter hende blev til Ild.

Og han skrev og skrev hende de lange Breve til, — hvorledes han var paa Bedringens Vei og kun trængte noget, som det var værd at leve for, — hendes frelsende, bjergende Haand!

Uden hende var Solen borte fra hans Liv.

Paa hende og hendes Kjærlighed berode nu a l t for ham, — den begavede interessante ulykkelige —

Hjerteskjærende fortvilede Nødraab fra Havmanden om at løftes af Rendestenen! —

Ja, de Breve! — Fanden vilde have approberet dem, snedigt, som de var anlagte paa Kjendskaben til hendes Hjerte og Svagheder.

Fødderne brændte under ham deroppe paa Landet. Han maatte ind til Staden, — kredse om hende ...

Og en Eftermiddag i Skumringen laa han for hendes Fødder, — tiggede og bad for sin Kjærlighed —

Tyde tilslut til hendes Medlidenhed. Eller — han truede, — han vilde ikke længere bære Livet!

Og sit Ja gav hun ham for anden Gang.

Han huskede det underlige dødsblege Udtryk med et Lykkens Skjær over, — som Rødmen var blevet saa fremmed for det!

Og saa — og saa —

Billederne drog mørke forbi ham — nye Løgne, nye brudte Løfter, nye Besværgelser —

Det endte hen i Halvdrømme med, at han saa sin egen Person staa luvslidt beruset i Regnen under en Tagrende, medens Vandet skyllede ham ned af Ryggen.

Hm, hm ... der kan filosoferes dybt under en saadan Rende. Det gir sligt uhildet Sigte paa Tilværelsen ...

Han snusede pludselig betænkt —

„Det er ikke Rhum ... Ikke Whisky" ... mumlede han ...

Hans Opmærksomhed var vakt ved et Bræt med klirrende Glasser og rygende varmt Vand, som Opvarteren satte ind til en Passager.

„Hvad Pokker vedkommer det Dig!" — rasede han saa —

„Javist ja, lugt til det —

Egentlig skulde man ha frit Spil nu, saa grundigt alt er blet stængt for én ...

Jo, jeg kjender Dig, Satan ...

Det er ellers Konjak," — drog han paany Dufften ind.

„Som sagt, hvad vedkommer det Dig og dit ny Menneske, Mathias Wiig?" ...

Der kom Wangensten i Døren og keg ind i Halvskumringen, — naturligvis efter ham.

Mathias Wiig lod, som om han sov dybt, indtil Vennen forsvandt.

„— Gribes af noget ... kaste Anker i Idéens Land ... var det ikke saa han sa' —?

Man drikker fordi man er tørst og ikke formedelst Argumenter! ... Men Ord hjælper h a m, — et fulminant Slagord beruser og løfter ham over denne Jords Besværligheder, — sætter sig som en Lystgas i Næsen ... Der gives saadanne Naturer, som Ord kurerer!"

Nu slog Fyren derover Glasset i sig og gik ...

— Ja, hvorfor skulde man ikke efter Evne oplyse og illuminere denne solløse og mørke Tilværelse, skabe sig et Himmerig i Øieblikket ...

Det maatte være raat Veir derude, siden det pludselig begyndte at paagaa med Brætter ind i Røglugaren ...

... Disse klirrende Glasser og varm Alkoholsaande, som bares ind og ud ... Nok et — og nok et ...

Men mærkelig saa fin hans Lugtesans var blevet gjennem Afholdenheden. Han kjendte paa langt Hold, hvad Stof der bragtes. Dette sidste nu var Whisky.

Han tog en Cigaret, kastede den halvrøgt og tændte en ny, — kastede og tændte ...

Tobaksrøgen fortonede sig med graaagtig Glans mod det elektriske Lys og drev ud af den halvaabne Dør.

Man passiarede, klagede over Bølgegangen, stak sit Glas ud og fortrak.

Der stod Flaskerne igjen ...

Han gik hen og studerede i Feberhast Etiketterne.

Der paakom ham en skjælvende Angst, en Frost i Ryggen ...

„Den, som bare var søsyg nu," — mumlede han.

Pludselig rettede han sig.

„Naar der blot staar et Glas mellem en straalende Himmel og den svarteste Melankoli! ...

Egentlig e r Du allerede halvdrukken, min Ven. Du har listelig ligget og snuset Dig fuld i Brændevinsduften ...

Som Du ikke vidste det, din gamle Hykler ...

Affæren er afgjort!"

Han skreg paa en Opvarter —

— „Saa slaar man paa en Dag to Fluer — to Livsindbildninger med et Smæk!"

Opvarteren kom.

„Opvarter, et Glas, — et Glas" ... han holdt inde med en pludselig voldsom Anstrengelse, — „et Glas — Isvand — et stort Glas!"

Han modtog det i Vindblaasten udenfor Døren og tømte det i et Drag.

TREDIE DAG.

Det var tidlig Morgen.

Dækkene skuredes og skrubbedes og spuledes ...

Enkelte Herrer i Ulstre brættet op over Ørene gik og røg deres Cigarer og nippede til Morgenkaffen. Naar de kom for nær Travlheden, mødtes de med et ærbødigt „Omforladelse", efterfulgt af Svaberen og svære Pudseapparater, der utvetydigt nok raabte afveien.

Her og der langt indover Dækkene stod Smaaklynger af tyktklædte Herrer og Damer — Folk, der engang vilde opleve at se Solen staa op af Havet.

Mængden foretrak at hvile i deres Køier længst mulig.

Nogle brød sig hverken om Himmel eller Hav, de forholdt sig ligegyldige til begge Dele, — laa og vogtede paa Søsygen, — forhørte sig søvniggrætne ud af deres Lugar, hvordan Veiret var.

Mathias Wiig befandt sig vandrende paa Mellemdækket i et ham selv høist overraskende Humør.

Han var gaat tilkøis igaaraftes i dump Nedslagenhed som den, hvis hele Fremtidshaab var udslukket. Efter Mødet med Ellen — et tomt Øde! ...

Og idag! — var det ikke, som der var overgaat ham noget glædeligt?

„Joho, — Mathias Wiig havde noget af sin Rygrad igjen endda!"

Han havde dennegang staat en Tørn, — en Prøve, — ligget der i Spiritusdampen som i en Helvedes Bagerovn, — og var kommet hel ud igjen ...

Han aandede saa forunderlig let, — følte sig næsten som Strudsen, — midt imellem at løbe og Lyst til at flyve ...

Og saa vidste han jo, at Ellen gik der paa den samme Planke som han!

... „Naar man først faar Smag for Selvovervindelse ja. Den kan være harsk nok i Begyndelsen" ...

Se, se, — Ketil Borg havde ogsaa havt den samme tidlige Idé at overvære Solopgangen, — nyttet den til et Stevnemøde med Miss Rockland!

Hendes blege Ansigt havde faat et saa varmt Skjær nu, Straalerne begyndte at slikke i Solopgangen, — et næsten blændende lykkeligt Udtryk.

Hun kunde nok se ham an som Lysguden, der han stod med Solen som Ild i de røde Haarkrøller og viste og pegte udover.

Han bød hende Armen, og den klække Skikkelse rettede sig under Gangen med en vis Beherskelse ved Siden af hans.

De gik og de stod for ikke at blændes ...

De valgte ny Plads for Vinddraget, og han hyllede Kaaben atter og atter om hende ...

„Stakkars Pigebarn," — tænkte Mathias Wiig — „en Guldklump, som han vil putte i Lommen!" ...

— De kom rullende, de lange Bølgestrækninger som Bjerge og Dale, violette med Glimt lig af smaatoppet Esseild under. Damprørene stod af og til i rødt Skjær, medens Solen laa der halvt kløvet i Havranden.

Og nu sprat den!

Dagen kom frisk nytoet med rullende Guldbjerge og Eventyr fra at Solguden havde badet sig.

Mathias Wiig følte det, som havde han gjennemgaat noget beslægtet, — et saadant Sjælens Bad ...

... „Da er Verden ren. Da er der endnu ikke kommet Synd i den og alt det, som formørker og smudser og gjør Straalerne mattere og mattere —

Hm—m, — kast ud en Pøs og hal den ind igjen, og af hele Illusionen med Farverne og al Pragten og alle Eventyrene blir der kun tilbage en Skvæt simpelt Sjøvand!

Som vi ikke alle færdes daglig paa Tilværelsens Oceandyb, bare at vi er afsløvede for at se det.

Her gaar Havmanden — og derinde Agnete ...

Men ikke vil jeg bedrage hende ved at spille paa nogetslags Lire.

I vor Vise har der været Graad nok" ...

Han stod i Morgenstunden og sværmede.

— — — Mary Johnson, — den vrede unge Dame fra Kahytten, — vilde ogsaa se Solen stige op af Havet. Hun var af norsk Udvandrerfamilie. Faderen eiede nu et Broncestøberi i Chicago.

Jo rigtig! — — Med det samme hun traadte op paa Dækket, atter den sortsnudede, — var det ikke som forgjort!

Hun gik længst mulig hen paa Dækket —

Sortsnuden hed Grip og var Pianofabrikant. Hun havde undersøgt det i Reisebogen.

Ellers var han vist allestedsnærværende.

Igaar havde hun flyttet Plads ved Dineren og sat sig om ved sin Far. Saamænd, han havde ogsaa byttet Plads. Og der kom de igjen lige over for hinanden!

Hun blev staaende og se udover det rødmende Hav, og bøiede og bøiede den lille fine Spadserstok, hun havde lagt sig til i Europa, ned imod Dækket.

Pif, — der brast den med et høit Knæk —

Naturligvis, — en to tre, var Svartsnuden der,

— tog galant Stumpen op fra Dækket og beklagede Bruddet, som det kunde været et Saar.

Havde hun endda smeldt den af paa hans Rygstykker! —

„Kanske De kan sætte den sammen igjen i Deres — Paraplyfabrik," — lød det impertinent.

„Nei da heller støbe den om i Bronce!" lo han efter hende, som hun slængte Stumpen overbord og gik.

— — — — — — — — — — — — — — — — — —

— Doktoren var i fuld Leg med sin Søn Isak. Han havde tat ham paa Ryggen nu, de var blet træt af at løbe omkap, og satte ham saa uventet op paa Hyttetaget, hvorfra Gutten ikke kunde komme ned igjen.

„Bravo!" — lød Fiolinistens Stemme, da Gutten uden Betænkning vovede Spranget og hang sin Far om Halsen, — „tapper Fyr!"

„Han skal bli noget, han kan faa bruge sin gode stærke Krop til," — yttrede Doktoren.

„Ser De," — kom det intimt, — „Moderen er saa sund. Og denne Karen!" — han satte sig hen og begyndte at vippe Gutten paa Foden ... „Høit op i Veiret ja! ... Se bare den naturlige Balance, Havsland. Jeg stør ham bare saavidt med Haanden, — Moderens Harmoni! — Jo da, jeg gaar her og venter og er Barnepige. Arna vilde absolut ha mig med ned til denne Heksen for at spaaes. Men, voksne Folk, De, med et og andet oplevet et cetera, — lader sig ikke spaa! Der skal et troskyldigt Barnesind til, som hos min Arna, for ikke at føle saameget som en Studsen foran det."

„Aa Pokker heller," — lo Fiolinisten, — „jeg skulde nok gi't lidt til for at vide, om jeg kommer til at faa Succes nu i New-York. Men ellers, som De siger, Doktor, i det store, — nei, saa vilde jeg paa det bestemteste nægte at lade mig behandle af nogen Heks i Endor. Livet er for mig et Spillebræt,

— Seir eller Undergang, atter og atter, til Alderen kommer, et Kast med Terningen, et Vovestykke paa Nerverne for hver Gang. Og saa, — om jeg vidste det alt forud? — Livet blev lamslaaet, fladt og tørt som en Pandekage af bare Mel uden Syltetøi" ...

Nu viste Fruen sig i Kahytstrappen. Hun stansede lidt som for at hente Pusten.

Idet Doktoren kom hen og mødte hende, udbrast hun betaget:

„Det er, som jeg er kommet til Dagens Lys og de levendes Land igjen!"

„Men kjære Barn, Du er jo aldeles bleg. Kom her og sæt Dig og drik et Glas Vand," — lød det fra Doktoren. „Det har nok været en ordentlig Spaakjærring dette."

„Det var skrækkeligt, — som hun tog et Greb i mig. Jeg glemmer det vist aldrig ... Der er dog noget, — noget, i dette overnaturlige" —

„Hun har altsaa sagt Dig det, Du ikke likte at høre," — kom det med et mørkt Blik fra Doktoren.

„Det véd jeg ikke ... Det véd jeg ikke. Jeg forstod det jo ikke — helt ... Men det var skrækkeligt! — Hun sad der i et halvmørkt Fosforlys, — saadan blaaagtig i Ansigtet og ligedan Hænder, og stirrede paa mig mere og mere indtrængende, saa jeg tilsidst følte mig ligesom slugt af hende —

Jeg sad halvt som i Drømme og saa mig sløvt om. Hun havde et Bord med en Lysestage foran sig, og et med alskens rare Tegn og Runer besat Væggeteppe bag sig. Fonden saa ud som Indgangen til en Begravelseshule —

Ja, hvad hun sa'? — Jeg syntes, jeg hverken hørte eller forstod. Men Ordene staar alligevel skrevet ind i min Hjerne," — Fruen bankede sig paa Panden ...

„Mine Ansigtstræk laa høit i det lyse og glade,

sa hun, og min livlige fuldblodige Natur for helst at handle først og tænke siden ...

Nu saa hun ind i mit Hjem og studerede og saa ...

Midt i Lykken var der som en Skygge, sa hun. Men hun kunde ikke se klart ...

Med ét blev hun opmærksom, holdt den ene Haand til Øret og lyttede —

„Det kommer fra det opretstaaende Piano, som stod under Portræterne mellem begge Vinduerne," — mumlede hun. „Der dirrer noget skurrende i en Streng ... Det er i Bassen, — altsaa en Mand!"

Uf, det greb mig saa, da hun saa lyslevende beskrev Pianoet, — næsten som hun kunde ta' i det, — noget saa usigelig beklemmende, — som der gjemte sig noget galt under alt. Takke til at ikke ogsaa Portræterne faldt ned. —

Uh puh ... Men saa er vi da herude paa Havet i god Behold, trods alle Spaakvinder, Jon" —

... „Ser Du ikke, at jeg ikke vil ha Dig paa Knæet, Gut!" — lød det pludselig med et daarlig behersket ondt Lune fra Doktoren. „Nu har Du din Mor. Jeg har gjort min Tjeneste" ...

Og mørk i Minen skjød han Isak noget uvarlig væk og drog sig bort.

Der opstod en vis Forlegenhed mellem de to gjenblevne, og Fiolinisten afleverede et godmodigt — „Kom hid, Gutten min, saa skal Du faa ride Ranke paa min Fod."

Men Barnet saa blot grædefærdig paa Moderen.

„Aa et Lune," — søgte Fiolinisten at slaa det hen. „Nerver, Nerver har vi alle. Doktoren har kanske ikke likt, at De gav Dem hen i dette Spøgelsesvæsen; han saa, De kom noksaa betaget ud fra det."

Han mødte et forpint Blik fra Fruen ...

„Aanei, aanei, Havsland," — brast hun saa ud, som om hun vovede Betroelsen. — „Det er en Syg-

dom, en Sjælesygdom. Det kan komme ved et tilfældigt Ord eller som nu, ved den uforklarligste Anledning ... Men han lider, og der er Stunder, da det blir uudholdeligt! Han faar et saa bittert Syn paa hele Livet ... Og jeg staar hjælpeløs og bare lider med ham ...

Han taaler intet Spørgsmaal, ikke den vareste Tilnærmelse til en Forklaring. Jeg har kun den Udvei at tie og lade som jeg intet ser, og saa prøve at faa ham lys igjen med mit lykkelige Humør ...

Aah, naar det Tungsind kommer, — det er en Strid!"

Hun reves mere og mere hen ved denne ene Anledning til at udtale sig, som hun følte, hun her havde faat.

— „De husker ham nok, Havsland, fra den Tid, De var hos os. Humøret spillede ham ud af Øinene. Men saa var det jo kun en afsidesliggende større Smaaby, han havde at virke i. Og jeg tænker mig, — ja for jeg maa jo grunde og tænke paa dette altid og altid, — at der er kommet en Uro i ham, fordi han manglede Anledning til at pleie sine dybere Interesser, og maatte gaa der i Trædemøllen fra Hus til Hus ... Jeg mener noget som en Aandens Uro, fordi den føler sig i Bur, — hvad en Natur som De nok forstaar, Havsland.

Det er det, jeg haaber paa, at han nu i de større Forhold skal faa anderledes Luft under Vingerne."

Hun rakte ham pludselig Haanden og gik med Barnet.

Fiolinisten sad igjen eftertænksom, medens Haanden af og til rørte sig som kneppende over Strenge. Han rystede paa Hodet: —

„Nei, nei, stemmer ikke. — Det var i Bassen, det skurrede, — altsaa et Mandfolk — — —

Hm, en Frue saa feteret som hun, gjør ikke altid sin Mand lige lystig, som de andre ...

Det er naturligvis nogetsteds paa den Kant, Landet ligger.

Farverig, — fuld af Indfald, — det gir det Pokkers betagende, som hun selv ikke véd om ... Og Trang til at forsyne en hel By med Idéer til Fornøielser ...

Aanei. Aanei. Det tør ikke falde saa let at være Manden i Legestuen. Han faar selvfølgelig den ene Afgrund efter den anden at se sig svimmel ned i!"

Havsland rettede sig pludselig ved at se sin berømte Kollega, Pianovirtuosen, stile henimód sig, selvfølgelig for at gjøre ham sin Visit, og mulig forsøge en Aftale, om en *modus vivendi,* hvorledes man kunde undgaa at være hinanden iveien.

Det var to høflig smilende Fysiognomier, som under Samtalen helt gjennemskuede hinanden, og blev fuldt paa det rene med, hvad de vidste før, at Kampen mellem dem om, hvem der skulde have Laurerne og Publikums Gunst, var uforsonlig, — paa Kniven! — og at det ikke kunde falde nogen af dem ind at proponere, at de skulde slaa sig sammen om Turnéen.

... „Kunstens Ørne, som vi, sælges ikke parvis paa Markedet!" — endte Bølge Havsland den kildne Ordveksel, idet de begge i fuld Samstemmighed med hvasse Øine trykkede hinandens Hænder.

Madklokken ringede til Dejeuneren paa første Plads, og de forsvandt skyndsomt hver hen til sine Pladse ...

— Havet rullede lange sagte Bølgebjerge. Man steg og man steg, til man var over Toppen og dalede saa varsomt og længe ned igjen, rolig og vel, som man kunde klaret Høiden med en Elevator.

I den stille Middagsstund bar Vinden Toner af Dragspil agterover fra Folkelivet paa tredie.

Lyden af travle Gafler og Knive og Tallerkenklir lød gjennem Skylighterne op til det nu næsten

folketomme Promenadedæk, hvor der foruden de vagthavende Officerer kun saas en og anden af Besætningen eller en flygtig Skygge af en Opvarter.

Ellen Brandt, Stewardessen paa første, havde fundet Anledning, medens der spistes, til at unde sig en Fristund for at trække Luft.

Hun stod og fulgte med en vis Opmærksomhed sin Landsmandinde, Frøken Morland, som saa ufortrødent leiede og trak og bar paa den livlige sprællende Guttten.

Nu tog hun pludselig frem en Bog og satte sig til at læse. Men straks efter vendte hun sig lige optaget af Barnet ... Der var noget hjælpeløst rørende ved hende.

„En rigtig deilig Gut, De der har at passe, Frøken," — yttrede Ellen Brandt nærmende sig, — „en livlig Krabat."

„Aaja, jeg har jo paataget mig et stort Ansvar," — lød det med nedslagne Øine og opstigende rødt ved Ørene.

„Jeg vilde blot sige Dem, Frøken Morland, at De i mig har en Landsmandinde herombord. Mangler der noget, Melk eller andet, saa vend Dem bare til mig, — Stewardessen paa første. Kanske jeg kunde skaffe en liden Barneseng ogsaa. Disse Køier er ikke for Barn."

„De skal ha hjertelig Tak; men som vi nu har det, ligger han godt og lunt."

„De tar ham op i Deres egen Køie, kan jeg tænke?"

„J—a ... en Del af Natten," — kom det sagte og lidt uvist, — „paa Morgensiden, naar der strømmer for kold Luft ind af Ventilen. Og — og, jeg er jo saa ængstelig" ...

Ellen Brandts Øine hvilede gjennemskuende paa hende, og med pludselig Varme brød hun ud:

„Jeg synes, De maa være lykkelig, De Frøken, som har faat et sligt vakkert Barn at være Mor for,

— saalænge," — fulgte det noget efter ... „Det blir dog den store Glæde for hver kvindefødt!"

Ordene dirrede af Følelse og satte høi Glans i Frøken Morlands Ansigt:

„Ja—a, det tror jeg ogsaa" ... kom det lydløst fra en snøret Hals.

... „Og at se Faderens Træk gjenfødte i et lidet Menneske, som kan vokse helt anderledes ret og rankt op i Livet!" — ivrede Ellen.

„Jeg — har — aldrig set ham" ... stottede Frøkenen med et svimmelt Udtryk i Øinene.

„Nei, se paa Gutten, den vakkre Gutten;" — afledede Ellen Brandt. „Det er da en djærv liden Fyr."

„Ja, ikke sandt!"

„Saadan en rigtig velvoksen liden Herre. Og de spillende Øinene — Ja, De kan nok ha Møie med at holde den Karen i Ro! Han er bare altfor frisk, — klyver han ikke op der! De maa ta ham, Frøken" ...

Ellen stod og saa lidt til, hvorledes Frøkenen nu helt overgiven tog Barnet og løftede ham straalende op paa Fanget ...

„Og mangler der noget," — endte hun, idet hun gik, „saa har De mig, — bare henvend Dem til mig, Frøken Morland!" ...

— — — — — — — — — — — — — — — — —

Ellens Blod var kommet i Oprør ...

Det stod for hende eller ringede hende i Ørene noget, Mathias Wiig engang havde fortalt hende, — han havde gjennem Aarene ført hende ind i sin Tankeverden, — noget om Amazonerne, der sviede sit Bryst for at kunne spænde Buen ...

Der gik en stakkars Kvinde, som ikke skulde kunne spænde for stærk en Bue, og havde svedet Brystet efter Evne mod Moderglæden for at kunne hævde sin honnette Stilling i Verden! ...

Og her gik hun selv endda fattigere, med, hun kunde sige, sin Livstraad overskaaret.

Hun havde ikke engang noget at forsvare, — at brændsvide Brystet for!

... Gjennem alt havde hun dog bestandig set hans Ansigt som et dybt sjælfuldt Portræt.

Nu var Billedet vendt paa Væggen —

Hun erindrede bare med opsamlet Bitterhed en vaklende Skikkelse med af Sølen tilsmudsede Støvler, et dødt betændt Blik og stammende Mund ... Det var en tolv, fjorten Aars Kjærlighedsdaarskab og Sjæleslid, — begyndt i hendes pureste Ungdom, — det hun nu alt var reist fra baade ud- og indvendig! — hel Beslutning, derfor var den saa rolig sikker.

Hun tog fat paa sin Gjerning, tilsaa, paaskyndede, ordnede og bestemte. Hun havde et Par noksaa hede Affærer med underordnede, der maatte kontrolleres, holdes i Ave og irettesættes. Det gik for sig kort, bestemt, korrekt, — var blot som Tapper og Skruer i et Maskineri ... Ellen var et klart Hode og fattede Tingen med overlegen rigtig Takt. Men, det som inderst inde kunde spænde eller sjæleængste hende, var ikke længere til.

Livet var blevet et Fabrikarbeide, Fortiden dømt og sunket! — Saa hun havde bare at tænke —

Dette v a r engang ... dette er hændt! ...

— Hun vidste ellers saa sikkert selvfølgeligt, at han holdt til der i Rummet mellem Røglugaren og Kabysen paa andet Dæk, hvorfra han kunde holde Øie med det meste af det, som foregik paa første.

Det b'ev hende blot lidt paafaldende, at Wangensten nu for anden Gang gik der forbi uden at hilse.

Han var der altsaa ikke —? —

Og hun havde hellerikke set Glimt af ham, da hun var dernede og talte med Frøken Morland.

Men dette kom hende ikke længere ved! — Der var blot et Øieblik opsteget — af Vane, — noget som

den gamle Angst i hende. Hun vidste jo Faren, naar han var fortvilet ...

Hun drev paa og drev paa med sit Arbeide ... Det døvede Tankerne ...

Uden at gjøre sig rede for det, stod hun en Stund efter uvilkaarlig oppe ved Gelænderet paa Promenadedækket, der gav Oversigten.

Og, som hun havde anet, — der stod han nede paa tredie!

Han lod til at have oprettet et Udsalg af sine Fotografier dernede.

Der var en Stimmel af Landsmænd om ham. Man skjænkede og snakkede og drak ...

Hun fik det med ét, som hun vilde skrige henover til ham — Mathias — —

Hun syntes næsten hun gjorde det, — vendte sig saa fortvilet om og styrtede ned til sin Dont!

— — — — — — — — — — — — — — — —

Mathias Wiig havde staat med sine Fotografier midt i det vrimlende Liv paa tredie Plads helt fra Morgenen af.

Billederne vakte Gjenkjendelsens Stemninger fra Fortiden og Hjemmet. Og det viste sig, at hans Landsmænd allerede nu saa paa dem med andre Øine og anderledes berørt Sind.

Lidt efter lidt var der kommet som Humør og Fest i Luften ...

De forbudne Lommelærker og Flasker listedes frem, og man drak og skaalede ...

Mathias Wiig følte Lyden af Glassene og Klinkningen som Dombjelder fra gammelt, dem han tit nok havde faret med paa forbudne Veie, — medens man bød og rakte ham i Patriotismens Navn saa et Glas og saa liberalt hele Flasken.

Uforsigtig spildte Brændevinsskvætter vædede et og andet af Fotografierne og randt klæbrig ned ad de elskede Fjelde.

Man snakkede og nødte og var rørt og brølede

og vrøvlede ham i Ørene og satte Snapseglassene fra sig paa hans Bord.

Og bag ham skreg og skraalede nu Lægprædikanten, som falbød Traktater, — udmalende hvorlunde han her befandt sig paa Torvet i Babel med de mange Forvirringens Sprog!

Mathias Wiig var træt og svimmel ...

En overstrømmende godslig, ravende Mand slog ham, tumlende for Skibets Duven, sit bredfyldte Glas i Brystet.

Det var underligt ... en brændende Smag, han havde faat paa Læben, — i Munden — — Skvættet fra Glasset ...

Det blev saa stille indeni ham, — som noget var hændt, — eller nu kunde hænde ...

Han v a r uskyldig ... Mod en Regndraabe kan ingen garantere ...

Han svælgede ikke ...

Det var bare en halv Draabe ...

Men den vedblev at brænde som Ild paa Tungen, — som en Vanddraabe længe kan syde paa en hed Kakkelovn uden at fordampe ...

Han var totalt udenfor Hændelsen. Og Hændelsen var heller ingenting, — ubetydelig, — ikke til at pustes op for Fantasien.

Lægprædikanten skraalte bag ved ham om Torvet i Babel.

Han hørte hvert Ord, medens han snakkede og gav Besked om Priserne paa Fotografierne.

Han maatte sky Tankerne, — der var ligesom kommet en Panik ind i dem, — og holdt Opmærksomheden haardnakket fast ved Lægprædikanten.

— Der havde staat et fuldt Glas mellem de to inderste Stabler af Fotografier —

Han greb pludselig didhen, — blot for at faa det bedre dækket for Folks Øine ...

Men, mærkelig nok, — nu stod det der ikke.

Han havde dog set det, — virkelig set det! — og ingen havde været der ...

Han holdt Tanken krampagtig fast ved Lægprædikanten, der fo'r mere og mere rasende voldsomt ud mod Folket i Babel, som havde Øren, men ikke vilde høre!

Og nu lagde han grotesk demonstrativt en Slagterkniv foran sig. Han pegte og pegte paa den og ropte, at Menneskene ikke forstod Virkeligheden — den ondes Træskhed og Magt, — før de havde Kniven i sig, og Døden griber dem i Struben ...

Mathias Wiig saa igjen Glasset staa dér, — akkurat staa der, — og han greb pludselig ud for at konstatere Faktum.

Det var der ikke.

Han saa sig heftig og med en Brand i Øinene om efter et virkeligt Glas, — rakte Haanden ud med et Nik til en glad Kunde, da hans Blik fangedes af en Skikkelse oppe paa Stormdækket, der med ét forsvandt igjen.

Ellen —! —

Han fik en pludselig Angst. Han havde staat paa Randen af Hallucinationen før, — det truende Delirium ...

Han pakkede med voldsom Fart sine Sager ned i Kufferten og hastede bort.

— Maatte op paa Dækket og trække frisk Luft ...

Han gik der og drev ...

Han havde endnu ikke forvundet Lægprædikanten, — havde en Følelse som af, at der var gaat ham en Kniv gjennem Aanden, — hændt ham noget, der næsten smagte af Mirakel —

Om det ikke var selve Instinktets Naturlov, som havde været ude og frelst ...

Det nyttede ikke at dølge for, at han dennegang havde været helt ude paa Skrænten ...

Paa Bænken ved Røglugaren sad Brunkappen urørlig, taus som et indisk Gudebillede.

„Og De gaar til Benares?" — vendte Fotografen sig pludselig til ham.

Den anden nikkede.

„Og De var der ifjor ogsaa?"

Atter et Nik.

„Hm ... De mener at reise rundt Jorden" ...

„Ja, — dette er den syvende Gang."

„Saa, — hm —"

Mathias Wiig pustede betænksomt Røgen ud —:

„Jaja, det er kanske ogsaa en Maade at fordrive Tiden paa."

„Nei, det er ingen Maade — ingen Maade at leve paa ... Det er en Maade at være ulykkelig paa" ...

Han blev siddende som stirrende ind i Forholdet ...

„Man drikker sin Morgenkaffe, — lar sig barbere, indtager Dejeuner og Diner ... hviler og spadserer, indtil man har faat Has paa Dagen.

— Aah, — bare at faa Has paa en eneste Time, naar man saadan gaar og tænker paa det og konfererer med Uhret! Og saa vide, at man har fjorten femten saadanne Timer igjen, inden man kommer til det at skulle sove væk Resten af Døgnet.

Man sætter Støvlerne udenfor Døren for at blankes og undersøger indenfor Hanker og Kroge for Muligheden af at hænge sig!"

„Men saa gaa iland, Mand, lei Dem et Apartement eller kjøb Dem et Hus, eftersom De har Raad til."

„Vilde ikke hjælpe ... kommer ikke ud af Ringen for det. Det er de samme fire og tyve Timer iland som ombord ... Bare en ny Maade."

Mathias gjorde en betegnende Bevægelse med Haanden udover mod Rælingen.

„Kaste mig overbord, mener De? ... Ja, tror De ikke, jeg har overveiet det," — kom det med en trist Rysten paa Hodet; — „det var egentlig Grunden,

hvorfor jeg drog ud. Jeg trode, jeg havde hele Havet i Reserve, om jeg vilde gaa ud af Tilværelsen."

„Men saa —?" Mathias havde ofte været paa den Kant. Det morede ham at se Fisken sprælle.

„Aa, jeg er kommet fra, — helt fra det. Der stiger saa mange Hensyn frem, som skræmmer Nerverne ... Bare en Forestilling som den, at man kan suges under Propellens Skrueskovler og dukke op forslaat og halv knust i Kjølvandet. Eller at man kan faa en Redningsbøie slængt efter sig og saa maatte ligge der i Vandet høist uskikket og skulle træffe et sidste Valg mellem Liv og Død! — Jeg har gjennemgaat alt, studeret det paa en Række transatlantiske Linier. Men, siden jeg saa Haiens Rygfinne, har jeg bestemt mig fra det."

„De holder Dem altsaa indenbords," — raillerede Mathias Wiig.

„Men selve Grundtanken," — fortsatte den brune uden at bemærke Skosen, — „den skjælver og arbeider altid hos Mennesker, for hvem Dagen er slaat om i det vrange, — som har Mørke i Øiet og ser graat. — For hvem Solen er som en nedskruet Lampe, og Dagene flyder i hverandre — ind i det store Tungsind" ...

Mathias stirrede pludselig paa ham —

„Og De gaar nu til Benares?" — gjentog han.

„Ja, hvorfor ikke? — Man reiser og beglor denne runde Globus, som heder Jordkuglen. Det samme som hele Tilværelsen gjør i sin evige Gjentagelsens Ring ...

Vi er dens Narre," — udstødte han, idet han tog op Uhret, viklede Kjæden om Haanden og traskede afsted.

FJERDE DAG.

Man var udpaa Formiddagen kommet ind i en anden Vindretning, der tillod at støtte Farten med alle Seil.

Bølgegangen havde hidtil været noget generende fra Siden, nu lettedes den.

Der heistes og haledes med Maskin- og Haandkraft for at faa sat de svære Duge.

Det myldrende Liv med Kommandoraabene og den jagende Sværm af Matroser virkede som en hel Afveksling.

Man fik nu noget andet for Øie — Atlanten med sine Bjerge og Brott og vældig skummende Manker rullende bag sig, som en vild graadig Brænding slikkende med susende, hvislende Tunger for stadig at knuses i Bølgedalene bag den kjæmpestore, raskt henilende Damper, — drages, vrides ind i Skruens Afgrund — aldrig naa!

Der fulgte saamange Ting med den ændrede Kurs, — fra det, at man tog en anden Stilling i sin Køie, eller saa Røgen hvirvle fra en anden Kant, naar man drev paa Dækket, — til den Betragtning, at man kunde vente at komme saa og saa mange Timer tidligere frem.

Kort, en Forandring!

De mangehaande Udveie til Adspredelser blev idag mindre udnyttede.

Abekatten i Buret paa Dækket fik ikke det vanlige Publikum at gjøre sine forskjellige Grimacer og Kuldbøtter og Sprang for.

Joko var meget forfængelig og idag under den totale Mangel paa Tilskuere i daarligt Humør. Den havde, træt af en utaknemlig Verden, trukket sig tilbage i en Krog af Buret og rystede blot af og til rasende i Sprinklerne.

Nu kom Mary Johnson munter og leende og raslede foran Buret med sin Pose, der for Tilfældet var fyldt med Nødder og Knask fra Desserten.

Mary Johnson forsøgte den med en Nød,— og saa nok en —

Men det var kun med Hvæsen og snerrende og visende Tænder den saa til, medens hun prøvede at faa den lokket nærmere.

Mary følte sig baade saaret og forsmaa't ...

Hun saa sig ærgerlig om ... Heldigvis var den sortsnudede langt henne paa Dækket.

Hun forstod nok, at han havde set hende, og at hans ivrige Stirren paa Matroserne oppe i Riggen var lavet ... Han havde vel faat nok igaar!

Nu fristede hun Joko med nye Herligheder ...

Og den forsmaade vistnok ikke de Bonbons, hun kastede til den, — greb dem behændig i Luften; men forholdt sig lige bidsk og arrig til alle hendes søde Ord og lokkende Tilraab om at komme nærmere og spise af hendes Haand.

Men nu s k u l d e den bøie sig, komme og ta det!

Joko vendte imidlertid ublut den mindst galante Side til. Dens Øine lyste giftigt, naar den keg paa hende fra Siden, alt som den mere og mere stred med Fristelsen.

Og Mary pratede og lo til den, og lod en stor deilig rød Bonbon spille i det mest forførende Lys.

Der foregik øiensynlig en voksende Kamp inde i Dyret, der tilsidst steg til undertrykte dumpe Knur.

Og nu, ved en sidste Forespeilen, styrtede

den i vildt Raseri hen til Gitteret og nappede Bonbonen.

Mary udstødte et Skrig.

Den havde bidt hende i Fingeren, og hun holdt den vuggende op i Veiret.

Med Lynets Fart var den sortsnudede hos hende ...

„Den har bidt Dem!" — raabte han heftig —

Og, før hun kunde samle sig, havde han grebet Haanden og sugede og sugede Blodet ud.

„Et saadant Bid kan være giftigt," — lød det forklarende.

Han beordrede en Opvarter til hastigst at skaffe Vand —

Vaskede og vaskede saa Haanden, — tørrede og trykkede den forsigtig med hendes fine lille Lommetørklæde.

Fandt saa frem fra sin Lommebog en Plade med Hefteplaster, det han hændigt og kyndigt anlagde om Vunden ...

Nu bød han hende Armen og førte hende omsorgsfuldt ned til Forældrene, hvor han efter en kort Forklaring af det skete anbefalede at styrke hende med et Glas Vin.

Mary havde været taus og helt bleg. Men nu sendte hun et og andet trodsigt Kig op paa ham ...

Hun var overrumplet! ...

Forældrene viste sig echaufferede over Begivenheden og udtalte sig med overstrømmende Taknemmelighed mod den unge Mand.

„Men er der ikke noget, som heder at gjøre en Flue til en Elefant, Hr. — Hr. — Redningsmand?" — henkastede Mary uskyldigt.

„Aa, — en rigtig smuk Flue, Frøken, — selv om den stikker ... Der napper altid en eller anden tosset Ørretfisk efter den —

Ellers," — sa han, idet han bukkede og gik, —

„maa jeg oplyse Frøkenen om, at jeg ikke syr Paraplyer. Jeg er Pianofabrikant" ...

— — — — — — — — — — — — — — — — —

— Doktoren havde gravet sig ned i Tobaksrøg og et videnskabeligt Værk baade igaar og idag. Han var ordknap og taus.

Hans Hustru strøg nu og da urolig forbi ham.

... „Man har et Æble, Du," — yttrede han pludselig udover Bogen ... „Den, som kunde se, om det var ormstukket!"

Arna vidste, at nu lysnede det.

„Om Du naa'r dit Maal? — Pyt, saa seiler vi hjem igjen ... Men det véd jeg saa sikkert, Du gjør ... Bare Du kunde holde Humøret oppe og slippe over al den Uro og Spænding, inden det blir til noget!"

„Eksistere med et altid nagende Spørgsmaal i Livet, mener Du ... Naa, saa faar man ialfald leve i Haabet om at se en Løsning engang," — mumlede han.

„Aah, noget at leve paa, — eller i, — eller for!" ... spøgte hun. „Som det ikke er nok at ha Dig og Gutten, — staa op om Morgenen, se efter Veiret, høre Nyheder, — træffe Mennesker, og faa noget istand, som der kan være Glæde og Fornøielse ved."

„Ja, dersom Du vidste, hvor jeg er enig med Dig, Arna, — at faa more og glæde sig helt og fuldt med Dig, Du, i vort Hjem, — i vort Hus, — vor Have og vor By, — og ikke ha' en eneste Tanke, som kunde formørke det!" ...

Han satte hende pludselig paa Knæet og lænede sit hede Hoved ind til hende.

„Naa, ser Du! — Og neimæn, om jeg forstaar, hvorfor vi skal lægge saameget Humør i at faa rede paa hvormegen Vanddamp der er i Luften, naar man har Paraply, — eller Fosforholdigheden af alt dette langt, langt borte."

„Ser Du, Arna, jeg er egentlig ikke skabt for at tvile; jeg er skabt for at tro" ...

Han trykkede hende heftig til sig —

„Det at holde Dig slig i mine Arme — og skulle tvile, — det — det er for mig Døden ... Vilde Du vel lade mig dø, Du voksne legende Barn! — om Du holdt din Mand i din Haand som et Legetøi, vilde, — vilde Du vel?"

Hun fo'r pludselig op: —

„Dette er formeget for Dig, Jon! — Vi vil hjem igjen, siger jeg Dig, hjem igjen" —

„Til Foltmar — og," — lød det underlig skjærende.

„Ja, hjem igjen, siger jeg. Dette blir Dig for tungt!"

„Aanei Du. Aanei Du, — jeg har blot trængt at faa et Udbrud. Det er Nerver dette" ...

Hun blev siddende hos ham.

„Iaften skal vi spille Schack eller Domino sammen. Jeg længes efter at faa sidde saadan huslig, hjemlig hyggeligt med Dig igjen engang —

— Aa Du, saadan lidt Fred og Ro i Sindet er velgjørende ...

Men Du, Arna," — kom det pludselig, — „nu kan Du gjerne sige mig, hvorfor Du i alle de Aar skjulte for mig, at Du ogsaa hed Filomena."

„Fordi det var stygt naturligvis, — hvad andet? — Som Barn ærtede de mig altid med det paa Skolen, og selv syntes jeg det var saa latterligt. Og da Du saa friede til mig, brød jeg mig da virkelig ikke om at bede Dig kalde mig Filomena."

„Men Du kunde da gjemme paa det."

„Ja, det kan Du tro! — Jeg havde forresten næsten glemt det, da Du fandt Attesten."

„Du k a n altsaa ha Hemmeligheder for mig?" — sa han tungt rugende.

„Ja véd Du hvad, — naar det gjælder ikke at

miste et Fnug af den Charm, jeg staar i for Dig! — Det skulde være min mindste Kunst.

Men jeg siger Dig, Jon," — udbrød hun, — „iaften spiller vi Domino eller Schack. Jeg kommer til at glæde mig til det i hele Dag!" — — — —

— Derude blandt Passagererne gik Historien om den unge Dame, som var bidt af Abekatten, og den unge Herre, som havde suget det giftige Blod ud, nu omsat i tre fire Sprog og med ligesaa mange Ændringer eller eventyrlige Sammenhænge: —

Forældrene satte sig ubønhørligt imod deres Kjærlighed. Det havde sin Grund i det ufokkelige Had- og Hævnforhold mellem to gamle Slægter i det høit op i Norden liggende afsides Norge ... Paa deres egen Grund pleiede saadanne helt til den sidste Tid at svi' Husene af for hverandre. Nu var det forbudt overalt i Landet ...

Den unge Dame var faldt sansesløs besvimet om inde i Kahytten, da han trængte derind efter hende, og de begge forgjæves paa deres Knæ havde anraabt Forældrene om Samtykke, — truet med at styrte sig overbord ...

Det var et Stykke vild Middelalder her midt i den moderne Nutid. Han en Pianofabrikant, hendes Far Eier af et Broncestøberi ...

— — — — — — — — — — — — — — — — — —

— Lille Gunnar vendte sig paa vild Flugt. Der blev pludselig draget et Taug henover Dækket, som han havde leget med og antaget for noget fast.

Han tumlede og faldt lige i Fødderne paa Brunkappen, der med et Par befippede Pas gjorde en famlende Antydning til at plukke ham op.

Frøken Morland var imidlertid sprunget til og havde Gutten op paa Fanget, inden den anden rigtig fik summet sig.

Der foregik en hurtig Undersøgelse af et lidet Skrab i Panden, og en Aftørren af Taarer med Lommetørklædet, under hvilket baade hun og Bar-

net saa lige ulykkelige og raadvilde op paa den underlige Mand, som stod der foran dem og ikke sa' et Ord.

„Det var min Skyld," — stottede hun forlegen.

„Saa."

— „Som slap ham didbort til Tauget."

„Saa."

„Saadanne smaa vil saa let være iveien, naar man ikke passer paa," — prøvede hun videre at undskylde.

„Jaja," — han rystede betænkt paa Hodet til noget inde i hans egen Verden. — „Jeg har heller aldrig begrebet det."

Hun saa spørgende op paa ham ...

— „Hvorledes Menneskene frivillig kan holde ud at dægge op en hel Efterslægt, — op igjen og op igjen det samme."

„Dægge op et Barn?"

„Ja for Penge og Fordel, det er en anden Sag."

„For Penge," — hun trykkede Gutten heftig til sig.

„De er jo ikke hans Mor. Gjør De det da ikke for Penge? Betaler man Dem ikke for Uleiligheden?"

„Nei, man betaler mig ikke," — lød det fast.

„Saa er De vist et af de Mennesker, som andre betjener sig af. Eller maaske rig og har en Kaprice?"

„Men De har dog selv engang været Barn," — anslog hun.

„Det har jeg vel. Men det er meget, meget længe siden," — sa han hovedrystende og gik videre.

Frøken Morland fandt frem en Kjæphest med Hoved og Bidsel, der straks optog Gunnar.

Nu skulde han ri'e til Kongens Gaard og frie ...

Brunkappen stansede et Øieblik igjen og saa til ...

Snart stod han fordybet helt stille —

Og Gutten løftede Knæerne høit op, saa det blev rigtig vilde Forben, og galloperede og travede.

Den fremmede vendte sig pludselig til Frøkenen —

„Underlig ... Det stiger op for mig ... saadan har jeg ogsaa engang travet om paa en Kjæphest ... Den havde en flyvende Manke og nogetslags dunkelblaa Stene til Øine ... Aah, nu husker jeg den saa godt ... med messingbeslaget Bidsel, som Tjeneren pudsede" ...

„Saa fin!" — udbrød Frøken Morland. „Og jeg mener nu, at end ikke Salomo i al sin Herlighed kan klæde en slig Træklods saa rigt, som saadan et Barns Indbildningskraft!"

„Ja, se Dig kun om, Du lille," sa Brunkappen, som han fulgte Barnets Leg, — „hvorledes Bagbenene spænder i Bakken" ...

— „Den som kunde gaa ind i det Skjær, hvori Barneøiet ser, det vilde være som i en Festsal!" — fortsatte hun sin Tanke.

... „Eller et anskueligt Billede af, hvorledes Tilværelsen fører os op med Bedrag fra vi er smaa af," — murrede han ... „Senere fik jeg en Ponny, ja. Fra den faldt jeg ned og kom fra det med et Knæk i Hoften. Saa var det forbi med Sporten. Og jeg holdt til paa Verandaer og i Bibliotheket, — lavede mig min egen Verden, — gjorde som han der, — lod mig nøie med at se Hodet og Manken og de to forreste Ben af Hesten og red med Indbildningskraften paa fire."

„Ja, der er meget ondt i Verden, mest det, som Menneskene gjør hinanden," sa hun sagte.

„Véd De noget om det?"

„Aaja. Aaja, — endel, ikke saa lidt" —

„I Retning af hvad?"

„Det kan jeg ikke sige Dem. Men jeg har oplevet, — gjennemgaat" —

„Oplevet ... Gjennemgaat? ... Min Ulykke er, at jeg aldrig har gjennemgaat noget."

Hans Blik faldt igjen paa lille Gunnar ...

„Hvilke Lunger et saadant Barn maa ha, som kan springe slig ustanselig, — og hvilken Kraft; — men til hvad Nytte" ...

Han stod lidt endnu —

„Jeg tror, Du gjør mig søvnig, Du lille Krabat!" —

Han tassede ind til sin Hybel. — — —

— Inde i Musiksalen, som paa denne Tid af Dagen var saagodtsom tom, sad Ketil Borg ved Pianoet og klimprede paa nogle Folkeviser, dem Miss Annie Rockland prøvede at lære sig, — hun stod der hos ham og af og til nynnede Melodien med.

Ketil Borg havde svævet i noksaa stor Spænding, fra han var kommet efter at Miss Annie virkelig lod til at bære paa den Beslutning at begive sig ned i 111 og lade sig sin Skjæbne sige. Det mulige Svar havde tynget ham, — han var jo ellers en fuldstændig fordomsfri Mand, — men Tilfældet kunde jo være ude med et uheldigt Udtryk ... Og hvem vidste, hvad det vilde virke ...

I Eftermiddag var hun imidlertid kommet stormende hen til Forældrene, helt henrykt. — Nu havde hun været der — hos Spaakvinden ...

Var det ikke underligt, hvad et saadant Menneske kunde se og forudsige? — lød det —

Men ingen paa Jorden forstod det uden hun selv ...

Hun havde staat der hektisk rød ved Faderens Arm, og af og til gjemt Ansigtet ved hans Skulder for at dække, hvor straalende hun var ...

Altsaa — All right! ...

Hun stod der bag hans Ryg og nynnede med en vis Triumf i Stemmen.

Af og til vandrede hun lidt frem og tilbage.

Hun gik saa sikkert, med som en ny Reisning og Selvfølelse; det saa's næsten ikke, at hun haltede.

Nu satte hun sig hen i Sofahjørnet og fulgte fra Siden Ketil Borgs smukke ludende Hoved, medens han ledte efter de rette Akkorder.

... „Hendes hele Skjæbne vilde blive afgjort nu paa Overreisen," — havde Kvinden sagt! ...

End om det var sandt! — stormede det i hende, og hun trykkede det hede rødmende Ansigt imod Sofapuden ...

... „Hun vilde faa en Sandhedens Kjerte at holde i Fingrene, til det sved ... Men Sandheden var alligevel for hende det bedste," — havde det lydt.

— Sved, sved, — hvad brød hun sig om, at det sved ... Som om der gaves noget, hun ikke kunde taale, naar blot han — —!

... „Hendes Skjæbne afgjort paa Overreisen!" — — ringede det hende for Ørene ...

Pludselig vendte han sig —

„Tør man saa spørge, hvad sa' Spaakvinden?"

„Aa, De sa' jo, De trode ikke paa Hekse," — lo hun.

„Ondt eller godt?" — han holdt Haanden iveiret.

„Aa, — naar man først ikke tror paa det," — undveg hun.

„Saa er man en Hedning i det Stykke og fortjener ikke Svar, mener De ... Denne lever af at spaa Folk lykkelige Ægteskaber, hvad?"

„Ikke mig," sa' Miss Annie.

„Men lad mig nu faa lære den smukke Sang ordentlig," — afbrød hun og stod igjen ved Pianoet ...

— — — — — — — — — — — — — — — — — —

— — — — — — — — — — — — — — — — — —

— „Men kjære Mathias," — Wangensten talte lavmælt fortrolig, som de gik der sammen, — „dette er jo en hel Historie. Din forrige Forlovede er jo ogsaa her ombord! Du skulde ikke skjult det for

en gammel Ven, som kanske kunde bidrage til at faa det, som brudt er, istand igjen."

„Hm, Du har mødt hende?"

„Javist. Og da jeg tænkte mig, at hun nok kunde ville vide Besked om Dig, indbragte jeg saadan let, hvor helt forbausende forandret min gamle Kammerat, Mathias var. — Og at redde de brillante Evner ind igjen for Samfundet! — anslog jeg. Jeg gik med Villie ikke længere dennegang."

„Du nævnte for Eksempel ikke noget om, at Fanden havde fulgt mig her ombord ogsaa," — forlød det hvast fra Mathias.

„Hvad?"

„Men at han havde annammet to Næsestyvere dels med, dels uden min Hjælp."

„Det vil sige, Du har været fristet, Mathias?"

„Forstaa det, som Du vil. Men hendes Pligt skal det altsaa være at offre sig, om hun derved mulig kunde „redde en Begavelse for Samfundet!""

„Aa, hold denne evige Flaben din. Jeg synes, her er nok af Alvor."

„Ja—ja, Du, det er det, jeg ogsaa synes ... Men for Samfundet!"

„Du forsvarer dit lille snevre personlige Land, Du, imod alle høiere Idealer. Og, naar saa en Ven kommer, som vil ha Dig ud af Trangheden og for en Gangs Skyld gir Dig en Aandens Besøgelse, lad mig sige Dig det uforbeholdent, — som kunde bjerge Dig og alt dit ind paa en fast Grund, saa harcellerer Du og er vittig! og tér Dig i alle Maader modbydeligt. Men jeg har nu engang foresat mig at omvende Dig til dit høiere „Jeg", ser Du, og føre Dig som en ny Mand paa en ny Grund hen til hende."

„Jeg skulde springe ud som en nattegammel Sop i dette ny?"

„Du skulde gjøre som jeg, — gi din ideale Trang Udløb i noget praktisk! Min Tanke er, at Du kunde

gaa ind som Assistent i Reformarbeidet for Assurancen. Der kan Du leve for en stor Idé ... Der kan Du samle alt, der eier Fremtidsspirer, ind for dit Syn, — stadig pege paa en opgaaende Sol, medens den Idé, Du kjæmper for, gaar sin Seirsmarsch gjennem Verden ... Allerede her nu har Sagen fundet sine Tilhængere, — fem Policer tegnet ... Det er Kvinder, — Kvinderne eier det moderlige vidtskuende Øie for Efterslægten" ...

„Stort ja. Men det ligger ikke for mig, Wangensten!"

Mathias Wiig var blevet mere og mere urolig ved at tænke paa, hvad hans Ven kunde ha anbragt af Anbefalinger for ham hos Ellen ...

Han trak pludselig op Uhret, bemærkede, at han havde Fotografiplader at præparere og hastede afsted, efterladende Wangensten til sine egne Betragtninger.

Lidt efter skjød han frem ved den lille Trappeafsats i den overdækkede Gang og speidede indover Raden af første Klasses Kahyter.

Det maatte ikke være en heldig Tid paa Aftenen; han saa blot af og til som skyndsomst nogen af det kvindelige Opvartningspersonale.

Han havde fulgt en blind Indskydelse, da han saadan fo'r afsted i et Slags dunkel Angst for, at Forholdet mellem ham og Ellen skulde risikere at komme en Wangensten ivold. Det blev ham som en oprøgen Støvsky, der holdt paa at sætte sin Hvirvel af Forvirring og Misforstaaelse mellem dem.

Han stod ved Foden af Trappen med bart Hoved og krammede og dreiede Huen mellem Hænderne ...

„Ellen!" — kaldte han, som han pludselig saa hende derinde — „et Ord — bare.

Wangensten har talt til Dig — og om mig! — Ikke en Tanke har jeg med det at gjøre. Jeg vil,

Du skal leve tryg for mig. Det var det, jeg vilde sige Dig."

Hun rystede paa Hodet —

„Vær rolig, jeg hørte det nok paa Sangen" ...

Hun saa et Øieblik tungt paa ham ... „Vi to Fugle faar nu flyve hver vor Vei."

„Og saa Farvel, Mathias," — syntes han at høre, som hun skyndte sig indover. — — — — — — —

— Mathias Wiig vandrede i Nattetimen oppe paa Dækket ...

Himlen var dybblaa og stjernestrøet, som der hang og randt lange blinkende Gulddobber ved dem.

Han var altfor oprevet af det Møde, han havde havt med Ellen, til at kunne sove ...

En sidste Naadens Frist, et „endnu engang" var uventet timets ham, før Teppet faldt for Tragedien, og de var skilte for bestandig.

To Fugle, der fløi hver sin Vei — for aldrig mere at mødes —

Hvad flyver man saa efter?

Efter de Stumper, én endnu kan ha igjen af Livet ...

Som for mig bare bestaar i at erindre, og saa — hvorfor ikke? — slaa Brændevin paa det, saa én kan se det alt i en vis Straaleglans, istedet for at ha det som Stik og Stik i Samvittigheden.

Det bæres mig for, at den Flugt blir langsommere og langsommere jo mere én skjønner, at man egentlig intet mere har at flyve efter ...

To afsviede Liv! — Og var det ikke, fordi jeg ser, at hun saa modig vil bygge sig noget paa Resterne, — og vilde foragte mig, — jeg — jeg drak, det svæ'r jeg, — han strakte Haanden vildt ud, — drak mig ihjel som et Svin!

Tvi — tvi —. Det hele vil sige, at Du er for veg og liden, min Ven, og hun et tappert stort

Menneske, som har Selvbevarelsesinstinkt nok til ikke at ville entrere ind i Svinestien med mig!

Hun har Mod hun ...

Aah, — vi frygtsomme Smaamus, som stikker os bort i alleslags Kroge og Huller for alleslags Katter, — bange forskrækkede Sjæle, som ikke tør andet end sætte op allehaande modige Tapperhedens Miner, — endda én saa hjertelig og helst fly'de fra det hele.

Der sker saameget rasende tappert af — Frygt ...

— „Hver sin Vei," — gik og gik det i hans Tanker, — med en Blykugle skudt igjennem Vingen. Resultatet — en livslang Længsel ...

Han stansede pludselig og lyttede —

Der lød det igjen, — noget som en sagte Jamren i Nattestilheden ... Han havde hørt det engang før ogsaa ...

Det var, som det kunde været inde i ham selv, det stønnede — — —

— — „Kolbautermanden — Skibsnissen, som vaander sig for Elektriciteten!" — ymtede Rorgjængeren forbeholdent mystisk. — — —

— Brunkappen, som aldrig sov, stod derhenne i Halvmørket og saa op mod Stjernehimlen, hvor den mægtige Jupiter sendte sit klare Krystalbad ned igjennem Natten.

... „Om et vist Antal tusind Aar staar vi igjen her paa samme Plet med den samme Himmel over os, — trasker i den samme Gjentagelsens Ring," — hilste han traurig ...

FEMTE DAG.

En behagelig mild Temperatur var indtraadt.

Der laa som et eget gulagtigt Skjær i Luften.

Havet næsten blændede. Man kom til at tænke paa Sommerklæder, — løste ialfald paa Overtøiet.

Man befandt sig vel i den blide Morgen, medens Damperen dirrende og susende pløiede sin mægtige Fure.

Dækkene vrimlede og myldrede af et opvældet friskt Liv, og man var opstemt enig om, at et heldigere Veir og en lykkeligere Overreise paa denne Aarstid kunde man ikke tænke sig.

Man ordnede sig her og der selskabeligt ved Smaaborde, fik sin Kaffe bragt ud, eller gik og drev med sin Cigar.

Enkelte stod med Kikkerten og saa udover Havet ...

Joko huskede paa sit Afrika og gjorde uophørlige Kulbøtter og Sprang.

Opvartere var her og der fremme i Dørene og trak frisk Luft, — og i Trappegangen stod et Par hvidklædte Maskinister og tørrede de svedige Ansigter.

Derhenne sad Mary Johnson med en Morskabsbog i Fanget og Kikkerten paa Bænken ved Siden af sig.

Hun havde Armen i et nydeligt lidet Skulderbaand og brugte venstre Haand.

Den ene efter den anden af Passagererne kom hen og forhørte sig om hendes Befindende, og om Vunden, — om Saaret var dybt, om det havde ophørt at bløde, om hun havde havt Is paa, om hun vilde komme til at kunne bruge Fingeren, om hvor lang Tid der vilde hengaa, inden det blev kureret ...

Mary følte sig sikkert adskillig feteret; — hun kneisede lidt og var en Smule taalmodig lidende, medens hun fortalte og forklarede Begivenheden til enhver af dem ...

De var saa bekymrede og bedrøvede allesammen, som de kom til Begravelse af Fingeren.

Hr. Grip vandrede frem og tilbage, men kom slet ikke hen ...

Mary reiste sig nu Gang paa Gang og speidede i Kikkerten udover efter Seilere ... „Fem, seks, — syv," raabte hun.

Der kom flere og flere Kikkerter op og stadig ny Seilere ...

Men Hr. Grip saa ikke til den Side. Han vandrede vist i dybe Pianofortetanker ...

Og nu satte han sig til at studere en Bunke gamle fortærskede Aviser.

Hun reiste sig endnu et Par Gange og talte Skibe; men satte sig saa stille hen og funderede.

Nu begyndte hun at ømme sig saa smaat og plukke og pille ved Heftplastret.

Nei dette var utaaleligt, — gjorde virkelig ondt, — huf —!

Saa—h, — der faldt Plasterlappen af ...

Der var intet andet Raad, — hun maatte hen til sin Doktor.

„Hr. Grip! hvad skal jeg nu gjøre," — lød det ængstelig forskrækket, — hun var hastig faret hen til ham med Haanden rakt frem. „Heftplastret!"

Grip hævede distræt Blikket fra Aviserne —

„Frøkenen bør vistnok henvende sig til Skibs-

lægen, — et saa farligt Tilfælde tør jeg ikke paatage mig at behandle."

... „Som at lægge et Heftplaster paa," — lød det indigneret.

„Havde det været en Paraply," — forlød det, som han samlede sine Aviser sammen, bukkede og gik.

Mary saa forbløffet efter ham —

Nu var han alvorlig vred.

Hun blev staaende lidt. Styrtede saa ned i Kahytten, kastede sig paa sin Køie og stortudede ...

Hvor kjedeligt ... Uf, hvor kjedeligt ...

— — — Ketil Borg havde været nede og hentet op en hel Del Billeder fra Mathias Wiigs Fotografikasse.

Han vilde forevise dem for Miss Annie og se, om de mulig kunde finde kjendte Steder fra Sommeren.

De sad ved Bordet og talte lavmælt sammen, medens det ene Billede fra Fjeld og Fjord efter det andet passerede forbi Øinene ...

— Ja deroppe, — just i Strøget bag de Tinder med Sneklattene paa, — havde han ifjor gaat i tre Døgn paa Vildrenjagt, — havt Flokken to Gange saagodtsom paa Skudhold, men i sidste Øieblik gaat Glip af Byttet.

Miss Annie saa paa Fotografiet og saa op paa ham med en Blanding af Skræk og Begeistring.

... „Og der, — det skjønne, rige frugtbare Fjordbillede, hvor der rødmer af Kirsebær og bugner af de fineste Æblesorter om Sommeren, hvor Skogen stiger opad det storladne Fjeld, og den brede Vold under med Smaahusene i Kanten ligesom blot venter paa at gi' Plads for et tronende Herresæde.

Derinde kunde en Frue gaa som en Dronning paa sin Storgaard og se udaf Ruderne udover Bygden" ...

Han saa hvast paa hende —

„De er glad i Norge, De ogsaa, Miss Annie!

... Og ser De der, — midt i den deilige Idyl tordner Fossen, — den vi øiner et Par Glimt af oppe i Fjeldet, — mægtig og stolt, — en ordentlig Krabat at tæmme og lægge indunder Kapital og Maskine, — ti, tolv tusind Hestes Kraft!" — udmalte han henrevet.

Han holdt pludselig inde, og begyndte flygtigt at gjennemgaa og se paa og kaste Fotografier, som laa spredte udover Bordet.

„Jeg kommer for altid til at se det Hus midt i Landskabet, som ikke staar der," — vovedé Miss Annie sagte med Øinene nedslagne.

Ketil Borg hørte ikke —

„Og bag Fjeldet der med de to Toppe, — kan De gjætte, hvad der ligger, Miss Annie," — udbrød han saa, og viste paa Fotografiet.

„Hvor kan jeg det, — saa høit har jeg aldrig været paa Vildrenjagt," — lo hun.

„Der, et Par Miles Vei nedover mod Dalstrøget ligger Ørretvandet, hvor vi mødtes første Gang" ...

Han blev siddende og stirre ud i Luften, som han manede Erindringen frem ...

... „Vandet var saa speilende blankt, Luften saa overjordisk let — og — og — De og Baaden speilet i Vandet ... Det er et Maleri, jeg aldrig glemmer!

Og sidste Gang! — —

— Jeg var saa sikker paa, at vore Veie skiltes for bestandig."

„Og nu sidder vi her!" — udbrast hun straalende.

... „Vi reiser om igjen i Norge, Mor," — raabte hun, som Mr. og Mrs. Rockland kom til.

„Hvor Du ser opstemt og frisk ud, Barn," — sa' Moderen og strøg hende over Kinden.

„Jeg tænker, det er, fordi De har ført hende op i Fjeldene igjen, at Øinene tindrer saa," mente Mr.

Rockland lunt og klappede Borg paa Skulderen, idet de satte sig ned hos dem og begyndte interesseret at studere Fotografierne. — — — — — — — — —
— — — — — — — — — — — — — — — — —

— Frøken Morland havde placeret sig og Barnet i Læ af Kabysen. Men lille Gunnar var grætten og ikke i Humør idag, saa hun havde al sin Møie med at faa ham stagget saavidt, at han ikke satte ud i Skrig og gjorde Skandale mellem alle de Mennesker paa Dækket.

Hun løftede ham atter og atter op paa Fanget under allehaande Kjælenavne og lokkende Løfter, gav ham Sødsager, lod ham høre paa Uhret og tegnede Heste for ham. Han blot gjorde sig stiv og vred sig trodsig ned igjen, — hver Bugt og Bøi i ham sa', at han vilde ikke — vilde ikke!

Nu stod hun raadløs ved Legetøikurven og valgte snart Hesten, snart Bajadsen og saa hjælpeløs, hvorledes der atter trak op et nyt Uveir i Guttens Ansigt.

Hun følte ulykkelig, at det berode paa, at hun inderst inde ikke forstod Barnet, — kunde hun blot komme efter, hvad han vilde?

Brunkappen havde en Stund helliget Scenen sin Interesse ...

Nu kom han anstigende med en Støvleknægt af Træ i Haanden og leverede den gravitetisk til Gutten.

Gunnar betragtede den nysgjerrig.

Han var lidt efter, siddende paa Dækket, i fuld Gang med at udforske det interessante Objekt og dets forskjellige Eiendommeligheder og saa imellem slæbe og trække paa den. Den syntes at skulle komme i Tjeneste som Slæde.

Frøken Morland var maalløs. Forandringen var saa pludselig, Midlet saa simpelt! Hun saa undrende paa Troldmanden, som havde udrettet det.

Brunkappen nikkede og fik et Øieblik en triumferende Mine: —

„Som Barn stjal jeg Tjenerens Tøffel og kjørte og seilede med. Der var intet som den — midt i Hoben af alle de fuldkomne Legesager, — alt det, de overlæsser et Barn med for at skolde det for Fantasi."

Frøken Morland fulgte med stor Nysgjerrighed alt, hvad Gunnar foretog sig med Støvleknægten.

Han sad nu og gyngede og balancerede paa den —

Og med ét laa hun paaknæ ved Siden af ham ... „Jomfru Maria fly, fly, Barna dine graater!" — mumlede hun næsten med Taarer i Øinene.

„Jeg er for udygtig og uvant for ham," — lød det undskyldende til Brunkappen.

„Træerne leder og søger sig selv frem med Rødderne," — nikkede han. „Men hos Menneskene skjærer man Selvvirksomheden over, — holder dem under Saksen, saa den ene blir lige mat og flau som den anden, — og som én selv!" — sa han trist og gik ...

— — —

Forud paa nederste Dæk fordrev endel Passagerer, som vanlig, Tiden med at se paa Mynheer van Titufs to Blodsheste, som der var opstaldet.

De to Oppassere vaskede og skrubbede og skrabede og gned dem, strøg dem tilslut med friske Halmviske.

Der foregik en regelmæssig og vidtløftig Hudpleie ogsaa til Underholdning, for at de ædle Dyr ikke skulde lide af Kjede og falde i slet Humør paa Overreisen.

Det var fornemme Dyr, — Blanding af Blod-Yorkshire — engelske Jagtheste, statelige, gratiøse, skinnende, — og sig dette stolt bevidste, — med Livsvaner, der laa saa høit over mangen en stak-

kels Emigrants, at denne nok et Øieblik kunde spørge sig, om ikke Dyret med sit noble Blod indtog en høiere Plads i Skabningen og tilhørte en anderledes eleveret Sfære end den, et Menneske, som slider med sin saakaldte Aandsadel gjennem Hverdagens Smuds og Møie, kan prætendere.

Hestene blikkede stolt ud for sig, som der ikke kunde være Spor af Tvil om den Sag, og Staldkarene gjorde Indtryk af at dele deres Mening.

Der indfandt sig stadig om Formiddagene hesteinteresserede fra første Plads. De vidste at beundre Dyrene og den udmærkede Behandling, de nød. Der lød Godsnakken og høie muntre Tilraab indover den provisoriske Staldindhegning.

Mynheer van Tituf var selv nede ved Hestene idag. Han stod med prøvende Kjendermine og saa til under den sidste Afpudsning.

Pludselig kastede han Kappen, vinkede med Haanden til Staldknægten og greb en tilkastet Pisk ...

To Knald i Luften med den og et Tilraab, som knæggede han til Dyrene paa deres eget Maal, — og han sad paa Ryggen af den nærmeste Hest, — lige paa Sadelpladsen og klappede den paa Halsen!

Nok en Veien med Kroppen for at tage Fart, — og saa lige fast og sikkert ned paa Ryggen af den anden, som han kjælende og kareserende nævnte ved Navn, — Toby Væk.

Der lød ufrivillig en tilbagetrængt Bifaldsmumlen fra Herrerne fra første.

Hestene knæggede, medens Mynheeren klappede og haandterede dem, besaa og undersøgte Kryds og Bryst, løftede paa Benene, undersøgte Haserne og gav dem tilslut Brød og Sukker.

Med et tilfreds Nik til Staldkarene modtog han Kappen, som den ene stod med, og gik igjen stiv

uden at se tilhøire eller venstre hen til Opgangstrappen.

— — — — — — — — — — — — — — — — — —
— — — — — — — — — — — — — — — — — —

— „Naa, der er De jo, Doktor!" — raabte Fiolinisten, han kom muntert leende hen til Familien. „Syntes jeg ikke, jeg netop saa Dem smide ind til Heksen der nedenunder" ...

Han havde moret sig med at staa og iagttage alle de stille fordækte Vandringer ind til det mystiske Nummer hundrede og elleve, fortalte han, — hvorledes de gik der bare som tilfældigvis eller for Motionens Skyld! ... Den lille Skumringsstund før Elektriciteten skruedes op havde sit eget lyssky Publikum. Det kunde næsten gi't en Eventyrstemning, som et dæmonisk Sug fra Troldbjerget, havde man ikke vidst, at der sad en næringsgridsk Kvinde derinde og gramsede Penge til sig!

„Videnskaben leder med Røntgenstraaler og Mystiken med Syn," — henkastede Doktoren; — „men hvad Mennesket gjemmer i sit inderste, det — blir Gaaden."

„Heldigvis ja!" lo Fruen. „Tilslut skulde man ikke ha en Tanke eller Følelse ubesigtiget og i Fred ... Det blev en rigtig kjedelig Verden."

„Synes Du?" — sa Doktoren mysende.

„Javist ... Og hvad skulde vel alle vi paa Spindesiden sige, som maatte ud baade med vore Krukker og Salver og Sminker og Skjønhedsplastre, — ikke at tale om at maatte frem i Dagen med, hvor de kjøber sine forførende Lokker! Du kan tro, hele Kvindeverdenen over de firti vilde paaskjønne din Idé! Det er bare, fordi Du er saa tryg for din egen Hustrus Toiletbord og ikke véd mere om andres end det, der gjælder Hudpleie og Medikamenter ... Den, som engang kunde faa Dig rigtig paa den Kant af Forstanden, Jon!"

„Du blir saa veltalende, Arna, hvergang vi

kommer ind paa denne Sag," — sa' Doktoren med en vis Haan i Stemmen, — „saa rig og opfindsom paa Argumenter!"

Fiolinisten huskede paa „Strenge, som skurrede", og fandt fint at ville prøve en Mæglen ...

„I to blir aldrig enige," — lo han, — „aldrig i denne Verden, det ser j e g, og det er netop Fortryllelsen ved Partiet ... Og jeg tror ogsaa i al Beskedenhed at kunne sige, hvorfor. Fru Arna er en Kunstnernatur. Og De, Doktor, er anlagt for Lærdom, for at granske og forstaa, — og har i Fru Arna faat akkurat Deres Fuldstændiggjørelse. I kommer til at disputere ud af Eders to Naturer, — fortrylle baade hinanden og Eders Venner, saalænge I lever. I kommer til at disputere slig i Jeres sidste Stund. Fruen føler Herligheden ved Solskinnet, Doktoren tænker paa, hvad det bestaar af."

„Det er jo et Slags Forklaring," — indrømmede Doktoren ... „Har jeg ikke havt som et Slags Anelse om, at der var noget uudsigeligt ved Dig, Arna, som et almindeligt Menneske nok kunde faa sig en Gaade paa Halsen af."

„Pas bare paa Gutten Jeres! — der kan stikke en Kunstner i ham, hvor han kan ha det henne," — antydede Havsland.

„I Maven," — sa Doktoren, — „det véd jeg."

„For Eksempel, Frue, er Gutten musikalsk?" vedblev Fiolinisten.

„Ja, det maa jeg tro. Det er rent ud latterligt, hvorledes Isak tar sig frem paa Pianoet med de smaa Fingre og faar frem Toner, som stemmer, og sætter op Miner, naar de gi'r Mislyd. Det er, som han vil sætte ivei med at skrige ... De skulde høre, naar Foltmar saadan tar ham op paa Fanget og spiller for ham, — det Ansigt!"

„Foltmar ja, — en mærkelig musikalsk Begavelse; men stanset som Dilettant."

„Ja—a — en Kunstner ... Og som min Hustru

og han forstod hinanden," — bekræftede Doktoren underlig blidt, der dirrede noget i Stemmen.

Han sad taus foroverbøiet og saa ned i Gulvet, medens de to fordybede sig i Isak som vordende Kunstner ... I den smukke brede Pande under den mørke Haarramme brast der som en kold Sved.

— — — — — — — — — — — — — — — — — —

— — — — — — — — — — — — — — — — — —

„Naa, har Du betænkt Dig, gaar Du ind paa mit Forslag?" — spurgte Wangensten.

Fotografen stod lidt overrasket ved Spørgsmaalet. Han havde ikke tænkt paa det siden.

„Jeg siger Dig, Mathias, at for Dig er det Himmeriges Rige, — flytte med et praktisk Gjøremaal over paa ideel Grund!"

„Og der drikker man ikke, mener Du. Eller blir kanske ikke tørst!" replicerede han infamt.

„Det er din Frelse, Du."

Mathias smilte saa smaat.

... „Og det har jeg Grund til at tro, at din Forlovede ogsaa vilde føle sig glad ved."

Det gik pludselig som et Bid i Mathias ... Tanken paa, at hans Ven havde tilladt sig at diskutere videre i Fortrolighed om ham med Ellen — —

Stadig dette ydmygende, at han ikke kunde optage det aabent! En Drukkenbolts Frelse og Vel er det jo enhver tilladt at ta sig af og drøfte.

Der reiste sig stridere og stridere Børster i ham; han begyndte at sende Projektiler undervands ...

„Men naar jeg blev Agent for „The mutual Dundee" og begyndte at lade Idealet spille, da — — Ja—hah! da! Sig mig, har Du nogengang langet ud efter et Glas paa Bordet, som ikke stod der? Det har Du aldrig i din store Retfærdighed. Men det har j e g, naar Fanden holdt paa at suge efter én ... Eller véd Du overhovedet, hvad en Dram vil sige i den rigtige Fortabelsens Stund? — hele Sorgen og Ulykken og Elendigheden og Ruinen og For-

nedrelsen brydende ind, — som én havde stukket Hul paa et Dige ved Havet og hele Zuidersjøen kom væltende ind."

Der lyste en Brand i hans Blik ...

„Ja—h, — havde man vidst den Udvei at bli Agent for Mutual Dundee, saa!" —

„Nu brøler Dyret i Dig, Mathias, — der staar Strid mellem det lavere og det høiere ... Hemmeligheden er: — Du vil ikke!"

Han tog Hatten høit af sig og strøg med Fingrene gjennem de sorte Haarbølger. Det ideale Parti af Ansigtet og Blikket sa', medens han stod og veiede med Hatten, at endnu var Naadens Tid ...

„Slaa Skyllevand over hele Snakket dit, Mathias, — det er jo bare Røg, — og grib Virkeligheden, siger jeg! — — Naa, hvad staar Du og tænker paa?"

„Aa, — at Du er et lykkeligt Menneske, Wangensten! —

For det første er Du kommet til Verden med saameget Vind i Dig, at Du kunde fylde hele Storseilet, om Du gik tilsjøs, og tillands kunde Du drive en Masse Veirmøller —

Og dernæst at Du har kunnet gaa saa mange Aar over denne Jord uden nogengang at ha sat saameget som Støvlehælen ned i Virkeligheden. Da det kom ud af Mode at præke Idealer fra Talerstolen for Gjennemsnitsbefolkningen, fløi Du bare trøstig paa dine Illusioners Vinger over til Dundee for at frelse Verden fra den Kant. Aldrig har Du tvilet og aldrig har det klikket for Dig ...

Din Gang har været den lykkeliges — med Vinger ogsaa paa Fødderne ...

... Naar hele Menneskeheden kom ind i Dundee, Du! — Jo — Jo! —

Hvad véd Du fra dit ideale Paulun om Sorg og Anger og Samvittighedssvie og alle Sjælens Tyngsler og Jammer mod Himlen!

Men Plastre tar Du Dig freidig for at byde en Mand, som har stridt og brødes med Virkeligheden et Liv igjennem og ligger knust i det Land, hvor Du aldrig har været, og som Du kanske først kommer til at forstaa et Glimt af, naar Du kreperer!

Haah, haah, — det gjør godt engang at faa tale ud!"

Wangensten vuggede endnu med Hatten —

„Jeg ser Dig svinde fra mig, gamle Kammerat ... Det gjør mig mest ondt for din Forlovede. Du er ligesom indpodet et Serum imod alt høiere. Jeg faar mere og mere Indtrykket af, at Lyset er slukket i Dig. —

— Og Tak, Brændevinsvitserne skal jeg ikke ha!" kom det bestemt, idet han satte Hatten paa og gik.

SJETTE DAG.

Doktoren vaagnede udpaa Natten ved, at han hørte en sagte Latter ...

Det var som Foltmars Stemme.

Han lyttede og lyttede, — kjendte det begyndte at snurre rundt for sig ... Han maatte selv slaa ihjel sine forrykte Idéer.

Det faldt ham et Øieblik ind, at det kunde været Arna, som laa der og smaalo i Drømme til Foltmar, — kanske nu havde et Stevnemøde med ham, — glædede ham med, hvad Fiolinisten havde sagt om Guttens mulige Begavelse.

Doktoren slog sig pludselig i Forfærdelse med den knyttede Næve for Panden.

Han behøvede jo blot at se paa hende for at bli overbevist om, at det var det rene Vanvid, han brødes med.

Det havde været til at le af, hvis det ikke gik saa sørgeligt ind paa Forstanden!

... Hun var jo saa langt fra va'r eller saar for det Kapitel om Foltmar, at hun tvertimod gik paa ham med det, — uafladelig busede ud med sine varme Følelser for ham ...

— „Al min Glæde i denne Verden har jeg nu engang sat paa hende og — det skulde én ikke gjort kanske ... er kanske v i r k e l i g en Galskab" ...

Han havde begyndt at liste sig i Klæderne, men

faldt alt i ét hen i Grublerier, der engang begyndt i den mørke Stund kunde gaa indtil de strandede paa det klare uforstaaende Udtryk i hendes Øine.

... „Tanken lader sig nu ikke binde, ikke stænge," fo'r han op ...

„Sæt, sæt, sæt engang, Mand og ikke Nathue! — at en Natur saa hed lidenskabelig som hendes i et Øieblik havde kommet til at forløbe sig ... Hvad vilde saa hun — akkurat hun, med sin for praktisk og theoretisk Opgjør uskikkede Natur — gjort? ... Aldrig vilde hun knust eller slaat mig ihjel ved at aabenbare det. Hun vilde tie med det til det yderste, dø med det for min „Lykkes Skyld", — for den store Kjærlighed, hun vidste, vilde dræbes, — hun vilde spare, skaane mig ... Hun, som er saa hel og sund, vilde tænke: — Hvorfor gjøre mig ulykkelig? — Det er nu engang sket, og hun véd, hun offrer et Liv paa at gjøre det godt igjen" ...

Saa mange, mange Gange disse Tanker havde banket i hans Blod! —

— — Doktoren havde kun set flygtigt ind til sine ved Frokosten; og nu ud paa Morgenen vandrede han paa Dækket, — et Bytte for sin tunge Sindsstemning ...

„Kunstnernaturer", — havde Fiolinisten talt om, — „Borgere af et Land, der ligger som Regnbuen løftet over vor lave Jord! — lystrende de Love deroppe ...

Jo—o, hvis der spørges om to Strenge paa en Fiolin, eller om et Greb klinger falsk eller en Sats i Tonernes hellige Rige, — Dødssynd mod Idéen! — Ikke for sit Liv vil de ha den Klamamus paa Samvittigheden! ...

Men Ansvarsfølelse paa Virkelighedens Fiolin!" — mumlede han infernalsk.

Der skar en Damppibe tvertigjennem hans Hode ...

Holdt han paa at gaa sig gal?

— Han skulde indestaat med Haanden paa Bibelen for sin deilige uskyldige Hustru, om nogen anden havde sat hende under Tvil ...

Han skulde gjort det naarsomhelst under almindelige menneskelige Forholde ...

Det var bare ham selv, som var faldt paa den vanvittige Idé, at lave alt muligt om til dette Helvedes Bitterstof!

,,Hun var jo musikalsk, Arna ogsaa! — Hvorfor saa bli betændt i Blodet, saa én ser rødt som en Okse, og vil skrabe Visheden op af Grunden med Hornene, — en Vished, som er umulig, — umulig at faa i dette Jordeliv.

Hvad véd det ene Menneske om det andet? — Det, én tør sætte ud i Lyset, ja! ... Men den virkelige Bekjendelse fra Dybet blir det svært at pumpe op af Brønden, — noget, noget, — det sidste Slam i Pumpesoden — det beholder man for sig selv —

Kunde man gaa med Lys og rode inde i alle Menneskelivets Kjældere, kom man til at regne med en hel forbløffende ny Etage, — et Mørkloft ogsaa under Huset." — — — — — — — — — — — — —
— — — — — — — — — — — — — — — — — —

Fru Arna havde ikke taget feil af sin Mands mørke Mine ved Frokosten. Hun havde ventet og ventet paa ham, og nu udpaa Formiddagen vandrede hun i en vis Uro omkring for at se, hvor hun havde ham.

Endelig fandt hun ham siddende med Hodet begravet i Hænderne, inde i en Røglugar.

,,Men kjære, kjære Jon, hvad gaar der af Dig? — Du gjør mig angst ... Hvad gaar der af Dig, siger jeg ... Faar jeg ikke stryge Haaret fra Panden din heller" —

,,Hodepine, — voldsom Hodepine, kan Du forstaa."

„Men saa kom, saa skal jeg lægge Dig et Eddikeomslag."

„Tak Du, Eddike har jeg nok af" ...

„Men kjære, kjære Dig Jon, Du vil da ikke rent støde mig bort," — jamrede hun.

„Du ser jo, jeg ønsker at være alene!"

„Alene uden mig, — Du! — nu, Du er saa syg! — Kjære Jon, husk da paa, at det bare er dine Nerver, som lader Dig se alt saa sort" ...

I hendes Ansigt arbeidede Anstrengelsen for at beherske den i de sidste to, tre Aar stadig høiere og høiere opdrevne Panik. Hun følte det sóm en Frost, hvergang den mørke Aand greb ham; men havde vænnet sig til at møde den med en glad Mine og sin freidigste Stemme.

... Nu blev hun pludselig dødbleg og kastede sig paaknæ foran ham. Det faldt hende i Angsten ind, at der kunde være opstaat en Sindsforvirring —

„Jeg siger, vi skal vende om igjen fra alt dette, — og til vort gamle Hjem ... Jon, Jon," — kjælede og klappede hun bønfaldende.

„Ret saa ja, — hjem, hjem! — det klinger altid fra den Streng ... Hjem og fornøie os."

„Det mener Du ikke, Jon, — som om jeg ikke skulde ville ha Dig ud af Trangheden. — Du min Ven, — min egen elskede Ven" ...

Han satte sig pludselig op med et Ryk —

— „Engang imellem er ogsaa Vismænd gale, véd Du," — kom det saa med etslags Galgenhumor.

Hun saa spændt paa ham.

... „Og saa stak det mig virkelig imorges at gaa ind til Heksen, — jeg ogsaa!"

„Du der! — Du der?"

„Du vil ikke vide af mig paa slige fordækte Steder, nei," — lød det ironisk, — „hvor man ser gjennem den rare Kikkert! ... Men naar Hodepinen blir for gal, ser Du, og der ingen Raad eller Piller

er mere hos de lærde og vise, saa tyr en syg Mand til, hvad det skal være! — Og javist resulterede det i noget."

„Saa Du, — og hvad sa hun?" — optog Fruen det ivrigt.

„Hun sa for det første den Sandhed, at jeg var gift ... Og saa, — hun ledte og ledte, som hun forfulgte noget, — en forviklet Traad. Endelig øinede hun dunkelt noget. — „En af os bar paa en tung Hemmelighed," forlød det" ...

Doktorens Inkvisitorblik hvilte speidende paa Hustruen, — vaagede over hver Muskel og hver Fibre i hendes Ansigt, som om det gjaldt Liv og Død.

Han tog pludselig begge hendes Hænder og holdt hende fast foran sig ...

„Gjør Barmhjertighed!" — bad han. „Sig mig nu her ved din Sjæl og den evige Sandhed, — gaar Du og bærer paa en tung Hemmelighed?"

„Kjære, kjære Jon," — raabte hun forfærdet ved at se det dybe forrevne Udtryk af Sjælesmerte. „Hvad skulde jeg ha for Hemmeligheder for Dig!"

„Vidste jeg det ikke nok! — Vidste jeg det ikke nok!"

Han slap hendes Hænder og kastede sig tilbage ... „Man kommer aldrig længere med Dig."

Arna sad som bedøvet, — han led altsaa af en fiks Idé!

Efter en Stunds underlig trykkende Stilhed rettede Doktoren sig rolig op: —

„Naa ja, Du," — begyndte han igjen, — „kan det ene være sandt, saa kan jo ogsaa det andet være sandt ... Hun spaade os videre, at her under Overreisen vilde denne underlige Hemmelighed faa en Opløsning. Men, om det førte til ondt eller godt, kunde hun ikke sige ... Alt om Overreisen laa i Taage for hende; her svandt eller forvirredes ethvert Tegn og Mærke indi det uigjennemsigtige."

„Ja maatte der komme en Opløsning, og alt bli' godt igjen," — udbrast Arna og kastede sig voldsomt grædende ind til sin Mand ...

— — — — — — — — — — — — — — — — —

— — — Frøken Morland havde idag for at fornøie lille Gunnar ført ham hen til Gelænderet, hvorfra man saa ned paa tredie Plads. Der var saameget morsomt og rart i alt det skrigende Liv dernede.

Det var særlig et hylende Positiv med alle de mærkelige Dukkemænd, som dreiede sig rundt, tog af sig Hatten og rakte ud Tallerkenen efter Skillinger, der drog ham.

Frøken Morland vilde ha' ham ind til Frokosten; men her var altfor morsomt ...

Der nyttede ingen Forestillinger, hun kunde ikke faa ham derfra igjen.

Brunkappen, der lod til at have faat en vis Interesse for lille Gunnar, fulgte Striden med et næsten hoverende Smil ...

„Barnet kan umulig være mere end fem Aar," — faldt han pludselig ind.

„Fire og et halvt," rettede Frøken Morland.

„Jeg mener, siden han endnu opponerer saa uafkortet."

Frøkenen saa uforstaaende paa ham.

„Saavidt jeg husker af egen Erfaring, blir et Menneske ikke mere end syv eller otte Aar gammelt, før den sidste Rest af ham selv og hans Villie er væk. Da er man alt begyndt at bli' klog og befængt med Hensyn, — drives for den Vind, som Tiden blaaser. Alle de yderligere Aar, til man blir saa gammel som Abraham, er bare Visnetiden i Menneskeskogen ... Alle disse, vi ser om os, er Folk, som bare drives —

En og anden besørger Blaasten og stiger op som Profeter og Selvherskere" ...

Frøken Morland greb til Gunnar, som om hun vilde forsikkre sig ham ...

„Det lyder, som der var gaat Frost i hele Menneskeheden," — udbrast hun med Forargelsens Ild i Øinene —

„End alle de Mødre rundtom paa Jorden, som gi'r sit bedste Liv for Børnene og følger dem bekymret til de selv mangen Gang er udslidte, — de spør' sig ikke, naar det gjælder endnu et Offer for dem! Og aldrig engang tænker paa, hvad de har gjort. De kan nok naa Abrahams og Saras Alder uden at den Følelse udslukkes ... En Mor har vel De ogsaa engang havt, — Hr. — Hr." —

„Benægtes paa det bestemteste," — optog Brunkappen det. „Hun, som de kaldte min Mor, døde af Overanstrengelse ved Societeten, og nægtede afgjort at lade sin Skjønhed fordærves af min Ankomst til Verden."

Frøken Morland saa pludselig deltagende op paa ham, og med et Strøg hen paa Gunnar udbrød hun: —

„Stakkar, Stakkar, han liden der, han har heller ikke havt nogen Mor — —

Ikke havt nogen Mor ... Ikke havt nogen Mor," — gjentog hun. — „Aldrig kan det erstattes, liden Gunnar! ...

Jeg synes, jeg husker fra min tidligste Barndom," — smaasnakkede hun, — „min Mor havde lagt mig hen paa Volden ved Siden af sig. Hun pratede og nynnede, og jeg laa og greb efter gule Blomster og efter Insekter, der krøb opad Græsstraaene —. Aa, som alt skinnede! ... De kan tro, en saadan liden ser Verden ny og blank" —

„Eventyr og Prinser og Sukkertøi og Løgn, — det evige Traktement!" — udstødte Brunkappen og tassede afsted.

— — — — — — — — — — — — — — — — —

— — — — — — — — — — — — — — — — —

Mary Johnson tog sig igjen en Promenade ...

Hun havde siddet en lang Stund i Vinden paa øverste Dæk og fandt nu at ville gjøre et Trip nedenunder.

Hun speidede og speidede, — fik snedig kastet et Blik ind i Røglugaren.

Ikke der heller! ...

Men hvor kunde han være?

... Ellers havde hun aldrig set et saa kullende sort Skjæg, — aldrig! ... med saadan Glans, — og saa Glimt af de hvide Tænder.

Før var han overalt, hvor hun bare satte sin Fod. Men nu, — i hele Gaar Eftermiddag havde hun ikke set ham ...

Og idag, — som blaast væk!

Mary gik der, som et Fartøi uden Ror ...

Pludselig fik hun en Idé og begav sig rask ned til Musiksalonen —

— Øde og tomt! —

Hun var henne ved Flygelet, — vandrede langsomt rundt om det og besaa det — — vakkert! — nydeligt —

Hun bøiede sig og studerede Fabrikmærket ...

Nu løftede hun forsigtig paa det tunge Laag og keg og saa ned i Sangbunden og Strengene — — Stor Kunst ...

Saadanne Pianofabriker var jo berømte over hele Verden!

Det tog i Døren.

Hurtig smaldt Laaget ned.

Ja tænk, det var Grip!

Han saa sig om, — og jo saamæn vilde han ikke smide sig ud igjen med en Gang.

„Hr. Grip," — kom det hovedkuls, — „er dette et godt Piano? — fra en god Fabrik?"

„Ja—a, — saa passe herombord, til at slingre mellem Himmel og Hav," — henkastede han ligegyldig, som han vilde tildørs igjen.

„Aah, — det er saa forfærdelig trist idag!"

„Saa, hvorfor det?"

„De véd da vel, at Barometret er faldet?"

„Er da det saa farligt?"

„Ja netop! — Har De ikke hørt om de forfærdelige Spaadomme? Thusnelda ser bare graa Taage og Mørke, naar det gjælder Overreisen, og alle Tegn stanser for hende, siger hun —

Og inat er ogsaa Barometret pludselig gaat ned! — saa De skjønner da, at det er farligt."

„Javist, javist, — jeg skynder mig ud efter Redningsbøie," — forlød det, som han vilde forsvinde.

„Nei, det er ikke Spøg, synes jeg ... End alle de Suk og Støn og underlige Lyde, man har hørt om Nætterne, baade Folkene og Passagerer? — Hvad mener De om det? ... Tror De ikke, det heller betyder noget? — Og saa dette med Barometret!"

„Et Skib er bygget for Storm og Uveir, — saa vær De rolig, Frøken!

Og kommer der noget paa, saa har De Doktoren at gaa til, véd De jo," — sa' han lunt og saa smilende paa hende ...

Han tog Hatten og forsvandt ud af Døren.

— Komme hvad der komme vil! — tænkte Mary Johnson pludselig straalende ...

Hun blev siddende med begge Albuer paa Tangenterne og begyndte saa smaat at bygge Luftkasteller ...

— — — Der var som noget uryddigt, raat og vaadt overalt ombord idag.

Man fik vide, at Damperen om Natten havde gaat igjennem en voldsom Hagelbyge med Lyn og Torden og dybt Barometerfald.

Igjen fra det havde man nu kun det urolige Hav, hvori Fartøiet vuggede.

De høit hængende Baade veiede paa begge Sider, saa de snart stængte for Udsigten, snart aabenbarede

hele den mægtige rullende Vidde med optaarnede grønne Mure og graa disig Luft.

Der havde sneget sig en næsten trykket Stemning ind blandt Passagererne ...

Det viste sig, at baade den ene og den anden havde ladet sit Horoskop stille af Spaakvinden, og efter Seancen var faldt i Grublerier over noget uhyggelig mystisk, hun havde ladet skimte igjennem angaaende Overreisen. Det var, som alt stansede der for hende.

Man havde jo før ikke lagt sig det synderligt paa Hjerte; men nu, Barometret pludselig var faldet saa stærkt, begyndte man at anstille Betragtninger.

... Man var jo aandsfri Mennesker! — Men mærkelig var det, hun havde vidst at sige enhver noget, som rammede ...

Der kom som en Trang til Fællesmeddelelse.

For de mere mystisk anlagte virkede ogsaa som en Uhygge alle disse Beretninger om de underlige Lyde med Ynk og Jamren, man vilde have hørt i Stilheden de sidste Nætter.

Stemningen var trist, og man vandrede i Tanker.

— „En kunde ikke vide, hvad for Telegrafbud fra Himlen, der fo'r gjennem en Clairvoyants Nerver!" — udtalte Wangensten ... „Man maatte stille dette mystiske paa et vist Hold for sig, som noget endnu ikke erkjendt. Men, man turde ikke længere ansvarsløst undlade at r e g n e med det, — ikke haansk overse mulige Vink. Det kunde falde ind i éns Liv og spille sin Rolle ...

Enhver har sin personlige Fremtid at vare" ...

Ketil Borg kilede Monoklen ind i den ene Øienkrog, saa tit han saa Wangensten ... Han var at studere. Der var et Slags Næringsvet i den Kar! ...

Se bare, — de hastede, saa den ene og saa den

anden, ind til hans Forretnings-Lugar for at kjøbe Tickets, der assurerer for Overreisen.

— Der var kommet som en Uro, — Ængstelse i Luften, — opstaat Tanker —

— Ketil Borg vandrede sammen med Familien Rockland paa deres vanlige Eftermiddagstur ...

De gik og de stansede.

„Hr. Borg har siddet og udmalt sine Fremtidsplaner for mig under hele Middagen, Papa," — sa Miss Annie, som havde ta't Faderens Arm ... „Det skal blive en hel Verden for sig selv det, som skal arbeide sig stor fra smaat af."

„Ja Kraften, — Fossefaldene," — vendte Ketil Borg sig til dem, — „kan man ha saa godt som gratis, — endnu, — om man skynder sig, — før Kapitalen faar grebet det i sine Klør."

„Arbeiderhjem, Papa, med Haver og Jordstykker til, hvor de kan hvile og glæde sig, naar de kommer hjem fra Fabriken om Aftenerne," — ivrede Miss Annie.

„Ja, saa blir Jorden opdyrket og værdifuld," — forklarede Ketil Borg, — „det er en af mine Spekulationer."

„Herresædet skal lægges saaledes til, at man derfra kan følge Livet rundt omkring, — høre Børnene juble og lege i Familierne, — se Dyrene komme hjem om Sommeraftenerne" —

... „Saa kan man ogsaa selv være Politi og holde Øie med, hvad der foregaar i Egnen," — supplerede Ketil Borg.

„Og tænk, Mama! — i den lange snehvide Vinter kommer der stadig Gjæster kjørende med Dombjelder. Man har sine deilige Slædeture i varme Bjørneskindspelser. Og, naar man kommer hjem om Aftenerne, spiller og synger man og hygger sig i lune Værelser, medens det lyser fra Ruderne ud

over Egnen," — fortsatte Miss Annie mere og mere optaget.

„Og saa," — Ketil Borg henvendte sig med et Nik til Mr. Rockland, — „ikke mindst den Bevidsthed, at man ved sin egen Velstand skaber Brød og Lykke for hundreder!"

„Ja Kapital i en Haand, som forstaar at styre den, det er vor Tids Løsen, min kjære Borg!" — udtalte Mr. Rockland, som de drev videre.

— — — — — — — — — — — — — — — —

— — — — — — — — — — — — — — — —

Ellen Brandt havde meget at varetage. Der var mange Fordringer og stort Krav til hendes Allestedsnærværelse i hendes Rige — Dameverdenen. Hun udførte sin Gjerning, men som i Feber. Det lykkedes ikke at faa Tankerne kvalt ned i Travlheden.

Wangensten havde kort og afgjørende meldt hende sin Opfatning nu af Mathias Wiig. — Han havde paa helt materiel Vis opbygget sig et Taarn af Dyd og Afholdenhed, der selvfølgelig røg ved første Tilfælde.

Det var de Ord: „røg ved første Tilfælde", der bankede og bankede i hendes Puls og Hjerne.

Hun sad om Natten i Kahytstrappen og droges med sine Tanker ...

Han stod i Fare for at glide ud i Faldet igjen, — kanske endnu, medens de begge færdedes her paa samme Planke.

Siden? —

Naar deres Veie skiltes, — og han bar sin Fortvilelse paa sin Kant, og hun paa den anden ...

Der overkom hende som i Koldsved en gysende Følelse af noget evig lukket, — af det Ord: „aldrig".

Det var som en Afgrund at se ned i og kunde ikke forstaas af noget Menneskehjerte.

... Noget evig uforstaaeligt, som hed „forbi", — forbi for altid!

Hun skreg det i Rædsel ud i sit indre, — sad og vuggede trøstesløs og syntes hun saa den sorte Port.

Det var Løgn, bare Løgn nu, det vakkre Eventyr, Mathias havde fortalt hende om de to elskende, som blev skilt paa begge Sider af Tilværelsen, og saa byggede sig Stjerneveien, — Vintergaten ... Borte, borte, — det ufattelige borte ...

For hendes Kjærlighed var der ingen Stjernebro.

Han havde ogsaa engang fantaseret og drømt om, at alle disse over Himlen strøde Stjerner engang maatte have været samlet i en eneste stor Sol, hvor Livskraft og Vækst var anderledes vældig, end paa vor lille Jord, — talt om Væsener med Ildlegemer, og hvorledes Kjærligheden der maatte have udfoldet sig Millioner Gange kraftigere end her.

Hun havde jo sværmet i Pigedrømme ved den Tanke, at hendes Kjærlighed til Mathias var af den Sort ... Kunde hun gi't Livet for ham og ladet ham træde sig ihjel, — hun havde gjort det, om hun derved frelste ham fra Fald!

Aa, aa, saamange Gange hun havde drømt slig, til Skuffelserne meldte sig, og Livet bød et andet Ansigt.

Og hun, — stakkars Solens Datter, — sad igjen i bare kold Sjælsfattigdom!

Dette „aldrig" og dette „borte"!

Hun hærdede sin Beslutning ved at se ind i det, — det var tungere, end hun havde Begrebsevne til at fatte.

Mathias var død for hende, — svundet ind i det afgrundssorte.

... Maatte være det. Hun taalte simpelthen ikke at se ham i Fornedrelse mere.

Det Liv, hun havde igjen, vilde hun redde ...

Hun maatte øve sig i at aande og leve — trods alt.

... Hun blev siddende der i Trappen, — keg paa en eller anden Stjerne.

— Det var som Himlen efterhaanden mattedes, slukkedes for Lys og begrov sig i det uigjennemtrængelige.

Der kom en kold, raa Taage, hvorunder Blussene ombord, her og der henover, lyste som udaf en glansgraa Dimme.

Ellen huttrede og frøs, og drog sig ind til sin korte Hvile.

SYVENDE DAG.

Man syntes at være kommet ind i en Taageregion.

Skaadden laa tyk og raa, huttrende kold, og stængte for Udsigten. Man saa kun de nærmeste Bølger hæve sig, som fra det ubekjendte, og skumme af.

Tauge og Rig, Ting og Mennesker blegedes for sine Konturer og sank henover Damperens Længde ind i det graa.

De gik for sagtnet Fart og skjærpet Udkig.

Man stak Hoderne ud af Lugarer og Saloner og trak dem ind igjen, eller tog sig en Vending ud paa Dækket.

De faa mere energiske Friluftsfolk vandrede i fuld Reisemondur med tilknappet Overtøi og opbrættede Kraver.

Inde i Spisesalen gjorde man sig det efter Omstændighederne hyggeligt, hver i sin lille Frokostcirkel.

— „Ja," — sa Mr. Rockland, der kom udefra, — „vedvarer denne Taagen, kan vi skyde en hvid Pind efter at naa frem imorgen."

„Hvad, Papa?" — udbrød Miss Annie levende optaget.

„Naa, Barn, Du ser slet ikke ud, som Du er skuffet over den Ting. Sjøturen har bekommet Dig særlig vel denne Gang."

„Den maatte gjerne vare evig," — udstødte Miss Annie sagte.

„Ja disse herlige Dage er nu snart forbi," — henkastede Ketil Borg traurig. „Bagefter har man kun Erindringen! — Det blev ikke, hvad jeg havde tænkt mig, en tør Forretningstur over Atlanten ... Jeg skulde jo korresponderet, og," — fulgte det med en vis Vægt, — „lad mig faa Lov at sige Familien Rockland en Tak, — den lader sig ikke udtrykke i Ord. — Men hvad har jeg ikke oplevet for Timer, Stunder her i denne fortrolige lille Kreds, hvor jeg — den fremmede — blev optat.

Og Dem, Miss Annie!" — han saa bevæget paa hende —

„Kjære Ven! vi skal da ikke skilles her," — udbrød Mr. Rockland hjertelig. „De vil dog besøge os i New-York? — besøge os hver Dag?"

„De maa da se, hvordan et amerikansk Hus er," — ivrede Mrs. Rockland. „Jeg tænker paa, om De vilde gjøre os den Glæde at bo hos os i den Tid, De opholder Dem derover? — Hvad Rockland?" — hun saa paa sin Mand.

Miss Annie sad med Øinene ned i Skjødet ...

Nu faldt der et Blik paa ham, — bedende, spørgende.

„Hvad kunde vel være kjærere, end endnu at faa udstrække dette for mig saa uforglemmelige Samvær," — forsikkrede Ketil Borg. Hans Blik gled et Øieblik triumferende henover Miss Annie.

— — — — — — — — — — — — — — — — —

Mary Johnson sad og knækkede Mandler efter Desserten ...

„Ser De nu," sa' hun, som Grip kom ind af Døren, strygende Væden af sit sorte Skjæg, — „Taagen, mener jeg. Og en Streng er sprunget paa Flygelet af Fugtigheden. Nu kan De se, hvad der kom ud af alt dette, jeg fortalte Dem igaar. Chefen kan næsten ikke se foran Fartøiet."

„Tror De, det er Chefen, som staar og ser?"

„Det kan være det samme. Men jeg er forfærdelig bange."

„Det ser jeg nu paa Deres Øine, at De slet ikke er."

„Saa, er De Tankelæser ogsaa?"

„Aa ja, naar der er noget, jeg har Lyst til at vide."

„Hvad kunde De ville vide om mig da?"

„Ja det skal jeg sige Dem en anden Gang!"

„En anden Gang? — vi ses jo aldrig mere. Imorgen farer De paa Deres Kant, og jeg paa min med Jernbanen til Chicago!"

„Der skal være en første Rangs Pianofabrik at studere der," — slængte han hen ...

„Saa, hvad er det for en?"

„Ja jeg husker ikke Navnet; men jeg har det i min Notitsebog."

„Aha, der kneb jeg ham," tænkte Mary ... „Ja, skulde De ikke finde det i Notitsebogen, saa hør bare indom i Nr. 33, Murkeens Street, saa skal jeg nok skaffe Dem rede paa det, jeg."

„Sig mig heller, — er alle unge Piger i Chicago saa lunefulde" —

„Som jeg, mener De? Der er ingen andre unge Piger der."

„Ingen andre? Det skal jeg nok faa se."

„Vil De vædde?" lød det hidsigt ...

Hun bød ham en Dobbeltmandel af sit Knask ...

„Den som først siger Fillipine i Murkeens Street?" — — —

— Inde i Salonerne fordrev man Timerne paa alskens Vis — med Whist og Piquet, Schack og Domino, og inde i Musiksalonen henslængte den berømte Pianist Janco en og anden Perle ved Flygelet, medens man stimlede til og lyttede ...

— — Skovlerne slog med sagtnede Slag, og

Skibets Duven i Bølgegangen føltes kjendeligere under den mindskede Fart.

Det var jo en Skuffelse netop, som alles Tanker stod spændt, beredt paa Amerika og Ankomsten did engang den næste Aften.

— — Ud paa Eftermiddagen optoges Opmærksomheden af en uhyggelig Nyhed.

Inde i et af Kulrummene havde Spaden stødt paa Liget af en Mand, som altsaa efter al Rimelighed maatte have skjult sig der for at komme over til Amerika, men ikke havde udholdt den daarlige Luft eller var sultet ihjel.

Man trode at gjenkjende den ved Skibets Afgang forsvundne Fyrbøder.

Denne Hændelse virkede ikke opstemmende paa Humøret nu midt i Graataagen.

Han var dog en Medpassager — betalt eller ubetalt!

Her altsaa den triste Forklaring paa alle disse Suk og Støn, der havde lydt i tidligere Nætter ...

Man meddelte hverandre sine Tanker, hviskede og talte lavt, — fandt, det var et sørgeligt Vidne om Verdensforholdene.

Det var ikke længere passende at røre ved Pianoet. Man gav yngre ubetænksomme et Vink, naar de saas at stile derhen. — — —

Den afdøde maatte allerede sænkes til Hvile i Havet endnu samme Aften.

Skibslægen holdt sit Ligsyn, og Klæderne blev tagne i Forvaring til mulig Oplysning om Manden.

Chefen havde bestemt, at den fremmede skulde nedsænkes under de paa Sjøen vanlige Ceremonier.

Man erindrede pludselig Præsten, der var kommet ombord i Queenstown, og mente at burde kalde ham til.

Han indfandt sig med Lommetørklædet for Munden, forkjølet af Taagen ...

Bønnebogen og Ritualet, — harkede og kræmtede

han, — desværre efterladt i Queenstown, sammen med alle hans øvrige Effekter ...

Og desuden, — han maatte hævde det som en Samvittighedssag, — han vidste ikke, hvilken Religion Personen bekjendte!

„Bare De vil staa her, Præst," — indvendte Skibsofficeren energisk og praktisk, — „her ved Faldrebet, — blot røre ved Læberne og mumle, saa forstaar Folk Meningen, — hver oversætter det paa sin Religion ...

Gi' Præsten Plads her!" — kommanderede han til Baadsmanden.

— — — — — — — — — — — — — — — — — —

Det havde været en smuk Høitidelighed, overværet af flere af Passagererne ...

Heldig, mentes der, at man havde havt den elskværdige, dygtige geistlige med!

Og der blev sat en Subskription igang for at skaffe Hjælp til den stakkels Mand, der havde mistet alt sit Gods, — hvad der forlængst burde være sket!

— — — — — — — — — — — — — — — — — —

Doktoren havde sat sig hen i det ene Salonhjørne med en Bog i Haanden. Men Blikket faldt retsom det var udenom den.

Henne paa den anden Side af den store Sal søgte Fru Arna at fordrive Tiden for Isak.

Doktoren maatte uafladeligt holde Øie med hende: —

Hun *var* ikke den samme idag som igaar, før Samtalen med ham ...

Hun *var* blet opskræmt ...

„Hemmeligheden, som skulde afdækkes" her ombord, *havde* gjort sit Indtryk. Man liker ikke Hemmeligheder, som skal afdækkes, nei!

Ogsaa hendes freidige glade Natur faar Betænkeligheder ved *det*.

Jeg bare stod lidt og saa paa Gutten, jeg! —

Og straks, et underlig, fremmed ængsteligt Blik hen paa mig!

... Ligesom kommet en Skyhed over hende, — jeg har mærket det hele Tiden ...

Hun skjuler sig for mig! ... Hun skjuler sig for mig! ...

Man elsker sin Mand til den Grad, at man ikke vil gjøre ham ulykkelig —

Og saa vandrer man med sine overmalte Horn, das Leben lang —

Faar aldrig noget at vide, om det Hodeparti, man har baaret, — før engang inde i Evigheden ...

Og, da h a r man jo været lykkelig!

Arna laa nu paaknæ ved Sofaen, hvor de bredte noget Legetøi ud ...

— Stakkars ja, — én kunde skrige! — min deilige, altid kviddrende Fugl, — hvor blev Du af? — sukkede Doktoren.

Han dækkede for sig med Bogen for Øinene.

Hun er fanget i Livets Fælde, ja.

Dine Øine er fagre, som en gjennemsigtig Diamant, — bare med en eneste liden Brist —

Og den Brist ta'r mit Liv!

Hun lider, jeg ser det! Hun er ikke vant til den Slags haarde Revideringer i Sjælen ... Gaar der nu rent udveisløs, stakkar, — angst for mig! De er ikke til at slippe igjennem nogen af Sprinklerne i Buret, saa hardt hendes pinte Sind prøver.

Og hvad vilde jeg ikke gi't for at kunne række hende en frelsende Haand.

Kunde man blot komme over det paa menneskelig praktisk Vis, — ved at tilgi'. Der er jo saamange bristfulde Ægteskaber, som gaar lykkeligt i passabel Fryd og Glæde. Man tilgi'r paa begge Sider og lever lykkelig paa Resterne, — paa nyt Fundament. Faar man ikke det bedste, nu ja, saa duer det næstbedste ...

Stakkars Barnet, skulde jeg ikke ogsaa kunne offre noget for hende?

Skal jeg se hende forgaa her lige ved min Side —

Den stolte freidige Nakke synes mig knækket idag, — hun dukker Hodet i tunge Tanker, medens hun vandrer der med Isak —

Og saa snakker hun saa ... Det er bare Nerver ...

Den, som kunde ta den Strid bort fra hende, — og faa se det glade, klare Udtryk igjen —!

Han saa, hvorledes de atter tog fat paa Legen. Og nu gik han pludselig hen til dem.

„I har det nok morsomt, I to?"

Meningen var kjærlig, men, han hørte det selv, — det kom i en haard, skjærende Tone.

Der byggedes Huse af Smaastykker, og Fru Arna vidste at sige Gutten, hvem der bode i de forskjellige Bygninger, — Familier af deres Omgang fra den Stad, de havde forladt.

„Naa saa, — og hvem bor der?" — spurgte Doktoren godmodig Isak.

„Her bor vi ... Og der bor Groth, og der Brun, og der Reinholdt," — ivrede Gutten. „Og der paa Hjørnet bor Foltmar, — og der" —

Doktoren vendte sig pludselig.

Han tog sin Hat og drev ud i Taagen ...

— Bølge Havsland kom hen til Fru Arna og maatte straks følge lille Isak til de forskjellige Huse i hans By. Nu gjorde han Indkjøb.

Men det blev mere og mere Havsland og ikke Moderen, der svarede paa Sælgerens Side af Butiken.

„Har De talt med Jon idag, Havsland?" — spurgte hun forsagt.

Fiolinisten saa benægtende paa hende, — han havde straks følt, at der var noget iveien.

„Jeg siger, gid vi var hjemme igjen," — hviskede hun ...

„Aah, jeg er saa ængstelig for ham ... Gid vi bare var hjemme igjen i vort sikkre Hus og vor ringe Gjerning! — Jeg ser jo, hvorledes det tar paa ham. Han gaar der og formørkes i Sindet og dør under Trykket af, hvad han har paataget sig! — Hans Karakter er slig, han gi'r sig aldrig ...

Men, naar noget overgaar éns Kræfter, skal man da holde paa med det?" — udbrast hun ude af sig.

„Da maa jeg sige, at jeg hellere er enig i det, De mente før, — at den større Gjerning vil være ham til Befrielse, — i hvad det nu kan være, der trykker ham."

Havsland sad lidt og grundede, som han saa ind i Forholdet: —

„Jeg skal sige Dem, Frue," — sa' han muntert, — „saadanne Ægtemænd er nogle store Despoter. De vil helt og holdent selv være Hvirvelvinden i deres Kjærligheds Roman. Men, naar man eier Hjertestrengen hos sin Mand, saaledes som De, er der ingen Fare ...

Bare ikke forsagt! Bare slaa fra Dem ... Sno ham saamange Gange om Fingeren, at han ikke kan røre sig," — ivrede han.

Hun kunde ikke for at hun lo, saa ilde det end stod til.

— — — — — — — — — — — — — — — — — —

— Den celebre Pianist Janco gebærdede sig fortvilet.

Dette Stilleben her i Taagen førte aabenbart til Forsinkelse, — ialfald af et Døgn. Og til iovermorgen Aften var hans første Koncert i New-York annonceret!

Han fo'r frem og tilbage, purrende det sorte Haar, ind og ud af Døren de hundrede Gange for

at bedømme Veiret, — rasede og tvang Sangerinden til at ta Pelsværk paa for at forhindre Hæshed.

Hvorfor satte man ikke Fart og jagede paa!

Hvad hjalp det ham, om Dampskibet arriverede Klokken otte, ni eller ti om Aftenen? — spyde han af sig, — da var h a n s Tid over ...

Øinene gnistrede i det blege Ansigt.

Man fik Indtrykket af, at den livlige Fyr holdt paa at springe i Luften.

Han iagttoges med særlig Opmærksomhed af to høist forskjellige Personer.

Den ene var hans Kollega, Bølge Havsland, hvis Blik ligesom naglede ham til Væggen og sa', at her var de begge ude paa Konkurrencens frie Hav, — en Duel ubønhørlig, uden Skaansel!

Den anden var Mynheer van Tituf, der med fast plantede Fødder og tilbagekastet Hoved viede ham sin hele, dybe alvorlige Opmærksomhed.

Tilslut hævede han Øinene mod Taget med en underlig Grimace, som han mente, at Pianisten maatte forsvinde der ...

— — — — — — — — — — — — — — — — — —

Brunkappen var frostig og forkjølet efter sit Ophold paa Dækket i den raa isende Taage. Han laa indhyllet i en med Pelsværk foret Kavai og priste sin Forstand, som havde ladet ham tage den med paa denne Rute. Den gav èn deilig animalsk Varme ...

Saadan kunde man jo blive liggende og fordrive den onde Fiende, — Tiden.

Og her laa han altsaa og vuggede paa en Damper, som signaliserede og skingrede Ørehinden ind paa Folk i Taagen.

Og Taagen laa paa Havet. Og Havet dreiede sig rundt med Jorden, saadan umærkeligt, saa alle var med paa det uden at forundre sig ...

Man var i den Ro og store Gjænge, der gav

Stilhed og Søvn tvert over alskens Forstyrrelser af Smaastøi og Raab og Larm lige omkring én.

... Saadan ægte mørkegraa Skaadde, — det var just Veir for ham. Det stemte Nerverne mildt tilrette og ligesom dukkede og sænkede én saa dybt ind i Tilværelsens Rigtighed.

Som han holdt paa at gaa ind i Drømmens Rige, kastede han sig med ét iltert om paa Puden.

Det var Lommeuhret, der hang paa Væggen over Køien, som begyndte at tikke.

Og, naar han kom til at lytte og høre efter det, saa! —

Det fine Gulduhr gik næsten ikke hørligt. Men saa fik det undertiden sine Raptuser med at drive paa, saa det sang i Metallet.

Der maatte være noget i Væggen, som gav Resonnans ...

Engang hørt, — tikkede og tikkede det hidsigere og hidsigere afsted, som et pludselig vækket Insekt, — blev ved og blev ved — arbeidede og drog og slæbte hans Tanker rundt den ganske Verdens Kjedsommeligheder. Fik Minutet udhalet saa langt, at han kunde tænde Lyset og slukke det igjen ti Gange, inden det var udløbet.

Viserne stod simpelthen stille, medens Uhret indvendig hastede afsted!

Han blev fristet til at fare op og undersøge, om der ikke sad et Dødningeuhr i Væggen, — med ekspres Ærinde til ham.

... Han havde ikke set Frøkenen med den lille Pleiesøn ude idag.

— Et underlig tendert Pigemenneske, med slige ukuelige Meninger! — Rent ud begavet med en Urtro paa Følelserne.

Hun saa ikke ud til at høre til de velstillede i Verden, der kunde møde Kulden med Pelsværk, eller klæde Barnet i Zobel ...

... Saadanne Unger udryddes selvfølgelig af

Kulden, som Insekterne ... En mere eller mindre i Massen — —

Han reiste sig paa Albuen — og lagde sig igjen ...

Der var kommet en Uro i ham.

En Pels, som denne —.

Han sprang op.

— Lidt efter bankedes der paa hos Frøken Morland, som viste sig i Lugardøren.

Der stod Brunkappen og pegte taus spørgende paa den Foerværks-Pels, han bar paa Armen ...

„Raat og koldt," — yttrede han. „Kan De benytte denne?"

Frøken Morland studsede ... „Tak, megen Tak; men jeg fryser ikke," — sa hun lidt forvirret.

„Vidste jeg det ikke!" — udstødte han. „Det er ikke overensstemmende med Formerne, — og saa faar det elskede Barnet ligge der."

„Min Gud, hvad siger De," — udbrød Frøkenen. „Jeg holder ham dog varm, — vi har legt og sprunget" —

„Men lune ham her i Kappen, — nei, det er ikke passende."

„Men kjære, naar De virkelig vil — v i r k e l i g vil" —

Hun tog Kappen og pakkede den om Barnet, der sad paa Sofaen indhyllet i et Sjal.

„Kjend, Gunnar! — Stik de smaa Hænderne dine ind i Pelsen ... Aa, hvor lunt og deiligt. Og her kan vi sidde og lege, — den Arm der er Hunden og den d e r er Katten." —

„Jah, jah," — mumlede Brunkappen, idet han lukkede Døren og traskede afsted, — „man faar Pelsværk om sin Samvittighed, — hjælper kanske en af den ganske Yngel" ...

— — — — — — — — — — — — — — — — — — — —

Folk kom frem af Taagen og forsvandt ind i den igjen.

Der rekvireredes en Mængde Rhum og Whisky med varmt Vand fra Restaurationerne.

Mathias Wiig gik der ophidset. Han havde sendt Ellen en Seddel, hvori han bad om en sidste Sammenkomst.

— Man skulde egentlig drikke Afskedens Skaal nu iaften! brast det ud af hans bittre Tanker. Krone vort Livs vrængte Høitid med et Mindets Bæger —

Heltens gloriøse Bane paa de forskjellige Stadier af hans Higen mod Maalet! — Altid nedover, — en hel Serie Billeder med Cascader af Fald, — fra han var decideret Professoremne hjemme, til han endte som omvandrende Fotograf over i Amerika.

Jorden sprækker. Verden brister ... Og de, som hører sammen, rives til hver sin Kant, — halv hylte han i Fortvilelse.

... En hel Regnbue af Illusioner knust! — For Mathias Wiig stræbte ikke lavt, — skalv det i ham. Han havde et sjeldent Blik inden sit Omraade.

Hvad en L a s t vil sige? ...

Mathias Wiig rystede langsomt paa Hovedet. — Det véd kun den, som har draget den paa sig og gjort den til Herre.

Menneskene er ubarmhjertige, forstaar det ikke, — hvorledes man er besat af en ond Aand, hader den og frygter den, — vilde gi' sit Liv for at slippe undaf dens Kløer. Men Dæmonen drager én ubønhørlig, som Ild i det betændte Blod, — sluger alt, hvert menneskeligt Forhold, — alt ...

Nei, det er ikke lidet at kjæmpe med en Dæmon!

Derfor skal Du synes Synd i mig, Ellen, — næsten skreg han, — for jeg kjæmper.

Eller, hvor er Barmhjertigheden?

Her ligger en værkbruden og ser dem alle gaa sig forbi, — lige til Du, min eneste i Verden! — Ingen barmhjertig Samaritan ...

Og, kom Du som før, — jeg vilde vinke Dig bort ... Forlad en spedalsk Mand!

Kun sig mig nu denne sidste Aften, hvor din Fod skal træde, Du kjære, — at jeg véd, hvor Du lever og aander.

Om jeg en Dag kunde sige: Her staar en renset Mand! — én, Du har hjulpet blot ved, at han vidste, Du var til!

Kommer Du ... Kommer Du ...

Hun stod pludselig hos ham, og han greb hendes Arm ...

OTTENDE DAG.

Næste Morgen de samme afmaalte smaa Skovleslag ...

Horizonten havde forsnevret sig og omgav Damperen som en rund, mat Glasklokke saa nær, at man kunde kaste en Biscuit ind i Muren.

Langt fra at vise Tegn til at letne, syntes Taagen hellere at have fortættet sig.

Fra Agterdækket saa det ud, som Forskibet havde stukket sig bort ind i det graa.

Tauge og Liner havde fra Natten et Overtræk af Glassur, og over hele Riggen hang der som Uldtotter og Flærer af Røg.

Der tudedes i Taagehorn, ringedes med Klokker, medens Damppiben udsendte sine skingrende Signaler ...

— Ud af Dimmen kom Wangensten og stødte lige paa Fotografen.

„Dig, Mathias Wiig? — Du holder Dig endnu, ser jeg," — lød det jovialt, — „kan endnu due til at rive en Fyrstikke af her i Taagen! —

... Ellers Du, har Menneskene godt af lidt Ængstelse engang imellem. Det trykker saa deiligt akkurat paa den store, alt drivende Gjensidighedens Idé ... De faar den som paa Struben."

„Om Fartøiet sprang læk, mener Du, — de maatte alle til Pumpen."

„Ja Du," — Wangensten tørrede med Lommetørklædet sit lange sorte Haar i Nakken, — „jeg har ofte tænkt paa, hvordan en saadan skeptisk Fyr som Du, der gaar saa personlig løst fra al Tidens Almentænkning, vilde gebærde sig, om det bar tilbunds? — i hvad han vilde søge Fæste."

„Aa ja, det vilde vel bli' skrøbeligt."

— „Naar Witzen ikke gaar længere, Du?" ...

„Hm, — jeg fik vel bede om nogen af dine forgyldte Piller, — med Anvendelsesskrift."

„Æh! — altid Røg" ... Wangensten drev af ...

— — — — — — — — — — — — — — — — —

Bølge Havsland tog sig en Motion ude paa Dækket. Han gik med Kappekraven opover Ørene, stansede af og til og slog sig varm med Armene.

Han krydsede nærmere og nærmere henimod Mynheer van Tituf, hvis uvanlig livlige Gester vakte hans Opmærksomhed.

Mynheeren lod til at befinde sig ypperlig i Taagen.

Han stod henne ved Rælingen og fløitede og peb, som efterlignende de forskjellige Signaler.

„Udmærket ... Det vil gjøre sig!" — gjentog og gjentog han henrykt for sig selv:

„Tæt Taage med Hyl og Klokkeringning og Stød i Luren!

Almindelig Forvirring ombord, — Angst og Jammer og Trængen mellem hverandre af Passagererne," — udmalte han det for sig, hedt optat.

„Tordnende Befalinger fra Chefen og Brøl i Raaberen," — lød det videre.

„Og s a a," — han slog ud med Haanden, — „bragende Sammenstød med en anden Seiler! —

Rædselsskrig og Hvin!

A l t gaar tilbunds!

... Redningsbaadene ud ... Mennesker kjæmpende i Vandet. — Overalt Hoder! ...

Slutningsscene: — Hele Besætningen, tæt som

Fluer klattrende op i Mast og Vævling og Rig paa det synkende Skib! —

Elektrisk Belysning ...

... Guldgrube af en Idé!" — nikkede han begeistret til Fiolinisten, som stod der fuldstændig uforstaaende.

„For en Circus, mener De?" — forsøgte Havsland uvist.

„Javel! Javel!" — lød det, medens han gned Hænderne og gik høist optat med Øinene op i Masten, studerende Taagelur og Dampskibssignaler ...

... „Komponerer Mynheeren Pantomimer, — eller er han gaat fra Koncepterne?" undredes Bølge Havsland, høist forbauset.

— — — — — — — — — — — — — — — — — —

Ketil Borg gik og lunede sig inde i Taagen med sine mangfoldige Tanker.

Det var ikke længere bare Drømme og Luftkasteller. Det var Planer og Beregninger og Kalkyler ...

Han følte, at han fik Udløb for sine Evner, — saa sig som en formuende Mand med Magt og Indflydelse.

Efterhaanden slog hans Tanker om paa en anden Konto ...

— Hun var jo en høist prægtig ung Dame, med et varmt Hjerte og et fint, ædelt Naturel, — lidenskabelig i sin Kjærlighed.

Men i høi Grad forkjælet, — baaret paa Armene al sin Tid! —

Og saa havde hun jo sin Legemsfeil.

Lagde h a n da intet i Vægtskaalen? ...

Skulde det ikke veie noget, at han, en legemlig og aandelig vel udrustet Mand, offrede sig for h e n d e?

Han vidste, at han vilde være hende en pligttro og kjærlig Mand, — paa det Punkt kom han aldrig til at svigte.

Men i denne evig glødende, forelskede Stil vilde det blive ham noksaa svært at holde det i Længden. Han var Forretningsmand og havde andet i Blodet, end at sidde og snakke barnagtig Forelskelse.

Han fik haabe paa, at hun med Tiden vilde faa andet at tænke paa ...

Men indtil da! — Det vilde blive ham et nok saa haardt Slaveri stadig at spille Elskerrollen, — fly paa Amors Vinger!

Han saa paa Uhret et Par Gange, før han igjen begav sig ind i Salonen ...

... „Deres Haar er ganske vaadt!" — hilste Miss Annie ham med tindrende Øine, som han tog Plads ved Siden af hende ...

„Er det ikke noget underlig høitideligt ved denne Taagen? — Jeg føler det, som vort Skib var hele Verden, — man véd ikke noget om alt det udenfor," — sa' hun, som i Tanker ...

— — — — — — — — — — — — — — — — —

Mary Johnson havde maattet rykke frem med sit Fotografialbum, og hun og Grip sad nu og gjennembladede det.

Det lod som Hr. Grip var meget spændt paa hvert ét, vilde vide Besked og spurgte ud om baade Familie, Venner og deres hele Omgangskreds.

Og Mary gav sin rappe Forklaring, — forundret over at han ikke straks kunde se, at den var skrækkelig kjedelig, eller den forfærdelig morsom og hyggelig ...

„Han der? — Onkel Adolf, som var saa sentænkt, at han først forstod den ene Historie, naar man var midt inde i den anden ...

... Og han der! — Det er gamle Wedekin det, Fars Kompagnon i Firmaet.

Og han ja, — det er jo Anton, det."

„Anton?" — spurgte Grip.

„Ja, Anton Wedekin naturligvis ... Aah, som jeg havde glædet mig til at imponere ham med den

nye Spadserstokken min. Jeg har en nydelig Stok med til ham ogsaa, og vi skulde svunget med dem ude paa Promenaden ... Men saa brast jo min" ...

„Naa saa" ... Grip begyndte fortænkt at vugge med Foden. —

„Jeg ser, De bærer Ring paa Fingeren," — spurgte han som ligegyldig ...

„Venskabsring ja!"

„Saa? — Hvem fra da, om jeg tør" —

„Jeg har faat den af Wedekin."

„Wedekin? — den gamle Herre?"

„Ne—i da," — Mary lo høit, — „af Anton! — Han er tre Aar ældre end jeg."

Grip strøg sig gjentagende om Skjægget ...

„Hr. Wedekin, — den Herre der, er altsaa Deres," — lød det mørkt.

„Ja da, — Anton Wedekin, det er jo Fars Kompagnon nu, efterat den gamle er død!"

Grip reiste sig pludselig og skjød Stolen lidt haardt tilside ...

„Frøken!" — Han bukkede stivt, — „jeg kommer til at sige Dem Farvel her ... Min Reise til Chicago var bare en Flyvetanke."

Han bed sig i Læben, som for at knække en Skjælven, gjorde nok et Buk og forlod Salonen.

— — — — — — — — — — — — — — — — — —

Doktoren vandrede og vandrede med fugtig Kavai og dryppende Hat.

Af og til stod han og saa ud i Graaskaadden, indtil han med et Suk begyndte at gaa igjen ...

Imorgen var de i Amerika, og skulde han begynde et rastløst Arbeide, — et, hvorfra han ikke dukkede op paa tre, fire Aar! — og hvorunder han kunde slippe at tænke paa andet.

Han havde regnet paa, at kunne lukke hermetisk tæt over sin nagende Tvil, — haabet at bedøve og kloroformere sig for Indtryk fra den Side,

i et anstrengt Arbeide, baseret, om han saa skulde sige, paa Ærgjerrighed.

Al hans Digten og Tragten maatte placeres den Vei. Videnskabens søgende Uro med dens store, stille Fred skulde erstatte ham, hvad han havde tabt paa det andet Felt i Livet.

Tanken var vist theoretisk rigtig, men praktisk —

Saadan at amputere hele Følelsessiden, ved at haspe sig ind i Arbeidet og bedøve sig! —

Blot i disse otte ørkesløse Dage her ombord, — hvad havde der ikke samlet sig for Mørke og alskens Skybanker i hans Sind.

„Og der bor Foltmar" ... Han hører med inde i Guttens Fantasi ligesaa intimt som Mor og Far ...

Stakkar, hun træller og slæber for at udsone! —

Hun lyver, og jeg lyver. Vi er dømt til at gaa slig beggeto, — for at være lykkelige. —

Ei, — et Snit ordentlig op i Brystet, saa vi begge fik Hjertet ud i Dagen, og Vished engang!

... Det er ikke længere som før! —

Naar jeg saa paa hende, fik hun altid Ret, og maatte jeg tro hende ...

Men nu, — jeg gjør min Bod, — gaar til hende, — men føler, at jeg staar kold, — Mistankens Aand over hendes stakkels Hode ...

— — De samme rastløse Skridt begyndte igjen, — den samme Venden om nøiagtig der ved Hullet i Dækket, hvor Kjættingen fra Roret drog sig raslende frem og tilbage ...

— — — Først henimod Tretiden om Eftermiddagen saa det ud, som Taagen begyndte at lette.

Endel af Skibsofficererne, — man saa endnu kun utydelige graa Skikkelser, — var samlede oppe ved Karthuset. De speidede ud gjennem Kikkerten og

lyttede til de Svar og Vink, der gaves fra Udkigsmanden oppe i Mastekurven.

En behagelig Nyhed, der som Ild i vissent Græs forplantede sig til Passagererne paa alle tre Pladse: —

Imorgenaften i New-York!

Der blev straks et andet Humør.

Man følte sig ikke længere indestængt og beleiret, — syntes alt at skimte igjennem Taagen. —

Man fik travlt, blev virksom, gav Ordrer ...

Enkelte begyndte allerede at ordne og pakke sit Tøi og se til sine Kufferter.

Man talte om Ankomsten, — Gjensynet med Venner og Slægtninge, — og Latter og belivet Passiar hørtes igjen fra alle Kanter. — —

— Forud fra tredie Plads lød der pludselig en usædvanlig Larm og Røre.

Gjennem Dimmen trængte stærke Røster, blandet med Fruentimmerskrig og Hvin. Man raabte og kaldte, som det syntes, paa Chefen.

Tanken faldt nærmest paa, at der var flydt formeget Alkohol i Graataagen.

En barhovedet Baadsmand kom rød i Ansigtet og hæseblæsende farende op paa Dækket og spurgte, om Chefen var paa Kommandobroen.

Han ventede ikke paa Svar, men styrtede op ad Trappen, — Skibslægen og en af Officererne fulgte ham i Hælene.

... „Der er sørget for, at ingen kommer op fra tredie!" udstødte Baadsmanden, han kunde neppe trække Aanden ...

„Det kommer altsammen fra dette krøllede Dokumentet, de har rodet frem af den døde Fyrbøders Lommer, og som de har læst sig forskrækket paa.

Doktoren havde ladet hans Klæder hænges ind i Maskinrummet for at tørres og desinficeres" ...

Kapteinen tog ilsomt Papiret og begyndte at dechiffrere det.

Han blev pludselig dybt opmærksom og læste høit for Skibsofficererne.

Overskriften og Begyndelsesbogstaverne var skrevet med Frakturskrift og rødt Blæk. Det havde, før det blev medtaget af at ligge i den afdødes Klæder, været et nitid holdt Dokument.

Det lød saa: —

„*Jeg*,
*E*n af de syv Hævnere paa Havet,
*s*vinger det store Dommens Sværd:
*D*ampskibet Windhya er dømt!
*H*elvedesmaskinen, som skal sprænge det i Luften,
*e*r reguleret og prøvet paa Minut og Sekund.
*N*æste Lørdag, 4 — fire — Slet, om Eftermiddagen,
sker det.
*O*ceandampskibet Windhya
*g*aar til Havsens Bund.
*O*g jeg, Hævneren paa Havet,
*b*esegler Dommen med mit Blod.
Under mit Segl
Jeg — Ingen."

Seglet var malt med Blod.

... „Og en Bondekone, som reiser med sit Barn," — oplyste Baadsmanden skyndsomt, — „fortæller, at netop som hun var vel indskibet her ombord, kom der en underlig Mand hen til hende og sa', som han klappede Barnet paa Hovedet: — Paa Lørdag otte Dage, naar Klokken nærmer sig fire, skal Du opsende dine Bønner for Dig og dit Barn! —

Og flere dernede siger, at de saa ham og syntes, han var saa underlig" ...

Chefens Ansigt var blevet hvidt, og deres om ham murgraa.

„Hvad man skal tro? — Vi har set Manden dø paa det!" — lød Kapteinens dirrende Stemme ...

„Min Plads blir her paa Kommandobroen til sidste Slut.

Og af Dem, mine Herrer, venter jeg, at hver Mand gjør sin Pligt, — først og fremst, at der handles med Besindighed og Ro" ...

Han saa paa Uhret. — „Vi har fem og tredive Minuter. Dem skal vi benytte som brave og modige Mænd!

Og," — kommanderede han, — „Baadene ud! — Vagt af bedste Mænd om dem!

Kvinder og Børn reddes først, uanset hvilken Plads de tilhører.

Og saa, — Frivillige til at undersøge Kulkjælderne ... Der er mindsket Beholdning. Antræffes Uhrværket, — Helvedesmaskinen, er jeg selv med paa at hente den frem — ro ud og sænke den ned!" — — —

Fra Dæk til Dæk væltede og bredte der sig nu Rædselsraab og Angstens Hvin ...

„Dynamit!" ...

„Et Helvedesuhr i Lasten!"

„Det springer!"...

En rasende Hob vilde storme op Trappen til anden Plads; men mødtes af Vagten, der truede med Revolvere og søgte at berolige dem med, at nu sattes alle Baade ud ... Officerer og Mandskab vilde forblive paa Skibet.

Det var umuligt at hindre det! — Medens Baadene i den knappe Tid firedes ned ved Taillerne, sprang Mænd for deres Liv, og gjorde de dristigst vovede Hop. De hang ved Ripen eller styrtede sig ned i Baaden, endnu før dens Kjøl var naa'd i Sjøen.

Fra Kommandobroen kunde Chefen overskue de forskjellige Tilløb til at sammenrotte sig for at erobre Baadene, og han mødte det med Kontraordre

til Officererne og en lydig Besætning paa over hundrede Mand.

Man pressede og trykkede og slog sig frem, — vidste, at hver én, som sad der i Baaden, hvor svag eller ræd han var, vilde forsvare Pladsen som sit Liv, — og at den ved et vist Punkt af Overfyldthed ubønhørlig vilde støde fra Bord og ligesaa ubønhørlig ro forbi alt flydende uden at række en Haand ud.

Rælingen stod fuld af skrigende og raabende, vanvittig gestikulerende Mennesker, der hylte og vilde med i Baadene ...

Man løb hidsig til Redningsbøierne og bemægtigede sig dem.

Men foran Spranget kom Refleksionen. — Naar Damperen sank, vilde de være overgivne til det vilde Hav. De overfyldte Baade kunde ikke tage dem, — og haabe paa et frelsende Skib —?

Og nedenunder huserede en vild Stimmel, der i Dødsangsten raabte og brølede paa Brandy, Konjak og Champagne. De brød ind i Restaurationer og Proviantrum.

Man saa bare hvidgraa Ansigter.

Dødens forstenende Rædselsblik mødtes her som ude i den vide Verden af de forskjelligste Naturer.

Der var store Hjerter, kjærlige Sind, hvis første instinktive Bevægelse var — ikke Frygten; — men hellere at gaa offensivt frem, glemme sig selv og hjælpe de andre.

Og der var smaa Hjerter, der straks skrumpede ind og visnede for dens Ispust, til Bevidstheden svimede af, og de gik om som fjollede. Snevre Sind, som aldrig havde taget noget Greb i Livet, og nu ogsaa stod stumme, da de skulde forlade det.

Den overhængende Følelse var: — Her *var* ikke Tid, — her *var* ikke Tid ... Om lidt saa bragede det løs, og sank Skibet under deres Fødder.

Kvinder med Barn paa Armen saa's at slide sig vildt løs fra de hjælpende Hænder, der holdt paa at bjerge dem ned i Baadene, og søgte ude af sig selv tilbage igjen til Ægtefællen for atter af ham at drives tilbage.

Farvelraab, — fortvilede, kjærlige, graadkvalte, opmuntrende, — lød til de forskjelligste Navne paa de forskjellige Sprog, — fra dem, der nu stod igjen paa Dækket, som fra dem, — Hustruer og Børn, Sønner og Døttre, — der jamrede med udstrakte Hænder op imod dem fra Baadene.

Der stormedes stærkere og stærkere paa af rasende Mennesker, og maatte tages tilsvarende Forholdsregler mod Presset.

Men, — tretten hundrede Passagerer — de faa tildelte Minuter, — og den vanskelige Indskibning i Baadene under høi Sjøgang! —

Indover Dækkene vrimlede der af rædselsslagne Mennesker, som havde indset Umuligheden, — Mænd, Kvinder og Børn.

Man stormede mod Forenden eller samlede sig agterud, for at være længst fra Kulrummene under den i Dødsangst ventede Eksplosion.

Man strømmede gjennem alle Pladse, her var fuld, vild Lighed ...

... Der var dem, som krampagtig holdt sin Sidemand fast, — vilde ikke slippe, tiggede om Frelse.

Andre fo'r sansesløse om og spurgte og spurgte, om der virkelig var Fare?

En Dame holdt fast i sin Reisekuffert, som hun vilde tage den med ind i en anden Verden.

Enkelte havde kastet sig ned paa Dækket og vred og jamrede sig uden nogen Tanke.

Sirenen ulede hele Tiden med en forfærdelig Lyd, medens Menneskene myldrede om hinanden, hvide som Gespenster paa en Kirkegaard.

— Fra en Klynge Mænd og Kvinder lød der energiske Raab efter Præsten.

En Mand fo'r om og skreg efter ham ... Man trængte Trøst —

Præsten saa's henne paa Dækket ...

Han var barhodet, havde aabnet den tilknappede sorte Kjole og styrtede sig vildt ned paa Dækket —:

„Det forbandede Mammon," — brølte han, — „tag det! — tag det!" —

Han kastede først en Pose, der raslede og klirrede af Guldmynt, og saa en vel ombundet Pakke henover Dækket ...

„Puh—uh, — det lettede! — disse sytti tusind —

Haahaa," — raabte han skjærende, — „nu tar ingen dem op engang!

Jeg bekjender. Jeg bekjender," — jamrede og skreg han. „Jeg er den bortrømte Kasserer; mit Signalement staar i alle Aviser ...

Her er jeg! Her er jeg! — Fængslet blir nu Havsens Dyb — Havsens Bund — Havsens Bund —

— Den som sad derhjemme ved Kassen igjen, — med sit daglige Brød," — laa han tilintetgjort og stønnede. —

— — Derhenne ved Kahytskappen sad Thor Wangensten sammensunket med Armene slapt udover Bordet foran sig.

Den pludselige Overskjæren af Livets Streng havde helt overvældet ham.

Han sad der bedøvet, som følelsesløs og nummen.

For hans afdøvnede Bevidsthed begyndte der at stige frem et Land, — ét, han aldrig før havde skimtet i, — et koldt, dødt, af alle Farver forladt Øde, nøgent, som om han saa udover Maanens vækstløse Stengrund.

Der stak nogle sammenfaldne Planker op af den

grove Sand. Det saa ud som Ligkistebord med nogetslags afblegede Bogstaver paa.

Han saa det i stigende Klarhed, eftersom Mørket blev dybere og dybere ...

Der stod en Kulde fra det, — et Pust fra Tilværelsens grufulde Ligegyldighed.

Han gjøs. — Og pludselig reiste han sig.

Det gjaldt at overskue Situationen ...

... Baadene ... Baadene ...

— — — — — — — — — — — — — — — — —

— Frøken Morland gik der med et blegt, men underlig lysende Ansigt.

Efter det første dumpe Indtryk af Rædselen var der kommet over hende som en Følelse af Lettelse og Befrielse! ...

Nu var alle Menneskenes Stengsler og Vedtægter faldne til Jorden som morskne Gjærder ... Hun havde bare sin Gud at knæle ned for, og han saa, hvor Menneskene ikke saa; — for ham fik hun staa som Mor for sit Barn.

Der steg en vild Trang i hendes Sjæl til at raabe det ud til alle: —

„Det er mit Barn, — mit ... Jeg er Gunnars Mo'r, — Forstaar De —

Det er saadan Skam, — saadan Skam! Men jeg vil bære den ... Det er mig det kjæreste paa Jorden.

Jeg har sveget mit Barn af Frygt for Menneskene, — og gaaet en Bodsgang af Savn og Sorg.

Og nu skal det alt være forbi, liden Gunnar," klagede og kjælede hun for ham ... „Du ser saa glad og fornøiet ud, — forstaar ingenting ...

Nu skal vi ikke længere slides mellem Menneskene, Du og jeg, — mellem Løgn og sandt.

Kanhænde faar jeg være med Dig i et lysere Land, — og der véd Du, at jeg er din Mor, og jeg behøver ikke at rødme lige overfor Dig!

Kanske er dette det bedste for os to, liden Gunnar ...

... Kjære Doktor Angell," — raabte hun, som hun saa en Snip af Familien, — „Gunnar er mit Barn! — min Søn! — Jeg er hans Mo'r, — som De, Fru Angell, er Mo'r for Isak! ...

Men han har baade Fa'r og Mo'r, Isak." ...

— Hun holdt Gunnar op mod Fiolinisten, som intet saa, — og raabte det over til Mathias Wiig, der nikkede; men ikke hørte: —

„Det er mit Barn. Jeg er hans Mor!"

Hun gik med et blegt Skjær af Lykke, som nu traadte hun paa lovlig Grund.

Der skreges og skreges rundt om, at nu eksploderede det ...

Brunkappen kom graableg henimod hende —

„Det er min Søn," — mødte Frøken Morland ham med Selvfølelse. — „Gunnar er min Søn!"

„Saa har De levet og lidt," — mumlede han ... „Men jeg har ikke levet! ... Og nu skal jeg vedblive ikke at leve i Evighed." Hans Læber dirrede.

„De mener, jeg ikke skulde se Gunnar igjen? —" udstødte hun ... „Gunnar blot være som et Tyvegods, — en Lykke, jeg ranede mig til her paa Jorden!" ...

Brunkappen lagde Haanden tungt paa hendes Skulder —

„Jeg føler, De har Livets Gnist, og en fattig frysende Mand som jeg kjender sig hos Dem nær Grundvarmen.

Om lidt, — om lidt! — Jeg ser alt Fartøiet paa Havsens stille Bund, — Vandet trænger ind og ud af Kahytsdørene, — alle Livsanskuelserne hænger der som raadne Taug ...

Og jeg gaar der paa Dækket videre og trasker —."

„De har jo været Barn engang, De ogsaa," —

trøstede hun, — „og han, som har havt Forstand til at skabe Mennesket, har vel ogsaa lagt dets Veie."

„Hjælp mig. Hjælp mig!" — bad han fortvilet. „Jeg er saa angst ... Jeg kommer fra Tomhed og skal nu ind i den store Tomhed igjen." — — — —

— — Solen viste sig blot som en mat, gul Kugle gjennem den endnu over Tauge og Ræer kun svagt opletnende Taage.

Bag dens Slør stred Livets bevarende Instinkt, og brød Dødsangsten sig i de forskjelligste Individualiteter og Naturer ...

Nogle strakte Hænderne i Bøn op imod Himlen. Andre væltede sig tvinende paa Dækket ...

Og længere forude hujede de ved Flasken.

— — — — — — — — — — — — — — — — — —

— — Grip havde faret omkring som i Feber, — ledende, søgende ...

Der var hun endelig. —

Vildt hulkende med røde Øine og strømmende Taarer kastede Mary Johnson sig snart om Moderens Hals og snart fortvilet i sin Fars Favn.

Forældrene stod der rædselsslagne og stønnede. De klappede og strøg og trykkede hende i Haabløshed til sig. — „Du kjære Barn! ... Du kjære Barn" ...

Grip vred Hænderne og Taarerne sprængte ud af Øinene —

Det var en Ynk at se —!

Han nærmede sig sagte og lagde Haanden paa hendes Arm ...

„Den, som kunde hjælpe Dem. Den, som kunde redde Dem ... redde Dem for Deres Forlovede," — tilføiede han lavt.

„Min Forlovede?" — Mary vendte pludselig det taarefyldte Ansigt imod ham. — „Min Forlovede?"

„Ja, Mary Johnson! — jeg vilde give mit Liv

for at kunne frelse Dem for Deres Forlovede, — for Hr. Wedekin. Jeg vilde gi' mit Liv."

„Sig det til ham, Far," — tudede og snuftede hun, — „sig, at Anton Wedekin ikke er min Forlovede, — at vi har været som Broder og Søster fra vi var smaa, — Anton og jeg ... Sig det, Far!"

Mary storhulkede ...

„Mary Johnson! Mary Johnson! — For mig vilde De blevet alt, om jeg havde kunnet vinde Dem. Jeg vidste det med engang ... De var den ene, eneste, for mig."

Marys Øine havde faat en Glans, et høit Udtryk.

„Og saa dø nu" ... yttrede hun sagte ...

„Gaa ikke fra os, — vig ikke fra os!" — bønfaldt hun og greb begge hans Hænder.

„Ja saa er vi fire om at dele Skjæbne," dirrede det fra hans Læber, og han strakte Armene som beskyttende om dem ...

— — — — — — — — — — — — — — — — — —

Fra en Forhøining raabte Lægprædikanten med vældig Stemme paa Omvendelse udover en Menneskeskare, der vildt fortvilede havde kastet sig paa Knæ —

Hænder strakte sig bønfaldende, og kvalte Jammerraab steg mod Himlen i de forskjellige Sprog.

— — — — — — — — — — — — — — — — — —

Pianisten Janco og Bølge Havsland stødte pludselig paa hinanden.

De kastede et fortvilet Blik op mod Himlen, løftede paa Skuldrene og blev staaende som forstenede.

„Saa dette blev Enden paa de store Løbebaner," — udbrød Bølge Havsland mørk.

„Damppiben uler som Ve paa Langfredag," —

yttrede Janco gysende. — „De havde forresten mere Geni end jeg."

„Men De havde mere Farve og Glød, — Temperament ... Ja, nu kan De spille i Himlen imorgen Aften. — —

Det er ikke til at begribe dette!" — vedblev han vildt. „Man maatte dog kunne redde sig paa en Planke! — Himlen kan dog ikke ville knække saa unge Kræfter."

Jancos Øine fo'r under Rædselen raptblikkende om efter Udvei ... „Bænke, Træværk at flyde paa" ...

„Ja deraf blir der nok," — kom Mynheer van Tituf ivrig til —

„Bomben vil slaa ind Skibsbunden og knuse Dækkene, saa her blir nok at flyde paa, er man først sluppet fra Eksplosionen og kommet i Vandet," — forklarede han praktisk ...

„Men mine kostbare, herlige Blodsheste, dem jeg nu skulde aabne en Cirkus med i Amerika —!" Han vrængte Øinene op mod Himlen ... „For dem er der ingen Redning!" — udstødte han med et dybt Suk. „Døden er man vant til at se i Øinene hver Aften."

„De mener, der kunde være noget Haab?" — skreg Janco. „De forstaar Dem paa det, — er Berider — Klown? — Hvad skal man gjøre, gribe til?"

„Man maa fange Øieblikket, — se Chancen an. — Blodet koldt. Fremfor alt, Blodet koldt," formanede Mynheeren indtrængende ...

Han begyndte igjen at vandre frem og tilbage med Øinene hidsig følgende alt, — vogtende, speidende, som Løven paa Sprang.

„De maa kaste d e n," — sa' Janco, pegende paa Fiolinen, som Bølge Havsland holdt i Haanden efter en Læderrem.

„Kaste den? — min Stradivario! — Jeg har flydt

mange Gange i Nøden paa den," -- mumlede han næsten ømt. — — —

— — — — — — — — — — — — — — — — — —

— Miss Annie Rockland var hastet ud paa Dækket, — hun tænkte ikke paa sig eller sin haltende Gang, — gik der, stod der, — ventede og stirrede ...

Kom han ikke! — kom han ikke! — kanske løb han om i Forvirringen og ledte efter hende ...

Sekunderne voksede og blev til Minuter ...

Hvad havde hun ikke bygget for Luftslotte, — hvad havde hun ikke tænkt sig ved hans Side!

Hvad vilde det ikke blevet for et Liv! Hun havde set ind i Fremtiden som i et Undrenes Trylleb jerg.

Hun vilde været alt for ham, — gaat ind i hans Idéer og Tanker, — støttet ham, hjulpet ham. Den stort tænkende og stræbende Mand skulde faat virkeliggjort alle sine ædle Planer.

Og nu! — Nu Dødens Bud vældede sin Rædslens Bølge gjennem hendes Hjerte, var det bare h a m, h a m, hun omgav med sin Sorg.

— Han skulde ikke faa Lov til at leve og virke, — udføre alt dette store! —

De skulde visne, alle disse skjønne Drømme ..; afhugges denne Kraft ...

Kunde det være mulig? -- Det var saa blodigt, — saa blodigt ...

Saa ufatteligt, — meningsløst, — al denne stærke Livsfylde knust.

Ikke et Ord havde hun at sige ham til Trøst!

... De havde nu blot igjen at gaa over Dødens Bro sammen!

Hun fo'r pludselig til ...

Der var han ... Der stod han, — næsten jublede det i hende.

Han havde en Redningsbøie i Haanden og saa sig om til alle Sider med det hvasse, kloge,

Situationen beherskende Blik, som begreb, — opfattede alt.

Og nu stod han foran Umuligheden ...

Hun brast i en voldsom Graad, og styrtede hen til ham.

„Ketil Borg! Ketil Borg!" — raabte hun og klyngede sig vildt til ham.

„Vi maa nu dø sammen, — fik ikke leve! ...

Men Tak! Tak for alle de herlige Dage, herlige Stunder! — de har git Indhold til mit Liv."

Ketil Borg rystede utaalmodig paa Ho'det.

Han løste hende rolig og bestemt fra sig —

„Her er ikke Tid til Talemaader, — ikke Tid til Fjas ...

De maa ikke røre mig, ikke hænge Dem paa mig. Skal jeg i Farens Øieblik kunne redde mig, maa jeg være helt fri!"

Han slog ud med Armene, som han vilde ryste alt uvedkommende fra sig. —

„Jeg forsikkrer Dem, Miss Annie! Jeg kan med min bedste Villie ikke gjøre noget for Dem. Al Fornuft siger, at, selv for en uhindret er her kun liden Chance."

Miss Annie var veget tilbage.

Hun stod der, — hørte intet, forstod intet ...

Med ét faldt hun om med et hjerteskjærende Skrig.

„Stakkars Barn ... Stakkars Barn," — mumlede Ketil Borg bevæget.

Men, hvad vilde det nyttet at gaa tilbunds med hende? —

— — — — — — — — — — — — — — — — —

Hos Doktor Angell og Fru Arna slog det forfærdelige Budskab ned som Lynet.

De havde begge gaat saa stærkt optagne af deres egne Sorger. Og nu stod de foran dette altopslugende, Blodet stivnende Skimt af Tilværelsens Medusahoved!

— Doktoren traadte hastig ind i Kahytten efter at ha' været oppe for at overskue Situationen. Og Arna kastede sig isende af Rædsel ind til sin Mand ...

„Gud, min Gud, hvad gaar vi ind til? —

Og Isak! ... Isak!" — skreg hun.

Doktoren skjød hende mildt tilbage.

Hun slog Armene om hans Hals. — „Jon, Jon! Det blir sort, sort altsammen!"

Hun blev igjen skudt tilside med et — „Er der nu Tid —?"

Arna studsede og saa paa ham ...

„Naar jeg endda vidste, at Du havde været lykkelig, Jon," — lød det tungt.

Lykkelig! — mumlede Doktoren ... End ikke stillet mellem Himlen og Havets Afgrund, — end ikke d e r skal det lykkes at faa Sandheden frem! — gik det i ham, medens han i Fart samlede Reisetøi i en Rem ...

... Ikke med Dødens hule Øine i Udsigt, eller Sjøen skyllende vore kolde Skeletter —

Herude paa de tusind Favne Vand!

Holdt jeg et Forhør, — rettede et Spørgsmaal bare, — som forraadte, hvad jeg har gaat og tænkt ved Siden af hende i disse Aar! — jeg vilde møde et Blik af knusende Foragt, — se den Kjærlighed udslukket, som det er mit Liv at beholde ...

Aahaah, — stønnede han. Kommer ikke Havet snart! ...

Jeg længes. Jeg længes ...

„Isak, han har baade Far og Mor," — sang det ham for Ørene ...

— „Tag Kaaben paa Dig, Arna, — hurtig," skyndede han saa paa. „Jeg lægger Sjalet om Isak ...

De Brødstykker putter jeg i Kaabelommen, og her nogle Draaber til at varme Jer."

Hun forstod ikke; men adlød mekanisk.

— „Og den ogsaa," — han tog Guttens Kaabe ... „Du kan klæde den helt paa ham siden ...

Saa skynd Dig.

Slug det Æg der, Isak, — fort, fort!

Bind det lange Uldbælte baade om ham og Dig, saa har Du lettere for at holde ham ...

Jeg tar Gutten, indtil I skal over i Baaden."

Han fattede Hustruen med den anden Haand og vilde ile ud af Kahytten.

„Over i Baaden, vi? — Isak og jeg? uden Dig?" — udstødte Arna.

„Snak nu ikke, blot kom afsted! Her er ingen Tid at spilde. Gjør, som jeg siger."

„Nei, Du, — Isak og jeg blir her hos Dig," — sa' hun fast.

Doktoren var alt i Døren med Barnet:

„Under Omstændigheder, som disse, har Du intet Valg," — lød det.

„Hvad siger Du? Hvad mener Du?" — raabte hun forfærdet og trak ham tilbage. —

„Du har saalænge gaat bare med Dig og dit ... Nu maa Du tænke paa mig og Isak," — udbrast hun lidenskabelig. — „Lad os nu tales ved. Nu maa det vel engang være Tid! ...

Forstaa da, Jon, at det for mig blot vilde være en anden Maade at dø paa!" — Stemmen dirrede og Øinene glødede.

„Du er ung og har nok at leve for," — afbrød Doktoren kort ... „Isak er en stærk og kjæk Gut. — Og, Arna, — Foltmar!" — kom det fra hans sammenbidte Læber. „Du véd, han aldrig vil svigte Jer. Ham er Du sikker paa."

„Aa, Gud, Jon! — Aa, Gud, — hvad har Foltmar og alle Vennerne at sige nu!"

Hun vred trøstesløs Hænderne ....

„Det er da vel Du og jeg og Isak, som hører sammen?

Ikke sandt, Isak? Ikke sandt!" — græd hun, —

„Du vil være med din Far og mig? ... Du vil ikke opdrages i Leg og Fornøielser af snille Venner ... Du vil være din Fars Gut ...

Spørg ham, Du, hvorfor vi ikke mere er noget for ham? — Du og jeg, Isak. Det er, som vi er blevet bange for ham. Han ser paa os, saa vi blir angst, — som hele Mørket sad der ...

Aah, naar han vidste, hvorledes en Solstraale fra min forrige Jon kan fylde mig med Jubel!

Var den hele vor Lykke værd, denne Ærgjerrigheden, Jon? — Jeg spør' rigtig," — vendte hun sig fortvilet til ham ...

„Lad mig nu i de faa Minuter, vi har igjen, faa være hos Dig, — klynge mig til Dig, — føle det som i gamle Dage!" — bad hun ...

„Og nu, vi har faat Bud om en anden Reise. — — Kanhænde ... Kan hænde ... er det det bedste" ...

Det var som Haardheden i Doktorens Ansigt tøde op og gav Plads for et forunderligt vakkert Udtryk ...

„Nu har jeg Dig endelig," — lød det sagte. — „Og jeg kunde tvile paa Dig — —?"

„Tvile? Tvile paa mig, Jon? — Tvile paa hvad?"

— „Kom hid, Du lille forurettede!" — hviskede Doktoren ...

„Min Søn! — Vor Søn!

Naar vi nu dør, Arna, saa skal ikke Kjæden briste."

— — — — — — — — — — — — — — — —

Taagen var kjendelig lettet, Horizonten udvidet.

Man saa Baade ro udover pakkende fulde af Kvinder og Børn, som jamrede og græd og vinkede.

Paa Toften midt i Storbaaden, som nu støtte fra, sad Wangensten, hvorledes han nu var kommet der.

Energisk og bestemt tog han selvsagt Ledelsen,

udpegede Pladser og arrangerede. Han var straks opfattet som en Ordenens kraftige Støtte midt i Forvirringen, — om end dumpet ned fra Himmelen ...

„Gjensidig Hjælp, — Frelsen! ... Uenighed og Splid sætter tilbunds!" — tordnede han gjennem Larmen. — —

— Et Par Baade laa alt langt ude og vuggede paa Aarerne ...

Paa Dækkene irrede der Mennesker om uden at have mere Sans for hinanden end Lemmer paa et Galehospital, — hver blot inde i sin egen Angst ...

Der gjordes stadig famlende Bevægelser med Haanden op mod Uhrlommen. Men Armen faldt ned igjen. Man vovede ikke at se paa Klokken, følte det, som Hjertet kunde stanse ved Synet af Viseren.

En Hob af første Pladses Passagerer havde tyet hen til Damperens Forende som det Tilflugtssted, de mente bød de bedste Chancer, medens endnu flere fra tredie, ledet af samme Betragtning, havde besat Agterskibet og stod der tæt sammenstuvede.

— Paa en Bænk ved Rælingen sad Mathias Wiig og Ellen Brandt Haand i Haand.

De var resignerede og blege, — der vankede ikke mange Ord.

„Vi er forundt en halv Time til at leve vor Lykke i," — sa' han bevæget.

„Det kommer ikke an paa Længden, Mathias. Men paa, hvad vi kan ha' at huske tilbage paa, naar vi er derover."

„Aa, det er ondt er det, Ellen!" — han trykkede hendes Haand mod sin svedige Pande. — „Et Liv som mit, — Ruin paa alle Kanter!"

„Men saa er vi ogsaa vakte for mere end andre, som ikke har havt v o r Strid ... Jeg tænker, der kan ligge nogetslags Lykke opgjemt til os ...

Jeg har ofte tænkt, at det at kunne dø engang sammen med Dig, Mathias, var det kjæreste, jeg kunde ønske. — Jeg kunde ikke leve med Dig; men dø med Dig, kan jeg ... Jeg vil holde i Dig, til alt er gjennemstridt. Vær ikke ræd, Mathias, Du mit syge Barn!"

„Og Ellen! — jeg slipper ikke Dig, véd Du, før mine Arme slides af."

„Nei Mathias, jeg véd, Du slipper aldrig mig, saalænge der ikke fyldes Brændevin i Havet."

... „Retnu brager det," — sa' han og tog til Uhret; men lod Haanden falde igjen.

Hun søgte op til hans Bryst, og han trykkede hende til sig.

De lukkede Øinene, — af og til med et sagte Ord eller Udbrud.

Med Bevidstheden halvt inde i Evigheden, mødtes de med Ord fra deres Ungdomstid, mindende, vare, næsten sky.

De var igjen forenede ...

Han kunde igjen trykke Panden mod hendes varme Hænder, saa hans Øine lukkedes ...

Men Døden lod sig ikke neddysse. — Medens han hvilte i sin Lykke, tog den sine angste Greb i hans Nerver.

Pludselig hørte han et dumpt revnende Brag, og Skrig, Raab fra hundreder af Stemmer.

Det blev som svimmelt.

Havet steg med grønne Mure høiere og høiere ...

Agterskibet reiste sig paa Kant, medens Forenden grov sig under. —

Alt blev bare sydende hvidt Perleskum ...

Damperen sugedes og svingede ned i Sluget, som i en hvirvlende Tragt.

Han greb om Ellen —

„Nu, — nu" —

„Mathias," — raabte Ellen. — „Hør!" ...

... De samme stærke Raab; — men som af Glæde, — som af Jubel ...

Raabene voksede, forplantede sig.

Mathias Wiig greb sit Uhr. —

„Et Kvarter over fire, — et Kvarter over Tiden!"

— — Chefen heldede sig ud over Kommandobroen og vinkede, og af Skibsofficererne gjentoges det paa forskjellige Kanter: —

„Faren er over! — Al Fare over!" ...

Kulrummene var gjennemgaat og undersøgt: — Ingen Helvedesmaskine, — ingen Sprængbombe, — intet Uhr.

Der var ikke fundet andet mellem Kullene end en Trækasse med nogle smaa Tøndestave, Staaltraadvirrer, og en Pakke med ganske almindelig Bomuld, — ikke Skydebomuld!

Kassen havde ligget et Par Armslængder indenfor det Sted, hvor den døde Mand var blevet fundet.

Det havde nærmest set ud som en halvfærdig Fældeindretning for Skibsrotter, forklarede en af de frivillige Fyrbødere, — „svært lidet at sætte et saa stort Fartøi paa Ende for!" — mumlede han.

Og nu kom Skibslægen hastende op og foreviste en ulden Buserul, som den afdøde havde baaret. Den var mærket med indsyede Forbogstaver, — Navnet paa det bekjendte Galehospital i Byen, de forlod.

Manden havde altsaa været sindssyg! —

— — — Mathias Wiig havde helt og fuldt levet sig ind i den Tanke, at han og Ellen skulde gaa i Døden sammen, — at det skulde være slut.

Og nu stod han foran Hverdagene igjen! ... Hun skulde ned til sine Pligter ... som igaar.

Og han? —

... „Ja saa langt rak det, Ellen," sukkede han bittert ... „Der faldt en Slump Lykke ogsaa ind i

vor søndrede, vindusløse Hytte. — Imorgen skal vi drage hver sin ensomme Vei."

„En Slump Lykke! — Nei, Mathias, — nu skal vi bygge videre sammen, bygge og reparere. Jeg saa noget idag, medens vi ventede paa den grønne Bølge, — hvad det vil sige ikke at have nogens Øine at se ind i, — ingen at sige det til, at Du, Mathias, alligevel er den eneste i Verden, der kan tænde Glæden op i mig, og den eneste, jeg kan græde Øinene ud for!"

„Du vilde, — Du turde" ... Han saa hende prøvende ind i Øinene, — „af dit Kjærligheds Hav —?

Ellen," — sa' han, — „dette har jeg endnu ikke Evne til at fatte ... Men jeg skal sige Dig, jeg tror, — tror nu, — at Du kan reise Mathias Wiig." — — — — — — — — — — — — — — — —
— — — — — — — — — — — — — — — — —

— Damperen dækkede sig med Flag.

Der signaliseredes til Baadene ...

Og derude begyndte man efterhaanden at fatte ...

Efter nogle forsigtige Aareslag roedes med ét kraftigere og kraftigere ind mod Skibet, der laa for stoppet Fart.

Mænd og Fædre vinkede beroligende fra Rælingen ud til sine kjære. Og nede fra Baadene strakte Hustruer og Mødre grædende og bevægede deres Børn op imod dem.

Ved Faldrebstrappen var der Gjensynsscener gribende og overvældende, som om man havde fundet hinanden igjen efter Aar.

Og saa Udredninger og Forklaringer ...

— Oppe paa Dækket mødte man hinanden med Taushed, — som man ikke vilde bryde Helligfreden.

Der laa som en Skorpe endnu over Ansigterne af Dagens Angst. Alvoret havde taget et dybt Greb,

og Nerverne kunde ikke saa snart stemme sig om ... Forandringen var for voldsom, — selv over til Lykken.

Sindene havde gaat igjennem en Krise. Dagens Oplevelser pegte med streng Finger ind i det fremmede, ukjendte, — bag Jernteppet.

... Mange, mange forsvandt i sine Kahytter. — —

— Opvarternes Hærskare fo'r om for at bringe alt i Orden og Gjænge igjen, og i Restaurationerne var der anstrengt Liv og Travlhed. Det gjaldt at faa Dagens Hovedmaaltid, Dineren, istand til rette Tid ...

Der kom Ordre paa Ordre fra Kahytter og Kabiner om at faa sig serveret privat ...

— Damperen pløiede igjen for fuld Fart.

Elektriciteten straalte op i alle Rum, paa alle Kanter af Skibet, og speilte det som et Fepalads i Bølgerne.

NIENDE DAG.

Nymaanen jog og skyndte sig mellem drivende Skyer, svandt og viste sig, rev af og til Lysflænger op med et af de korte Horn.

Bag Mørkets Forhæng steg Bølgerne som Bjerge og sank de som Dale under den vældige Dampers kløvende Fart.

Baadene hang igjen oppe i Daviderne og dirrede sammen med Skibets Jernlegeme.

De mægtige Maskiner arbeidede og udsendte fra sine Skorstene svære Røgsøiler.

De satte Vagter vandrede tause om i Natten. Kun nede fra Ildstederne lød der Larm af Jerndøre, der aabnedes og sloges igjen, — af Jernstænger og Skufler og Ildragere, som klirrede.

To, tre Skibsofficerer holdt oppe ved Karthuset gjennem Natkikkerten Øie med de fjerne Lys fra andre Fartøier.

— Og nedenunder reagerede Dagens Spænding i Nerverne efter den første trætte Søvn, og malede Drømmene sine brogede Efterbilleder.

... Man trængte og pressede igjen paa i dødelig Angst efter at slippe ned i Baadene.

Man var lykkelig kommet der og raabte ude af sig paa, at man maatte sætte fra, sætte fra, — ellers gik de i Luften ... Men Aarerne forblev urørlige ... Baaden kunde ikke komme løs ...

Mødre stred og stred for at naa hen til Fald-

rebet, hvor de langede deres Børn ned, — men kunde ikke flytte en Fod!

Med Rædslen i Blodet sprang man pludselig op af Køien og ud i Gangene for at forvisse sig, — eller blev staaende i Lugardøren.

Der duftede af Nafta og beroligende Draaber.

... Mange, mange havde i Angstens Stund udtalt og forraadt, hvad de nu vilde givet meget til for at vide usagt, og laa der og rugede.

— — Der oprandt en lys straalende Morgen med frisk Bør i Seilene og et glittrende Hav.

Paa Dækket vrimlede der af Mennesker ...

Man følte sig nu som i et andet Luftlag. Gaarsdagens Hændelser var trængt tilbage for Omsorgerne og Spændingen ved den forestaaende Ankomst til Amerika.

Alt i alt havde det jo været en lykkelig Overfart, — ikke uden Oplevelse ...

Janco gik og gned Hænderne. —

Alle Udsigter til at ligge i New-Yorks Dok i Eftermiddag engang ... Koncerten iorden!

„Gratulerer med den gode Chance," — kom Bølge Havsland hilsende. „Jeg siger det, medens vi endnu er her ombord og Mennesker. Siden bli'r vi de gamle Umennesker igjen."

„For Angst, jeg har udstaat," — udbrød Janco.

„Ja, — en fæl Dag igaar," — bekræftede Havsland.

„Igaar!? — Jeg tænker paa Koncerten, jeg, — om den var glippet for mig, — alle mine Beregninger, — hele Turnéen, som var fastsat i de forskjellige Byer ved Dag og Dato, — forrykket. — — — Bomben ja!" — nikkede han, — „det var et Nummer!" — —

— „Sig mig, Hr. Tituf," — henvendte Havsland sig til ham, — „hvorfor har De gaat her og spillet Mynheer?"

„Jeg har betalt min Plads!" — sa han med

Aplomb. — „Har man først tjent sig op en Kapital, vil man ogsaa ha noget for den. —

Jeg skal si' Dem," — kom det fortrolig, — „jeg kunde ikke gaa som Klown her paa første ... Nu farer jeg over til mit Hjemland, Amerika, — har sat mine Penge i et Cirkusforetagende der. Selskabet venter blot paa mig og de to kostbare Blodsheste til Direktørens Skoleridt for at starte.

Ellers," — kræmtede han, med et hastigt Blik og en stor Fagte, — „er det mig en uskaterlig Glæde, at ha' gjort to saa berømte Kunstneres Bekjendtskab, tilmed i en prekær Stund, hvori vi saa at sige stod parate til sammen at gjøre Badutspranget over i den anden Verden ... Og, om D'Herrer skulde behage at beære vor Aabningsforestilling med Deres Nærværelse, vilde det blive en kolossal Reklame, — Deres verdensberømte Navne med meterlange Bogstaver i Transparent paa Plakaterne!" — Han spærrede Øinene op, som han saa det i Aanden. — — —

— — — — — — — — — — — — — — — — — — — —

— Frøken Morland kom med sin Gunnar ved Haanden og Pelsværkskappen over Armen for at levere den tilbage.

Efter igaar at have brudt med alle Hensyn, havde hun ikke tabt noget af sin Freidighed. Hendes ellers urolige, nervøse Væsen havde vundet en vis fast Ro, der kunde minde om én, som i Stilhed bar paa en Mission.

Hun saa Brunkappen tasse travlt omkring med en Opvarter efter sig, der bar paa nogle Reisevæsker og et Paraplyhylster ...,

Han ordnede sine Effekter, satte Mærker paa, knappede Remmer og laasede.

Opvarteren fik sine Drikkepenge. Og nu kom han hen imod dem: —

„Jeg skal ned til Stegheden i Indien. Kan De sige mig, hvad jeg skal med Foerværk der?" — ind-

vendte han, som hun vilde gi' ham Kappen. „Her staar De foran Vinteren og en amerikansk Kulde. Behold den og pak den om Barnet.

Ja, nu er alt pakket og færdigt ...

Min Adresse — Benares poste restante. Giv mig saa Deres, naar De faar nogen" ...

Han tog op Uhret. — „Endnu langt igjen til Dejeuneren!

... Man gaar til San Francisco. Man gaar til Jokohama ... løser saa Billet til Benares. Og naar man vel er der —!?" ...

Han traskede trist henover.

— — — — — — — — — — — — — — — — — —

— Grip og Mary Johnson vandrede derude i den varme solfyldte Morgen, dybt optagne af alt, hvad de havde at sige og betro hinanden.

De var henne hos Abekatten, deres Lykkes egentlige Smed, for at sige Farvel.

Den gjorde til deres Ære Kulbøtter og Kast og lange Hop, efterat have sturet og frosset og siddet huttrende og bidsk bortgjemt i en Krog disse sidste Par Dage.

Og nu skulde de altsaa hjem til Chicago! —

Og — aa, — hvor Mary frydede sig ved Tanken paa at præsentere Grip for Anton Wedekin.

Det blev noget andet at komme med end den fiffige Stokken, som hun knækkede, fordi denne „Sortsnuden" saa og stirrede slig paa hende, — rent ud passede hende op, — forlød det skøieragtigt.

Jo, Anton skulde da kige og se med det ene Øiet sit! ...

— Far og Mor gik midt i Idyllen og nød det smukke Par og glædede sig over, at der igjen skulde komme en Gren af Landsmandsskabet ind i Slægten.

— — — — — — — — — — — — — — — — — —

— — — — — — — — — — — — — — — — — —

Agenten for the Mutual var ikke kommet tilsyne siden Gaarsdagens Begivenheder.

Men nu udpaa Eftermiddagen viste Thor Wangenstens destingverede Skikkelse sig.

Han kastede et orienterende omsigskuende Blik udover Dækket, løftede Hatten, let hilsende nogle kjendte Ansigter, og stansede uvanlig venskabelig ved Mathias Wiig.

„The Mutual har gjort udmærkede Affærer paa denne Tur, — paa al den Angsten!" — smilte han fortrolig. „Det er den store Hemmelighed, skal jeg sige Dig, at der er saa fuldt af Kujoner og rædde Mennesker i Verden. Man maa ta' sine Dispositioner efter det Faktum.

Stillingen var kort og koldt den, at, gik vi tilbunds, saa stod Selskabets tegnede Policer ikke op igjen før paa Dommedag. Tænk alle de forurettede Familier! ... Og derfor — i al Retfærdigheds Navn maatte jeg se til at redde mig, — og Papirerne, skjønner Du. —

Man tjener ikke sin Idé med en Løgn!

Og nu skilles vore Veie, Mathias! — Havde Du ta't en Kammerats Hjælp!" — endte han vægtig med oprakt Pegefinger.

„Ja min Kurs gaar nu til Boston," — sa Mathias Wiig. „Jeg vil prøve at slaa ind paa min gamle videnskabelige Vei igjen" ...

— — — — — — — — — — — — — — — — — —

— — — — — — — — — — — — — — — — — —

— Efter i Dødsangstens Stund at være afvist af Ketil Borg, kom Miss Annie Rockland endelig saavidt til sig selv, at hun vaklede hen til sine Forældres Kahyt; — stum med udtryksløse Øine, som en Søvngjængerske!

Der var ikke Svar, der var ikke Lyd i hende.

Det var Angsten, — mente de, — den, de selv sad bundne i.

Annie kastede sig ned og laa og vred sig ...

„Hun er fra sig af Skræk," — yttrede Mrs. Rockland ... „saa slipper Barnet at vide af det, naar Slaget kommer."

De fandt en Lise, et Øiebliks Bortleden af deres egen Panik, ved at sysle om hende, — faa hende op paa Sofaen og lade hendes Hoved hvile paa Moderens Fang.

Den svagelige Skikkelse laa der som et knækket Siv ... Ikke en Lyd ...

— De forfærdelige Ængstelsens Minuter gik over, og man begyndte at samle sig, komme til Liv igjen ...

Men for Miss Annie blev der ingen Forandring.

Det saa ud som et Nerveanfald, mente Lægen. Det maatte have sin Tid.

Annie var bragt tilsengs.

Der laa hun fremdeles udover Aftenen, uhyggelig tyst med Smertens Drag i det blege Ansigt.

Moderen tog Haab af, at hun nu af og til klemte hendes Haand, mente, det var Tegn til, at Krisen kunde være ved en Vending.

I Kahytten havde de helt neddæmpet Lyset for Natten og lagt sig paa sine Køier ...

Der hørtes kun af og til et kvalt Suk eller et Støn fra Annie, og de begyndte at faa en Tro paa, at det kunde føre til en befriende Slummer.

De laa der trætte efter Dagens Spænding og Begivenheder med Søvnen dæmrende i Øinene.

„Saa Du?" — raabte Mr. Rockland pludselig og reiste sig forfærdet. —

Annies hvide Skikkelse listede gjennem den skumre Kahyt ...

Med Lynets Hurtighed var han efter hende —

Hun stod alt borte ved Rælingen, da han naade hende og fik Greb i hendes Klæder.

Han tog hende vildt betaget i sine Arme og bar hende tilbage til hendes Køie igjen ...

Der lød tunge Støn, kvalte Suk.

Omsider faldt hun hen i en Hulken.

Og noget efter vinkede Mrs. Rockland til sin Mand, at hun sov.

Hun laa der som et indslumret Barn ...

Aandedragene blev efterhaanden dybere og roligere. Nu og da vak hun nervøst til.

— Det blev langt ud paa Formiddagen den næste Dag, da Annie vaagnede.

Hun laa taus med store Øine og stirrede foran sig.

Saa randt der en Taare — en stor og tung, der havde fyldt Øinene, eftersom Billedet fra Gaarsdagen steg frem for hende. —

Og saa én og saa én, — hastig efter hinanden strømmende i rigelig Overflod, saa Ansigtet badedes i Graad.

Hun fældte de unge Aars hjertesvidende, grænsesløs fortvilede Taarer, — som Livets Illusioner randt væk, dryp i dryp, — sluknede ...

Hun græd ud sin Ungdoms første og eneste Kjærlighed!

— — — — — — — — — — — — — — — — — —

— Ketil Borg havde den hele Dag ikke vist sig paa Dækket.

Han havde sine Sager at ordne og sin glemte Korrespondance for Linien at tænke paa.

Han tog Klædningsstykker — og han lagde dem fra sig igjen, — faldt gjentagende hen i at sidde fordybet i Betragtninger og stirre ned i den tomme Kuffertbund ...

Han havde sin Arbeiderbolig og sit stolte Herresæde, — en hel stor sprungen tusindfarvet Sæbeboble for Øinene og maatte nu rive ned den hele Bygning, — rive den ud Spiger for Spiger, Bord for Bord, Planke for Planke, Bjælke for Bjælke ...

Der var gaat en rasende Orkan over det hele!

Fossen skummede fremdeles i sin vilde Skjønhed. Men drog ikke længere ham op til Millionens Tind, — tordnede nu tomt hen i Unytten. Den drev ikke saameget som et Kværnhus, — han, som havde tænkt at male Guld der!.

Alle de store Foretagender og Anlæg, — der var bare Sand og Grus igjen, gammel Vold, hvori der ikke var gjort et Spadestik ...

Fabrikbygningerne, som hans Sjæl havde tændt op med elektrisk Belysning. Landskabet, Egnen, han paa modern Vis gjennem Kapitalen skúlde behersket, socialt som økonomisk ...

Herrefølelsens og Magtens usynlige Krone, han vilde have baaret, residerende i det mægtige, af Speilruder skinnende Slot midt paa Volden — med Fjeldsiden til at salutere fra og Toppen til at vise Verden langt udover Sund og Hav, hvor Ketil Borg bode —

Alt — alt — væk! — sunket i Havet med Millionen, som igaar gik tilbunds.

Det var en Trang i ham nu ligesom at gjennemgaa alt, hvad han havde tænkt og ment med at reise Vækst og Liv af Mr. Rocklands Kapitaler, før han kom til at sidde som bare Ketil Borg, Ingeniøren og Sportsmanden igjen.

Han maatte indrømme sig selv Tid til at dale ...

Han maatte ligesom ta' sig Ferier, før han sad i Grusbakken igjen, og i al Tarvelighed var nødt til at skrive ned en Korrespondance.

Den gamle Ketil Borg havde simpelthen ikke Raad til at sørge, — havde endog nu at angre, økomisk angre, de flotte Cigarer, han havde budt Mr. Rockland, og stirre i Kuffertbunden, medens Situationen tegnede sig som en vigende Taage alt klarere for hans Opgjør.

Men egentlig, — hvad havde han gjort? Som

Sagen forelaa var der bevislig ikke Chance, ikke Haab for én Person, — end sige for to.

Ja, havde vi været gifte saa, — da havde det været den simple Pligt at dele Skjæbne med hende, om hun saa havde været en Pulverheks ...

Men som det forelaa? — Man maatte kunne staa i Mr. Rocklands egen Stue og demonstrere det ...

Og alligevel, — — Forklaring umulig!

„Satan!" — Han fo'r op og stampede i Gulvet — Et svartere Uheld! —

... Intet andet at gjøre, end at gaa lige hen og løse Returbillet.

— — — — — — — — — — — — — — — — —

— — — — — — — — — — — — — — — — —

— Lille Isak havde gjort en ny Opdagelse, — den, at en saadan Far kunde være en hyggelig Mand!

Før var det altid: Mor, Mor, — nu lød det den ganske Dag: Far, Far ... Han holdt ham i Haanden, hvor han gik.

Ikke det mindste bange for ham mere. Det var som en ny Kammerat, han havde faat! ...

Paa hver sin Side af den endnu ulaasede Kuffert sad Doktoren og hans Hustru og delibererede. Af og til maatte han finde sig i, at Isak kløv op paa Stolen bag ham og tog Plads med begge Ben om hans Nakke ...

... „Du vilde paa det Vis kaste alle dine Planer!" — udbrød Arna betuttet. „Du taler, som Du kunde ville ta' direkte Billet hjem igjen!"

„Jeg er ikke saa langt fra det, ja," — sa' Doktoren lunt.

„Saadan at lægge med store Pas ud i Videnskaben! — Det er lidt for — jeg havde nær sagt, — for lidenskabelig anlagt. Min Tørst efter at løse Gaader er ialfald svalet af. — Og saa, Du, — lade Gutten saadan slænge omkring, — jeg har faat mine Betænkeligheder, om det er forsvarligt ...

Sagen stiller sig lidt efter lidt anderledes for mig. Jeg vilde være fornøiet med for Eksempel et Aars Ophold i en af Europas Hovedstæder."

Arna stirrede forbauset paa ham. Hendes levende Øine ledte og søgte ind i hans, stedse dybere og mere forskende; — med et stedse mere raadvildt Udtryk ...

„Nei, dette forstaar jeg ikke!" — udbrast hun, — „medmindre Du gjemmer noget for mig."

Doktoren tog som i Tanker hendes Haand og kyssede den gjentagende: —

„Jeg skal sige Dig noget, Arna! — Jeg skal betro Dig noget ... Gjøre Dig en Bekjendelse," — kom det nølende, som om det kostede ham haardt. — „Jeg har lidt af en fiks Idé, — en Galskab ... Det har gjældt Dig. Jeg har ikke havt fuld Tillid til Dig, — havt Tvil ... Og jeg vilde hellere miste mit Liv, end tabe noget af Dig!"

„Mig, — mig? Det skulde være for min Skyld, Du har gaat i alle disse Tanker, — i dette forfærdelige Humør!"

„Jeg kan berolige Dig med, at det aldrig vil komme igjen. — Sygdommen er forbi," — sa' han dæmpet, næsten ydmygt.

Arna blev pludselig høit rød ...

„Nu begynder jeg at forstaa ...!"

Hun lagde begge Hænder paa hans: —

„Jon, Jon, — Du er den dummeste af alle Mandfolk!"

Man befandt sig ved Indseilingen til New-York, — havde Sandy-Hooks to endnu utændte Fyrtaarne bag sig.

Fra det rullende Hav gled Damperen pludselig ind i den ved en Gruppe af Øer imod Oceanets Bølger og Storme helt beskyttede Bai.

Kysten og Indløbet med dets Krans af herlige Høie, Bebyggelser, Menneskeliv og Vrimmel af Fartøier, allesteds til og fra i Verdenstraden, ligesom allerede jagede forbi Blikket med amerikansk Jernbane-Il.

— Om en knap Time stoppede den arbeidende Maskine, og laa Fartøiet for slukkede Skorstene, stanset Propel, — og tømt for Passagerer, Indvandrere og Gods.

Tretten hundrede Emigranter vilde være myldret ud, — for at siles gjennem Told- og Sundhedspoliti; og en Mængde af dem villieløse føres af Agenter for at befordres videre med de respektive Jernbaner, — Træer med oprykket Rod, som skulde omplantes og fæstes i den fremmede Jord, der havde fortryllet og bygget sine Lykkedrømme ind i deres Indbildningskraft, — Fata-Morganaer, der nu skulde betrædes med faste Fødder!

— Den kolossale Frihedsstøtte hilste dem med Faklen i den løftede Haand, idet den i Skumringen begyndte at udsende sit uhyre Lysvæld over Hav og Land.

— — Paa Dækkene myldrede der frem Passagerer med deres Haandkufferter og Reisetøi ...

Et Menneskehav af Emigranter stod tæt i tæt ved deres Eiendele, vogtende paa, hvad der nu vilde ske. Man havde vovet sin Skjæbne ind i det ubekjendte, nu skulde det vise sig —!

Luften var fuld af Raab, Ordveksel paa de forskjelligste Tungemaal.

... Der sloges halv Fart. Man var naa'd ind paa den indre Havn.

Elektriske Blus blinkede fra Kaier og Dokker og tændte efterhaanden sit Lyshav indover den vældige Stad.

Forventningsfulde, spændte Ansigter stirrede fra Rælingen, — en liden Verden af Skjæbner, der nu skulde fortsætte deres Spind ad forskjellige Veie. —

Der ringede og klang Stoppesignaler fra Kommandobrettet ned til Maskinen.

Damprøret susede ... Varme Vanddraaber regnede ...

ERIK LIE:

BIBLIOGRAFISKE OPLYSNINGER

TIL

JONAS LIE'S SAMLEDE VÆRKER

FORORD.

Da Udgivelsen af Jonas Lies Samlede Værker blev besluttet, blev det tillige bestemt, at de skulde ledsages af kortfattede bibliografiske Noter af Undertegnede. Af Hensyn til den mig tilstaaede Plads har jeg i flere Retninger maattet begrænse mit Stof. Saaledes har jeg for „Digtenes" Vedkommende troet at kunne undlade at gjennemgaa deres Historie enkeltvis — det vilde føre for langt — ligesom jeg i Noterne vedrørende de senere Aars Værker har foretaget adskillige Forkortelser bl. a. ved under „Anmeldelser og Omtaler" at henvise til den samlede nordiske Presse i Tiden for vedkommende Bogs Fremkomst. Til Gjengjæld har jeg vedføiet en Fortegnelse over Bøger, Afhandlinger og Artikler, der — foruden Recensioner over de enkelte Værker — tillige giver Bidrag til Jonas Lies Karakteristik som Digter.

Til Udarbeidelsen er I. B. Halvorsens „Forfatter-Leksikon", 1814—1880, delvis benyttet.

Erik Lie.

DEN FREMSYNTE

Den Fremsynte.

er skrevet i Kristiania 1870. „Mellem to Pianoer", fortæller Arne Garborg i sin Monografi over Jonas Lie. „I Værelset paa den ene Side sad hans Svigerinde Ida Lie og informerede, og i Værelset paa den anden Side sad hans Svigerinde Erika Lie og øvede; men ingenting bed paa ham; han havde „Hoved som en Smed"." — Om Bogens Oprindelse fortæller Digteren: Han vidste, at han vilde skrive noget fra Nordland; han droges mod nogetslags Emne fra disse eventyrlige Egne, hvorfra han havde saa mange Barndomsminder, og som dengang laa som et af Literaturen endnu saagodtsom uopdaget, underlig mystisk, arktisk Strøg. Hver Eftermiddag, naar han sammen med sin Hustru gik Tur til eller fra Skøiteisen, fæstedes hans Blik ved et ensomt Vindue oppe paa en Husmur i Voldgaden. Mere og mere kom dette Vindue til at beskjæftige hans Fantasi. Hvem boede der? Hvem tændte Lampen derinde? Hvad kunde det være for en Historie om Ensomhed og Skibbrud, som kanske nu digtede sit sidste Kapitel bag disse tarvelige Gardiner? ... Tilsidst var den Mand, som sandsynligvis ikke boede der, blet til „Den Fremsynte" — til David Holst.

Da Bogen var færdig, læste Digteren den op for sin Hustru. „Men min Tilhørerske forblev taus," fortæller han i et Brev (trykt i *Samtiden,* Nov. 1893). „Det var nok saa langt at læse og mange Nordlandseventyr at vade ud i og igjennem, som siden blev bortskaarne. Jeg ventede og ventede, og for mit Vedkommende steg Spændingen ubetinget paa Virkningen. ... Da jeg saa naaede til den Scene, hvor Susanne dør, — kommer bort under Baaden, — reiste hun sig pludselig med et forunderlig lykkeligt Skjær i Øinene og udbrød: „Men dette er jo stort!" Paa det Ord holdt vi den Eftermiddag vor Fest under Træerne i Slotsparken, — sikkre som Børn, endda vi efter menneskelig Regning var tilkomne Folk paa syv og tredve — —. Min Hustru fik straks afklippet en hel Paginarække med tyngende Nordlandsbeskrivelser og Eventyr. Og et Par Aftener efter — saa omtrent den sidste Dag i November — bad vi Bjørnstjerne Bjørnson ned til os for at høre Fortællingen oplæst, — og skrev han selvsamme Aften ned til Hegel og kaldte den en Maage, som vilde flyve ud over Skandinavien ... ..."

Udgaver og Oversættelser:

Norsk. *Den Fremsynte eller Billeder fra Nordland* er udkommet i *11 Oplag i tilsammen 18500 Ekspl.* — 1 Opl. udkom i Dec. 1870., Kbh., 8° 143 S. — 2 Opl., Kbh., Jan. 1871. — 3 Opl., Kbh., Juli 1871. — 4 Opl., Kbh., 1873. — 5 Opl., Kbh., 1875. — 6 Opl., Kbh., 1877. — 7 Opl., Kbh., 1882. — 8 Opl., Kbh., 1889. — 9 Opl., Kbh., 1896. — 10 Opl., Kbh., 1901. — 11 Opl., Kbh., 1903.

Svensk. *Visionären eller Bilder från Nordlanden.* Öfvers., Stockh., 1871.

Visionären eller Bilder från Nordland i „Samlade berättelser". Af författaren autoriserad ock med särskildt förord försed öfversättning. [Med förf:s porträt.] Stockh., 1877.

Aaveiden näkijä eli kuvauksia Nordlandista. Suom. Hj. Hietala. Jyväskylässä. 1877. Finsk.

Der Geisterseher. Bilder aus Nordland (Norwegen). Aus dem Norwegischen übersetzt, mit Vorwort und Biographie versehen von Emil J. Jonas. Mit dem Bildniss des Verfassers. Berlin, 1876. Tysk.

Samme Oversættelse fremkom i *Pädagogische Rundschau,* Berlin, 1875.

Der Hellseher oder Bilder aus Norwegen. Aus dem Norwegischen von Wilhelm Lange. Leipzig, 1882. *(Reclams Univ.-Bibl.* No. 1540.)

Der Hellseher oder Bilder aus Nordland. Aus dem Norw. von Otto Jiriczek. Halle a. S. [1892.] *(Bibl. d. Gesamt-Litt. d. In- u. Ausl.* No. 549.)

Eventyret om „Elias og Draugen", der som alle i „Den Fremsynte" indeholdte Eventyr er originalt fra Digterens Side, er af den tyske Forfatter *Dr. Philipp Schweitzer* uden videre benyttet som Grundlag for en Novelle *Lars Bjoern,* Stuttgart, 1878. Ligeledes er Nordlandskapitlet i „Den Fremsynte" af Dr. Philips Turistbureau i 1889 udsendt i en Mangfoldighed af Ekspl. som Bilag til de største tyske Blade. Samme Kapitel er ogsaa indtaget i forskjellige Oplag af Emil Jonas' Reisehaandbog over Norge.

Visionary; or, Pictures from Nordland. Transl. Jessie Muir. London, 1893. Engelsk.

En engelsk Oversættelse stod i *Chicago Weekly,* 1888.

Le Visionaire i Pariserbladet *Le Globe,* 1881. Fransk.

Hollandsk. *De zieners of Beelden uit Noordland.* Naar den zesden noorschen druk door J. Louise van der Goes. Haarlem, 1881.

Bøhmisk. En bøhmisk Oversættelse omtales i „Politiken" 1887 No. 81, men kjendes ikke af nærværende Udgiver.

Af Anmeldelser og Omtaler:

Norske. Aftenbl., 1870, No. 290 (Fr. Bætzmann). Dgbl., s. A., No. 296. Skill. Mag., s. A., S. 809 (I. B. Halvorsen). Thj. Stiftsavis, 1871, No. 76. Arne Garborg: Jonas Lie. Kra., 1893, S. 146—159. John Paulsen: Mine Erindringer. Kbh., 1900, S. 155. Verd. Gang No. 280, 1902 (Hj. Christensen). Gerh. Gran: Jonas Lie i Nord. Tidsk., 1903, S. 159—162. Bjørnstj. Bjørnson i Kringsjaa, 30 April 1896, i Forum (New-York) og Die Zukunft (Berlin), Mai s. A. Gerh. Gran i Norge i det 19 Aarh., H. 41, S. 332.

Danske. Dag. Nyh., 1870, No. 350 (Vilh. Møller). Fædrel., s. A., No. 294 (C. Ploug). Ill. Tid. XII, 1898. Politiken, 1902, No. 71 (E. Brandes).

Svenske. Ny ill. Tidn., 1870, No. 52. Samme Bl., 12 Juni 1875 og 19 April 1884 (G. Nordensvan).

Udenlandske. E. Brausewetter: Nord. Meisternovellen. Berlin, 1896, S. 242 flg. Mag. f. d. Litt. d. Ausl., 1876, No. 51. St. Petersb. Zeit., s. A. (L. Goldschmidt). Indledningen til den eng. Oversættelse, Edinburgh, 1873. L'Indicateur de San Remo, 16 Dec. 1899. Athenaeum, 14 April 1894. Nord und Süd, Dec. 1899, S. 313 flg. Rev. des deux Mondes, Jan. 1894 (Maurice Bigeon).

Hj. H. Boyesen: Essays on Scandinavian Literature. London, 1895, S. 121 flg.

TREMASTEREN „FREMTIDEN"

Tremasteren „Fremtiden" eller Liv nordpaa.

er skrevet i Rom og i Rocca di Papa, 1871—72. Om Bogens Tilblivelse meddeler Digteren: „Som mange af dens Eventyr og Skildringer oprindelig hørte hjemme i „Den Fremsynte", saa blev den ogsaa efter sit Indhold en Slags Fortsættelse af denne Fortælling. Engang slaaet Hul paa dette Underland, der hed Nordland, og som laa der med Lysets Eventyr om Sommeren og Mørkets Gru om Vinteren, saa jeg for mig et nyt Felt af uendelig Farverigdom og Interesse. Jeg følte Trang til at fremmale denne Folkets mystiske Kamp mod en overmægtig Natur, der koster fire Procent af dets Folkemængde hvert Aar, og hvis gribende Scener udspilles i Vinternatten ude paa Havet. Det var nyt Land."

Udgaver og Oversættelser:

Norsk.

Tremasteren „Fremtiden" eller Liv nordpaa. En Fortælling. Er udgaaet i *6 Oplag i tilsammen 10750 Ekspl.* — 1 Opl. udkom i Kbh., (Dec.) 1872, 8°, 287 S. — 2 Opl., Kbh., 1874 [med forskjellige Rettelser, navnlig i Kap. 1, 4, 13 og 14. Digterens egenhændige Manuskript til den saaledes ændrede Tekst eies af Universitetsbibl. i Kra.] — 3 Opl., Kbh., 1878. — 4 Opl., Kbh., 1885. — 5 Opl., Kbh., 1895. — 6 Opl., Kbh., 1902.

Svensk

Tremastaren „Framtiden" eller folklif i höga Norden. Berättelse. Stockh. [Gefle], 1875.

Tremastaren „Framtiden" i „Samlade berättelser." Stockh., 1877.

Finsk. *Kolmimasto „Tulevaisuus" eli kansan elämää korkeassa Pohjoisessa.* Jyväskylä, 1887.

Tysk. *Der Dreimaster „Zukunft"*. Erzählung aus dem nördlichen Norwegen. Deutsch von H. Denhardt. Leipzig, 1890. *(Reclams Univ.-Bibl.* No. 2704—05.)

Der Dreimaster „Zukunft", dem Norwegischen nacherzählt von Emil Jonas. „Hamburger Nachrichten", Okt. 1887.

Der Dreimaster „Zukunft" oder Leben im Norden. Deutsch von A. Walter. Bremen, 1874.

Engelsk. *The Barque „Future", or Life in the far North.* A Novel translated from the Norwegian by Mrs. Ole Bull. Chicago, 1871.

Hollandsk. *De driemaster „Toekomst"*. Door M. Pott. Utrecht, 1898.

Af Anmeldelser og Omtaler:

Norske. Mrgnbl., 1872, No. 360 og i s. Bl., 1873, No. 11 (O. T. Krogh). Aftenbl., 1873, No. 46. Arne Garborg: Jonas Lie. Kra., 1893, S. 173—180. Verd. Gang, 1902, No. 280 (Hj. Christensen). Gerh. Gran: Jonas Lie. Nord. Tidskr., 1903, S. 161.

Danske, svenske og udenlandske. Nær og Fjern IV, No. 142. Ny ill. Tidn., 12 Juni 1875. Indl. til den franske Overs. af „Kommandørens Døttre", Paris, 1895. Nord. u. Süd, Dec. 1899, S. 315 flg. Rev. d. deux Mondes, Jan. 1894.

LODSEN OG HANS HUSTRU.

Lodsen og hans Hustru

Om dens Tilblivelse fortæller Digteren følgende (Samt., Nov. 1893): Planen til Handlingen fik jeg af min Hustru. Jeg beskrev hende Helten, Salve Kristiansen, en bleg, barsk, sjælelig indbidt Sjømand paa Arendals Brygge. Jeg saa Manden paa mit Vis og mente, der maatte stikke en mørk Livsoplevelse i ham — kort en Bog. Men hvad? ... „Jeg skal sige Dig det," sa min Hustru med ét. Saa udførte hun i store Træk hans jaloux Kjærlighed til hende, som vi kaldte Elisabeth. Og Kapitel for Kapitel udarbeidede jeg saa og gjennempløiede vi sammen i 1873 i Rocca di Papa.

Udgaver og Oversættelser:

Norsk.

Lodsen og hans Hustru er udgaaet i *ti Oplag i tilsammen 19000 Ekspl.* — 1 Opl. udkom 1874, Kbh., 8°, 298 S. — 2 Opl., Kbh., 1874. — 3 Opl., Kbh., s. A. — 4 Opl., Kbh., 1876. — 5 Opl., Kbh., 1880. — 6 Opl., Kbh., 1886. — 7 Opl., Kbh., 1891. — 8 Opl., Kbh., 1896. — 9 Opl., Kbh., 1899. — 10 Opl., Kbh., 1903. — I den reviderede Udgave i „Saml. Værker" er sidste Kap. bortskaaret. Herom skriver Jonas Lie i norsk Mrgnbl., 30 Marts 1903, paa Foranledning af en Indsender: „At Fortællingen ved den skeede Udeladelse vinder i Helhed og Kraft staar for mig som utvilsomt. Gjennem de over tredve Aar fra Udgivelsen er ingen Rettelser gjort i de forskjellige nye Udgaver, saa ved Gjennemgaaelsen nu af de „Samlede Værker" bør der jo kunne tænkes en og anden Forandring."

Svensk.

Lotsen och hans hustru. Från norskan af Dr. M. A. Goldschmidt. Stockh., 1875.

Lotsen och hans hustru. I „Samlade berättelser". Af förf. autoriserad öfversättning· Stockh., 1877.

Finsk. *Luotsi hänen vaimonsa.* Öfvers. af Teuvo Pakkala. Helsingf., 1895. *(Otavan helppohintaiſen kirjaste* No. 23.)

Tysk. *Der Lotse und sein Weib.* Autoris. Übersetzung aus dem Norwegischen von Marie Herzfeld. Stuttgart, 1889. *(Engelhorns allg. Romanbibl.,* 5 Aarg., B. 24.)

Der Lotse u. s. Frau. Aus d. Norweg. von E. Brons. Emd., 1897.

Engelsk. *A Norse love Story. The Pilot and his Wife.* Transl. by Mrs. Ole Bull. Chicago, 1876. 1 xylogr. Titelbillede.

The Pilot and his Wife. Transl. from the Norwegian by G. L. Tottenham. Edinburgh & London, [Mai] 1877.

Bøhmisk. I *„Illustrovavná revue",* 1892.

Russisk. *Locman.* Roman Jonasa Li. Udkom som Tillæg til „Russkij Vêstnik", Mai—Juli 1893.

Italiensk. *Salve Kristiansen.* Romerbladet „Diritto's" Feuilleton, Okt. 1877.

Af Anmeldelser og Omtaler:

Norske. Aftenbl., 1874, No. 144 (Kr. Elster). Bergenspstn., s. A., No. 150, hvortil Bemærkninger i Morgenbl., s. A. 6 Aug. (A. Larsen). Nyt Tidsskr. III, S. 613—616 (O. Storm). Verd. Gang, 1902, No. 280 (Hj. Christensen). Arne Garborg: Jonas Lie, Kra., 1893, S. 181—193. Gerh. Gran: Jonas Lie. Nord. Tidsskr., 1903, S. 164.

Danske. Folkets Avis, 1874, No. 146 (Erik Bøgh). Fædrel., s. A., No. 133 (C. Rosenberg).

Svenske. Ny ill. Tidn., 12 Juni 1875 og 19 April 1884 (G. Nordensvan).

Udenlandske. Dubl. Univ. Mag. Vol. 88, S. 503 flg. Athenaeum, 1877 I, S. 638, cfr. Mrgnbl. (Kra.), 3 Juni s. A. Hj. H. Boyesen: Essays on Scandinavian Literature. London, 1895. The Examiner, Mai 1877. Nord u. Süd, Dec. 1899 (E. Brausewetter). Revue polit. et litt., 12 Jan. 1878 (Arvède Barrine), overs. i Ny ill. Tidn., 1878, S. 47. Revue des deux Mondes, Jan. 1894 (M. Bigeon).

FAUSTINA STROZZI

Faustina Strozzi.

er skrevet i Kristiania i 1875. Bogen er blet til paa Grundlag af de Indtryk, som Begivenhederne i Italien i 1849 og 1859 havde gjort paa Digteren i hans Ungdom. Han skriver selv herom („Kra. Dagsavis", 22 Aug. 1899): „For den, der som jeg har fulgt alle disse Ting med Hjertet fra deres begyndende Udvikling i 1848—49 gjennem alle deres Kampe og Chancer, deres Mishaab og Haab, indtil jeg i 1872 i Rom med egne Øine saa Victor Emanuel i det italienske Parliament støttet til sin Sabel proklamere „Værket for fuldendt", Italien samlet! — for mig stiller denne Italiens Friheds- og Nationalitetskamps Historie sig som noget af det dybest gribende interessante og fængslende, vort Aarhundrede overhodet har at opvise." — Da Digteren efter tre og et halvt Aars Forløb — i 1875 — vendte hjem til Norden, var det, ifølge en privat Yttring, „med en dyb, dirrende, endnu uforløst Streng i Brystet. Den glødede af den nye Tid, som havde fuldbyrdet sig dernede. Det var som et Aandens Veir, fuldt af susende, nye Faner."

Udgaver:

Norsk. *Faustina Strozzi.* Kbh., 8°, 148 S. Udkom i 1875 i et Antal af *5000 Ekspl.* 2 Udgave, Kbh., 1902, med Undertitel: „Et Digt fra Italiens Befrielseskamp".

Af Anmeldelser og Omtaler:

Norske. Ny ill. Tidende, 1876, No. 6 (T. Blanc). Arne Garborg: Jonas Lie, Kra., 1893, S. 196—200.

Danske. Nær og Fjern V, No. 184.

Svenske. Ny ill. Tidn., 19 April 1884. (G. Nordensvan).

Udenlandske. Hj. H. Boyesen: Essays on Scandinavian Literature. London, 1895. L'Indicateur de San Remo, 16 Dec. 1899. Nord u. Süd, Dec. 1899, S. 318 (E. Brausewetter).

THOMAS ROSS

Thomas Ross. er skrevet i Kristiania og Østre Slidre Vaaren og Sommeren 1878. Idéen til — man kan næsten sige hele Bogen — fik Digteren i Italien under Indtrykket af den sydlandske Kvindes Væsen. Det slog ham som en hel ny Betragtning, hvorledes hun i Forholdet til Manden kun handlede, som hun maatte handle — ifølge sit varme, glødende Blod. Koketten — den koldt beregnende Kokette — hørte ikke hjemme dernede. Hun var et kjøligere Klimats Datter, hjemmehørende i de germaniske og angelsaksiske Lande, hvor Blodet flyder mere langsomt. Ud fra dette Syn blev Bogens Miss Annie Wilkens til.

Udgaver og Oversættelser:

Thomas Ross. Fortælling. Kbh., 8°, 322 S. Udkom i 1878 i et Oplag paa *6000 Ekspl.* I „Saml. Værker" er enkelte Scener strøgne, særlig henimod Slutningen. Norsk.

Thomas Ross. Fortælling. Chicago, 1891.

Thomas Ross. Berättelse. Med författarens tillåtelse öfversatt från norskan af M. A. Goldschmidt. Stockh., 1878. Svensk.

Wiener deutsche Zeitung's Feuilleton, 1878. Tysk.

Børsen-Halle's Feuilleton, 1880.

Rigaische Zeitung's Feuilleton, 1881.

St. Petersburger Zeitung's Feuilleton, 1881.

Amsterdammer-Bladet *Het Nieuwes van der Dag's* Feuilleton, Vaaren 1880. Hollandsk.

Af Anmeldelser og Omtaler:

Norske. Aftenbl., 1878, No. 148 A og 149. Dagbl., s. A., No. 155 (Erik Vullum). Nyt norsk Tidsskr. III, S. 459 flg. Arne Garborg: Jonas Lie, Kra., 1893, S. 201—206. Verd. Gang, 1902, No. 280 (Hj. Christensen).

Danske. Nær og Fjern VII, No. 317. Samtiden (Bergen), Nov. 1893 (af Herman Bang).

Svenske og udenlandske. Finsk Tidsskr. VII, S. 239—244 (H. Westermarck). Nord u. Süd, Dec. 1899. Hj. H. Boyesen: Essays on Scandinavian Literature, London, 1895.

ADAM SCHRADER

er skrevet i Stuttgart 1878—79. [Se om Oprindelsen under „Grabows Kat".] *Adam Schrader.*

Udgaver og Oversættelser:

Norsk. *Adam Schrader.* Fortælling. Kbh., [Nov.] 1879, 8°, 287 S. Oplag: *5000 Ekspl.* 2 Udgave Kbh., 1902. I „Saml. Værker" er enkelte Strygninger og Rettelser foretagne.

Svensk. *Adam Schrader.* Berättelse. Helsingfors. 1880. (*„Helsingf. Dagblads följetong-bibliotek"*, 1880, H. I.)

Af Anmeldelser og Omtaler:

Norske. Dagbl., 1879, No. 319 (Margrethe Vullum). Smaal. Amtstid., s. A., No. 200 (Amalie Skram). Dagspstn., s. A., No. 293. Arne Garborg: Jonas Lie, Kra., 1893, S. 206—209. Verd. Gang, 1902, No. 280 (Hj. Christensen).

Danske. Berl. Tid., 27 Nov. 1879. Samtiden (Bergen), Nov. 1893, (af Herman Bang).

Udenlandske. Hj. H. Boyesen: Essays on Scandinavian Literature, London, 1895. Revue d. deux Mondes, Jan. 1894.

GRABOWS KAT

Grabows Kat. er skrevet i Berchtesgaden og fuldendt i Dresden i 1880. Om en af Skuespillets centrale Figurer, Prof. Stensvig, skriver Jonas Lie i et Privatbrev til Hr. Direktør Joh. Bøgh, dat. Berchtesgaden d. 26 Okt. 1880 (trykt i Samtidens Festskrift, Nov. 1893): „Stensvig er netop en Virkelighedsfigur, en brav af Lykken forkjælet Mand, der blot ikke har Anelse om sit eget dybere Menneske, som aldrig er kommet paa

egentlig Prøve, hos hvem Lidenskaben, „Rovdyret inden i os", pludselig plumper ud først og fremst til hans egen Forfærdelse. Det er den samme Ubekjendtskab med sig selv, som jeg i „Adam Schrader" har behandlet, kun fra den modsatte Side. Det er den psykologiske Idé og Forholdet mellem den op- og nedgaaende Maler, som for mig har været væsentlig."

Udgaver:

Grabows Kat. Skuespil i tre Akter. Kbh., 1880, 8°, 162 S. Oplag: *4000 Ekspl.* Norsk.

Opførelser:

Stykket spilledes for første Gang paa *Kristiania Theater* den 24 Sept. 1880 med Fru Juel som Judith. I Tiden til den 19 Okt. s. A. gik det 7 Gange. — Paa *Bergens nationale Scene* opførtes Skuespillet første Gang d. 3 Nov. 1880. Denne Scenes Skuespillere bragte det ogsaa til Opførelse under et Gjæstespil paa *Trondhjems Theater* i Juni 1881. — Paa det *Kgl. dram. Theater i Stockholm* spilledes Stykket første Gang d. 15 Nov. 1880 med Gurli Åberg som Judith og gik over Scenen 18 Gange itræk.

Af Anmeldelser og Omtaler:

Om Skuespillet og Opførelserne i Norge. Smaal. Amtstid., 1880, No. 172. Berg. Adr., s. A., No. 253. Aftenbl., s. A., No. 224 (A. Grønvold). Aftenp., s. A., No. 224 A og 228 (T. Blanc). Dagbl., s. A., No. 232 og 238. Morgenbl., s. A., No. 266 A. Berg. Adr., s. A., No. 258. Berg. Tid.,

s. A., No. 257. Berg. Aftenbl., s. A.., No. 257. Thj. St., 1881, No. 128.

Til Selvforsvar mod en Recension [af Irgens Hansen] i Dagbl. 1880, No. 252, hvor det blev gjort gjældende, at det var Spidsborgerlighedens Overgreb at fremstille en Kunstners Tilbliven ved en Forelskelse, gav Forfatteren i s. Bl. No. 284 (jfr. Anmelderens Svar i No. 302) følgende Bidrag til Forstaaelse af Stykkets Idealitet og Psykologi:

„Idet jeg flyttede fra Berchtesgaden, læste jeg „Dagbladets" Opsats om mit Skuespil „Grabows Kat". I Anledning af dets Mening, at det er uvirkeligt, hvad Judiths Kjærlighed udretter foran et Geni, faldt det mig ind at fortælle Historien om, hvorledes det gik til, at Kjærligheden til en ung Pige engang gjorde en Smedesvend til en af Hollands største Malere.

Ja, det er virkelig gaaet saa til — i Virkeligheden! og ovenikjøbet ganske anderledes uforberedt og udvortes umotiveret end i mit Skuespil, hvor den unge Maler Karl Witt jo alt har arbeidet og malet længe og en Tid endog vakt høie Forhaabninger hos sin Mester. Den tyveaarige Quintin Messys klarte det ved et Stridarbeide paa mindre end seks Maaneder!

I sin Barndom havde han med et fattigt Materiale tegnet og kludret saa godt, han kunde, i sit Hjem. Det var i Tiden, efterat van Eyck og hans Elevers Værker havde opfyldt Holland med Beundring, og alle i den opvoksende Slægt skulde blive Malere. Stærkere laa dog ikke Trangen eller Bevidstheden om Kaldet i ham, end at han var tilfreds med at blive en flink, dygtig Smedesvend som hans Far før ham.

Quintin kom i Lære hos en Smed og arbeidede der baade med Fornøielse og god Villie. Det, som

sprængte Smedien over Hovedet paa ham, var en ung Pige, Datteren af en rig Borgermand i Nabolaget. Hun havde imidlertid andre Tilbedere end Quintin, deriblandt en fornem Maler. Men for Quintin var hun nu engang det herligste paa Jorden. Den smudsige Smedesvend, som stod i Skjorteærmerne i Smedien, naar hun gik forbi, kunde dog ikke gjøre sig noget Haab om den fine hollandske Borgerdatter. Han indsaa i Fortvilelse Umuligheden og faldt i en heftig Sygdom.

Det første, han gjorde, da han kom til sig selv igjen, var at spørge efter hende, og han hørte da, at hun skulde have sagt om Maleren: „Var han blot Smeden og Quintin Messys Maleren!" Disse Ord gjorde ham vidunderlig hastig sund igjen, og han bestemte sig pludselig, trods alle sin Mors og sin Mesters Forestillinger, til at blive Maler. Hans første Gang var lige til hendes Far, hos hvem han anholdt om Datteren med de Ord: „Jeg var Smed, men nu vil jeg være Maler; og min Bøn til Eder er, at I vil vente seks Maaneder, inden I skjænker bort eders Datters Haand. Naar jeg ikke til den Tid har godtgjort at være lige saa god Maler som nogen anden i Antwerpen, opgiver jeg enhver Tanke om eders Datter!"

Faderen gav sit Minde til Prøven, formodentlig bevæget af sin Datter, og i lang Tid saa man intet til Quintin Messys. Han arbeidede Dag og Nat i sit Hjem.

De seks Maaneder var næsten udløbne, da han viste sig igjen. Smeden var blevet Maler og det en af den Rang, at alle maatte erkjende, at i hele Antwerpen var der ingen, som overgik ham. Man satte hans Maleri i Rang med de første Mesterværker, og det er en Selvfølge, at han vandt Prisen — den smukke hollandske Borgerdatter. Hans Malerier lever endnu efter fire hundrede Aars

Forløb. De bærer Originalitetens Stempel, men i Tekniken Mærker efter Smedesvendens tunge Haand.

Saavidt Historien. Den stemmer som al Sandhed tilslut ogsaa med Poesien! Den virkelige Virkelighedsdigtning véd, at en ung forelsket Piges Hjerte er en romantisk Ting. Vil den male det sandt, saa maa den netop male det romantisk. Det nytter ikke at nægte det.

Det nytter heller ikke at nægte, at en ung Piges Kjærlighed med al den duftende Romantik, den har, og al den romantiske Tro, den giver, — at den er en Stormagt i Verden, som har udrettet Undere. Erfaringen, Virkeligheden, Historien har empirisk bevist det fra Slægt til Slægt, leveret Eksempler i endeløs Række.

At Knoppen ved Lysets og Elektricitetens Magt kan bringes til Udvikling og springe ud paa én Nat, det fortæller nu Naturvidenskaben os. Men at et Geni, som i Stilhed har knoppet sig under taust Arbeide og en ubevidst Udvikling, kan i kort Tid og for den ydre Betragtning pludselig som paa én Nat springe ud under en Kvindes varme Blik, det er kun det samme Fænomen — ligesaa naturmæssigt som psykologisk forstaaeligt og, som sagt, erfaringsmæssig noksom bevist.

Naturalisten Zola nægter vistnok i Medfør af sit System selve Himlen, indtil den blir bevist for ham; men han nægter ikke en ung Pige at være forelsket efter sit eget Hoved, og vil heller ikke kalde det Romantik at beskrive Geniet, fordi det er uberegneligt og ikke lader sig sætte ind i det forstandsmæssige. Det bliver ikke derfor psykologisk uforstaaeligt eller noget, som Virkeligheden siger nei til.

Dresden, den 12te November 1880.

Jonas Lie."

Om Skuespillet og Opførelserne i Sverige. Figaro (Stockh.), 1880, No. 47. Stockh. Dagbl., Dag. Nyh., Svenska Dagbl., Aftonbl., samtlige d. 16 Nov. 1880. Se forøvrig Uddrag af den svenske Presses Anmeldelser i Morgenbl. (Kra.), 1880, No. 320 og Aftenp., s. A., No. 270.

Danske Udtalelser. Ill. Tid. XXII, S. 181. Dag. Nyh., Dec. 1880 (Erik Bøgh). Nattid., s. A. Nov. (optrykt i Berg. Aftenbl., 11 Nov. s. A.). Ude og Hjemme IV, S. 203. Edvard Brandes: Fremmed Skuespilkunst, S. 22—27. Cfr. et Kristianiabrev til Dagbl. (Kbh.), 1 Nov. 1880, hvortil Bemærkninger af Jonas Lie i s. Bl., 1880, No. 269.

Skuespillet vakte megen Strid og Polemik. Se foruden ovenstaaende Henvisninger Arne Garborgs Monografi over Jonas Lie (Kra., 1893) S. 209 flg. samt en Anmeldelse af Irgens Hansen i Dagbl. (Kra.), 1880, No. 252, som foranledigede foranstaaende Udredning fra Digterens Side (Dagbl., s. A., No. 284) samt Gjensvar fra Anmelderen i s. Bl., No. 302, s. A. Derhos yderligere: Hj. H. Boyesen: Essays on Scandinavian Literature, London, 1895. Nord u. Süd, Dec. 1899, S. 316.

RUTLAND

Rutland.

er skrevet i 1880 i Berchtesgaden. Manuskriptet afsendtes til Gyldendalske Forlag d. 26 Okt. 1880. Bogen udkom i de sidste Dage af Nov. s. A. — Om dens Tilblivelse hidsættes følgende af et Privatbrev til Direktør Johan Bøgh, dat. Dresden d. 17 Nov. 1880 (trykt i Samtidens Festskrift,

Nov. 1893): „Min nye Fortælling Rutland, det er Livet fra Kysten og Nordsjøen med Forbilleder fra mange Erindringer, helt fra Trondhjemskanten til Kristiania. Kan Du ikke huske, at jeg engang spurgte Dig i Bergen, om Du erindrede noget om gamle Bennetters Brig? — han har isommer været med blandt det gamle, som har foresvævet mig. Du husker, da jeg var i Rom, hvordan jeg længtede til Sjøen, saa vi tilslut reiste til Ostia for at faa salt Vand og brække op al Æsthetiken. Det var næsten den samme Længsel, der betog mig nu isommer, efterat jeg har været i Indlandet helt fra jeg sidst reiste fra Norge."

Om hvorledes Bogens Takkelmesterskikkelse blev til meddeler Jonas Lie fra sit Samvær med Henrik Ibsen (Sommeren 1880) i Berchtesgaden: „Stiltiende var vi enige om ikke at forstyrre hinanden i Ugens Løb. Men en Dag, som jeg gik i Fortvilelse, fordi jeg ikke kunde faa Syn paa en Person for min Bog, stødte jeg dog paa Ibsen og John Paulsen, der kom fra en længere Spadseretur. Jeg klagede: det vilde ikke bide —. Hm, saa tar vi os et Glas Øl oppe paa Neuhaus, mente Ibsen. Der sad vi i Haven, og Hjertet lettedes, saa jeg raabte paa nok et Glas Øl. Nei stop, — indvendte Ibsen, — gaa nu hjem, saa skal Du nok faa se! — Og virkelig paa Veien fandt jeg den gamle Takkelmester i Rutland."

Udgaver og Oversættelser:

Norsk. *Rutland.* Fortælling. Er udkommen i *tre Oplag* i tilsammen *10250 Ekspl.* — 1 Opl., Kbh., [Nov.] 1880, 8°, 293 S. — 2 Opl., Kbh., 1881. — 3 Opl., Kbh., 1897.

Rutland. Öfversättning. Helsingfors, 1881. *(Hufvudstadsbladets* söndagsbihang.) Svensk.

Rutland. Eine Erzählung von der See. Aus dem Dänischen von O. Gleiss. Gütersloh, 1885. Tysk.

De Rutland. Een zeemansvertelling vertaald uit het Norsch door F. J. Arntzenius. s'Gravenhage, 1884. Hollandsk.

Af Anmeldelser og Omtaler:

Norske. Aftenp., 1880, No. 290 A (B. Morgenstierne). Dagbl., s. A., No. 302 (Irgens Hansen). Fædrel., s. A., No. 100 (V. Aubert). Morgenbl., s. A., No. 346 A. Berg. Adr., s. A., No. 290. Bergensp., s. A., No. 296 B. Berg. Tid., s. A., No. 287. Aales. Bl., s. A., No. 103. Kongsb. Adr., s. A., No. 151. Arne Garborg: Jonas Lie, Kra., 1893, S. 227 flg.

Svenske. Ny ill. Tidn., 19 April 1884 (G. Nordensvan).

Danske. Ill. Tid. XXII, 181. Ude og Hjemme IV, 250 flg. (O. Borchsenius).

Udenlandske. Mag. f. d. Litt. d. Ausl., 1881, S. 366. Blätter f. litt. Unterhaltung, 1886, No. 19, S. 298 (Konrad Alberti). Nord u. Süd, Dec. 1899, S. 315. Revue des deux Mondes, Jan. 1894 (Maurice Bigeon). Hj. H. Boyesen: Essays on Scandinavian Literature, London, 1895.

GAA PAA!

Digteren meddeler: „Gjennem „Rutland" var min Længsel efter Sjøen atter vakt. Jeg følte *Gaa paa!*

efter det fleraarige Ophold i Indlandet Trang til at lugte Fisk og Sjøsprøit — og saa flyttede jeg til Hamburg, hvor jeg skrev „Gaa paa!" i 1881—82."

Udgaver og Oversættelser:

Norsk. *Gaa paa!* Sjøfortælling. Er udkommet i *tre Oplag* i tilsammen *9250 Ekspl.* — 1 Opl., Kbh., [Mai] 1882, 8°, 344 S. — 2 Opl., Kbh., 1882. — 3 Opl., Kbh., 1898.

Svensk. *Gå på!* Öfversättning. Helsingfors, 1882. *(Helsingf. Dagblads följet.-bibl. för 1882,* H. 3.)

Finsk. *Eteenpäin!* Kertomus merella. Suomensi Kaarlo Wiljakainen. Tampereella, 1886.

Tysk. *Drauf los!* Roman. Stuttgart, 1894.

Glückspiel auf dem Meere. Erzählung. Overs. af Marie Herzfeld i Neuer Kosmos, Berlin, 1889, H. I. Tidsskriftet gik ind, forinden Oversættelsen i sin Helhed var trykt.

Af Anmeldelser og Omtaler:

Norske. Nyt Tidsskr. I, 302—304 (Olaf Skavlan). Morgenbl., 1882, No. 132 A (Henr. Jæger). Aftenp., s. A., No. 114 A. Opl. Avis, s. A., No. 58. Thj. Adr., No. 147. Stav. Amtstid., No. 127 (Holger Sinding). Arne Garborg: Jonas Lie, Kra., 1893, S. 237 flg.

Danske. Dagbl., 1882, No. 167. Nattid., 13 Mai s. A. Dags-Avisen, s. A. (Axel Henriques); jfr. s. Bl., 8 Juli [ang. Bogens norske Ord af A. Larsen]. Ill. Tid. XXIII, S. 470 (H. Vodskov). Ude og Hjemme VI, 427 flg.

Svenske. Post.- och Inr.-Tid., Juli 1882 (C. D. af Wirsén), overs. i Morgenbl. (Kra.), No. 203 A. Nord. Tidsskr., 1883, H. 8 (P. A. Gødecke).

Udenlandske. Nord u. Süd, Dec. 1899. Rev. d. deux Mondes, Jan. 1894. Hj. H. Boyesen: Essays on the Scandinavian Literature, London, 1895. Indledningen til den franske Oversættelse af „Kommandørens Døttre", Paris, 1895.

LIVSSLAVEN

Livsslaven.

er skrevet 1883 i Paris. Om dens Oprindelse har Digteren i et Tilsvar til en Anmelder (Henrik Jæger) meddelt følgende (Aftenp., Kra., 1883, No. 154 A): „Idéen har jeg havt, alt fra jeg boede hjemme i Kristiania. Den er taget lige ud af Virkeligheden og er, forsaavidt Moderen, Barbro, angaar, som man for Penge og gode Løfter skiller fra sit eget Barn og gjør til Amme for andres, — en direkte Protest mod et System, som eksisterede hjemme inden min Erfaringskreds, og som vel ogsaa eksisterer i enhver stor Stad. At det er en af Menneskeværdighedens øverste og hellige Love, der her krænkes, det anser jeg for utvivlsomt, skjønt jeg véd jo nu fra større og anderledes overciviliserede Forhold, at der er dem, som kan gaa endnu videre og lade menneskelige Ammer opdie Hundehvalpe. Ja, hvad kan ikke forsvares? Dette har ogsaa sit System. — Og, hvad Ammens forladte og overgivne Søn angaar, saa kom Idéen til hans Livsførelse mig virkeligt nok ihænde i Skikkelse af en stakkars, bortsat, vetskræmt Gut, der skreg og i al „Retfærdighed" mishandledes i Kjælderetagen i samme Hus, hvor jeg boede i Kristiania. Det gik saa vidt, at vi maatte tage os af ham og sammen med andre sørge for ham. — De Par

Sommere, jeg har ligget ved Grefsens Bad, har jeg tillige set og hørt nok om Fabrikpigernes Leben og Forhold, noget, som jeg dog dennegang kun har berørt med en yderst let Haand."

Udgaver og Oversættelser:

Norsk. *Livsslaven* er udkommet i *to Oplag* i tilsammen 7500 *Ekspl.* — 1 Opl., Kbh., 1883, 8°, 223 S. — 2 Opl., Kbh., 1894.

Svensk. *Stockh. Dagblads* Feuilleton, 1883, No. 153 flg.

Nya berättelser. I. Lifstidsfången. Från norskan af M. A. Goldschmidt. Stockh., 1885.

Finsk. *Elinkautinen.* Tampereella, 1889.

Elinkautinen vanki. Suomensi Lyydi Stenbäck. Helsingissä, 1889.

Elinkautinen vanki. Norjankielestä suomentanut Lyydi Stenbäck. Porvoossa [Borgå], 1889.

Unsi Sumetars. Feuilleton, 1889.

Tysk. *Lebenslänglich verurtheilt.* Erzählung. Aus dem Norwegischen von M. v. Borch. Leipzig, 1884. *(Reclams Univ.-Bibl.* No. 1909—1910.)

Fransk. *Le fils de Barbro.* „Journal de Genève". 1884. 6 Nov. flg.

Engelsk. *One of Life's Slaves.* Transl. by Jessie Muir. London, 1895.

The Life convict, translated from the Norwegian by Jas. Langland i „Scandinavia", Vol. III (Chicago, 1886). Oversættelsen fuldførtes ikke, da Tidsskriftet gik ind.

Czekisk. *„Cezsky Politik",* Mai 1887.

Russisk. *Osuz dennyi na njâk.* Razkaz. Perevod s norvezkago V. Mosolovoj. Moskva, 1894.

Af Anmeldelser og Omtaler:

Norske. Aftenp., 1883, No. 138 A (Henr. Jæger), der foranledigede Jonas Lie til i s. Bl. No. 154 A at offentliggjøre et længere Bidrag til

Bogens Historie og sit eget Forhold til Tidens Literaturstrømninger. Dagbl., s. A., No. 164 (Irgens Hansen), der fremkaldte en Indsigelse fra Digteren i s. Bl. No. 175, besvaret af I. H. i No. 176; dernæst en Indsigelse fra Bjørnst. Bjørnson i No. 180 dels ang. Bladets Literaturanmeldelser af I. H. i det hele taget, dels ang. Spørgsmaalet: norske Forfattere og dansk Forlag, hvorpaa fulgte en Feide herom i Bladets No. 181, 191, 192 og 206. Verd. Gang, s. A., No. 72. Stav. Amtstid., s. A., No. 144 (Chr. A. Bugge). Nyt Tidsskr. II, 537—41 (Lars Holst). Bogens Kapitel „Skjænkestuen" er illustreret af Eyolf Soot i „Menneskevennen", 1884, No. 6, hvor Emil Mørkassel har skrevet „En Leilighedsbetragtning i Anl. af Lies to sidste Bøger" (ɔ: „Livsslaven" og „Fam. paa Gilje"). Arne Garborg: Jonas Lie, Kra., 1893, S. 240 flg.

Danske. Dgbl., 1883, No. 162, optrykt i Morgenbl. (Kra.), s. A., No. 197 B. Ude og Hjemme VI, No. 299 (O. Borchsenius). Ny ill. Tid., s. A., No. 34. Georg Brandes: Saml. Skrifter III, 473 flg. Herman Bang i Samtidens Festnumer, Nov. 1893.

Svenske. Aftonbl., 1885, No. 290 A (Gust. af Geijerstam). Finsk Tidskr. XVII, 1884, S. 143 (W. Bolin). Ill. Tidn., 19 April 1884 (Georg Nordensvan). Nord. Tidsskr., 1883, H. 8 (P. A. Gødecke).

Udenlandske. Scandinavia (Chicago) Vol. I, 1883—84. The Athenaeum, 14 April 1894 og 26 Sept. 1896. Hj. H. Boyesen: Essays on Scandinavian Literature, London, 1895. Saturday Rev. 79:675. The Sketch, Pall Mall Gazette, The Scotsman, The Daily Telegraph, Sept. 1896. The Star, Publishers Circular, Literary World, Westminster Gazette, April 1895.

FAMILIEN PAA GILJE

Familien paa Gilje. er skrevet Sommeren 1883 i Berchtesgaden.

Udgaver og Oversættelser:

Norsk. *Familien paa Gilje. Et Interiør fra Firtiaarene.* Er udkommet i *fire Oplag* i tilsammen *11750 Ekspl.* — 1 Opl., Kbh., 1883, 8°, 282 S. — 2 Opl., Kbh., 1887. — 3 Opl., Kbh., 1898. — 4 Opl., Kbh., 1903. — De første af Bogens Kapitler offentliggjordes i Nyt. Tidsskr., 1882, II, 97—119, under Titelen „Et Interiør fra Firtiaarene". — En Pragtudgave med talrige Illustrationer af Erik Werenskiold udgaves (Gyldendalske Forlag, Kbh.) i 1903—04. Første Hefte udkom paa Digterens 70-aarige Fødselsdag, 6 Nov. 1903.

Svensk. *Familjen på Gilje.* [Öfversättning.] Helsingfors, 1884. *(Helsingf. Dagblads följetong-bibl. för 1884,* H. 4.)

Nya berättelser. II. Familjen på Gilje. Från norskan af M. A. Goldschmidt. Stockh., 1886.

Finsk. *Perhe Giljellä.* Kirjoittanut Jonas Lie. Norjan kielestä suomentanut L—i S. Porwoosa, 1885.

Perhe Giljellä. Kuvaus neljännetlä vuosikymnenetlä. Suomensi Lyydi Stenbäck. Oulu, 1886.

Tysk. *Hof Gilje.* Eine Familiengeschichte. Aus d. Norweg. von F. Mangold, 1894. *(Engelhorns Rom.-Bibl.* X, 20.)

Die Familie auf Gilje. Roman a. d. Leben uns. Zeit. Übers. von M. Mann. *(Reclams Univ.-Bibl.,* 1896, No. 3554—55.)

Hollandsk. *Gescheiden.* Naar het noorsch door C. Eykman. Haarlem u. A.

Engelsk. *The family at Gilje.* Transl. from the Nor-

wegian of Jonas Lie, and illustrated. Hon. Samuel C. Eastman. I *The Granite Monthly, a New Hampshire Magazine,* Vol. XVI, 1894.

Af Anmeldelser og Omtaler:

Norske. Nyt Tidsskr. III, S. 98 flg. (E. Nicolaysen). Stav. Amtstid., 1884, No. 28. Stavangeren, 25 Jan. s. A. Bratsb. Amtstid. No. 5, s. A. Thj. Stiftsav. No. 15, s. A. Dagspstn. No. 46, s. A. Varden, s. A., No. 14. Arne Garborg: Jonas Lie, Kra., 1893, S. 249 flg. Verd. Gang, 1902, No. 280 (Hj. Christensen). Gerh. Gran: Jonas Lie. Et Foredrag. Nord. Tidsskr., 1903, S. 159 flg. Digteren selv om Bogen, Samtiden, Nov. 1893, S. 17.

Danske. G. Brandes: Saml. Skrifter III, 473—74. Dagbl., 1884, No. 5. Berl. Tid., s. A., No. 47 (Winkel Horn). Ude og Hjemme VII, 204 flg. (O. Borchsenius). Tilskueren, 1884, S. 317—321 (Erik Skram).

Svenske. Ny ill. Tidn., 1884, No. 7 (G. Nordensvan). Svenska Dgbl., 1886, No. 176. Nord. Tidskr., 1884, S. 399—415 (P. A. Gødecke). Finsk Tidskr. XVII, 1884, S. 143 flg. (W. Bolin) og XXII, 1887, S. 423 flg. af Robinson (U. v. Feilitzen).

Udenlandske. Nord u. Süd, Dec. 1899. Rev. d. deux Mondes, Jan. 1894 (M. Bigeon).

EN MALSTRØM

er skrevet Sommeren 1884 i Berchtesgaden. *En Malstrøm.*

Udgaver og Oversættelser:

En Malstrøm. Fortælling. Er udkommet i *to Oplag* i tilsammen *9000 Ekspl.* — 1 Opl., Kbh., Norsk.

[Nov.] 1884, 8°, 243 S. — 2 Opl., Kbh., 1885. Forinden Bogens Fremkomst blev 1 Kap. offentliggjort i Nyt Tidsskr., 1884, III, S. 481—88.

Norsk-Amerikansk. I Amerika blev Bogen straks efter Ankomsten optrykt i „Fædrel. og Emigr.", La Crosse, Wisc., 1885, 20 Jan. o. flg.

En Malstrøm. Fortælling. Brookings. 1890.

Tysk. *Ein Mahlstrom.* Erzählung. Autoris. Übersetzung aus dem Norwegischen von Erich Holm. Leipzig, 1888. (*Reclams Univ.-Bibl.* 2402—03.)

Im reissenden Wirbel, „Wiener Allg. Zeitungs" Feuilleton, Jan. 1887.

Af Anmeldelser og Omtaler:

Norske. Dagbl., 1884, No. 446 (Irgens Hansen). Aftenp., s. A., No. 294 A (B. Morgenstierne). Chra. Intell., s. A., No. 347 (Ludv. Eriksen). Morgenbl., s. A., No. 347 A. Verd. Gang, s. A., No. 150 (Margrethe Vullum). Fedraheimen, s. A., No. 63. Dr. Tid., 1885, No. 12. Nyt Tidsskr. III, 617 flg. (Mathilde Schjøtt) og IV, 78 flg. (Camilla Collett). Moss Tilsk., 1884, No. 149. Opl. Avis, s. A., No. 150 (Emil Mørkassel). Hamar Stiftstid., s. A., No. 151 (Kristian Petersen). Vestfold, s. A., No. 101 (Julius From). Berg. Aftenbl., 2 Jan. 1885. Stavangeren, 31 Dec. 1884. Thj. Adr., s. A., No. 304. Norsk Maanedsskrift II, 87—96 (D. Mejdell). Dagbl., 4 Marts 1894 af J. B. de Montaigu (Joh. Scharffenberg). Verd. Gang, 1902, No. 280 (Hj. Christensen). Arne Garborg: Jonas Lie, Kra., 1893, Kap. XVII.

Danske. Politiken, 1884, No. 74 (Edv. Brandes). Tilskueren II, 182 flg. (Erik Skram). Berl. Tid., 1884, No. 296 (Winkel Horn). Dagbl., s. A., No. 350. Morgbl., 1885, No. 32 (Sig. Müller).

Svenske og udenlandske. Aftonbl., 1884, No. 293 B. (G. af Geijerstam). Ny ill. Tidn.,

1885, No. 3. Nord u. Süd, Dec. 1899, S. 317 (E. Brausewetter).

FORTÆLLINGER OG SKILDRINGER.

Fortællinger og Skildringer.

Under denne Titel er — i „Saml. Værker" — „Fortællinger og Skildringer fra Norge" samt „Otte Fortællinger" forenet. Fire nye Fortællinger — Baadsmand Rusten, En Undervandskrig, Et Hvaljag og Biografien af Ole Bull, hvilke har været trykt andetsteds, er derhos føiet til. En særskilt Udgave af dette Bind udkom Kbh., 1903.

Fortællinger og Skildringer.

Udgaver:

Norsk.

Fortællinger og Skildringer fra Norge, som, med Undtagelse af „Svend Føyn", er skrevne i Rom Vaaren og Sommeren 1872, er udkommet i *fire Oplag* i tilsammen *7750 Ekspl.* — 1 Opl., Kbh., [Dec.] 1872, 8°, 123 S. — 2 Opl., Kbh., 1872. — 3 Opl., Kbh., 1875. — 4 Opl., Kbh., 1892.

Af Anmeldelser og Omtaler:

Norske. Aftenbl., 1872, No. 297. Mrgnbl., s. A., No. 334 A (O. T. Krohg). Stavangeren, s A. 14 Dec. Arne Garborg: Jonas Lie, Kra., 1893, S. 169 flg.

Danske. Fædrel., 1872, No. 292 (C. Rosenberg).

Otte Fortællinger.

Udgaver:

Norsk.

Otte Fortællinger, hvoraf de fleste er skrevne i Berchtesgaden Sommeren 1885, udkom i Kbh. Høsten s. A. i et Oplag paa *6000 Ekspl.* 8°, 252 S.

Af Anmeldelser og Omtaler:

Norske. Verd. Gang, 1885, No. 127 (Margrethe Vullum). Aftenp., s. A., No. 261 A (B. Morgenstierne). Berg. Aftenbl., 10 Okt. 1885. Dr. Tid., s. A., No. 237. Karmsundsposten, s. A., No. 82 (Rosenkrantz Johnsen). Opl. Avis, 1886, No. 11 (Emil Mørkassel).

Danske. Politiken, 1885, No. 285 (Edv. Brandes). Tilskueren, s. A., S. 938 flg. (Erik Skram). Dagbl., s. A., No. 311. Morgenbl., s. A., No. 294.

Svenske. Aftonbl., 1885, No. 237 (G. af Geijerstam). Ny ill. Tidn., s. A., No. 44. Nord. Tidskr., 1886, S. 68 flg. (P. A. Gødecke).

Noter ang. de enkelte Fortællinger.

Nordfjordhesten.

Nordfjordhesten. Oprindelig i „Fort. og Skildr. fra Norge". Digteren oplyser i Samtiden, Nov. 1893, S. 17, at den hører til de faa Arbeider, hvor hans Hustru ikke har taget Del som Medarbeider. *Oversættelser: Svensk.* Nordfjordshästen i „Saml. berättelser", Stockh., 1877. *Finsk.* Vuonon Kimo, pieni jutelma kyytirattailta. Suom. Ferd. Ahlman. Helsingissä, 1880. [Ei waan huwiksi No. 4.] — Kimo. Suomennos Tampereella, 1882. — Nordfjordin hevonen. Borgå, 1885. [Skandinaviasta Novellikirja.] — *Tysk.* „Der Graue" i Bilder aus Norwegen. Drei Erzählungen von Jonas Lie. Aus dem Norwegischen von Ph. Schweitzer. Jena, 1878. — Der Graue. Aus dem Norwegischen des Jonas Lie. Reiselectüre No. 48. Hrsg. von F. W. Hackländer. Stuttgart. — *Engelsk.* Little Grey, the Pony of Nordfjord or The Story of Gjermund and Sigrid. Transl. by Permission from the Norwegian of Jonas Lie by the Hon. Mrs. Arbuthnott [née Douglas]. Edinburgh, 1873. — The Northfjord Horse, transl. by Nellie V. Anderson. Scandinavia II. Chicago, 1885, S. 233 flg. og 260 flg.

Søndmørs-Ottringen, oprind. i „Fortæll. og Skildr. fra Norge", er oversat til *svensk* i „Saml. berättelser", Stockh., 1877, og til *tysk* under Titelen „Die Geschichte eines Bootes" i Bilder aus Norwegen. Drei Erzählungen. Aus dem Norwegischen von Ph. Schweitzer. Jena, 1878. *Søndmørs Ottringen.*

Improvisatoren, oprind. i „Otte Fortæll.", foreligger i en *tysk* Oversættelse ved E. Brausewetter (Kürschners Bücherschatz No. 118, Berlin) og er omtalt i Nord. Tidskr., 1886, H. I (P. A. Gødecke) samt i Nord u. Süd, Dec. 1899. *Improvisatoren.*

Fanfulla, oprind. i Ydun, Nord. Studenterkalender, 1873, S. 56—78, senere indtaget i „Otte Fort.", foreligger oversat til *svensk* i „Saml. berättelser", Stockh., 1877, og til *tysk* i Auerbachs „Samml. hervorrag. Dichtungen d. Ausl." B. I. Berlin, 1881, S. 225 flg. Anmeldt bl. a. i Nord. Tidskr., 1886, H. I. *Fanfulla.*

Alligatoren, Paa Kirkegaarden, Jon Sunde, Susamel og *Slagter-Tobias,* i „Otte Fortællinger", er af E. Brausewetter oversat til *tysk* i „Kürschners Bücherschatz" No. 118. Berlin. Anm. i Nord. Tidskr., 1886, H. I. (P. A. Gødecke) og i Nord u. Süd, Dec. 1899. *Jon Sunde* er derhos oversat til *svensk* i „Helsingf. Dagblads följ.-bibl.", 1885, H. 4 (ogsaa udg. i Særtryk i Helsingfors, 1885, in-16, 46 S.) og paa *tysk* i „Hamburger Fremdenblatt", 3 Marts 1887 og flg. *Susamel* er oprind. trykt i Dybwads illustr. Folkekalender, Kra., 1880, S. 105—125. Oversat paa *tysk* i Auerbachs „Samml. hervorrag. Dichtungen d. Ausl.", B. I, Berlin, 1881, S. 196 flg. samt i St. Petersburger deutsche Zeitung, 1880. Om *Slagter-Tobias* meddeler Jonas Lie (Samtidens Festskrift, Nov. 1893, S. 17), at den hører til de faa Arbeider, hvori hans Hustru ikke har taget Del. Fortællingen stod, forinden den optoges i „Otte Fortæl- *Alligatoren Jon Sunde. Susamel. Paa Kirkegaarden. Slagter-Tobias.*

linger", i Nyt Tidsskr. I (1882), S. 513—536. Overs. paa *tysk* i „Wiener Wochenblatt", Jan. 1887, og til *russisk* ved Mme Luthshitski i en Almanak, som i Dec. 1891 udkom i Kief til Fordel for de nødlidende i Rusland.

Baadsmand Rusten. *Baadsmand Rusten og hans Madam,* oprind. i „Norge", norsk Kalender, udg. af Nordahl Rolfsen, Aarg. I, er oversat til *tysk* af Marie Herzfeld i „Die Zeit", Wien, 7 Sept. 1901, under Titelen „Auch eine Liebe".

En Undervandskrig. *En Undervandskrig* blev oprindelig trykt i „Norge", norsk Kalender, udg. af Nordahl Rolfsen. Aarg. II, S. 93.

Et Hvaljag. *Et Hvaljag* blev oprindelig trykt i Jule-Roser, Kbh., 1891, med Illustr. af Carl Rasmussen.

Svend Føyn. *Svend Føyn og Ishavsfarten* blev oprindelig trykt i „Folkevennen" (Kra.) XIX, 1870, S. 541—559. Senere optoges den i „Fort. og Skildr. fra Norge" og herfra oversat til *svensk* i „Land och Folk", Stockh., 1873, S. 150—163.

Ole Bull. *Ole Bull, hans Karakteristik og Liv* stod oprindelig som den biografiske Indledning til „Ole Bulls Breve, udg. ved hans Søn Alexander Bull", Kbh., 1881, S. 1—154. Blev skrevet Vinteren 1880—81 i Dresden. I „Samlede Værker" er enkelte Strygninger foretagne.

KOMMANDØRENS DØTTRE

Kommandørens Døttre. er skrevet i Berchtesgaden Sommeren og Høsten 1886. Manuskriptet afsendtes i de sidste Dage af Okt. s. A. „Alt i den Bog" — meddeler Jonas Lie — „er gamle Erindringer fra Frederiksværn, delvis ogsaa Smaaoplevelser. Ældre Sjøofficerer tør nok kjende et og andet igjen i de forskjellige

Scenerier. Det var i de Dage, da der endnu var som en halv Dansketid i Marinen — —"

Udgaver og Oversættelser:

Kommandørens Døttre. Roman. Er udkommet i *tre Oplag* i tilsammen *10000 Ekspl.* — 1 Opl., Kbh., [Dec.] 1886, 8°, 323 S. — 2 Opl., Kbh., 1893. — 3 Opl., Kbh., 1899. Norsk.

Die Töchter des Commandeurs. Autorisierte Übersetzung aus dem Norwegischen von Mary Ottesen. Stuttgart 1887. *(Engelhorns allgem. Roman-Bibl.* Stuttg., 1887—88, No. 8.) Tysk.

Deutsche Zeitungs Feuilleton, Wien, Juni 1887.

St. Petersburger Zeitungs Feuilleton, Juli 1887.

Hamburger Echo's Feuilleton, Juli 1900.

De dochters van den Commandant. Naar het Noorsch van Jonas Lie. Door Ph. Wijsman. Amsterdam, 1889. Hollandsk.

Commodore's Daughters. Transl. London, 1897. [International Library.] Engelsk.

The Commodore's Daughters. Transl. by H. L. Brækstad and Gertrude Hughes. London, 1892.

Les filles du commandant. Traduction d'Aline Toppelius. Paris, 1895. [Udgik samme Aar i andet Oplag.] Fransk.

Doceri Komandora. Roman. Perevod s norvezkago V. Mosolovoj. Moskva, 1896. Russisk.

Af Anmeldelser og Omtaler:

Norske. Aftenp., 1886, No. 769 af —V— [B. Morgenstierne]. Dagbl., s. A., No. 468. Kra. Intell., s. A., No. 334 (L. Eriksen). Nyt Tidsskrift VI, 142—47 (Emil Nicolaysen). Nylænde I, 12 flg. (Ragna Nielsen). Verd. Gang, 1886,

No. 151. Bergpstn., s. A., No. 295 A. Berg. Aftenbl., 24 Dec. 1886. Stav. Amtstid., 1887, No. 2 af P. B[owitz], hvortil Bemærkninger i Stavangeren, 6 Jan. s. A., og Svar dertil af P. B. i Stav. Amtstid., No. 5. Dr. Tid., 1886, No. 296 A. Verd. Gang, 1902, No. 280 (Hj. Christensen). Arne Garborg: Jonas Lie, Kra., 1893, S. 257 flg.

Danske. Dagbl., 1886, No. 301. Morgenbl., s. A., No. 306 (B. Elmgaard). Dag. Nyh., s. A. No. 296 (Wille). Nattid., 22 Dec. 1886. Politiken, s. A., No. 361 (Edv. Brandes), hvortil Bemærkninger om „Den frie Kjærligheds Apostle" i Dagbl., s. A., No. 307. Social-Demokr., s. A., No. 303. Tilskueren IV, 148 flg. (Erik Skram). Herman Bang i Samtiden, Nov. 1893. Politiken, 1902, No. 71 (Edv. Brandes).

Svenske. Aftonbl., 1887, No. 32 (J. A. Runstrøm). Ny svensk Tidskr., 1887, S. 252—54. Nord. Tidskr., 1887, S. 258—62 (Vald. Vedel). Framåt, 1887, S. 114 flg. (Clara Bergsøe).

Udenlandske. Nordlyset (New-York), 2 Dec. 1893 (Clem. Petersen). Nord u. Süd, Dec. 1899 (E. Brausewetter). Neuer Kosmos, Berlin, 1889, H. I., S. 84 (Ludv. Stein). L'Indépendant de l'Oise & du Nord-Ouest, 29 Aug. 1896 (Philéas Lebesgue). Rev. d. deux Mondes, Jan. 1894. The Athenaeum, 1892 d. 21 Mai.

ET SAMLIV

Et Samliv. er skrevet Sommeren 1887 i Berchtesgaden og fuldendt i Paris Høsten s. A. Manuskriptet afsendtes til Gyldendalske Forlag den 11 eller 12 Nov. s. A. Om Bogens Indhold skriver Jonas Lie i et Privatbrev, dat. Paris d. 12 Nov. 1887, trykt i Samtiden, Nov. 1893, S. 71: „Det er et

jevnt Ægteskab saadan i Almindelighed, og det kan være en nok saa vanskelig Sag at gjennemføre. Hvad Form Eros tar, han maa dog stikke nogetsteds under ogsaa i Hverdagsknarret. Summen er egentlig, at Kjærligheden er en nok saa fin Blomst, der maa pleies af begge Parter, — og at der paa noget Vis maa leves sammen i Fællesinteresse. Det er ogsaa, naar Velværen kommer, at Forholdet har de farligste Skjær at klare. Jeg har derfor tat et Ægteskab, som er udover den haarde Nødvendighed bare at maatte stride og trælle for Føden, — det er igrunden en rent vældig Fællesinteresse til at holde dem sammen. — Naa ja, jeg har ment noget som dette her — —." — Hvad det ydre Milieu i Bogen angaar, saa er det Livet og Forholdene i Skogdistrikterne ved Kongsvinger, Digteren har tænkt paa; som bekjendt sad han selv i 1860-Aarene i en udstrakt Sagførervirksomhed deroppe.

Udgaver og Oversættelser:

Et Samliv er udkommet i *fire Oplag* i tilsammen *11250 Ekspl.* — 1 Opl., Kbh., [Dec.] 1887, 8°, 255 S. — 2 Opl., Kbh., 1888. — 3 Opl., Kbh., 1896. — 4 Opl., Kbh., 1901. Norsk.

Een huwelijksleven, door Jonas Lie. Naar het Noorsch door J. L. de Roever van der Goes. Amsterdam u. A. Hollandsk.

I Petersburger-Tidsskriftet *Sêvernyi Vêstnik,* 1891. Oversat af Mme Luthshitski. Russisk.

Af Anmeldelser og Omtaler:

Norske. Aftenp., 1887, No. 717 (B. Morgenstierne). Dagbl., s. A., No. 417. Dagen, s. A., No. 302 (Henr. Jæger). Vor Tid, 1888, S. 41—45 (Vilhelmine Ullmann). Bergpstn., 1887, No. 296 A. Berg. Aftenbl., 23 Dec. 1887. Berg. Tid., s. A.,

No. 382. Dagspstn., s. A., No. 299. Kr:sands Stiftsavis 1888, No. 7. Tromsøpstn., s. A., No. 4. Arne Garborg: Jonas Lie, Kra., 1893, S. 266 flg.

Danske. Morgenbl., 1888, No. 1. Herman Bang i Samtiden, Nov. 1893.

Svenske og udenlandske. Aftonbl., 1887, No. 299 (G. Nordensvan). Post- och Inr.-Tidn., Jan. 1888 (C. D. af Wirsén). St. Petersb. Zeitung, Aug. 1888 (L. Marholm). Hj. H. Boyesen: Essays on Scandinavian Literature, London, 1895.

MAISA JONS

Maisa Jons. er skrevet i Berchtesgaden Sommeren 1888.

Udgaver og Oversættelser:

Norsk. *Maisa Jons.* Kbh., [Dec.] 1888, 8°, 286 S. Oplaget var *8000 Ekspl.*

Svensk. *Maisa Jons.* Stockh. Dagblads Feuilleton, Febr. 1889.

Maisa Jons. Helsingfors, 1888. [*Nya Pressens följet.-bibl.* VII.]

Tysk. *Maisa Jons.* Roman. Übers. v. M. Janensch. Leipzig, 1900.

Hollandsk. *Maisa Jons.* Uit het Noorsch met toestemming van den schrijver vertaald door *Una.* Sneek, 1893.

Maisa Jons, naar Jonas Lie, door *Una.* Tweede goedkoope uitgaaf. Haarlem, 1895.

Af Anmeldelser og Omtaler:

Norske. Morgenbl., 1888, No. 703. Aftenbl., 15 Dec. 1888. Hamar Stiftstid., s. A., No. 152. Buskeruds Blad, s. A., No. 151. Kongsb. Blad, 1889, No. 2. Fædrelandsvennen, 1888, No. 149, 154 (Harald Hansen) og 158. Stav. Amtstid.,

s. A., No. 291 af —*g*, hvortil Bemærkninger i No. 292 med Svar af —*g* i No. 293, Tilsvar i No. 295 og Gjensvar „Fra —*g* til x, Maisas Ridder" i No. 297. Arne Garborg: Jonas Lie, Kra., 1893, S. 270 flg.

Danske. Dagbl., 1889, No. 17. Morgenbl., 1888, No. 300 A. Nattid., Dec. s. A. (A. Falkman). Politiken, 1902, No. 71 (Edv. Brandes). Samtiden, Nov. 1893 (Herman Bang). „Literatur og Kritik", Febr. 1889, hvori der i de kraftigste Ordelag forudsiges, at Jonas Lie inden faa Aar vil være Glemselen hjemfalden.

Svenske. Aftonbl., 1888, No. 294 B (G. Nordensvan). Svenska Dagbl., 1889, No. 86. Gøteb. H.- och S.-Tidn. (Karl Warburg).

Udenlandske. Nord. Folkeblad (Chicago), 9 Febr. 1889. Nordlyset (New-York), 2 Dec. 1893, af Clem. Petersen. Die Wage (Wien), 1900, No. 33, S. 107 flg. (O. Stoessl). Monatsblätter f. deutsche Litteratur, (Leipzig) 1900, 4 J. 525. Baltische Monatsschrift (Riga), 50 B., 370, 1900 (L. v. Schrøder). Die Zeit (Wien), 1900, 24 B., 157. Heimgarten (Graz), 1900, 24 J., 878. Liter. Centralblatt f. Deutschl., 1900, B. No. 36. Deutsche Litteratur-Zeitung, 1900, No. 40. Literarische Warte (München), 1900, 2 J. 40. Rev. d. deux Mondes, Jan. 1894. Hj. H. Boyesen: Essays on Scandinavian Literature, London, 1895.

DIGTE.

Kbh., [Dec.] 1889, 8°, 165 S. Oplag *4000 Ekspl.* *Digte.*

Mange af dem har oprindelig været trykt i „Digte" (Kra., 1867), Illustr. Nyhedsblad (Kra.) og Norsk Folkeblad i 1860-Aarene, i Nyt Tidsskr.,

Nylænde, Jule-Roser, Tilskueren, Af Dagens Krønike og andetsteds. Nye af Aaret eller Sommeren 1889 — Jonas Lie opholdt sig dengang i Berchtesgaden — er de fleste af Samlingens sidste Trediedel. I „Samlede Værker" er flere nye Vers og Digte indføiet, bl. a. Til min Hustru! — Nordsjøen — Til Edv. og Nina Grieg — Til Holger Drachmann — Til Emil Poulsen — Indunder Jul o. fl. Derhos er Digtet Solveig (oprindelig i Ill. Nyhedsblad, 1862, No. 31, senere indtaget i „Digte", Kra., 1867), som i Udgaven af 1889 indledes med et Vers „Paa Furunæs ude lod Sjøkongen bygge", atter optaget i sin oprindelige Skikkelse, og Digtet „Furunæs", der i 1884 stod trykt i „Norden", illustreret af Chr. Skredsvig, indføiet i sin Helhed.

Af Anmeldelser og Omtaler:

Norske. Dagbl., 1889, No. 388. Aftenp., 1889, No. 766 (B. Morgenstierne). Bergpstn., 1890, No. 49. Berg. Aftenbl., 29 Marts 1890.

Danske. Dagbl., 1890 (E. v. d. Recke). Morgenbl., 1890, No. 189. Politiken, 1889, No. 354 B.

ONDE MAGTER

Onde Magter. er skrevet i den franske Landsby Dormelles ved Montereau Sommeren 1890. Om Bogens Opkomst meddeler Jonas Lie: „Gjennem de Mennesker, som jeg var kommet i Berøring med, var det mere og mere gaaet op for mig, hvorledes Lidenskaberne — de forskjelligste Lidenskaber — herjede Menneskene, og hvorledes de selv værst led derunder. Det forbausede mig, hvorledes jeg her stadig syntes at se noget nyt — ligesom nye Opdagelser. Jeg vilde gjennem

Menneskeskildring forklare Lidenskabens Natur og vise, at den inderst inde bærer Hævnen i sig selv."

Udgaver og Oversættelser:

Onde Magter. Kbh., [Dec.] 1890, 8°, 322 S. Norsk.
Oplag: *8000 Ekspl.*

Onde Magter. Chicago, 1891.

Onda Makter. Stockh. Dagblads Feuilleton, Svensk.
1891.

Onda Makter. Nya Pressens följ.-bibl. XXIV, 1891.

Pahnuden voimia. Overs. af J. K. Inha. Finsk.
Helsingfors, 1893. [*Otavan helppohintainen kirjasto* No. I.]

Böse Mächte. Roman. Einzig berechtigte Tysk.
Übersetzung aus dem Norwegischen von Mathilde Mann. München, 1901.

Boose Geesten. Door *Una* [Y. Braunius Hollandsk.
Meeyer]. Sneek, 1893.

Af Anmeldelser og Omtaler:

Norske. Verd. Gang, 1890, No. 312 (Gunnar Heiberg). Dagbl., s. A., No. 418. Mrgnbl., s. A., No. 717. Aftenp., No. 778 og 789. Nordl. Folkebl., 1891, No. 47. Gerh. Gran i Samtiden, Jan.-Febr. 1891, samt i „Norge i det nittende Aarhundrede", H. 41, S. 332. Arne Garborg: Jonas Lie, Kra., 1893, S. 277 flg.

Danske. Berl. Tid., 1890, No. 300. Dagbl., s. A., No. 350. Politiken, s. A., No. 353 A. Nord. Tidsk., 1891, S. 176 flg. (Niels Møller).

Svenske. Aftonbl., 1890, No. 293 B. Gøteb. H.- och S.-Tidn. (Karl Warburg). Finsk Tidskr., 1891, II (J. Leopold).

Udenlandske. Mag. f. Lit. (Berlin), 1891, af Ola Hansson. Revue des Revues (Paris), 1891. Nord u. Süd, Dec. 1899 (E. Brausewetter). Rev.

d. deux Mondes, Jan. 1894 (Maurice Bigeon). Hj. H. Boyesen: Essays on Scandinavian Literature, London, 1895. Amsterdamerbladet Vaterland, Okt. 1893.

TROLD.

Trold. Om disse Eventyrs Tilblivelse skriver Digteren i et Privatbrev, dateret Berchtesgaden d. 22 Aug. 1892, trykt i Samtiden, Nov. 1893, S. 72: „Det er den Urgrund af elementære Syn, der har gjæret og yret i mig fra Ungdommen af, som maa frem. Det har jeg nu fundet et Slags Form for, og jeg vil i Tidens Løb kunne putte mangehaande Skabninger did." — Jonas Lie har yderligere meddelt følgende til nærværende Udgiver: „„Trold" danner paa sit Vis en Fortsættelse af „Onde Magter". Det var Troldet i Mennesket, som mere og mere tog min Interesse fangen."

Udgaver og Oversættelser:

Norsk. *Trold. En Tylft Eventyr.* Kbh., [Dec.] 1891, 8°, 236 S. Oplag: *7000 Ekspl.* Skrevet Sommeren 1891 i Berchtesgaden. Indledningen til Bogen stod oprindelig i en noget ændret Form i Jule-Roser, Kbh., 1887, under Titelen „Draugen".

Trold. En Tylft Eventyr. Ny Samling. Kbh., [Dec.] 1892, 8°, 202 S. Oplag: *6000 Ekspl.* Skrevet Sommeren 1892 i Berchtesgaden.

Nye Eventyr. [I „Samlede Værker" er disse to Samlinger slaaet sammen samtidig med at følgende nye

Ved Enaresjøen. Eventyr er føiet ind: *Ved Enaresjøen,* oprindelig i „For Idé og Virkelighed", 1870, II, 435—441, senere optaget i „Otte Fortællinger" og nu flyttet over i „Trold". Oversat til *svensk* i „Samlade berättelser", Stockh., 1877, under Titelen „Vid

Enare Träsk" og til *tysk* i „Kürschners Bücherschatz", Berlin, No. 118 (E. Brausewetter). Anmeldt i Ny ill. Tidn., 19 April 1884 (G. Nordensvan) samt i Nord. Tidskr., 1886, H. I (P. A. Gødecke.) — *Finneblod* stod oprindelig trykt i *Finneblod*
„Fort. og Skildr. fra Norge". Oversat til *svensk* i „Saml. berättelser", Stockh., 1877, til *fransk* i Revue des Revues, Mai 1897, samt til *tysk* i „Bilder aus Norwegen. Drei Erzählungen. Aus d. Norwegischen von Ph. Schweitzer." Jena, 1878. Anmeldt bl. a. i Ny ill. Tidn., 19 April 1884 (G. Nordensvan). — *Fra Fjeldbygden.* Oprindelig i *Fra Fjeldbygden.*
Ude og Hjemme, Kbh., VII, 334—336, senere i „Otte Fortællinger".]

Troll. Märchen. Übers. von E. Brause- Tysk.
wetter. 1—4 Taus., 1897. [*Diamant-Bibl. illustr.* Leipzig.]

Kobolden. Fantastische Vertellingen. Uit Hollandsk
het noorsch vertaald door M. A. Zeeman. Amsterdam, 1895.

Weird tales from northern seas. From the Engelsk
Danish. By R. Nisbet Bain. With twelve illustrations by Laurence Housman. London, 1893.

Af Eventyrene er omtrent samtlige enkeltvis oversat i udenlandske Blade og Tidsskrifter. Her nævnes: *Andværsskarven* i „Nordische Meisternovellen" ved E. Brausewetter. Berlin, 1896. — *Lindelin* i „Nord und Süd", Breslau, Dec. 1899 (ved E. Brausewetter). — *Et Hønsehode* i „Die Zeit", 1900, under Titelen „Das philosophische Huhn" (ved Marie Herzfeld). — *Hauk og Hadding* i „Wiener Litteratur Zeitung", Okt.-Nov. 1893. — *Ved Enaresjøen* i „Wiener Wochenblatt"; optrykt i „Nordisk Folkeblad", Chicago, 17 Okt. 1888; oversat til Islandsk i Tidsskriftet „Eimreidin" VII, Kbh., 1901. — *Duen* er oversat til svensk i „Nya Pressens följetong-bibliotek" No. 35. Helsingfors.

Af Anmeldelser og Omtaler:

Foruden til den samlede nordiske Presse i December 1891 og 92 henvises til følgende Artikler, delvis af senere Datum: Gerh. Gran: Jonas Lie. Et Foredrag. Nord. Tidskr., 1903, S. 170 flg. Samme Forfatter i „Norge i det 19de Aarhundrede", H. 41, S. 332. Verd. Gang, 1902, No. 280 (Hj. Christensen). Nord. Tidskr., 1892, H. I (G. Gøthe). Bjørnstjerne Bjørnson i „Forum", New-York, Mai 1896, „Kringsjaa", Kra., 30 April 1896 og i „Die Zukunft", Berlin, Mai s. A. Herman Bang i „Samtiden", Nov. 1893. Erik Lie sammesteds, S. 41 flg. Arne Garborg: Jonas Lie, Kra., 1893, S. 279—294. The Athenaeum, 30 Dec. 1893. Rev. des deux Mondes, Jan. 1894 (M. Bigeon). Hj. H. Boyesen: Essays on Scandinavian Literature, London, 1895. Mercure de France, Mai 1898. Nord u. Süd, Dec. 1899. Marie Herzfeld: Die Skand. Litteratur und ihre Tendenzen. Berlin, 1898, S. 207 flg.

NIOBE

Niobe. er skrevet i Paris og fuldført paa Holskogen ved Kristianssand Høsten 1893. Om Bogens Idé meddeler Jonas Lie: „Det var Forholdet mellem Forældre og Børn i de senere Tider i Modsætning til i min Ungdom, som slog mig. Alt var jo i gamle Dage saa fast og opgjort og sikkert — kanske altfor sikkert. Det maatte i en eller anden Form komme til et Sammenstød mellem de to Generationer, som begge havde Ret hver paa sit Vis."

Udgaver og Oversættelser:

Niobe. Nutidsroman. Er udkommet i to Oplag i tilsammen *10000 Ekspl.* — 1 Opl., Kbh., [Dec.] 1893, 8°, 345 S. — 2 Opl., Kbh., s. A. Norsk.

Niobe. Nutidsroman. *Nya Pressens följet.-bibl.* 41, 1894. Svensk.

Niobe. Oversat af I. K. Inha. Helsingfors, 1894. [*Otavan helppohintainen kirjasto.* No. 13.] Finsk.

Niobe. Roman. Stuttgart, 1895. Tysk.

Niobe. Transl. from Norwegian by H. L. Brækstad. London, 1897. [*International Library* No. 20. Med en Indledning af Edmund Gosse.] Engelsk.

Niobe. Van Jonas Lie. Met toestemming van den schrijver uit het noorsch. Deel 1—2, Leiden, 1895. Hollandsk.

Nioba doby nasi. Román. V Praze, 1895. Bøhmisk.

Sovremennaja Niobeja. Roman. Perevod s datskago V. Firsova. St. Petersb., 1895. Russisk.

Niobeja. Roman. Perevod O. N. Popovoj. St. Petersb., 1895.

Niobé. Feuilleton i „Le Temps" fra den 30 Marts 1904 og udover; oversat af Maurice og Henry Dumay. Fransk.

Af Anmeldelser og Omtaler:

Den samlede nordiske Presse, Dec. 1893. Desuden: Nord. Tidskr., Jan. 1894 (Georg Gøthe). Kringsjaa, (Kra.) III H. 2 og IV H. 10, S. 794. „For Kirke og Kultur", (Kra.) Juli 1894. Samtiden, Nov. 1893, S. 35 flg. (Irgens Hansen). Dagbl., (Kra.) 4 Marts 1894 af I. B. de Montaigu (Joh. Scharffenberg). The Guardian, Marts 1894. Athenaeum, 19 Marts s. A.

LYSTIGE KONER

Lystige Koner. er skrevet Sommeren 1894 i Berchtesgaden.

Udgaver:

Norsk. *Lystige Koner.* Skuespil i tre Akter. Kbh., [Dec.] 1894, 8°, 110 S. Oplag *6000 Ekspl.*

[Se Anmeldelser i den nordiske Presse, 5—10 Dec. 1894.]

Opførelser:

I Norge. Paa *Kristiania Theater* opførtes Stykket for første Gang den 5 Februar 1895. Kong Oscar, Kronprindsen og Prinds Eugen, ledsaget af Damer og Herrer af Hoffet, var mødt frem. Fru Dybwad spillede Sara, Hr. Halvorsen Karsten Hegge. Der faldt ifølge Morgenbl. „intens Applaus efter hver Akt, og ved Teppets Fald gav Stemningen sig Udtryk i en firedobbelt Fremkaldelse, hvorefter Regissøren traadte frem og meddelte, at Publikums Hyldest skulde blive Forfatteren overbragt." Forøvrigt henvises til Pressens Referater d. 6. Febr. 1895.

Vinteren 1896—97 blev Stykket opført af „Det norske Theaterselskab" (Direktør: Har. Otto. Sceneinstruktør: Hans Aanrud.) Det gaves først i *Trondhjem,* senere i andre Kystbyer med Fru Elsa Krohn som Sara.

I Danmark. Paa det *Kongelige Theater* i Kjøbenhavn spilledes Stykket for første Gang den 3 Februar 1895 og oplevede en Række Opførelser.

Sverige. Paa det *Kgl. dramatiske Theater* i Stockholm opførtes Skuespillet Høsten 1895. Senere i 1890-Aarene gik Stykket i Stockholm med Fru Dybwad som Gjæst i Saras Rolle.

NAAR SOL GAAR NED

er skrevet Sommeren 1895 i Berchtesgaden. *Naar Sol gaar ned.*

Udgaver og Oversættelser:

Naar Sol gaar ned. Fortælling. Er udkommet i *fire Oplag* i tilsammen *13000 Ekspl.* — 1 Opl., Kbh., [17 Dec.] 1895, 8°, 241 S. — 2 Opl., Kbh., s. A. — 3 Opl., Kbh., s. A. — 4 Opl., Kbh., 1901. Norsk.

Når Solen går ned. Berättelse. Nya Pressens följet.-bibl. 53. Helsingf., 1896. Svensk.

Päivän laskiessa. Helsingf., 1896. Som Novelle i *„Päivälekti"*, 1896. Finsk.

Grossvater. Roman. Berlin, 1896. 1—2 Opl. Tysk.

Als de zon ondergaat. Uit het noorsch vertaald door M. A. Zeeman. Amsterdam, 1896. Hollandsk.

Quand le soleil décline. „L'Etoile belge's" Feuilleton, Vaaren 1902. Fransk.

Kdyz slunce zapadne. Román. Oversat af Václav Petru. V Praze, 1897. Bøhmisk.

Af Anmeldelser og Omtaler:

Den samlede nordiske Presse 18—24 Dec. 1895. Endvidere: Nord. Tidskr., 1896, H. I (Hans Larsson). Kringsjaa, (Kra.) 29 Febr. 1896. Die Grenzboten, Zeitschr. für Litteratur, Leipzig, 1896, S. 564. Hamburger Fremdenblatt, Die Zeit (Wien), Leipziger Tageblatt, Die Post (Berlin), Wiener Tageblatt, Breslauer Zeitung, samtlige for Dec. 1896.

DYRE REIN

Dyre Rein. er skrevet Sommeren 1896 i Berchtesgaden.

Udgaver og Oversættelser:

Norsk. *Dyre Rein. En Historie fra Oldefars Hus.* Er udkommet i *tre Oplag* i tilsammen *14000 Ekspl.* — 1 Opl., Kbh., [Dec.] 1896, 8°, 256 S. — 2 Opl., Kbh., s. A. — 3 Opl., Kbh., s. A.

Optryktes umiddelbart efter Ankomsten til Amerika i *Decorah-Posten,* Iowa, Dec.—Jan, 1896—97.

Svensk. *Dyre Rein.* Helsingfors, 1897. Nya Pressens följet.-bibl. 61.

Finsk. *Dyre Rein.* Helsingfors, 1897. [Som Fortælling i *Päivälehti.*]

Tysk. *Dyre Rein. Eine Geschichte aus Urgrossvaters Haus.* Leipzig, 1896.

Idem. 2 Aufl. 1897.

Hollandsk. *Eene geschiedenis uit over-grootvader's huis.* Utrecht, 1897.

Russisk. *Zwêr v celovêkê.* Perevod s datsk. A. i P. Hansen i Russkaja Mysl., Jan. 1897.

Af Anmeldelser og Omtaler:

Den samlede nordiske Presse i Dagene 10—24 Dec. 1896. Endvidere: Gerh. Gran i Samtiden, Dec. 1896, og i „Norge i det 19de Aarhundrede", H. 41, S. 332. Kringsjaa, (Kra.), B. IX, H. 3. Die Nation (Berlin), 15 Jan., No. 26, 1898. Verd. Gang, 1902, No. 280 (Hj. Christensen). Die Wage (Wien), 1900, No. 17, S. 227 (O. Stoessl). Marie Herzfeld: Die skand. Literatur und ihre Tendenzen. Berlin, 1898, 8°, S. 161—177. Mercure de France (Paris), Mai 1898 (Henri Albert).

LINDELIN

er skrevet Sommeren 1897 i Berchtesgaden. *Lindelin.*

Udgaver og Oversættelser:

Lindelin. Eventyrspil i fire Handlinger. Er udkommet i *to Oplag* i tilsammen *7500 Ekspl.* — 1 Opl., Kbh., 1897, 8°, 233 S. — 2 Opl., Kbh., s. A. Norsk.

[Se Anm. i den nordiske Presse, Dec. 1897.]

Lindelin. Märchendrama in vier Akten. Leipzig. 1898. Tysk.

Opførelser:

Paa *Kristiania Theater* opførtes Stykket for første Gang den 9 April 1898 med Fru Wettergren som Lindelin og Gundersen som Skipper Enoksen. Skuespillet oplevede en Række Opførelser og gjenoptoges i den følgende Sæson. [Se Anm. den 10 April 1898 i Verd. Gang, Dagbl., Morgenbl. og Aftenp.] I Norge.

Paa *Nationaltheatret* spilledes Skuespillet for første Gang den 12 Mai 1902 med Fru Wettergren som Lindelin og Th. Blich som Skipper Enoksen. [Se Anm. i Verd. Gang, Dagbl., Aftenp. og Morgenbl. den 13 Mai s. A.]

Høsten 1901 blev Stykket spillet i *Kystbyerne* paa Vestlandet — bl. a. i *Namsos, Stenkjær* og *Bodø* — af det „Warburg-Petersenske Theaterselskab" med Fru Olga Warburg-Petersen som Lindelin og Rob. Petersen som Skipper Enoksen. [Se Anm. i Nordtrønderen, Namdalens Blad, Bodø Tidende og Nordland, Okt. 1901.]

Paa *Dagmartheatret* opførtes Stykket i 1898 en Række Gange. I Danmark.

Af Anmeldelser og Omtaler:

Nord. Tidskr., 1898, S. 65. Verd. Gang, 1902, No. 280 (Hj. Christensen). Politiken, 1902, No. 71 (Edv. Brandes). Mercure de France, Mai 1898 (Henri Albert). Die Wage, (Wien) 1900, No. 17, S. 276 (O. Stoessl).

FASTE FORLAND

Faste Forland. — ifølge en Yttring af Jonas Lie: „Et Stykke af min indre Livsroman" — er skrevet i Berchtesgaden Sommeren 1899.

Udgaver og Oversættelser:

Norsk. *Faste Forland* er udkommet i *to Oplag* i tilsammen *12000 Ekspl.* — 1 Opl., Kbh., [Dec.] 1899, 8°, 257 S. — 2 Opl., Kbh., s. A.

Svensk. *Faste Forland.* „Hufvudstadsbladet", Helsingfors, 1900.

Tysk. *Auf Irrwegen.* Roman. Aus dem Dänischen von M. Mann. München, 1900. [Andet Oplag udkom i Okt. s. A.]

Hollandsk. *Faste Forland.* Uit het noorsch. Amsterdam, 1900.

Polsk. *Ideolog.* Oversat af Jósefine Klemensiewicz. Warszawa, 1900.

Bøhmisk. I *„Laciná knihovna národní"*, V Praze.

Russisk. I Tidsskriftet *„Mir Boztij"*, St. Petersburg, Vaaren 1901.

Af Anmeldelser og Omtaler:

Se den samlede nordiske Presse, Dec. 1899. Endvidere: „København" No. 72, 1902. „Jonas Lies neuester Roman" i Berlinertidsskriftet „Die Nation" No. 19, 1900 (E. Brausewetter). Inter-

nationale Literaturberichte, 1900, S. 194 (H. Weber-Lutkow) og S. 201 (G. A. Erdman). Beilage zur Allgem. Zeitung, (München) 1900, No. 53, S. 6. Die Wage, (Wien) 1900, No. 17, S. 276 (O. Stoessl). Liter. Centralblatt f. Deutschl., (Leipzig) 1900, No. 9 (H. A. Krüger).

Henrik Ibsen skriver i et Brev (der trykkes i den tyske Udgave af „Breve fra Henrik Ibsen") følgende om „Faste Forland":

Kristiania, den 15. 1. 1900.

„Kære Jonas Lie!

Hjertelig tak for din nye bog, som du sendte mig. Det glæder mig, at den har fundet en så udelt, varm og vel beføjet modtagelse og påskønnelse også hertillands, hvor forståelsen just ikke altid er så særdeles dybtgående. — Tænker du ikke på at dramatisere historien om Faste? Jeg synes den ypperligt måtte egne sig til et folkeskuespil. Hør nu bare!

1. akt: Faste som halvvoksen gut, spisende nådsensbrød og tumlende med storhedsdrømme.

2. akt: Fastes kamp i byen.

3. akt: Fastes sejr i byen.

4. akt: Fastes nederlag og flugt fra landet.

5. akt: Fastes hjemkomst som sejrende digter. Han har fundet sig selv.

Det kunde blive et eventyrligt livsløb at skildre dramatisk. Men først måtte du naturligvis komme lidt mere på afstand fra fortællingen. *Nu* synes du kanske dette her er et brutalt og barbarisk forslag. Men alle dine fortællinger rummer en dramatisk kærne indeni sig. — — —

Din hengivne
Henrik Ibsen."

WULFFIE & COMP.

Wulffie & Comp. er skrevet Sommeren 1900 i Berchtesgaden og fuldendt i Paris Høsten s. A.

Udgaver og Oversættelser:

Norsk. *Wulffie & Comp. Drama i tre Akter.* Er udkommet i *to Oplag* i tilsammen *8000 Ekspl.* — 1 Opl., Kbh., 8°, [Dec.] 1900, 132 S. — 2 Opl., Kbh., s. A.

[Se Anm. i den nordiske Presse 13 Dec.´1900 og flg.]

Finsk. *Wulffie ja kumpp.* Näytelmä 3:ssa näytoksessa. Oversat af Juhani Aho (E. Brofeldt). Helsingfors, 1901.

Tysk. *Wulffie & Comp.* Übersetzt von Cläre Mjöen. München, 1901.

Opførelser:

I Norge. Skuespillet opførtes første Gang paa *Nationaltheatret* den 10 April 1901 med Th. Blich som Wulffie og Fru Christensen som Fru Wulffie.

[Se Anm. i Verd. Gang, Dagbl., Norske Intelligenssedler, Aftenp. og Morgenbl., d. 11 April 1901.]

NAAR JERNTEPPET FALDER

Naar Jernteppet falder. er skrevet Sommeren 1901 i Berchtesgaden og fuldendt i Paris Høsten s. A. „Idéen til Bogen" — meddeler Digteren — „havde længe gjæret i mig. Det interesserede mig, hvorledes Menneskene hver paa sit Vis tog det, naar de pludselig stod overfor Døden — —"

Udgaver og Oversættelser:

Naar Jernteppet falder. Af Livets Komedie. Er udkommet i *fire Oplag* i tilsammen *15000 Ekspl.* — 1 Opl., Kbh., 8⁰, [Dec.] 1901, 263 S. — 2 Opl., Kbh., s. A. — 3 Opl., Kbh., s. A. — 4 Opl., Kbh., 1904. Norsk.

Wenn der Vorhang fällt. Aus der Komödie des Lebens. Roman. Berlin, 1901. Tysk.

Als het scherm valt. Uit de komedie van het leven. Uit het noorsch door M. K. — Leiden, 1902. Hollandsk.

Af Anmeldelser og Omtaler:

Se den samlede nordiske Presse, 11 Dec. 1901 og flg. Saturday Review (London), 24 Mai 1902.

AFHANDLINGER OG ARTIKLER OM JONAS LIE OG HANS VÆRKER:

Lie om Fru Lie som sin Medarbeider.

Som bekjendt har Fru Lie sin store Andel i de Lie'ske Værker. Herom skriver Digteren (Samtidens Festnumer, Nov. 1893, S. 17—18): „Naar jeg undtager Nordfjordhesten, Slagter-Tobias og endel Eventyr, véd jeg ikke den Bog — og først og fremst Romanerne, — hvor hun ikke har været min afgjørende Retleder med Hensyn til Kunstformen og, saa at sige, min Medarbeider gjennem hvert Kapitel, strøget Udskeielser fra Emnet eller forlangt mere eller anderledes digtet, i Nødsfald selv lagt til. Det er gaat gjennem hendes Sigt og Sil — — —
— — — — — — — — — — — — — — — —
— — Jeg kan sige, at det bedste og mest vellykkede, jeg har skrevet, er blet til under hendes Aand og Indflydelse. Til flere af Romanerne: „Malstrømmen", „Maisa Jons", „Kommandørens

Døttre", „Familien paa Gilje", „Onde Magter" har hun ikke blot git Detailler — af den Sort f. Eks. som den om „Ma", at hun aldrig havde Ferier uden de Dage, hun laa i Barselseng; — men til flere er endog Idéen, hvorover Bogen er bygget, opstaat hos hende. Hun kunde visseligen gjerne, uden at der skede noget uberettiget Tiltag, havt sit Navn som Medarbeider paa Titelbladet.

Det laa imidlertid ikke for en Frue fra vor Tid at ta sin ærlige Plads i Offentligheden; — hendes urokkelige Smag var at lade sig nøie med Bevidstheden og føle og vide sig som sin Mands jevnbyrdige aandelige Fælle, og som saadan ha Plads i vor Omgangskreds.

Men nu, vi indgaar i vort 60de Aar, synes jeg, det kunde være paatide at melde, at det vakkreste og mest vellykkede, jeg har skrevet, har hun Part i."

Afhandlinger og Artikler:

Afhandlinger og Artikler.

Norske. Almuevennen, 1871, No. 11. Skilling-Mag., 1872, No. I (I. B. Halvorsen). Verd. Gang, 1884, No. 11. Norske Digtere, udg. af Nordahl Rolfsen, S. 522 flg. Bergensp., 1878, No. 132, 135 og 137. Menneskevennen, 1882, No. 11. Arne Garborg: Jonas Lie. En Udviklingshistorie. Kra., 1893. Gerhard Gran: Jonas Lie. Et Foredrag holdt i Stockholm og Upsala, Vaaren 1903. Trykt i Nord. Tidskr., 1903, S. 159—178. Referater i Dag. Nyheter, Stockh. Dagbl., Svenska Dagbl., 25 Febr. 1903. Samme Forf. om Jonas Lie i „Norge i det 19de Aarhundrede", H. 41. Chr. Brinchmann i det officielle Værk „Norge", udg. paa norsk, fransk og engelsk i Anl. af Verdensudstillingen i Paris 1900. Henr. Jæger i Ill. norsk Litteraturhistorie, H. 17.

Bjørnstjerne Bjørnson i Forum (N.-Y.) og Die Zukunft (Berlin), Mai 1896, samt i Kringsjaa, (Kra.) 30 April s. A. Nordahl Rolfsen i Nyt Tidsskr., Aarg. 2, H. I. Sammesteds „Jonas Lie og Nordlandsbaaden" af Chr. Collin. Bernt Lie i Folkebladet, B. 2, H. 2, 1893. Norges Sjøfartstidende, Julenumeret 1892. John Paulsen i „Mine Erindringer", Kbh., 1900, S. 141—169. Hjalmar Christensen i Folkebladet, 1894, S. 39 flg. („Jonas Lie og hans Hustru"). Desuden henvises til den samlede norske Presse for 6 Nov. 1903. Om sit Forhold til Tidens literære Strømninger har Jonas Lie udtalt sig i et „Literaturbrev til Hr. Irgens Hansen" (Dagbl., Kra., 1883, No. 226), hvoraf hidsættes:

„Fra dengang „Lodsen og hans Hustru" undergik sin Bedømmelse i den amerikanske Presse, mindes jeg en Bemærkning, der stadig gjentog sig fra flere Hold. Med al deres Finhed og Interesse, hed det, havde de skandinaviske Noveller et fælles gjennemgaaende Artsmærke, det nemlig, at de var u d r a m a t i s k e! De gav filosofisk Refleksion og bløde germaniske Stemninger, Heltene i dem var passive, blev omskumplede af Begivenhederne og drev det høist til Selvmord. Men den aktive Handling, der er Anglo-Amerikaneren en Trang, — den savnedes!

Og vore nordiske Racer staar vel nær til at tilegne sig deres Literaturbegreb. Ogsaa den anglo-amerikanske gjennemgaar sin Vækkelse fra de eruptive tyske, franske og russiske Literaturer, der sender sin tændende Gnistregn af nye Idéer og luende Folkekrav til Jordens fjerneste Kroge.

Men en Forskjel i Bundfarven bliver der dog altid i de store Strømninger i Verdensliteraturen.

Det overbefolkede Mellem-Europa knæler i Mishaab under umaadeligt Armétryk, politiske Risikoer og knugende Statsgjæld; det nær sagt

fortviler om Fremtiden ad den indre Udviklings Vei. Deraf en Folkestemning og et Udslag i Literaturen, der — væsentlig af negativ Karakter — mere eller mindre lidenskabelig peger paa Tanken om at reise Verdens Fremtid gjennem Kuldkastelsens Krise. Det er *la haine,* som suser i Luften, de krænkede ideelle Krav, der i Fortvilelse slaar om til flammende Had!

Den stærkere anglo-amerikanske Race, der har staaet under sundere og mere uhæmmede Frihedsudviklinger og mere t r o r paa Bæredygtigheden af sine Samfundsgrundlag, forlanger ogsaa den moralske Feiekost i alle Forhold, og Samfundsgrundlagene uden Sky undersøgte, granskede og eftergravede.

Men medens den ene Literatur væsentlig bærer frem det blotte agitative Angreb som Udtryk for Trangen til et almindeligt *à bas!* — stiller den anglo-amerikansk-nordiske Bevidsthed sig usympathetisk til enhver Fremstilling, der ikke i en eller anden gyldig Form appellerer til Overbevisningen. Feiekosten kan bruges som Ris; — men Betingelsen er ikke mindre i Kunsten end i al anden argumentativ Udvikling, at man beviser, at Risene er retfærdige.

Overhovedet, naar vi laaner Ild af de mellemeuropæiske Idéstrømme, saa sker det ikke for at tænde Samfundsbygningen an, men for at lyse den op. Mens de sociale Satser dernede knalder med Dynamit, vil hverken den engelske eller den amerikanske Arbeider lægge sine Fabriker i Aske; han v æ k k e s ved Internationales Opraab og tager dens Theorier til Indtægt i sin haarde Kamp for Arbeidets Andel i Lønnen; men han gjennemfører det paa sit e g e t n a t i o n a l e Vis.

Det er af dette Vækkelsesforhold, at Nordens Literaturer i den senere Tid har taget sin Vækst,

vundet i Hjerte og Syn for Idéerne og — i Indignation lige over for alt uretfærdigt! —

Med Hensyn til Spørgsmaalet om at give Stygheden direkte antager jeg, at man er enig i, at Hovedsagen er at faa givet Tingen, saa Læseren ser, hører, føler, begriber den intensivest mulig. Ved hvilke æsthetiske Midler det sker, faar være Kunstnerens Sag for hvert Tilfælde; men af alle Midler viser Erfaring, at de direkte ofte er de mindst virkningsfulde. Vil man skildre en osende Lanterne, der er ifærd med at gaa ud, kan man vistnok gjøre det ved at male det smudsige Glas, den afskyelige Lugt, den i Skardets Kul hensygnende Væge, Soden, der udbreder sig, det hede Messing, kort hele Registret. Men sæt blot Manden til, som han staar over den inde i Ruffet, halvstridende med Søvnen efter en tung Vagt med den svarte Olieos ind i Ansigt og harskt langt ned i Halsen, — og jeg tror, den udgaaende Lanterne sætter et anderledes kraftigt Indtryk! Det første var den direkte Vei, der udtømmer sig detailmæssigt beskrivende; men som et Hele maler det dog ikke den osende Stygheds Sum op med nær den Magt, som Kunsten formaar ad den indirekte Methode. Et eneste heldigt Reflekslys indsparer Snese Sider Detail. Det kommer an paa at naa Virkningen, for Midlerne er der næppe noget Dogme.

Over en anden Side, nemlig den sensuelle, var der Anledning til at udtale sig. Da Emnet imidlertid er for vidtrækkende, faar det blive med et Par Antydninger. Det er da klart, at det orientalske Begreb med sin oprindelige storslagen-krasse Dyrkelse af Naturens frembringende og avlende Kraft i Astarte-Fallus-Dyrekultuser etc. etc. ligesom det romerske med sin naturfriere Venusdyrkelse i Modsætning til det germanisk-nordiske med sit inderligere blufærdige Freya-Ideal maa

afgive en forskjellig Maalestok for, hvad de forskjellige Racer har at afdække i disse Forhold saavelsom for Maaden, hvorpaa det kan ske. Operationen med Ordet kræver en forskjellig kunstnerisk Udførelse i hver Literatur. Hvad Zola saaledes ud af sin lidenskabelige Nidkjærhed med slig Magt kan udsige her i Syden, det kan ikke lige til overflyttes til os. Ja, det er endogsaa mere end Spørgsmaal, om den egentlige franske Aand tager det. Dens delikate Skjønsans og udviklede artistiske Evne til, hvor det kræves, ad den indirekte Forfaring at give Tingens Point indtrængende, stiller sig — jeg har herfor Franskes Mening — stærkt iveien. Sagen er, at Zola efter sin Fødsel er en italiensk (af Ekstraktion græsk) Kraftaand, der er brudt ind i den europæiske Fremmedby, Paris. Man bøier sig i *l'Assommoir* for hans moralske Nidkjærhed, elsker ham, hvor han beseirer os ved sin Kunst, og al menneskelig Følelse kan heller ikke andet end beundre og henføres af ham, hvor han kaster Kunstneren og staar der med Vandbøtten stærk og stor og brutal med opbrættede Ærmer og Feiekosten i Næverne og feier og brøler og beskriver Skarnets Art og Nederdrægtighed i hver Krog, han spuler. Men saa er det ikke længere Kunstneren, men heller den moralske Politimand og Samfundsreformator, vi har for os, en i Sydens Lidenskab og Harme ivrende Eilert Sundt, der har høieste Krav paa vor Sympathi; men hans Ære er da den ideelle Villies.

L'Assommoir er et mægtigt, banebrydende Værk med sine mange Storheder og Feil, — ikke mindst den, at Karaktererne udover Bogen, særlig Gervaises, tildannes, eftersom Zola har Brug for dem, og at et mere fransk kunstnerisk Reflekslys paa sine Steder nok kunde kortet os Veien uden Tab for Virkningen. Men Faktum er, at *l'Assommoir* repræsenterer et Stadium, Indgangs-

tærskelen til en ny Tid med udvidede Opgaver for Digtningen.

At Zola selv tildels som Kritiker, og endnu mere hans Efterfølgere, har opstillet endel literære Ukaser, er kun, hvad der menneskeligt pleier at ske i enhver ny Retning. De opstiller Dogmer, som de vil tvinge Verden til at passe ind i. En hel Del Sider af Zolakultusen har derfor ogsaa alt maattet taale sine Ændringer og Afslag. Georg Brandes nedlægger saaledes Protest mod Emile Zolas udelukkende naturalistiske Roman, som han kalder poetisk svag. Idet den nemlig som eneste Fordring opstiller Dokumentationen af Virkeligheden og derved stænger Forfatterens Hjerte, Villie og Lidenskab ude som blot forvildende, mister den det moralske Element. Under Program af stadig blot at „dokumentere Virkeligheden" kan Naturalismen tilslut, villieforladt, drage Digtningen ned i dorsk Sløvhed og Indifferentisme, lade den forsvinde i Teknik.

I *l'Assommoir* har Zola dog ved den Maade, hvorpaa han har irettelagt Dokumenterne, vist nok af Villiens Ild; det er, hvor Retningen outrerer sig selv gjennem ham selv og Efterfølgere, at den støder paa Protesten.

Idetheletaget gaar den kritiske Udvikling, saavidt jeg kan forstaa, ialfald i Frankrige, mere og mere ud paa Rummelighed i Opfatningen, — en Digtning maa væsentlig dømmes efter den Magt, der er i den, det levende Indtryk, den gjør.

Angaaende den franske Literatur som udelukkende Mønster for os, maa det ogsaa vel erindres, at Paris har et uhyre, paa dets Udvikling influerende, literært Opland, et Publikum, der er ligesaa fint æsthetisk udviklet som overrafineret og bedærvet i Smagen, nemlig det store russiske Aristokrati. — — —"

Svenske. Ny ill. Tidn., 1875, S. 193 og i s. Bl., 1884, No. 16 (G. Nordensvan). Aftonbl., 1889, No. 250 („Hos Jonas Lie", Korrespondance af *Alvar A—*., overs. i Morgenbl. [Kra.] i Uddrag, 1889, No. 572). Framåt, 1887, S. 114—117 („Jonas Lie og August Strindberg" af Clara Bergsøe). Gustaf af Geijerstam: „Jonas Lie". Dagens Nyheter, (Stockholm) 6 Nov. 1903. Tor Hedberg i Svenska Dagbladet, s. D. Karl Warburg i Göteborgs Handels- och Sjøfartstidning, s. D. Dagny, 1887, S. 260—267 („Qvinnotyper och qvinnoöden i Lies senaste arbeten" af Nils Erdmann). Finsk Tidskr. XXV, 1888, S. 338—351 („Jonas Lie, en porträttstudie" af Nils Erdmann). Nord. Tidskr., 1894, H. I („Jonas Lie och hans senaste biografer" af G. Gøthe). Se forøvrigt den svenske Bladpresse, 6 Nov. 1903.

Danske. Ill. Tid. XVI, 1874—75, No. 790 (Johan Bøgh). Sammesteds, 1876, No. 3 og 4. Husvennen, 2 Okt. 1881 (Bertel Elmgaard). Nutiden, 1882, No. 311 (F. V. Grejbe). Nordstjernen, 1885, No. 1. Nordiske Digtere, udg. af P. Hansen, 2 Udg., S. 652 flg. Herman Bang i hans Dedikation til Lie af Novellesamlingen „Under Aaget", Kbh., 1890, S. 1—21 og i Aftenp., (Kra.) 1884, No. 241 A og 242 A (Referat af Bangs Foredrag om Jonas Lie i Kra., 13 Okt. s. A.). Herman Bang i Samtiden, Nov. 1893, S. 7—12. Illustr. Verdensliteraturhistorie. Udg. af Jul. Clausen, Kbh., 1901, T. III, S. 775—76 (af I. B. Halvorsen). Georg Brandes i „Samlede Værker" XII, 161, 214, 237, 281—84, samt i Politiken, 6 Nov. 1903. Edv. Brandes i Politiken, 1902, No. 71. Poul Levin i Tilskueren, Nov. 1903. Den 6 Nov. 1903 — Jonas Lies 70-aarige Fødselsdag — indeholdt saagodtsom hele den danske Presse længere Artikler om Digteren. Se desuden Professor Harald Høffdings Opsats i Det ny Aarhundrede, Nov. 1903.

Udenlandske. Unsere Zeit, 1888, I, S. 551—564 („Jonas Lie. Von Leonard Marholm"). Mag. f. d. Lit. d. Auslandes, 1891 („Tor Hedberg und Jonas Lie" von Ola Hansson). St. Petersburger Zeitung, 1889 („Zwei Dichter in Paris"). Nord und Süd, (Breslau), B. 91, H. 273, (1899). [„Jonas Lie. Characterskizze von E. Brausewetter".] Marie Herzfeld: Die skandinavische Litteratur und ihre Tendenzen. Berlin, 1898, S. 161 flg. The Boston Literary World XIII, 114 flg. Edmund Gosse i Indledningen til den engelske Udgave af „Niobe". The Bookman, (New-York) 2:200. Hj. H. Boyesen: Essays on Scandinavian Literature. London, 1895, S. 121—151. Revue des deux Mondes, Jan. 1894 („Les revoltés scandinaves par Maurice Bigeon"). Fortalen til den franske Udgave af „Kommandørens Døttre". Le Monde moderne (Paris), Aug. 1898. C. Honigh: Door Noorwegen. Haarlem, 1885. Berchtesgadener Anzeiger, 10 Nov. 1903. Die Woche, Nov. 1903. Berliner Lokalanzeiger, 6 Nov. 1903. „Jonas Lie 70-wnotias i Uusi Suometar (Helsingfors, 6 Nov. 1903). Revue des Revues, Marts 1904 (Mme de Rémusat: „La famille et l'amour dans le roman Scandinave").

INDHOLD
AF
FJORTENDE BIND

Side

Wulffie & Comp. 1

Naar Jernteppet falder 75
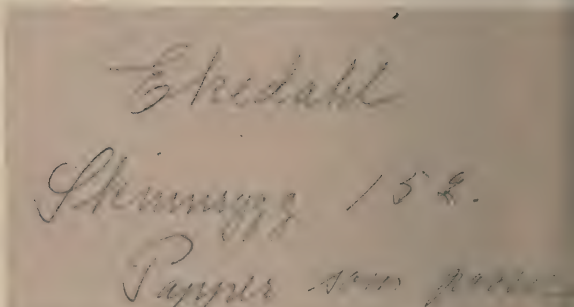
Erik Lie: Bibliografiske Oplysninger til Jonas Lies Samlede Værker 227